

30K-2
2600

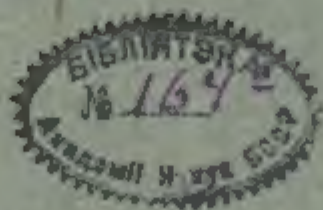
13/101-32

ПРОЛЕТАРЫ ВСІХ КРАІН, ЗЛУЧАЙЦЕСЯ!

БОЛЬШЭВІК БЕЛАРУСІ

№ 6

№ 6

М Е Н С К

Выдавештва ЦК КП(б)Б „ЗВЯЗДА“
1937

0/5

00581
18500

05
473

ПРОЛЕТАРЫ І УСІХ КРАІН, ЗЛУЧАЙЦЕСЯ!

304-2

2.600

(5.600)

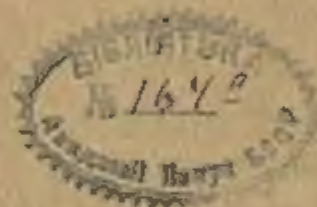
БОЛЬШЭВІК БЕЛАРУСІ

ПАРТЫЙНЫ
ШТОМЕСЯЧНІК
ОРГАН ЦК КП(б)Б

ГОД ВYДАННЯ XI

№ 6

Чэрвень 1937 г.

З М Е С Т

	Стар.
Інфармацыйнае паведамленне аб чарговым Пленуме ЦК ВКП(б)	2
XVI з'езд КП(б)Б таварышу СТАЛІНУ	3
Перадавы—Па-большэвіцку праводзіць у жыццё рашэнні XVI з'езда КП(б)Б	5
В. Ф. Шаранговіч—Справаздача Цэнтральнага Камітэта КП(б)Б Беларусі XVI з'езду КП(б)Б	11
В. Ф. Шаранговіч—Заклучнае слова на справаздачы Цэнтральнага Камітэта на XVI з'ездзе КП(б)Б	63
В. Ф. Шаранговіч—Прамова на заключным пасяджэнні XVI з'езда КП(б)Б	72
Рэзалюцыя XVI з'езда КП(б)Б па справаздачы ЦК КП(б)Б	74
Новы склад Пленума ЦК КП(б)Б, абраны XVI з'ездам КП(б)Б	82
Інфармацыйнае паведамленне аб Пленуме ЦК КП(б)Б	84
<i>У дапамогу прапагандысту</i>	
Праект праграмы па гісторыі ВКП(б) для партыйных гурткоў	85
<i>У дапамогу парторгу і сакратару парткома</i>	
Інструкцыя аб членскіх узносах членаў і кандыдатаў партыі	112
У Цэнтральным Камітэце ВКП(б)	119

Адрас рэдакцыі:

Менск, Чырвонаяармейская вул.,
ЦК КП(б)Б, пакой 7.

Тэлефон рэдакцыі па камутатару
20000, даб. 50.

18500

ІНФАРМАЦЫЙНАЕ ПАВЕДАМЛЕННЕ АБ 'ЧАРГОВЫМ ПЛЕНУМЕ ЦК ВКП(б)

Днямі закончыўся чарговы Пленум ЦК ВКП(б). Пленум разгле-дзеў праект «Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР» і ўх-валіў яго.

Далей Пленум разгледзеў пытанні: а) аб паляпшэнні насення зерна-вых культур, б) аб увядзенні правільных севазваротаў і в) аб мерах паляпшэння работы МТС.

Пленум ухваліў праект пастановы СНК СССР аб мерах па паляп-шэнню насення зернавых культур.

Унесены камісіяй Наркамзема СССР і Наркомсоўгасаў СССР праект увядзення правільных севазваротаў Пленум ухваліў у асноў-ным для апублікавання ў друку і ўсебаковага яго абмеркавання з тым, каб пытанне разгледзець паўторна на наступным Пленуме ЦК.

Прапановы НКЗ СССР аб паляпшэнні работы МТС Пленум пера-даў, як матэрыял, на абмеркаванне мясцовых партыйных і савецкіх арганізацый.

ЦК ВКП(б)

Таварышу СТАЛІНУ

XVI з'езд куністычнай партыі большэвікоў Беларусі шле Вам, нашаму любімаму правадыру, настаўніку і другу, сваё палкае большэвіцкае прывітанне.

Пад кіраўніцтвам ЦК ВКП(б) і асабіста Вашым, дарагі таварыш Сталін, большэвікі Беларусі прышлі да свайго XVI з'езда яшчэ больш згуртаванымі вакол ленінска-сталінскага ЦК ВКП(б).

Беларуская Совецкая Соцыялістычная Рэспубліка дабілася новых велізарных перамог у соцыялістычным будаўніцтве.

Разам з усім Совецкім Саюзам, сваімі велізарнымі поспехамі Беларуская Совецкая Соцыялістычная Рэспубліка дэманструе трыумф ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі, несакрушыме брацтва народаў Совецкага Саюза, гарачую любоў і беззаветную адданасць свайму вялікаму правадыру, свайй большэвіцкай партыі, свайй соцыялістычнай радзіме—Саюзу Совецкіх Соцыялістычных рэспублік.

Заклятыя ворагі народу—контррэвалюцыйныя трацкісты, правыя, нацыяналісты ўсіх масцей, агенты япон-нямецка-польскага фашызма, прабавалі адарваць Совецкую Беларусь ад СССР, рэстаўраваць капіталізм, ператварыць нашу багатую, квітнеючую і шчаслівую краіну ў калонію польскага фашызма.

Мы, большэвікі Беларусі, да канца аддаўня справе Леніна—Сталіна, прыкладзем усе свае сілы, каб да канца выкрыць і дабіць трацкіска-правых і нацыянал-фашысцкіх бандытаў—гэтых агентаў замежных разведак і ліквідаваць вынікі іх шкодніцтва.

Узброеныя рашэннямі гістарычнага лютаўскага Пленума ЦК ВКП(б) і Вашымі ўказаннямі, таварыш Сталін, мы, большэвікі Беларусі, прыкладзем усе намаганні да таго, каб у найкарацейшы тэрмін перамагчы недахопы ў партыйна-палітычнай рабоце, ліквідаваць да канца ідыёцкую хваробу—бясхлопатнасць, умацаваць сувязь з масамі, падняць яшчэ вышэй іх рэвалюцыйную цільнасць, палітычна загартаваць і выхаваць у духу большэвізма нашы кадры і яшчэ цясней і мацней згуртаваць рады КП(б)Б і працоўных БССР вакол ленінска-сталінскага Цэнтральнага Камітэта партыі для далейшай барацьбы за кунізм.

Мы запэўніваем Вас, дарагі Іосіф Вісарыёнавіч, што БССР, як неадлучная, састаўная частка вялікага Савецкага Саюза, была, ёсць і будзе непрыступнай крэпасцю на заходніх рубяжах нашай вялікай соцыялістычнай радзімы—Саюза Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік.

Няхай жыве вялікая камуністычная партыя, якая прывяла нас да поўнай перамогі соцыялізма і забяспечыла трыумф вялікага вучэння Маркса—Энгельса—Леніна—Сталіна!

Няхай жыве Сталінскі ЦК ВКП(б)!

Няхай жыве правадыр народаў, друг, настаўнік і натхніцель вялікіх перамог соцыялізма—таварыш **Сталін!**

Пар

раз
вор
ста
на
ска

ры
ту
ны
кр
бол
шы

роў
рэв

ана
пар
па
зан

цы
вак
Ста

лю
зак
усі
заг

ліза
няў
і к
іх

уво
ачь

Па-большэвіцку праводзіць у жыццё рашэнні XVI з'езда КП(б)Б

Гэтымі днямі закончыў сваю работу XVI з'езд Комуністычнай Партыі (большэвікоў) Беларусі.

XVI з'езд партыі—гістарычны з'езд у КП(б)Б—з'езд, які на аснове разгорнутай большэвіцкай крытыкі і рэвалюцыйнай пільнасці выкрыў ворагаў партыі і народу, з'езд, які ўмацаваў мабілізаванасць камуністаў на непрымірную барацьбу з ворагамі, з'езд, які большэвізуе нашы рады, з'езд, які як ніколі згуртаваў усю КП(б)Б вакол ленінска-сталінскага ЦК ВКП(б), вакол таварыша Сталіна.

З'езд сабраўся ў той час, калі ўся наша партыя, уся наша краіна рыхтуецца да выбараў у саветы на аснове новай Сталінскай Канстытуцыі. У святле пастановаў лютаўскага Пленума ЦК ВКП(б) і гістарычных указанняў таварыша Сталіна, на аснове шырока разгорнутай крытыкі і самакрытыкі з'езд перагледзеў усю работу, праробленую большэвікамі Беларусі за справаздачны перыяд, і вызначыў далейшыя задачы.

XVI з'езд партыі праходзіў на высокім палітычна-ідэйным узроўні, у абстаноўцы выключнай палітычнай актыўнасці, завостранай рэвалюцыйнай пільнасці і большэвіцкай крытыкі.

Сакратар ЦК КП(б)Б таварыш Шаранговіч даў у сваім дакладзе аналіз дасягнутым поспехам, ускрыў недахопы і прарывы ў рабоце партыйных арганізацый КП(б)Б і нацёў канкрэтныя мерапрыемствы па ажыццяўленню рашэнняў лютаўскага Пленума ЦК ВКП(б) і ўказанняў таварыша Сталіна.

Уся работа з'езда, спачатку да канца, з'явілася яркай дэманстрацыяй стальной маналітнасці рады КП(б)Б, яе цеснай згуртаванасці вакол ЦК ВКП(б), вакол вялікага правадыра партыі—таварыша Сталіна.

XVI з'езд праводзіў сваю работу так, як гэтага патрабавалі лютаўскі Пленум ЦК ВКП(б) і таварыш Сталін у сваім дакладзе і заключным слове на Пленуме ЦК, і таму гэты з'езд з'яўляецца для ўсіх большэвікоў Беларусі вялікай школай сапраўднай большэвіцкай загартаванасці.

Рэзалюцыя XVI з'езда КП(б)Б—баявая канкрэтная праграма рэалізацыі рашэнняў лютаўскага Пленума ЦК ВКП(б) і мудрых указанняў таварыша Сталіна. Задача ўсёй КП(б)Б, кожнай партарганізацыі і кожнага камуніста, узброіўшыся гэтымі рашэннямі, па-большэвіцку іх ажыццяўляць.

XVI з'езд КП(б)Б—з'езд далейшай большэвізацыі нашых рады—увойдзе ў гісторыю, як з'езд, які мабілізуе большэвікоў Беларусі на ачыстку сваіх рады ад усякіх двурушнікаў, трацкісцка-зіноўеўскіх

і бухарынска-рыкаўскіх бандытаў, нацыянал-фашыстаў і агентаў германа-япона-польскага фашызма і ўсякай іншай сволачы.

«XVI з'езд КП(б)Б увойдзе ў гісторыю КП(б)Б, як з'езд небывалага згуртавання КП(б)Б вакол ЦК ВКП(б), вакол таварыша Сталіна».

Глыбока вывучаць матэрыялы і рашэнні гэтага гістарычнага партыйнага з'езда, неадкладна праводзіць іх у жыццё—святшчэнны абавязак усёй КП(б)Б, кожнай партарганізацыі, кожнага яе члена.

* * *

За гады другой пяцігодкі Савецкая Беларусь і беларускі народ у цеснай дружбе і пры дапамозе народаў СССР пад кіраўніцтвам ЦК ВКП(б) дабіўся буйных поспехаў у справе сацыялістычнага будаўніцтва, у павышэнні матэрыяльна-культурнага ўзроўню працоўных.

У рашэннях XVII з'езда ВКП(б) запісана:

«Асноўнай і рашаючай гаспадарчай задачай другой пяцігодкі з'яўляецца завяршэнне рэканструкцыі ўсёй народнай гаспадаркі. Рашаючай-жа ўмовай завяршэння тэхнічнай рэканструкцыі народнай гаспадаркі ў другой пяцігодцы павінна з'явіцца асваенне новай тэхнікі і новых вытворчасцей».

КП(б)Б, як адзін з атрадаў вялікай партыі Леніна—Сталіна, працавала над большэвіцкім выкананнем рашэнняў XVII з'езда. Гэтыя рашэнні і ўказанні таварыша Сталіна на з'ездзе з'явіліся праграмай дзеянняў для КП(б)Б, для Савецкай Беларусі.

За гэтыя гады вырасла ўдзельная вага прамысловасці БССР ва ўсёй прамысловасці Савецкага Саюза. Калі ў 1928 годзе яна складала 1,34 проц., то ў 1937 годзе дасягнула ўжо 2,13 проц. Планы пачалі выконваць усе галіны прамысловасці. У 1935 годзе план выканан на 108,1 проц. У 1936 годзе—на 107,9 проц. Вялікі рост мы маем і ў галіне сельскай гаспадаркі.

Пастаўленая XVII з'ездам ВКП(б) і XV з'ездам КП(б)Б задача завяршэння калектывізацыі сельскай гаспадаркі Беларусі ў асноўным выканана. Калгасны сектар у 1937 годзе засявае ўжо 94,9 проц. усёй пасеўнай плошчы калгасна-сялянскага сектара Беларусі.

Вялікія поспехі мае БССР і ў іншых галінах гаспадарчага і культурнага будаўніцтва. За гэты час выраслі новыя кадры інжынераў, тэхнікаў, гаспадарнікаў з рабочых і сялян карэнных нацыянальнасцей Беларусі. На прадпрыемствах і ў калгасах Рэспублікі выраслі тысячы стаханаўцаў, якія паказваюць узоры сацыялістычных адносін да працы.

Перамогі, атрыманыя ў сацыялістычным будаўніцтве і ажыццяўленні ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі, запісаны ў новай Сталінскай Канстытуцыі БССР.

Шырокія масы працоўных гарадоў і мястэчак, вёсак і сёл, калгасаў і соўгасаў нашай Беларускай Сацыялістычнай Савецкай Рэспублікі ў цесным садружстве з усімі народамі вялікага Савецкага Саюза, з велізарным уздымам сустрэлі і аднадушна прынялі новую Сталінскую Канстытуцыю.

* * *

Нашы поспехі былі-б значна большымі, калі-б ЦК КП(б)Б і мясцовыя—акруговыя, гарадскія і раённыя—партарганізацыі разгарнулі сапраўды большэвіцкую барацьбу з благадушшам, палітычнай бесклапотнасцю і зазнайствам.

Ускрытыя таварышом Сталіным на Пленуме ЦК памылкі і недахопы ў партыйна-палітычнай рабоце мелі шырокае распаўсюджванне і ў партарганізацыях Беларусі. Прытупленне рэвалюцыйнай пільнасці, палітычная бесклапотнасць, благадушша і ратазейства—усё гэта было ўласціва і партарганізацыям КП(б)Б, што выкарысталі для контррэвалюцыйнай, шкодніцкай, шпіёнска-дыверсійнай работы агенты з лагера трацкістаў, правых, беларускіх нацфашыстаў і іншыя ворагі народу.

Нізкі ўзровень ідэйна-палітычнага выхавання комуністаў, захопленне гаспадарчымі поспехамі, парушэнне партыйнага статута, адсутнасць да апошняга часу разгорнутай большэвіцкай крытыкі і самакрытыкі ў КП(б)Б і яе ЦК, наяўнасць элементаў сямейственасці і групаўшчыны ў кіраўніцтве КП(б)Б—вось прычыны несвоечасовага выкрыцця фашысцкіх шпіёнаў, дыверсантаў і шкоднікаў, якія займалі нават кіруючыя пасты (Бенек, Дзякаў, Убарэвіч, Шастакоў, Кучынскі, Пятровіч і інш.).

Зараз нам усім вядома, што і аладзед, выкрыты, як правы, разам з Чарвяковым насаджаў у Беларусі прышчэпаўшчыну, увесць час працаваў заадно з фашыстам-шпіёнам Убарэвічам, па сутнасці групуючы вакол сябе шкоднікаў, дыверсантаў, усіх ворагаў народу.

Як ужо вядома, Чарвякоў, пакончыўшы жыццё самагубствам на асабістай сямейнай глебе, ніколі не быў шчырым і ва ўвесь час барацьбы КП(б)Б супроць яго памылак заўсёды двурушнічаў. Таму зусім зразумела, што ўся КП(б)Б, увесь народ Совецкай Беларусі сустрэлі самагубства Чарвякова, як яго варожы акт супроць партыі, супроць савецкай улады, супроць савецкага народу. І няхай ведаюць ворагі, што «ні самагубствы, ні змяінае шыпенне ўсёй гэтай сволачы з-за вугла не могуць пахіснуць нашых радоў. Усіх гэтых гадаў мы знішчым. Няхай нашы ворагі пішуць аб нас, што хочуць, паклёпнічаюць і робяць правакацыі, мы ведаем толькі адно: што, ачышчаючы свае рады ад усёй гэтай гнілі і падалі, мы ўзмацняем нашы большэвіцкія рады. Выкрыццё ворагаў гаворыць аб нашай сіле, а не аб нашай слабасці» *). І няхай ведаюць ворагі, што ў далейшым мы будзем выкурваць іх з усіх нор, дзе-б яны ні хаваліся, як-бы ні маскаваліся, і знішчым іх, як шалёных сабак.

Але было-б зусім няверна думаць, што мы пакончылі ўжо з палітычнай бесклапотнасцю, благадушшам і самасупакоенасцю, што ўжо ўсе комуністы ўзброены большэвіцкай пільнасцю. Яшчэ многія партарганізацыі не вынеслі для сябе ўрокаў з контррэвалюцыйнай дзейнасці трацкіска-зіноўеўскіх, бухарынска-рыкаўскіх, японна-нямецка-польскіх фашысцкіх агентаў. Аб гэтым гавораць факты выкрыцця ворагаў народу ў час справаздачна-выбарчых сходаў, выкрыцця на менскай партканферэнцыі двурушніка, дэзерціра з радоў Чырвонай Арміі Хадасевіча, выкрыцця на з'ездзе ворага народу Дубіны, і інш.

У нас яшчэ ёсць, на жаль, такія кіраўнікі, якія недаацэньваюць небяспеку капіталістычнага акружэння, не разумеюць новых форм класавай барацьбы, контррэвалюцыйнай сутнасці трацкізма—гэтай злейшай бандыцкай шайкі азвярэлых забойц і шпіёнаў фашысцкай контрразведкі.

*) З прамовы тав. Шаранговіча на заключным пасяджэнні XVI з'езда КП(б)Б.

Яшчэ не ўсе ворагі ўскрыты і выкарчаваны.

Выкрыццё ваенна-фашысцкай васьмёркі шпіёнаў і змоўшчыкаў (Тухачэўскага, Гамарніка, Убарэвіча, Якіра і інш.), звіўшых сабе гняздо ў Чырвонай Арміі, яшчэ і яшчэ раз напамінае нам аб неабходнасці заўсёды быць пільнымі. Але нельга забываць, што пільнасць сама сабою не прыходзіць, яе трэба арганізаваць.

Пільнасць—гэта перш за ўсё ідэйная ўзброенасць камуністаў, авалодванне вучэннем Леніна—Сталіна, уменне лавіць і зніштажаць ладзутчыкаў германскага фашызма—трацкісцка-бухарынскую падаль. Пільнасць—гэта ўменне распазнаваць і выкрываць ворага, як-бы ён ні маскаваўся, гэта ўменне правяраць людзей не па іх дэкларацыях, а па рэзультатах іх работы. Пільнасць—гэта кіпучае партыйнае жыццё, высокі ўзровень крытыкі і самакрытыкі, не гледзячы на асобы.

* * *

Перад КП(б)Б стаіць адказнейшая задача—у найкарацейшы тэрмін ліквідаваць вынікі шкодніцтва трацкісцкіх, правых і нацыянал-фашысцкіх бандытаў ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі. Для гэтага трэба ўмацаваць партыйнае кіраўніцтва гаспадарчымі арганізацыямі і прамысловасцю, палепшыць палітычнае выхаванне гаспадарчых і прамысловых кадраў, арганізаваць і палепшыць работу вытворчых нарад на прадпрыемствах, рэгулярна склікаючы актывы наркаматаў, трэстаў, прадпрыемстваў, ўзмацніць кіраўніцтва стаханаўскім рухам, зжыць арганізацыйную распушчанасць і ўмацаваць соцыялістычную працоўную дысцыпліну.

Для ліквідацыі вынікаў шкодніцтва ў сельскай гаспадарцы трэба неадкладна на аснове рашэнняў з'езда забяспечыць рашучае палепшанне палітычна-выхаваўчай работы ў МТС, саўгасах і калгасах, сярод аднаасобнікаў, умацаваць зямельныя органы лепшымі, правэранымі на практычнай рабоце большэвіцкімі кадрамі, звярнуўшы ўвагу на вывучэнне растурых работнікаў і асабліва жанчын (старшыні калгасаў, брыгадзіры, трактарысты і т. д.), увесці правільныя севазвароты, заняцца палепшаннем насеннаводства, на падставе пастановы СНК СССР, ухваленай чэрвеньскім пленумам ЦК ВКП(б), спыніць захворванне і падзеж буйнай рагатай жывёлы, свінога і конскага пагалоўя, не дапускаць парушэнняў сталінскага статута сельскагаспадарчай арцелі, узяць вагу і кошт працадня, павысіць працоўную дысцыпліну ў калгасе.

Ліквідацыя вынікаў шкодніцтва ў сельскай гаспадарцы—адна з асноўных задач КП(б)Б у сучасны момант. Уся работа ў сельскай гаспадарцы павінна быць накіравана на большэвіцкае выкананне ўказанняў таварыша Сталіна аб вытворчасці 7—8 мільярдаў пудоў хлеба.

* * *

XVI з'езд КП(б)Б прыняў рашэнні, якія выцякаюць з пастаноў лютаўскага Пленума ЦК ВКП(б) і ўказанняў таварыша Сталіна. Наперадзе—вялікая і адказная работа. Уся КП(б)Б, кожны большэвік, увесь беларускі народ павінны энергічна ўзяцца за правядзенне рашэнняў з'езда ў жыццё.

Адной з важнейшых задач з'яўляецца аўладанне большэвізмам. Неабходна ўзмацніць кіраўніцтва ідэйна-партыйным выхаваннем кому-

ністаў, забяспечыць іх ідэалагічную і палітычную загартовку, дапамагчы свабодна арыентавацца ва ўнутранай і міжнароднай абстаноўцы, выкрываць ворагаў народу і па-баявому выконваць рашэнні партыі. Справа ідзе аб сістэматычнай вучобе партыйных кадраў, аб добрай пастаноўцы партыйнай прапаганды і палітычнай агітацыі.

З'езд даў незадавальняючую ацэнку становішчу партпрапаганды і палітагітацыі ў КП(б)Б. Марксістка-ленінская прапаганда нярэдка перадаваецца другарадным, а ў радзе выпадкаў няпэўным у партыйных адносінах людзям. Кіруючыя партыйныя работнікі ЦК КП(б)Б, гаркомаў, акругкомаў, райкомаў зусім мала ўвагі удзяляюць гэтай рабоце, большая частка іх непасрэдна не кіруе партыйнымі гурткамі і школамі. Прапаганда марксізма-ленінізма адарвана ад злобадзенных бягучых пытанняў унутранай і міжнароднай палітыкі. Гісторыя большэвіцкай партыі выкладаецца без сувязі з гісторыяй краіны, зусім незадавальняюча пастаўлена вывучэнне гісторыі КП(б)Б і рэвалюцыйнага руху ў БССР.

Палітычная агітацыя да апошняга часу не адпавядае патрабаванням сённяшняга дня, тым задачам, якія выцякаюць з падрыхтоўкі да выбараў у саветы і палітычнага лавароту ў жыцці краіны ў сувязі з прыняццем новай Сталінскай Канстытуцыі.

З'езд абавязваў ЦК, акругкомы, гаркомы і райкомы КП(б)Б так арганізаваць партыяпрапаганду і палітагітацыю, каб сакратары гаркомаў, райкомаў і парткомаў самі займаліся інструктажам прапагандыстаў і агітатараў, арганізоўвалі для партактыва кансультацыі і даклады па асноўных пытаннях міжнароднага і ўнутранага становішча краіны.

У агітацыйнай рабоце неабходна шырока практыкаваць правядзенне палітдзён, мітынгаў, сходаў. Не павінна быць ні аднаго прадпрыемства, установы, калгаса, саўгаса, населенага пункта, школы, арцелі, куды-б рэгулярна не прыязджалі партыйныя агітатары для растлумачэння міжнароднага і ўнутранага становішча СССР, з дакладамі на антырэлігійныя тэмы, аб чарговых задачах партыі і савецкай улады.

* * *

XVI з'езд КП(б)Б намеріў рад канкрэтных мер і даручыў партарганізацыям узмацніць кіраўніцтва фронтам нацыянальна-культурнага будаўніцтва: палепшыць партыйна-палітычную работу сярод настаўніцтва, поўнасьцю ліквідаваць вынікі шкодніцтва ў органах Наркомасветы, у школах, навесці большэвіцкі парадак у выдавецкіх арганізацыях, у Саюзе пісьменнікаў, наладзіць работу друку, узяўшы яго пад сістэматычнае кіраўніцтва, асудзіўшы практыку недаацэнкі друкаванага слова.

З'езд абавязваў ЦК КП(б)Б у бліжэйшы час умацаваць усе ўчасткі нацыянальна-культурнага будаўніцтва органы асветы, літаратуры, мастацтва, навуковыя і вышэйшыя навучальныя ўстановы, выдвецтвы, рэдакцыі газет і т. д.—праверанымі большэвіцкімі кадрамі, смела вылучаючы растуць маладых работнікаў, асабліва з беларусаў.

* * *

XVI з'езд КП(б)Б абавязваў усе партыйныя арганізацыі «аказваць усямерную дапамогу партыйным арганізацыям Чырвонай Арміі і пагранічнай ахове ў справе выканання ускладзеных на іх задач па выха-

ванню чырвонаармейцаў і камандна-палітычнага складу Чырвонай Арміі ў духу савецкага патрыятызма, непрымрымасці да ўсіх ворагаў народу, умацавання боездольнасці Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі і беззаветнай адданасці камуністычнай партыі і таварышу Сталіну».

Долг і абавязак усіх партарганізацый КП(б)Б з гонарам выканаць гэта ўказанне з'езда, а таксама арганізаваць работу важнейшых абаронных арганізацый (Асоавіяхім, «Чырвоны крыж» і т. д.), ачышчаючы іх кіраўніцтва ад чуждых і варожых элементаў, камплектуючы гэтыя арганізацыі правяральнымі працаздольнымі большэвіцкімі кадрамі.

* * *

Паварот у палітычным жыцці краіны на аснове ўвядзення Сталінскай Канстытуцыі патрабуе ад усіх партарганізацый і кожнага камуніста яшчэ больш мацаваць нашу сувязь з шырокімі масамі працоўных, моцна памятаючы, што гэта магчыма толькі на аснове сталінскага стылю кіраўніцтва і работы, няўхільна ажыццяўляючы рашэнні лютаўскага Пленума ЦК ВКП(б) і ўказанні таварыша Сталіна аб сувязі з шырокімі масамі працоўных.

Усе сілы на ўмацаванне сувязі з масамі, на выкананне рашэнняў лютаўскага Пленума ЦК ВКП(б) і XVI з'езда КП(б)Б!

Апублікаваны ў адпаведнасці са Сталінскай Канстытуцыяй праект «Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР», які гэтымі днямі будзе разглядацца сесіяй ЦВК СССР,—стане непакісным выбарчым законам нашай сацыялістычнай дзяржавы.

Баявая першачарговая задача ўсіх партарганізацый, кожнага камуніста—прпагандыста і агітатара—растлумачваць шырокім масам працоўных сутнасць «Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР» і тыя правы, якія дае савецкаму народу Сталінская Канстытуцыя.

Працаваць па-новаму, працаваць па-сталінску баявая задача большэвікоў Беларусі. Няма сумнення ў тым, што ўзброеныя рашэннямі лютаўскага Пленума ЦК і ўказаннямі таварыша Сталіна, згуртаваная вакол ленінска-сталінскага ЦК ВКП(б) Камуністычная Партыя (большэвікоў) Беларусі прыдзе да выбараў у вярхоўныя органы краіны падрыхтаванай, маналітнай, здольнай весці за сабою шырокія масы да новых перамог камунізма.

XVI з'езд ад імя ўсёй КП(б)Б запэўніў ЦК ВКП(б) у тым, што большэвікі Беларусі даб'юцца поўнага знішчэння ворагаў партыі і народу з трацкіска-бухарынскага, японска-германа-польскага і нацдэмаўска-фашысцкага лагера.

XVI з'езд ад імя ўсіх камуністаў КП(б)Б даў клятву ЦК ВКП(б) і таварышу Сталіну ў тым, што большэвікі Беларусі, працуючы на граніцы з капіталістычным Захадам і цвёрда памятаючы ўказанні вялікага Сталіна аб капіталістычным акружэнні, аддадуць усе свае сілы, усю сваю энергію, а калі патрэбна будзе,—і жыццё за нашу любімую радзіму, за справу Леніна—Сталіна.

КП(б)Б яшчэ цясней згуртавалася вакол ленінска-сталінскага ЦК ВКП(б) і будзе змагацца за выкананне рашэнняў XVI з'езда, за ажыццяўленне задач, пастаўленых таварышом Сталіным. Увесь беларускі савецкі народ сваёй барацьбой за справу Леніна—Сталіна дакажа нашай партыі і таварышу Сталіну, што мы—дастойныя сыны сваёй вялікай радзімы, здольныя змагацца за выкананне прынятых рашэнняў, за трыумф камунізма.

Справаздача Цэнтральнага Камітэта КП(б) Беларусі XVI З'езду КП(б)Б

Даклад сакратара ЦК КП(б)Б тав. В. Ф. ШАРАНГОВІЧА

Таварыш Сталін у сваім дакладзе «Аб праекце Канстытуцыі Саюза ССР» на Надзвычайным VII Усесаюзным з'ездзе Саветаў падагульняльнікі сацыялістычных заваяванняў рабочых і сялян, вызначыў гістарычны сэнс і значэнне перамог сацыялістычнага ладу ў Савецкім Саюзе. Ён сказаў аб тым, што ў СССР сацыялізм перамог канчаткова і беснаваротна. Пад кіраўніцтвам нашай партыі рабочы клас, калгаснае сялянства, наша інтэлігенцыя, увесь народ вялікага Савецкага Саюза дабіўся сусветна-гістарычных перамог.

У нас ужо ажыццёўлена ў асноўным першая фаза кунізма—соцыялізм. Ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі поўнасцю перамагла сацыялістычная сістэма. Удзяльная вага сацыялістычных форм гаспадаркі ў народным даходзе Саюза ССР складае ўжо 99,5 проц. Поўнасцю ліквідаваны эксплуатацыйныя класы, сціраецца грань паміж двума прызнымі класамі Саюза, развіваючыся ў бок кунізма,—паміж рабочым класам і сялянствам. Новая сацыялістычная эканоміка не ведае ні крызаў, ні беспрадоўя. Новая сацыялістычная эканоміка дае грамадзянам нашай выдатнай радзімы ўсе магчымасці для замойнага і культурнага жыцця.

Усе народы шматнацыянальнага Савецкага Саюза дружна ідуць па вялікай дарозе кунізма, развіваюць сваю народную гаспадарку, развіваюць сваю культуру, нацыянальную па форме і сацыялістычную па зместу, паказваючы усяму свету ўзоры вялікага, непахіснага садружства народаў, якое магчыма толькі на аснове пролетарскай рэвалюцыі, на аснове савецкага ладу, на базе сацыялізма.

1937 год з'яўляецца дваццатым годам Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. У параўнанні з мінулым яшчэ больш ярка, больш выдаюча ўся белая перамога, заваяваных народамі Савецкага Саюза і запісаных у Сталінскай Канстытуцыі.

У 1913 годзе валавая прадукцыя буйнай прамысловасці нашай краіны выражалася ў 10,25 мільярда рублёў. Да пачатку сталінскіх пяцігодак, у 1928 г., яна складала 15,74 мільярда рублёў; у 1936 годзе яна дасягнула гіганцкай сумы ў 80 з лішнім мільярдаў рублёў.

Па плану 1937 года, валавая прадукцыя буйнай прамысловасці павінна склацца не менш, чым 97,5 мільярда руб. Інакш кажучы, прадукцыя буйнай прамысловасці ў параўнанні з 1913 г. вырасла больш, чым у 9 раз, а за годы двух сталінскіх пяцігодак—больш чым у 6 раз.

У рэзультате па агульнаму ўздыму прамысловай прадукцыі СССР ужо ў мінулым годзе заняў другое месца ў свеце.

Велізарных поспехаў мы дабіліся таксама ў галіне падняцця прадукцыйнасці працы. Яшчэ ў 1932 годзе мы мелі рост прадукцыйнасці працы толькі на 2,6 проц. у параўнанні з папярэднім годам, а ў 1935 годзе—на 15,6 проц. і, нарэшце, у 1936 годзе—на 22,4 проц. рэкордны тэмп росту прадукцыйнасці працы за ўсе гады пяцігодак.

Рашучыя зрухі ў росце прадукцыйнасці працы, дасягнутыя ў 1935—36 г., ярка сведчаць аб велізарнай ролі стаханавскага руху, які, як гаварыў таварыш Сталін, увойдзе ў гісторыю нашага соцыялістычнага будаўніцтва, як адна з самых славных іе старочак. Дзякуючы стаханавскаму руху, кошт прыросту прадукцыі за адзін толькі 1936 год амаль у два разы перавысіў кошт усёй прадукцыі прамысловасці ў царскай Расіі.

Гады сталінскіх пяцігодак карэнным чынам змянілі твар вёскі. На 1 студзеня 1937 г. калектывізацыя па Саюзу ахапіла 92 проц. сялянскіх гаспадарак. Калгасныя пасевы складалі ў 1936 годзе 98,2 проц. усіх сялянскіх пасаваў, а пасевы аднаасобніка—толькі 1,8 проц.

Тэхнічная ўзброенасць сельскай гаспадаркі гіганцкі шагнула наперад. Механічныя рухавікі складалі ў 1936 г. без малата 60 проц. усіх сілавых рэсурсаў сельскай гаспадаркі. Колькасць машынатрактарных станцый дайшла ў 1936 г. да 5.000. Сельская гаспадарка мела к канцу мінулага года 438.500 трактароў і 1.120.000 камбайнаў.

Быстрымі тэмпамі аднаўляецца жывёлагадоўля, росце прадукцыйнасць соцыялістычных палёў. У 1936 г. прадукцыя паляводства была ў паўтара раза вышэй, чым у 1913 г.

Велізарныя зрухі мы маем за апошнія гады і ў рабоце чыгуначнага транспарту. Сярэднесутачная пагрузка чыгуначнага транспарту ў 1936 г. вырасла да 86,2 тыс. вагонаў, супроць 27,3 тыс. у 1913 г. Сярэдняя сіла цягі аднаго грузавога таварнага паравоза ў 1936 г. у паўтара раза перавышала сілу паравоза ў 1913 г.

За адзін толькі 1936 год вытворчасць прадметаў спажывання павялічылася на 27 з лішнім процантаў у параўнанні з папярэднім годам. Абарот гандлёвай сеткі ў 1936 г. дасягнуў 98,4 мільярда рублёў, супроць 35,5 мільярда руб. у 1932 г.

Велізарныя нашы поспехі ў галіне народнай асветы. У царскай Расіі ў 1914 г. пачатковай і сярэдняй школай ахватвалася толькі 7 з лішнім мільёнаў чалавек. У 1928 г. у ёй навучалася 12 мільёнаў чалавек, а ў 1936 г.—27.400 тыс. Колькасць вучняў школы ў гэтым годзе павінна перавысць 30 мільёнаў чалавек. Прыкладна у 4 разы вырасла колькасць студэнтаў у вышэйшых навучальных установах. Калі ў 1914 г. навучалася 125 тыс., то ў 1936 г. у вышэйшых навучальных установах навучалася 495 тыс. чалавек, а ў 1937 г.—509 тысяч. Асабліва рэзкі рост дае колькасць студэнтаў тэхнікумаў. У царскай Расіі налічвалася толькі 48 тысяч студэнтаў тэхнікумаў, тады як у мінулым годзе ў нашых тэхнікумах было 819 тыс. чал., а па плану 1937 г. будзе 984 тыс.

Аб росце матэрыяльнага добрабыту працоўных Краіны соцыялізма сведчыць рост народнага даходу ў СССР. Калі ў 1913 г. увесь народны даход царскай Расіі складаў 21 мільярд рублёў, прычым ільвіная доля яго пападала эксплуатаатарскім класам,—то ў 1936 г. мы маем 84 мільярды 900 мільёнаў рублёў народнага даходу, прычым уся гэта сума паступіла ў распараджэнне народу.

Савецкі народ авалодвае вышынямі культуры, мастацтва, тэхнікі.

Няспынным клопаты партыі аб развіцці народнай асветы, аховы здароўя, аб росквіце навукі і мастацтва прыносяць багатыя плады. Совецкія людзі кожны дзень атрымліваюць усе новыя і новыя перамогі на самых рознастайных участках культуры. Да прац савецкіх вучоных прыклавана ўвага ўсяго свету. Совецкія лётчыкі заваёўваюць адзін міжнародны рэкорд за другім. Савецкія піяністы і скрыпачы займаюць першыя месцы на міжнародных конкурсах. Усё гэта неабвержна сведчыць аб тым, якія багатышыя магчымасці раскрываюцца у Савецкай краіне для развіцця і росквіту талентаў, якія капіталізм мяу, даду і душыць у староі Расіі, якія ён душыць і мне зараз ва ўсіх капіталістычных краінах.

Права на працу, права на асвету, права на забяспечаную і спакойную старасць—усе гэтыя на справе гарантаваныя вялікія правы, заваяваныя савецкім народам, на чале з рабочым класам пад кіраўніцтвам партыі Леніна—Сталіна і запісаныя ў Сталінскім Канстытуцыі, даюць поўную магчымасць кожнаму савецкаму грамадзяніну з захваленнем аддавацца ўлюбенай ім справе, удасканальвацца ў сваёй кваліфікацыі, расці культурна, быць поўнапраўным гаспадаром сваёй цудоўнай радзімы.

1. НАШЫ ПОСПЕХІ

У галіне прамысловасці

Таварышы, за тры з паловай гады, якія аддзяляюць нас ад XV з'езда КП(б)Б, камуністычная партыя большэвікоў Беларусі разам з усёй партыяй прайшла вялікі шлях сацыялістычнага будаўніцтва. Цяжкасці былі велізарныя. Ворагаў было не мала. Але ў цеснай дружбе і згуртаванасці народаў усяго Савецкага Саюза, пры дапамозе ЦК ВКП(б) і асабіста таварыша Сталіна, большэвікі Беларусі, перамагаючы ўсе перашкоды і варажэе супраціўленне на сваім шляху, дабіліся велізарных поспехаў у сацыялістычным будаўніцтве, у правядзенні ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі.

КП(б)Б, як адзін з атрадаў вялікай партыі Леніна—Сталіна, працавала пад большэвіцкім выкананнем рашэнняў XVII з'езда ВКП(б), у якіх запісана, што:

«Асноўна і рашаючай гаспадарчай задачай другой пяцігодкі з'яўляецца завяршэнне рэканструкцыі ўсёй народнай гаспадаркі. Рашаючай жа ўмовай завяршэння тэхнічнай рэканструкцыі народнай гаспадаркі ў другой пяцігодцы павінна з'явіцца асваенне новай тэхнікі і новых вытворчасцей».

Рашэнні XVII з'езда ВКП(б) і ўказанні таварыша Сталіна на з'ездзе з'явіліся істотным напамінам дзянняў, нашай работы, нашай большэвіцкай барацьбы.

Якая наша задача ў галіне рэканструкцыі прамысловага плана?

Вырасла ўдзельная частка прамысловага ў ВССР ва ўсёй прамысловасці СССР. Так, напрыклад, калі ў 1928 г. яна складала 1,34 проц., то ў 1937 г. яна ўжо складае 2,13 проц. Мы дабіліся таго, што планы пачалі выконваць усе галіны прамысловасці. У 1935 г. план выконваўся на 107,1 проц., у 1936 годзе—на 107,9 проц. Прамысловасць кааперацыі, выканаўшая план у 1933 г. на 54,6 проц., у 1936 г. выканалася яго на 119 проц. Лёгкая прамысловасць, якая выканалася свайго плану ў 1933 годзе на 78 проц., у 1936 годзе выканалася яго на 107,2 проц.

З выкананнем і перавыкананнем планаў прамысловасць БССР атрымала за гады справаздачнага перыяда вялікі рост валавой прадукцыі. Аб'ём валавой прадукцыі прамысловасці, які складаў у 1932 г. 479,5 мільёна рублёў, дасягае па плане 1937 г. 2 мільярдаў 200 мільёнаў або амаль у два з паловай раза больш аб'ёма прадукцыі прамысловасці 1932 г., аб'ём прадукцыі прамысловасці 1937 г. у 22 разы больш аб'ёма прадукцыі прамысловасці Беларусі 1913 г.

Калі удзельная вага ўсёй прадукцыі прамысловасці Беларусі ў агульным аб'ёме прадукцыі народнай гаспадаркі ў 1926—27 гг. складала толькі 24,4 проц., то ў 1937 г. яна ўжо складае 73 процанты.

За гады першай і другой пяцігодкі у БССР пабудавана больш тысячы буйных і дробных прадпрыемстваў, пашырана і рэканструавана 88 буйных прадпрыемстваў.

За гады другой пяцігодкі пабудаваны і ўступілі ў строй наступныя асноўныя прадпрыемствы: сілікатны завод у Оршы, трубаліцейны завод у Магілёве, ацэтонавы завод у Быхаве, шклозавод у Касцюкоўцы, аўтарамонтны завод у Магілёве, тлушчакамбінат, завод ізапліт, дрэваапрацоўчы камбінат у Новабеліцы, другая менская ДЭС, другая кацельная, Дом друку ў Менску, халадзільнік у Віцебску, ільнакамбінат у Оршы, які заканчваецца ў 1937 г., цэментны завод у Крычаве, ЦЭЦ у Барысаве і т. д.

Таварыш Сталін на XVII партыйным з'ездзе ўказаў на неабходнасць:

«Развязаць мясцовую савецкую прамысловасць, даць ёй магчымасць праявіць ініцыятыву ў справе вытворчасці тавараў шырскажыву і аказаць ёй магчымую дапамогу сыравінай і сродкамі».

Выкананне гэтых ўказанняў таварыша Сталіна характарызуецца вялікім развіццём асноўных галін прамысловасці, якія адносяцца, галоўным чынам, да мясцовай прамысловасці (торф, цэгла, метал).

У 1932 г. мы выпрацоўвалі 930 тыс. тон торфу, а па плане 1937 г. выпрацоўваем 2.805 тыс. тон; цэгля ў 1932 г. выпрацавана 202 млн. шт., па плане 1937 г. павінны выпрацаваць 585 млн. штук.

Металарэжучыя станкі ў 1932 г. зусім не выпрацоўваліся, а ў 1937 г. будзе выпрацавана 4815 шт. Значна павялічан выпуск прадукцыі шырскажыву. Выпуск прадукцыі шырскажыву па металапрамысловасці ўзрос у 1936 г., супроць 1932 г., амаль у тры разы, па галінтарэ—у 2,6 раза, па саматужна-прамыслован кааперацыі выпуск прадметаў шырокага спажывання павялічыўся ў 2,5 раза супроць 1933 года, і т. д.

Узрасла за справаздачны перыяд энергаўзброенасць рабочых, занятых на вытворчасці. Выдатак электраэнергіі (рухавой і тэхналагічнай) на аднаго рабочага ў 1933 г. па металапрамысловасці Наркаммашпрама складаў 957 кіловат-гадзін, а ў 1936 годзе—1333 квл. гадзін, гэта значыць рост на 40 проц.

У галіне сельскай гаспадаркі

Задача, пастаўленая XVII з'ездам ВКП(б) і XV з'ездам КП(б)Б у галіне завяршэння калектывізацыі сельскай гаспадаркі, намі ў асноўным у Беларусі таксама выканана. У 9.642 калгасах аб'ядналася нас, у Беларусі, 680 тыс. сялянскіх гаспадарак, што складае 87,1 проц. усіх сялянскіх двароў, якія засяваюць ужо ў 1937 г. 94,9 проц. усіх пасеўных плошчаў калгасна-сялянскага сектара.

Астаўшыся яшчэ пры старых формах землекарыстання, прыкладна, каля 100 тысяч аднаасобніцкіх гаспадарак у Беларусі, складаюць 12,9 проц. усіх сялянскіх двароў; удзельная вага ў сельскай гаспадарцы па пасевах—4,7 проц., па конях—7,2 проц., па буйнай рагатай жывёле—4,1 проц., па свіннях—5,4 проц. і па авечках—3,8 проц.

Аб чым гавораць гэтыя даныя? Яны гавораць аб тым, што калгасы і соўгасы разам сталі такой сілай, якая вырашае лёс сельскай гаспадаркі і ўсіх яе галін, бо сіла калгасаў і соўгасаў заключаецца не толькі ў тым, што яны сканцэнтравалі ў сваёй вытворчасці абсалютную большасць усіх плошчаў і патагоў жывёлы,—сіла калгасаў і соўгасаў заключаецца таксама ў тым, што яны насычаны велізарнай тэхнікай. Наша сацыялістычная гаспадарка Беларусі будзе мець у 1937 г. амаль 10.000 трактароў. Калі ў 1933 годзе ў сельскай гаспадарцы Беларусі налічвалася 64 МТС з трактарным паркам у 1.700 трактароў, то на вясну гэтага года мы маем ужо 140 МТС, якія будуць абслугоўваць да 75 проц. пасеўнай плошчы калгасаў, у той час, як у 1933 годзе абслугоўванне пасеўных плошчаў калгасаў складала ўсяго толькі 40 проц. Прычым трэба сказаць, што ў сувязі са зменамі, якія адбыліся ў трактарным парку, у прычэпным інвентары, у кадрах МТС,—у корані змяніўся характар і аб'ём самога абслугоўвання. У 1933 г. мы не мелі магутных гусенічных трактароў у МТС, цяпер мы іх маем, і колькасць іх к канцу 1937 года вырасце ў 3 разы ў параўнанні з 1936 г.

Калі да 1936 г. мы не мелі камбайнаў, то цяпер ужо на калгасных палях працуе 156 камбайнаў, а на ўборцы ў гэтым годзе будзе працаваць 626 камбайнаў, з іх 300 «Комунараў».

Да 1936 г. у МТС налічваліся ўсяго 43 ільнаўборачныя машыны «ВНІЛ-5», на 1 студзеня г. г. мы ўжо мелі гэтых машын 947 шт., а да ўборкі гэтага года будзем мець 1.333 шт.

Аналагічнае становішча з радковымі 24-дыскавымі сеялкамі і малатарнямі. Першых было ў 1933 г. 569 шт., у пачатку 1937 г. — 935, а да пасеўнай 1937 г.—1.932. Другіх—было 1.123, у 1937 г.—2.139.

Характэрныя змены адбыліся ў аўтамашынным парку калгасаў і соўгасаў Беларусі. Калі ў 1933 г. у МТС было ўсяго 85 аўтамашын, з іх 44 легкавых, то на 1 студзеня 1937 г. у МТС налічвалася 461 аўтамашына, з іх 100 легкавых, а да канца 1937 г. мы будзем мець 680 аўтамашын.

У калгасах у 1933 г. налічвалася ўсяго толькі 8 аўтамашын, цяпер нашы калгасы маюць ужо 589 аўтамашын.

Гэта гаворыць аб тым, што наша буйная сацыялістычная гаспадарка ў асобе МТС, соўгасаў і калгасаў мае зараз такую вялікую тэхнічную ўзброенасць, якая можа і павінна даць цуды ў росце вытворчасці сельскай гаспадаркі.

Па плане ў 1937 г. МТС сваім трактарным паркам у абслугоўваемых імі калгасах праводзяць работу па ворыве—37,3 проц., пасеваў яравых—27,6 проц., па ўборцы зернавых—5,7 проц., па малацьбе—44,4 проц. усяго аб'ёма работ.

Паказальным у адносінах механізацыі вытворчых працэсаў па такой працаёмкай культуры, як лён, ужо ў 1936 г. мы мелі такое становішча, калі 18,2 проц. усёй уборкі ільну было праведзена машынамі.

Удзельная вага механізаванай апрацоўкі ільну ў 1936 г. дасягнула 80,2 проц., у тым ліку заводская апрацоўка—57,2 проц.

Наша пролетарская дзяржава ўкладвае ў справу меліярацыі таксама вялікія сродкі. На другую пяцігодку гэтыя ўкладанні склалі 20.661,8 тыс. рублёў; апрача таго, самімі калгаснікамі ўкладзена ў справу меліярацыі за гэты час з сваіх уласных сродкаў 20.737,3 тыс. рублёў.

Вялікую дапамогу сельскай гаспадарцы аказвае дзяржава мінеральнымі ўгнаеннямі. Ужыванне мінеральных угнаенняў павялічылася за гады другой пяцігодкі ў 2,3 раза. Больш чым у два разы ўзрасло борыва пад зяблёва, прычым якасць значна лепшая, чым у 1932—33 г.

Таварышы, у галіне жывёлагадоўлі работа КП(б)Б і ўсіх партыйных арганізацый праходзіла пад кутом гледжання выканання ўказанняў таварыша Сталіна аб тым, што справу жывёлагадоўлі павінна ўзяць у свае рукі ўся партыя, усе работнікі—партыйныя і беспартыйныя, маючы на ўвазе, што праблема жывёлагадоўлі з'яўляецца такой жа праблемай, якой была ўчора, паспяхова ўжо вырашаная, зернавая праблема. У рэзультат правядзення у жыццё ўказанняў таварыша Сталіна мы ўжо ў 1934 годзе прыпынілі змяншэнне пагалоўя жывёлы.

З 1935 года жывёлагадоўля Беларусі, як і ва ўсім Савецкім Саюзе, стала на шлях уздыму. Аб гэтым сведчаць наступныя даныя. Так, на вясну 1934 г. мы мелі прырост стада буйнай рагатай жывёлы на 2 проц., у 1935 г. на 25 проц., у 1936 годзе на 17,5 проц. Гэты пералом у галіне развіцця жывёлагадоўлі быў дасягнут у рэзультат перамогі сацыялістычных форм гаспадарання, на аснове калгаснага і саўгаснага ладу.

Калгасы і саўгасы, пачынаючы з 1934 г., даюць нам няўхільны рост пагалоўя жывёлы. Сацыялістычны сектар ужо ў чэрвені 1936 года сканцэнтраваны ў сябе: коней 90 проц., буйнай рагатай жывёлы 88,6 проц., свіней 84,3 проц., авечак 91,5 проц.

Гэтыя лічбы гавораць таксама і аб тым, што справа жывёлагадоўлі ў нас цяпер знаходзіцца на моцным сацыялістычным шляху і што для яе далейшага росту і росквіту створана непахісная сацыялістычная аснова.

У галіне нацыянальна-культурнага будаўніцтва БССР

Таварышы, на аснове гэтых велізарных поспехаў сацыялістычнага будаўніцтва КП(б)Б і пад яе кіраўніцтвам працоўныя Беларусі дабіліся і такіх перамог у справе нацыянальна-культурнага будаўніцтва і палепшання матэрыяльна-бытавога становішча працоўных.

За гэтыя гады яшчэ больш умацавалася беларуская дзяржаўнасць. Гэта значэнне яркае адлюстравана ў новай Канстытуцыі БССР. Дзяржаўны апарат яшчэ больш набыўся для карэннага насельніцтва рэспублікі, став на мове і нацыянальнаму складу народным, беларускім.

Нацыянальныя кадры складаюць вялікую частку цэнтральнага і рэспубліканскага апаратаў. Значна павялічыўся процант беларусаў сярод рабочых. Вырасла беларускае насельніцтва ў гарадах, дзе асабліва адчуваліся вынікі русіфікатарскай палітыкі царскага ўрада.

Сярод студэнцтва пераважаюць беларусы. Вялікая праслойка беларусаў ёсць сярод навуковых работнікаў, аспірантаў, дацэнтаў, прафесараў.

Узняліся новыя пласты народу, выраслі новыя пласты савецкай інтэлігенцыі з рабочых і сялян: аграномы, мастакі, пісьменнікі, дзеячы навукі і мастацтва, кіруючыя работнікі. Мы маем у Беларусі росквіт культуры, нацыянальнай па форме і сацыяльнай па зместу.

Найбольш яркае адлюстраванне гэтых перамог мы бачым у росце школьнага будаўніцтва па Беларусі. Вось некалькі лічб.

Колькасць вучняў у 1914 годзе складала 294.000, у 1937 г.— 1.001.000; колькасць настаўнікаў у 1914 г. складала 6.998, у 1937 г.— 29.780.

Выдаткі на асвету за апошнія гады выражаюцца ў наступных лічбах.

Усяго выдаткавана на асвету ў 1933 г. 150 мільёнаў руб., у 1937 г. будзе выдаткавана 479 мільёнаў руб.

У прыватнасці, на школы будзе выдаткавана ў 1937 г. 224 мільёны руб. супроць 82 мільёнаў руб. у 1934 г.

На дзіцячыя дамы будзе выдаткавана 25 мільёнаў руб., на падрыхтоўку кадраў выдаткавана 134 мільёны руб., на дашкольнае выхаванне выдаткавана 27 мільёнаў руб., на навуку—15 мільёнаў руб.

У 1936 г. пабудаваны 83 новыя сталінскія школы на 30.240 вучняў, з іх у гарадах 27 школ на 17 520 вучняў. Будаўніцтва школ даю магчымасць у гарадах ліквідаваць трэцюю змену і скараціць двухзменнасць.

Таварышы, Беларусь, не маючы да рэвалюцыі ні адной вышэйшай навучальнай установы, цяпер мае 21 ВНУ, 75 тэхнікумаў, 20 рабфакаў, у якіх абучаецца 49.736 чалавек. На ўтрыманне навучальных устаноў асігнавана ў 1937 г. 46 мільёнаў руб.

За перыяд ад XV да XVI з'ездаў КП(б)Б у Беларусі выпушчана спецыялістаў: урачоў 1.029 чал., інжынераў 1.243, настаўнікаў 1.343, медыцынскіх кадраў сярэдняй кваліфікацыі 1.385, прамысловых кадраў сярэдняй кваліфікацыі 980 чал., сельскагаспадарчых кадраў 1.518 і т. д.

У Беларусі ў 1913 г. навукова-даследчых інстытутаў не было зусім. У 1937 г. іх налічваецца 41.

Навуковых работнікаў у 1913 годзе зусім не было. У 1937 г. мы маем 1.035 чал. навуковых работнікаў. З 1.035 навуковых работнікаў мы маем акадэмікаў 21, прафесараў 85, дацэнтаў 191, старэйшых навуковых работнікаў 314, асістэнтаў і малодшых навуковых работнікаў 496.

За справаздачны перыяд вырасла колькасць і узрос ідэйны ўзровень работнікаў навукі і мастацтва. Рад пісьменнікаў і паэтаў, якія мелі у мінулым нацыяналістычныя памылкі, становяцца на шлях перабудовы у творчай рабоце. Вырас рад новых пісьменнікаў пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі. Буйным дасягненнем пісьменнікаў з'яўляецца апрацоўка пісьма таварышу Сталіну і «12 песень», прысвечаных Сталіну і Вяршыню, а таксама матэрыялы па гісторыі грамадзянскай вайны ў Беларусі.

Перакладаюцца на беларускую мову творы класікаў літаратуры, як Пушкіна, Горкага і інш.

Рад пісьменнікаў, як Якуб Колас, Бядуля, Глебка, Броўка, Крапіва, працуюць над лібрэто для беларускай оперы і кіно.

Справаздачны перыяд характарызуецца таксама ростам усіх відаў мастацтва. Так, Тэатр оперы і балета асвоў рад класічных тво-

раў опернага мастацтва, як «Евгеній Онегин», «Пиковая дама», «Кармен», «Флорія Тоска» і інш.

Растуць і ўдасканалюцца новыя здольныя кадры з карэнных нацыянальнасцей Беларусі: Александровская, Млодэк, Балоцін, Чэмырысава і інш. Апошнія 2—3 гады паказваюць новы творчы рост тэатраў Беларусі.

Беларускі Першы дзяржаўны тэатр у апошнія гады асвоіў і паставіў такія п'есы, як «Ваўкі і авечкі» Остроўскага, «Скупы» Мальера, «Жыццё кліча», «Платон Крэчэт» і рад іншых.

Партыя і ўрад, бесперапынна клапацячыся аб росквіце беларускага мастацтва, асігнавалі велізарныя сродкі на будаўніцтва тэатраў. У Менску да 20-годдзя Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі будзе закончан Вялікі тэатр оперы і балета, на будаўніцтва якога асігнавана 10 мільёнаў рублёў.

Буйных поспехаў дасягнула Беларусь у справе кінофакультэ гартаю, раёнаў і вёсак. Сетка кіноўстаноўак па гарадах БССР павялічылася. Калі на 1 студзеня 1936 года яна складала 193 кіноўстаноўкі, то на 1 студзеня 1937 года яна складае ўжо 240 кіноўстаноўак, у тым ліку гукавых кіноўстаноўак было на 1 студзеня 1934 года 15, на 1 студзеня 1937 года—86. Ва ўсіх гарадах і амаль ва ўсіх раёнах Беларусі ўстаноўлены гукавыя кіно. Апрача таго, гукавыя кіноўстаноўкі ёсць у 34 буйных саўгасах, калгасах, торфазаводах. У 1936 годзе на веску накіравана было 50 гукавых кіноперасоў на аўтамабілях і 10 без аўтамабіляў. У 18 пагранічных раёнаў у пачатку 1937 года накіравана па дзве кіноўстаноўкі. У цяперашні час будзецца вялікая кінофабрыка, якая з'явіцца буйным укладам у нацыянальна-культурнае будаўніцтва нашай рэспублікі.

У галіне развіцця музычнага мастацтва буйным дасягненнем Беларусі трэба прызнаць арганізацыю Беларускай дзяржаўнай філармоніі ў складзе хору, аркестра і ансамбля народных інструментаў. Расшырана Менская кансерваторыя, і ў ёй зараз навучаецца 98 чалавек, замест 62-х у 1934 годзе. Адкрыта музычнае вучылішча ў Віцебску на 138 чалавек. Павялічан кантынгент абучаемых у гомельскім, менскім музычным вучылішчах з 219 да 325. Апрача таго, навучаецца ў музыколах 2.136 дзяцей.

Паказальнікам росту культурнага і зможнага жыцця з'яўляецца шырокае развіццё мастацкай самадзейнасці Беларусі. У 1936-37 годзе было праведзена 14 усебеларускіх алімпіяд самадзейнага мастацтва, у якіх прымала ўдзел да 3.000 чалавек. У Беларусі ў канцы 1936 года было 14.000 розных гурткоў, з якіх драматычных 6.000, харавых 5.000, музычных 2.400.

Дэманстрацыя росту самадзейнага мастацтва з'яўляецца тое, што рад самадзейных калектываў Менска, Магілёва ў 1936 годзе выступіў у Крэмлі, у прысутнасці таварыша Сталіна і членаў Палітбюро, а таксама ў тэатры народнай творчасці. Яны атрымалі высокую ацэнку сваіх творчых якасцей.

У гарадах і рабочых пасёлках у 1937 годзе налічваецца 176 клубоў і 2.023 чырвоныя куткі. У калгасах мы маем 1.427 хат-чытальняў.

Бібліятэк у 1937 годзе налічваецца да 10.000 з кніжным фондам да 5 мільёнаў экзэмпляраў кніг. Асаблівае становішча займае Беларуска-дзяржаўная бібліятэка, якая налічвае 1.638.000 кніг. Гэта бібліятэка мае 15.000 пастаянных чытачоў. За 1936 год бібліятэку наведала 405.000 чалавек і было выдана на рукі 740.000 кніг.

Мы маем велізарнае павелічэнне колькасці газет і іх тыража. Калі на 1 студзеня 1934 года выдавалася 75 гарадскіх і раенных друкаваных газет пры тыражы ў 298 тысяч экзэмпляраў, то на 1 студзеня 1937 года выдаецца 4 акруговыя і 56 гарадскіх і раенных друкаваных газет, тыраж якіх складае 374.500 экзэмпляраў. Апрача таго, на прадпрыемствах, будоўлях, транспарце, у саюзах у 1937 годзе выдаецца 60 ліматтыражак, тыраж якіх складае 103.410 экзэмпляраў.

Аб велізарным росце культурнай і навуковай актыўнасці мас працоўных Беларусі сведчаць наступныя лічбы выдання твораў класікаў марксізма-ленінізма. За 10 год, гэта значыць з 1924 па 1933 год, творы Маркса—Энгельса выданы на беларускай мове толькі ў 14 назвах з колькасцю 98 000 экзэмпляраў. Творы Леніна ў 52 назвах з колькасцю 473.000 экзэмпляраў; творы таварыша Сталіна ў 14 назвах з колькасцю 645.000 экзэмпляраў. За тры гады з 1933, уключаючы 1936 год, апазедна выдана твораў Маркса—Энгельса—Леніна—Сталіна ў колькасці 2.013.360 экзэмпляраў. За гэты перыяд творы Сталіна выданы ў 28 назвах з тыражом 392 тыс. экзэмпляраў.

Таварышы, мы маем велізарны рост і нашага радыё і іншых відаў культуры.

У галіне матэрыяльнага становішча рабочага класа і калгаснага сялянства

З ростам прамысловасці БССР вырасла і колькасць рабочых. Так, напрыклад, калі на 1 ліпеня 1932 года колькасць рабочых у нашай прамысловасці складала 99.216 чалавек, то на 1 ліпеня 1936 года мы мелі 136.089 чалавек.

Яркім паказальнікам росту добрабыту рабочага класа з'яўляюцца даныя павелічэння сярэдняй месячнай зарплаты рабочых. Так, напрыклад, ва ўсёй прамысловасці сярэдняя зарплата раўнялася ў 1932 годзе 105 рублёў у месяц, у 1934 годзе—122 руб., у 1935 годзе—152 руб., у 1936 годзе—178 руб. Бюджет соцстраха ў 1933 годзе складаў 78 мільёнаў рублёў, у 1935 годзе—100.740.000 руб. У 1933 годзе было прапушчана праз рэспубліканскія дамы адначынку Беларусі 25 000 чалавек рабочых і служачых, у 1936 годзе прапушчана 48,5 тыс. чалавек, або рост на 93,8 проц.

На выплату пенсій, дапамог пенсіянерам і перакваліфікацыю выдаткавана толькі ў 1936 годзе 20 млн. руб.

Рост тавараабароту, які характарызуе таксама паліпшэнне матэрыяльнага становішча працоўных, вызначаецца ў наступных лічбах: калі ў 1934 годзе тавараабарот складаў 1.195 млн. руб., то па плане 1937 года складзе 2.807 млн. руб., або рост на 135 проц.

Расходная частка бюджэта нашай рэспублікі вырасла з 333 з паловай мільёнаў рублёў у 1933 годзе да 939 з паловай мільёнаў рублёў па плане 1937 года.

Значна узрасло спажыванне прадуктаў харчавання рабочай сям'і. Па даных учоту нашага стагатычнага кіраўніцтва, праведзенага па буйнай прамысловасці Беларусі, відаць, што спажыванне мукі пшанічнай павялічылася ў 1936 годзе ў параўнанні з 1933 годам на 510 проц.; крупы ўсякай—на 204 проц., мяса—174 проц., сала—222 з лішнім процанта, масла кароўяга—212 проц.

Аб росце матэрыяльнага добрабыту калгаснага сялянства гавораць факты росту забяспечанасці калгаснікаў жывёлай індывідуальнага калгаснага рыстання: амаль поўнасцю ліквідавана бескароўнасць калгаснікаў,

толькі 5,7 проц. усіх двароў калгасных і адзіночак у 1936 годзе не мела буйнай рагатай жывёлы

На базе калгасаў рэзка падняліся і другія віды матэрыяльна-культурнага становішча калгаснага сялянства. Так, па даных бюджэтнага абследавання, грашовыя даходы калгасаў у 1936 годзе ўзраслі параўнальна з 1933 годам больш чым у тры разы, або дакладней на 322,6 проц. Узрасло спажыванне зернавых прадуктаў за гэты час на 32 проц. і па пшанічнаму хлебу больш чым у два разы. Спажыванне цукру павялічылася больш чым у 9 разоў у параўнанні з 1933 годам; мыла гаспадарчага ў 4 разы, рыбных прадуктаў—у 2 разы; спажыванне сала—на 22 проц., мяса—28 проц., малочных прадуктаў—22 проц., яек—на 44 проц.

Характэрна, што пры агульным росце расходнай часткі бюджэта калгасаў на 71,9 проц. расходы на культтавары павялічыліся амаль у 4 з паловаю разы і на пакупку мэблі і іншай абстаноўкі больш чым у 6 з паловаю раз.

Гэтыя даныя гавораць аб росце культурнасці нашага соцыялістычнага сяла.

Усе гэтыя перамогі нашага соцыялістычнага будаўніцтва і ажыццяўленне ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі запісаны і зацверджаны новай Канстытуцыяй Беларуса, прынятай на аснове Сталінскай Канстытуцыі.

Наша беларуская соцыялістычная рэспубліка ў цесным садружстве з усімі народамі вялікага Савецкага Саюза сустрала і прыняла Сталінскую Канстытуцыю з велізарным уздымам і ўсесагальным ухваленнем шырокіх працоўных мас гарадоў, мястэчак, сёл і раёнаў.

II. ПАРТЫЙНА-ПАЛІТЫЧНАЯ РАБОТА КП(б)Б

I. Недахопы партыйна-палітычнай работы

Забыццё капіталістычнага акружэння

Таварыш Сталін у сваім дакладзе і заключным слове на Пленуме ЦК ВКП(б) з усёй большэвіцкай рэзкасцю ўскрыў памылкі і недахопы, якія меліся ў нашай рабоце.

«Партыйныя таварышы,—гаварыў таварыш Сталін, забылі аб тым, што савецкая ўлада перамагла толькі на адной шостай частцы свету, што пяць шостых свету складаюць уладанні капіталістычных дзяржаў, яны забылі, што Савецкі Саюз знаходзіцца ў абстаноўцы капіталістычнага акружэння. У нас прынята багатаць аб капіталістычным акружэнні, але не хочучь удумацца, што гэта за штука капіталістычнае акружэнне. Капіталістычнае акружэнне гэта не пустая фраза, гэта вельмі рэальная і непрыемная з'ява...»

І далей:

«...Ці не ясна, што пакуль існуе капіталістычнае акружэнне, будуць існаваць у нас шкоднікі, шпіёны, дыверсанта і забойцы, засылаемыя ў нашы тылы агентамі замежных дзяржаў?»

«...Будучы захоплены гаспадарчымі поспехамі, яны сталі бачыць у гэтай справе пачатак і канец усяго, а на такія справы, як міжнароднае становішча Савецкага Саюза, як капіталістычнае акружэнне, ўзмацненне палітычнай работы партыі, барацьба са шкодніцтвам і т. п.—не сталі проста зварачаць увагу, лічачы, што ўсе гэтыя пытанні прадстаўляюць другарадную і нават трэцерадную справу».

Таварышы, гэтыя памылкі і недахопы ў партыйна-палітычнай рабоце, ускрытыя таварышом Сталіным у дакладзе і заключным слове на Пленуме ЦК ВКП(б), мелі месца поўнасьцю і цалкам і ў КП(б)Б і ў першую чаргу ў рабоце самога ЦК КП(б)Б.

Нашы дасягненні ў Беларусі ва ўсіх галінах гаспадарчага і культурнага будаўніцтва былі-б значна большыя, калі-б кіруючыя нашы партыйныя органы і ў першую чаргу ЦК КП(б)Б не праглядалі-б шкоднайшую работу контррэволюцыйных трацкістаў, правых і нацыяналістаў-фашысцкіх шпіёнаў, дыверсантаў, шкоднікаў.

Таварышы, не глядзячы на агульныя неаднаразовыя папярэджанні ЦК ВКП(б) і асабіста таварыша Сталіна і непасрэдныя папярэджанні нам ЦК КП(б)Б і ўсёй КП(б)Б—аб павышэнні большэвіцкай пільнасці, патрэбна прама сказаць, што ў рабоце ЦК КП(б)Б і ў кіруючых партыйных органах КП(б)Б за апошні час меті месца палітычная бесклапотнасць, дабрадушнасць, прытупленне большэвіцкай пільнасці, неразуменне таго, што трацкісты ператварыліся ў банду шпіёнаў, забойцаў і дыверсантаў. Карыстаючыся гэтым, ворагі народу — трацкісты, правыя, нацыяналісты—гэтыя агенты германа-японскага і польскага фашызма—у нямалай колькасці пралезлі на адказныя пасты ў савецкім, гаспадарчым і партыйным апаратах Беларусі. Выкрыць многіх з іх удалося з вялікім спазненнем і толькі зараз.

Дастаткова ўказаць на такіх мацерых ворагаў, якіх мы выкрылі ў апошні час, як Убарэвіч, Бенек, Дзякаў, Арабей, Чарот і цэлая плеяда яшчэ такіх бандытаў.

Не глядзячы на тое, што за апошнія гады ў КП(б)Б, несумненна, прароблена вялікая работа, якая садзейнічала павышэнню пільнасці ў арганізацыі і ўмацаванню партыйных радю (я мяю на увазе праведзенню работ па правярцы і абмену партдакументаў, у рэзультате якой выкрыта нямала ворагаў народу—трацкістаў, зіноўеўцаў, правых, нацыяналістаў і іншых варожых элементаў), аднак асноўныя парокі, буйныя памылкі, недахопы, якія ўскрыты Пленумам ЦК ВКП(б), не былі своєчасова ліквідаваны ЦК КП(б)Б.

Як магло здарыцца, што ў нас пад бажам злейшых ворагі народу, якія прабраліся на адказныя пасты, прабраліся нават у склад ЦК і бюро ЦК КП(б)Б, на працягу доўгага часу не былі выкрыты? Гэта можна, таварышы, вытлумачыць толькі тым, што ў партарганізацыі і ў першую чаргу ў ЦК КП(б)Б не была рэзюмента большэвіцкая крытыка і самакрытыка, была прытуплена рэволюцыйная пільнасць, квітнела ў значных размерах паталогія і ўгодніцтва, якія глыбока ўкараніліся ў арганізацыі, якія ў першую чаргу культываваліся і патураваліся з боку бюро ЦК КП(б)Б, з боку ЦК. Бюро ЦК прызнала гэтыя памылкі ў сувязі з заметкай, апублікаванай нядаўна ў «Правде».

ЦК КП(б)Б не выкрыў і не ударыў своєчасна па антыпартыйнай групахшчыне, якой асабліва былі захоплены такія людзі, як Галадзед і іншыя. Прыкладам не большэвіцкіх, непартыйных адносін да справы могуць служыць таксама паводзіны былога старшыні мазырскага акрвыканкома Дубіны, які арганізаваў склоку супроць акругкома. Бюро мазырскага акругкома сядзела і сямейным парадкам «утрасала» гэтыя справы, утаварваючы Дубіну.

Гэта антыпартыйная групаўшчына нанесла вялікую шкоду КП(б)Б ва ўсёй яе рабоце, дала магэла вярнуць сваю падлую справу.

Я хачу падкрэсліць адзін бок пытання гэтай групаўшчыны. Вось

некаторыя групоўшчыкі, а зараз выкрытыя ворагі—Бенек, Дзякаў і іншыя, як быццам знешне былі незадаволены і змагаліся супроць Галадзёда. На самой справе, як гэта цяпер зусім ясна, гэта была толькі маскіроўка і прыкрыццё для сваёй падрыўной, шкодніцкай работы супроць партыі і савецкага ўрада. Маневранасць і хітрасць ворагаў аказаліся больш складанымі, чым можна было меркаваць. Не заўважыўшы гэтага, мы своєчасова не перабудаваліся, каб павесці барацьбу з гэтымі шпіёнамі і шкоднікамі. Вось чаму мы сталі як перад нечаканасцю, калі нам сталі вядомы факты многагадовай шпіёнскай і дыверсійнай работы Убарэвіча, Бенека, Дзякава, Арабея і цэлага раду іншых.

Гэтыя факты сведчаць аб тым, што мы толькі зараз дакапаліся да карэнняў шкодніцкіх шпёнскіх групавак у Беларусі. Але было-б няправільна сказаць, што ўсе іх кадры выкрыты і выгнаны. У нас яшчэ прадстаць вялікая і сур'ёзная работа па выкрыццю гэтых ворагаў, па выяўленню вынікаў іх падрыўной работы. Ці былі сігналы і даволі сур'ёзныя ў ЦК адносна Бенека, Дзякава, Хадасевіча і іншых? Так. У ЦК КП(б)Б і Менскім гаркоме КП(б)Б былі сігналы, але па іх ніякіх сур'ёзных мер не было прынята.

Ці былі, напрыклад, сігналы адносна Хадасевіча ў Менскім гаркоме партыі, аб яго мінулым і аб яго двурушніцтве? Былі, але, на жаль, своєчасова зноў-такі па гэтых сігналах не былі прыняты своєчасовыя меры.

Таварышы, мы павінны памятаць аб тым, што вораг глыбока канспіруецца, што ён надзявае на сябе часта лічыну друга, што ён сям-там нават «добра» працуе, ствараючы відзімасць сваёй адданасці партыі і савецкай уладзе для таго, каб разгарнуць сваю дзейнасць у момант абвешчання вайны супроць Савецкага Саюза. Зусім ясна, што гэтыя ворагі, асабліва зараз, калі рад іх гнёздаў выкрыты і ліквідаваны, будуць прымаць меры там, дзе яны захаваліся для таго, каб яшчэ больш канспіравацца.

Вось чаму ад нас, асабліва большэвікоў Беларусі, працуючых на граніцы з фашыскай Польшчай, патрабавецца выключная асцярожнасць і пільнасць да кожнага факта—ці то паломка машыны, ці іншая вылазка.

Павышэнню большэвіцкай пільнасці, мабілізаванасці радоў КП(б)Б на выкрыццё ворагаў перашкаджала тое, што ў партыйнай арганізацыі крытыка і самакрытыка былі разгорнуты недавальняюча, а ў радзе выпадкаў мелі месца факты прамого заціску. На сігналы радавых камуністаў з боку кіруючых органаў партыі, у тым ліку і ЦК, увагі не зварачалася.

Прайшоўшыя справаздачна-выбарчыя сходы, канферэнцыі ўскрылі многа такіх фактаў.

Я вазьму, напрыклад, Менскую партыйную арганізацыю. Трэба прама сказаць, што Менскі гарком партыі на працягу раду год не падвргаўся сур'ёзнай крытыцы ні з боку гарадской партыйнай арганізацыі, ні з боку ЦК. Разам з тым, гэта абсалютна не азначае, што Менскі гарком партыі працаваў лепш, чым іншыя, што ў яго не было прарываў у рабоце. Наадварот, прарываў было вельмі многа.

У рэзультате гэтага, як вы ведаеце ўжо з друку, у рэдакцыі газеты «Звязда» быў выкрыт актыўны трацкіст-тэрарыст Розенблюм. І хоць за год да яго арышту партыйная арганізацыя «Звязды» аб-

мяркоўвала пытанне аб Розенблюме і змазала яго, гарком у гэту справу не ўмяшаўся, прайшоў міма гэтага факту і ў перыяд правяркі партдакументаў. Толькі пасля арышту Розенблюма з вялікім спазненнем была выкрыта група ворагаў, атрымаўшых новыя партыйныя білеты ў гэтай партыйнай арганізацыі.

Менскі гарком партыі меў таксама нямала сігналаў аб трацкісцкай дзейнасці ў Белдзяржвыдавештве. Разам з тым, злейшыя ворагі народу, якія праводзілі актыўную шкодніцкую, шпіёнскую работу—Жукаў і Мілоў—у перыяд абмену партдакументаў атрымалі новыя партыйныя білеты.

І, нарэшце, як я ўжо ўказваў, факт аб Хадасевічу. Я мог-бы расшырыць гэтыя факты па Менску, хоць-бы па партарганізацыі Наркамзема, Наркфмасветы і інш. Аднак і гэтых, відаць, дастаткова.

Але Менскі гарком не з'яўляецца выключэннем; рад падобных-жа фактаў ускрыты і ў Віцебскай, і ў Гомельскай партыйных арганізацыях. Так, напрыклад, у віцебскім чыгуначным дэпо арудвала трацкісцкая контррэвалюцыйная група над зруйнаваннем чыгуначнага вузла, паравознай і вагоннай гаспадаркі. Не гледзячы на тое, што палітадзел і гарком партыі мелі рад сігналаў адносна іх падрыўной работы, аднак своечасова яны не былі выкрыты. Можна прывесці і факт падрыўной, шкодніцкай работы ворагаў з партыйнымі білетамі ў кішэні ў Віцебскім ветзоеінстытуце і інш.

У Гомельскай партыйнай арганізацыі мелі месца факты шкодніцкай шпіёнскай работы ў кіраўніцтве Беларускай чыгункі, узначальваемай трацкістам Вадзімірскім, на заводзе імя Леніна, на паракходстве, у гандлёвых арганізацыях.

Нядаўні справа абсталала ў Барысаўскай партыйнай арганізацыі. На барысаўскім камбінате «Комінтэрн» на працягу доўгага часу квітнела п'янітва, раскраванне дзяржаўных сродкаў у велізарных размерах, грубы зацёск самакрытыкі з боку кіраўніцтва камбіната. Ці былі аб гэтым сігналы у райком? Але, таварышы, былі. Разам з тым райком астаўся глухім да гэтых сігналаў. На гэтым камбінате з вялікім спазненнем была раскрыта ўся гэта гнусная панама, якая на працягу доўгага часу тварылася на вачах райкома.

Своечасоваму выкрыццю ворагаў народу і іх падрыўной работы перашкаджала і тая акалічнасць, што ў партарганізацыях, як ужо адзначалі, мелі месца падхалімства і правадырызм і не было сапраўднай барацьбы супроць гэтага падхалімства. Восць некалькі прыкладаў і фактаў, якія характарызуюць гэта падхалімства.

Аршанская раенная газета «Ленінскі прызыў» апісвае на сваіх старонках сустрэчу райкома КП(б)Б з ударніцамі-комсамолкамі ільначасальнай фабрыкі такім чынам: «Сакратара райкома т. Соскіна, члена бюро, намесніка старшыні райвыканкома т. Вараб'ёва, сакратара райкома комсомола т. Шапіра дзячаты сустрэлі дружнымі апладысментамі. Закончыўшы сваю прамову, т. Сапрынава ад імя 10 ударніц-комсомолак ільначасальнай фабрыкі прыпаднесла сакратару райкома т. Соскіну прыгожы букет жывых кветак. З паўгарагадзіннай, насычанай цікавымі фактамі прамовай выступіў сустрэты дружнымі апладысментамі т. Соскін».

У Бягомльскім раёне пры ўручэнні актаў на вечнае карыстанне зямлей арганізавалі сустрэчу з кветкамі раенных «правадыроў»—сакратара райкома Дэйча, старшыню райвыканкома Шэмпеля. У тым-жа раёне на вечары па адрасу дырэктара леспрамгаса выкід-

ваўся такі лозунг: «Няхай жыве прадаўжальнік справы Маркса—Энгельса—Леніна наш баявы кіраўнік тав. Кац» (Смех).

У Віцебску нават у праграму школ уключан такі прадмет, як вывучэнне мясцовых правадыроў. Так, напрыклад, у ФЗВ пры фабрыцы «КІМ» выкладчык-комуніст праводзіў дыктоўку з вучнямі на тэму: «Нашы правадыры». Запісаўшы па чарзе прозвішчы членаў Палітбюро ЦК ВКП(б), яны пераходзілі да прозвішчаў рэспубліканскіх правадыроў. У вучнёўскіх сшытках адно за другім красуюцца як правадыроў прозвішчы Чарвякова, Галадзеда і інш. Не абындзены ў дыктоўцы і мясцовыя «правадыры». Так, у сшытках асобнай графой запісаны ў Віцебску «правадыры» тт. Жураўлёў, Рагожкін—сакратар гаркома комсамола (Смех).

У Менску 1 мая па Совецкай вуліцы ў вітрыне магазіна «Танная кніга» быў вывешан велізарны партрэт Галадзеда, а вакол яго невялікія партрэты членаў Палітбюро ЦК ВКП(б).

Не мала фактаў падхалімства і ўгодніцтва, а таксама некаторая сямейственасць мелі месца ў Бабруйскай партарганізацыі. Рэспубліканскі друк не толькі не змагаўся супроць гэтага падхалімства, а наадварот, сам у шырокіх размерах культываваў яго. Яркім прыкладам гэтага з'яўляецца перадавы артыкул «Звязды» ад 8 лютага 1937 года, якая ў пылу падхалімства і ўгодніцтва узвяла паклёп на беларускі і яўрэйскі народы.

Падхалімства і ўгодніцтва мірна ўжываліся з заціскам крытыкі і самакрытыкі. Адно далаўняла другое. Як правіла, там, дзе працітала падхалімства і ўгодніцтва, не было большэвіцкай крытыкі. Наадварот, там крытыка і самакрытыка заглушаліся. Гэта дастаткова поўна і з усеі рэзкасцю ўскрылі выбарчыя партыйныя сходы і партыйныя канферэнцыі. Факты паказваюць, што там-сям кіраўнікі яшчэ да апошняга часу не зрабілі ўрокаў для сябе з рашэнняў Пленума ЦК ВКП(б), з даклада і заключнага слова таварыша Сталіна. Так, напрыклад, былы старшыня чэрыкаўскага райвыканкома Кучаравы пасля таго, як яго на партыйным сходзе пакрытыкавалі, выступіў з такой прамовай: «Я паслан у ваш раён ЦК КП(б)Б як палітычна пісьменны чалавек, а вы думаеце мяне выпраўляць. Калі вы яшчэ будзеце крытыкаваць, то я на сябе рукі накладу». На бюро райкома Кучаравы заявіў: «У нас крытыка лье праз край, трэба крытыкаў здорава адзернуць, а крытыку рэгуляваць і ўкласці ў пэўнае русло».

Валковіч. Яго ўжо адрэгулявалі.

— Яго, вядома, знялі з работы. Але я думаю, таварышы, што, мабыць, ёсць яшчэ не адзін такі Кучаравы.

Парушэнне асноў дэмакратычнага цэнтралізма

Таварышы, статут партыі ў партыйных арганізацыях Беларусі грубейшым чынам парушаўся. Важнейшы прынцып арганізацыйнага будаўніцтва нашай партыі—дэмакратычны цэнтралізм, які мае на мэце выбарнасць усіх кіруючых партыйных органаў знізу даверху, быў у нас падменен неабольшэвіцкай практыкай кааптацыі і прамога назначэнства, як гэта мела месца ў Гомельскай, Бабруйскай, Барысаўскай, Слуцкай і інш. арганізацыях КП(б)Б. Зусім натуральна, што ў такой шырока распаўсюджанай практыцы кааптацыі партыйных органаў, якая ўжывалася ў КП(б)Б, перш за ўсё віновен ЦК КП(б)Б.

ЦК КП(б)Б не толькі не павёў барацьбы з гэтай невольшэвіцкай практыкай, але і сам у масавым маштабе ўжываў яе. Вы ведаеце з даклада тав. Жданава на Пленуме ЦК ВКП(б), што ЦК КП(б)Б заняў «першае» месца ў параўнанні з другімі абкомамі і ЦК нацкомпартый у справе кааптацыі. За справаздачны перыяд было кааптавана ў склад ЦК КП(б)Б 28 чалавек. Такая невольшэвіцкая практыка аблягчыла класавому ворагу пранікненне ў кіруючыя партыйныя органы не толькі лярвічных, раённых і гарадскіх арганізацый, але і ў склад ЦК КП(б)Б. Вы ведаеце, што ў склад ЦК КП(б)Б былі кааптаваны такія ворагі народу, як Арабей, Дзякаў, Владзімірскі і інш.

У КП(б)Б быў таксама глыбока парушан важнейшы пункт статута партыі—аб перыядычнай справаздачнасці партыйных органаў перад сваімі партыйнымі арганізацыямі. Парушаны таксама тэрміны выбарнасці партыйных органаў. Даволі ўспомніць аб самым нашым з'ездзе, які збіраецца праз тры з паловай года. Але апрача гэтага вы можаце ўзяць і такія факты, як, напрыклад, тое, што Менскі гарадскі камітэт пасля выбарання яго не адчытваўся перад партыйнай арганізацыяй зусім. Усё гэта прывяло да таго, што партыйныя органы адышлі ад кантролю партыйных мас, ад прамой адказнасці перад партыйнымі масамі. Гэта прывяло да таго, што партыйныя органы страцілі густ да бальшэвіцкай крытыкі і самакрытыкі, аслабілі сувязь з масамі.

Выключна яркім пацвярджэннем запушчанасці партыйна-палітычнай работы, якая мела месца ў КП(б)Б, з'яўляецца лепельская справа. Я не буду на ёй падрабязна спыняцца, бо гэта справа шырока асветлена як у партыйных арганізацыях, так і ў нашым друку. Я толькі хачу падкрэсліць, што падобныя факты, якія былі ўскрыты ў Лепельскім раёне, пасля спецыяльнай праверкі з боку ЦК КП(б)Б, выяўлены былі амаль ва ўсіх пагранічных раёнах. І таму мы павінны сказаць і на нашым з'ездзе яшчэ раз аб абсалютнай правільнасці пастановы ЦК ВКП(б), у якой указана т. Гікало, т. Валковічу і Галадзеду на тое, што толькі адсутнасць грамадска-палітычнай работы і палітычная слепата ў адносінах органаў, працуючых пад іх кіраўніцтвам, зрабілі магчымымі факты масавай незаконнай канфіскацыі маемасці ў сялян у Лепельскім раёне.

Трэба, таварышы, сказаць на нашым з'ездзе, што рад рашэнняў ЦК ВКП(б) і ўрада Саюза па гэтай справе і па лепельскай справе, якія датычаць паляпшэння партыйна-палітычнай і ўсёй гаспадарчай і культурнай работы ў пагранічных раёнах, мы выконваем пакуль яшчэ недавальняюча. Нам тут трэба падцягнуцца, бо значэнне граніцы для ўсіх нас зразумела, і далейшае прамаруджанне ў знішчэнні ўсіх недахопаў, якія ёсць у рабоце пагранічных раёнаў і акруг, для нас будзе недавальным.

Недаацэнка справы прапаганды марксізма-ленінізма

Таварыш Сталін у сваім дакладзе і заключным слове на Пленуме ЦК ВКП(б) заастрывіў увагу партыі на тое, што нашы партыйныя кіраўнікі сталі губляць густ да ідэалагічнай работы, да работы па партыйна-палітычнаму выхаванню партыйных і беспартыйных мас. Прапаганда марксізма-ленінізма, палітычнае выхаванне мас пра-друк, кіраўніцтва газетамі гэтыя важнейшыя пытанні былі ў нас другарадным, закінутым участкам. Таварыш Сталін указваў, што

большэвікі заўсёды высока цанілі друк, яны асабліва высока цанілі прапаганду і наогул друкаванае слова.

На справаздачна-выбарчых партыйных сходах і канферэнцыях, пасля Пленума ЦК ВКП(б) і ўказанняў таварыша Сталіна, былі ўскрыты буйнейшыя недахопы і памылкі ў пастаноўцы прапаганды, у пастаноўцы справы марксізма-ленінізма, палітычнай агітацыі ў масах.

ЦК КП(б)Б, гаркомы, акругкомы і райкомы партыі былі падвергнуты жорсткай крытыцы за недацэнку кіруючымі партыйнымі органамі справы прапаганды марксізма-ленінізма, палітычнага выхавання і ідэяльнага загартоўкі камуністаў. Інтэрэс да павышэння ідэалагічнага ўзроўню ў членаў партыі каласальна вырас. Камуністы вельмі добра разумеюць, што не можа быць пасляховай барацьбы з ворагамі, калі яны не авалодаюць большэвізмам, калі вывучэнне гісторыі нашай партыі не будзе пастаўлена на належную вышыню.

Аднак нашы партыйныя органы пытаннямі партыйнай прапаганды і палітычнай агітацыяй у масах не кіруюць да гэтага часу і нездавальняюча перабудоўваюць сваю работу. Становіцца партыйнай прапаганды застаецца яшчэ і зараз на нізкім узроўні.

Недаўна было апублікавана пісьмо таварыша Сталіна ўкладальнікам падручніка па гісторыі ВКП(б). У гэтым пісьме былі дадзены ўказанні, якія маюць дачыненне не толькі да ўкладальнікаў падручніка, але і да ўсёй партыі: яны, гэтыя ўказанні, узбройваюць усю партыю, даюць ключ да авалодання большэвізмам. Ажыццяўленне ўказанняў таварыша Сталіна і рашэнняў Пленума ЦК ВКП(б) лавіна з'явіцца асноўнай задачай усёй КП(б)Б.

Галоўныя і асноўныя недахопы прапагандысцкай работы заключаюцца ў тым, што ў большасці партыйных школ і гурткоў вывучэнне гісторыі партыі пастаўлена на нізкім ідэйным узроўні. Пераважае яшчэ верхаглядства. Гістарычная абстаноўка, у якой партыі прыходзілася працаваць, весці барацьбу з ворагамі ленінізма, не высвятляецца. У гэтым святле не лішне прывесці асобныя прыклады, як выкладаецца гісторыя ВКП(б) у сетцы партыйнай асветы.

У гуртку па вывучэнню гісторыі партыі бабруйскага ільнакамбіната прапагандыст тав. Новікава пачынае гутарку з наступнага пытання:

— Па колькіх пунктах партыя вяла барацьбу з новай апазіцыяй?

— Па сямі пунктах,—адказвае слухач Гелер.

Якія гэта пункты—так і засталася невысветленым. Важна, як відаць, каб слухач запомніў лічбу 7.

Прапагандыст, задаволіўшыся, відаць, адказам, задае наступнае пытанне:

Па якіх пытаннях вяла партыя барацьбу з апазіцыяй?

І, не атрымаўшы адказу на пытанне, не знайшла часу растлумачыць гэтае важнае пытанне слухачам і пераходзіць да разбору тэмы аб магчымасці перамогі камунізма ў адной краіне. І гэтае пытанне разбіраецца ў прымітыўнай форме. Прапагандыст пытае:

— Ліквідаваць розніцу паміж горадам і вёскай можам?

-- Можам,—хорам адказваюць слухачы.

— Ліквідаваць розніцу паміж разумовай і фізічнай працай можам?

— Можам,—таксама хорам адказваюць слухачы.

Так адарвана ад жыцця, рэчаіснасці выкладаецца гісторыя партыі.

Наўрад ці трэба даказваць, што такая прапаганда нічога карыснага не дае.

Гэты гурток не з'яўляецца выключэннем. У радзе райкомаў не лікыдавана яшчэ сезоннасць у партыйнай прапагандзе. Многія кіраўнікі, спасылаючыся на «пазачарговія» мерапрыемствы, зрываюць ці згортваюць партыйную прапаганду. Яркім прыкладам можа служыць Кіраўскі раён. Там партыйная вучоба зрывалася пад рознымі повадамі. Тут—і мясапастаўкі, і падрыхтоўка да веснавой сяўбы, распаўсюджанне пазыкі і т. д. А з жніўня 1936 г. па люты 1937 г. зусім спынілася партыйная вучоба ў раёне. І патрабавалася спецыяльнае ўмяшанне ЦК партыі, каб аднавіць гурткі партыйнай асветы ў гэтым раёне.

Такое-ж становішча мы маем і ў радзе іншых раёнаў. У Чырвонапольскім раёне партыйнай вучоба ахоплены тыя куністы, які знаходзяцца ў раённым цэнтры. Куністы-ж вёскі прапагандай не ахоплены.

Выключна дрэнна пастаўлена ў нас вывучэнне гісторыі КП(б)Б. Інстытут гісторыі партыі падрыхтоўваў некаторыя матэрыялы для вывучэння гісторыі КП(б)Б, але, аднак, мы яшчэ не змаглі выдаць гэтыя матэрыялы. Тут вінават і ЦК КП(б)Б.

Работа па вырошчванню, абаўчэнню прапагандысцкіх кадраў у нас пастаўлена пакуль яшчэ недавальняюча. Семинары прапагандыстаў працуюць у большасці сваёй бессістэмна. Сакратары райкомаў і гаркомаў самаўхіліліся ад работы з прапагандыстамі. Рэдкая з'ява, калі сакратар гаркома ці райкома праводзіў-бы заняткі з прапагандыстамі. Кіраўнікі партыйных арганізацый рэдка выступаюць з дакладамі перад масамі аб міжнародным і ўнутраным становішчы, аб палітычных задачах і мерапрыемствах партыі і ўрада.

Да з'езда партыі мы маем ўсяго 2.584 прапагандысты, з іх: беларусаў 1.397 чалавек, яўрэяў 703, рускіх 316, палякаў 63 і іншых нацыянальнасцей 105.

Па роду сваёй работы прапагандысты размяркоўваюцца такім чынам: сакратароў парткомаў і парторгаў—525 чал., сакратароў райкомаў і гаркомаў—53, партработнікаў (сюды ўваходзяць інструктары райкомаў, прапагандысты, загадчыкі парткабінетаў, палітработнікі МТС і т. д.)—461 чал., рабочых—76, калгаснікаў—23, працуючых на гаспадарчай, савецкай, кааператыўнай і іншых работах—1.030 чал.

Па адукацыі і палітычнай падрыхтоўцы склад прапагандыстаў такі: скончыўшых інстытут чырвонай прафесуры—7 чал., комвузы і курсы марксізма-ленінізма—101 чал., СПШ—479 чал., 3-і 6-месячныя курсы прапагандыстаў—633 чал., нідзе не вучыліся 864 чал.

Станоўчым з'яўляецца тое, што ў складзе прапагандыстаў 60 проц. беларусаў. Трэба ўсё-ж адзначыць, што па агульна-палітычнай падрыхтоўцы склад прапагандыстаў яўна недавальняючы.

Перад намі задача—пераглядзець склад прапагандыстаў, вылучыць лепшых большэвікоў прапагандыстамі вучэння Маркса—Энгельса—Леніна—Сталіна. Трэба дабіцца, каб нашы сакратары райкомаў і гаркомаў асабіста ўзначалілі гэту работу, прынялі ўдзел у пераглядзе прапагандыстаў. Калі-б самі кіраўнікі ўзначальвалі справу партыйнай прапаганды і палітычнай агітацыі, мы не мелі-б такіх фактаў, калі пасля ўжо правяркі партыйных дакументаў у 1937 г. са складу прапагандыстаў выключана з партыі, як трацкістаў і працягваюшых трацкісцкую кантрабанду,—31 чал., у тым ліку: у Магілёве—14, у Гомелі—

12 чал. У Гомелі выкрыт як трацкіст таксама і загадчык культпропам гаркома.

Трэба сказаць, што ЦК КП(б)Б не зрабіў для сябе неабходных урокаў з спецыяльнага рашэння ЦК ВКП(б) ад верасня 1936 г. аб становішчы падрыхтоўкі прапагандысцкіх кадраў у Беларусі. Гэтым-жа рашэннем быў знят загадчык аддзела партыйнай прапаганды тав. Конік.

Не лепш у нас і з пастаноўкаю справы палітычнай агітацыі ў масах. Пытанні міжнароднага і ўнутранага становішча, рад іншых пытанняў, якія цікавяць шырокія масы працоўных, намі сістэматычна не растлумачваюцца. Шырокія масы працоўных не атрымліваюць своєчасова адказу на гэтыя пытанні.

Падборам кадраў агітатараў, а таксама кіраўніцтвам іх работай нашы гаркомы, райкомы і парткомы, у тым ліку і ЦК, займаюцца бессістэмна, не вядучь з імі штодзённай работы. Асабліва ў запушчаным становішчы знаходзіцца антырэлігійная прапаганда, выкрыццё контррэвалюцыйнай работы царкоўнікаў. Тут нашы кадры настолькі дрэнна падкаваны, што ў некаторых раёнах мы не здолелі проціпаставіць контррэвалюцыйнай рабоце царкоўнікаў, не маглі арганізаваць правільнае растлумачэнне ў масах задач, пастаўленых у сувязі з новай Сталінскай Канстытуцыяй і падрыхтоўкай да выбараў у Саветы.

Нам неабходна перш за ўсё павярнуць увагу нашых партыйных таварышоў, якія ўвязлі ў бягучай рабоце па лініі таго ці іншага ведамства, у старану вялікіх палітычных пытанняў міжнароднага і ўнутранага характару. Неабходна ўзняць справу прапаганды і палітычнай агітацыі ў масах на ўзровень, які ад нас патрабуе таварыш Сталін.

Неабходна ўзняць справу прапаганды марксізма-ленінізма, палітычнага выхавання мас на такую вышыню, каб яна адказвала ўсім патрабаванням і ўмовам перажываемага перыяда.

Мы маем вялікі рост тыража нашых газет. Усім вядома, якую велізарную ролю і значэнне мае большэвіцкі друк. Усё гэта бясспрэчна. Аднак, партыйнае кіраўніцтва друкам з боку ЦК КП(б)Б і кіруючых партыйных органаў пастаўлена дрэнна.

Падборам, вырошчваннем газетных кадраў, пачынаючы ад ЦК КП(б)Б і канчаючы раённымі арганізацыямі, займаюцца нездавальняюча. Не выпадкова ў газеты праніклі ворагі народу, якія, карыстаючыся бяскланатнасцю кіраўнікоў партыйнай арганізацыі, выкарысталі друк для контррэвалюцыйных мэт.

Аддзел друку ЦК КП(б)Б доўгі час узначальваў трацкіст Мінкін. Пад відам апычатак, прапускоў, у газеты працягваліся контррэвалюцыйныя справы.

Змест разгортвання большэвіцкай крытыкі і самакрытыкі, замест барацьбы з бяскланатнасцю, самасуікаснасцю, дэбратуннасцю, рад газет займаўся падхамісткам, абзадаваннем пасабных кіраўнікоў, угодніцтвам і т. д. І не выпадкова рад газет, замест большэвіцкага выкрыцця ворагаў, замест штодзённага павышэння большэвіцкай пільнасці,—прытупляў гэту вострую зброю. Усё гэта з'яўляецца прамым рэзультатам недаацэнкі друку партыйнымі арганізацыямі.

Прайшоўшыя выбары парторганаў паказалі, што з кіруючымі кадрамі друку справа абстаіць выключна дрэнна.

Гэта-ж факт, што ў 24-х раёнах кандыдатуры рэдактароў газет былі адведзены са спісаў тайнага галасавання, не выбраны ў склад райкомаў. Гэты факт нямалаважны. Ён яшчэ раз паказвае, што мы

не прыступілі яшчэ да выканання ўказанняў таварыша Сталіна, да выканання рашэнняў Пленума ЦК ВКП(б) у адносінах друку.

Друку мы павінны практычна дапамагчы. Дапамагчы кіраўніцтвам, узяць значэнне друку, умацаваць яго кадрамі, узяць значэнне друку на такую вышыню, як гэтага патрабуе ад нас таварыш Сталін.

Забыццё ленінска-сталінскага прынцыпа падбору партыйных кадраў

Лютыўска-сакавіцкі Пленум ЦК ВКП(б) указаў, што пры падборы і размеркаванні кадраў трэба надыходзіць не фармальна-бюракратычна, а па сутнасці, г. зн., па-першае, з пункту гледжання палітычнага, ці заслугоўваюць яны палітычнага давер'я, і па-другое, з пункту гледжання дзелавой прыгоднасці да гэтай работы.

Выхаванне кадраў, іх ідэалагічная загартаванасць з'яўляюцца адной з важнейшых задач нашай партыі.

Падрыхтаваць іх ідэалагічна, зрабіць іх ленинцамі-сталінцамі, здольнымі арыентавацца ва ўнутранай і міжнароднай абстаноўцы—гэта значыць вырашыць дзевяць дзесятых нашых задач.

Таварышы, сталінскае правіла падбору і выхавання кадраў у нас, у КП(б)Б, скрозь і ўсюды парушалася. Былі ў нас і элементы сямейнасці, і факты падбору кадраў па прызнаку «сваіх».

Адсюль зусім не выпадковым з'яўляецца той факт, што ў перыяд правэркі і абмену партыйных дакументаў была ўскрыта вялікая засмечанасць нашых арганізацый варожымі людзьмі.

У час правэркі і абмену партыйных дакументаў выкрыты, як ворагі народу, падобныя ў апараты гаркомаў і райкомаў 50 чалавек, парторгі і сакратары парткомаў—74.

У раённым і цэнтральным кіруючым апаратах выключан з партыі 421 чал.; па сельскагаспадарчых трэстах, саўгасах і машынатрактарных станцыях выкрыта 367 чал.; дырэктароў трэстаў, дырэктароў прадыр'емстваў і прамысловасці і іх намеснікаў—156 чал. Пасля ўжо абмену партыйных дакументаў знята з работы сакратароў парткомаў і парторгаў 110 чал., з іх выключана з партыі 60 чал. Работнікаў рэдакцыйнага апарата знята з работы 31 чал., з іх 17 знята як ворагі народу.

Неабходна ўказаць, што мы маем надзвычайна вялікую цяжчасць кадраў. Гэта не дае магчымасці па-сапраўднаму вывучаць людзей. Не паспее чалавек асвоіцца з работай, увайсці ў курс справы, як яго перакідаюць на работу ў другі раён. Напрыклад, па некаторых раёнах, асабліва паграмадных, змянямасць была выключна частая.

У Дзержынскім раёне змяніліся: два першыя сакратары, чатыры другія сакратары, два пракуроры, сем дырэктар ў МТС, два старшыні РВК, тры рэдактары газеты; у Ленінскім раёне—тры першыя сакратары, чатыры другія сакратары; у Даманевіцкім раёне—тры першыя сакратары, чатыры другія сакратары; у Дзяткаўскім раёне—тры пракуроры, чатыры старшыні РВК; у Лагойскім раёне—два пракуроры, чатыры дырэктары МТС, два старшыні РВК.

Колькасць прыведзеных фактаў можна было-б яшчэ павялічыць.

Таварышы, Пленум ЦК ВКП(б) намеру канкрэтныя мерапрыемствы па падрыхтоўцы партыйных кадраў, пачынаючы ад сакратароў партыйных камітэтаў, першых партыйных арганізацый і канчаючы сакратарамі ЦК нацкомпартый, абкомаў і краінаў. Рашэнні партыі ўскладаюць на нас вялікую задачу ў справе падбору партыйных кіруючых кадраў.

Мы прыступілі да арганізацыі курсаў сакратароў парткомаў і партселаў. Гэтыя курсы павінны адыграць вялікую ролю ў справе павышэння ідэйна-палітычнага ўзроўню нашых, як сказаў таварыш Сталін, унтэр-афіцэраў.

Разам з тым, мы яшчэ дэмна выконваем рашэнні Пленума ЦК КП(б) аб падборы на працягу месяца намеснікаў сакратар у партыйных камітэтаў і парторганаў і на працягу чатырох месяцаў па два намеснікі сакратароў райкомаў.

Мала ў нас такіх сакратароў райкомаў і сакратароў партыйных камітэтаў, якія могуць пахваліцца выкананнем гэтай дырэктывы ЦК ВКП(б).

Адсюль наша задача—падборць працераных большэвікоў у якасці намеснікаў сакратароў партыйных камітэтаў, сакратароў райкомаў, правесці работу па іх выхаванню. Зусім па-новаму мы павінны арганізаваць нашу работу з актывам, членамі райкомаў і партыйных камітэтаў. Мы павінны дабіцца таго, каб усе гэтыя прадстаўнікі кіруючых партыйных органаў паслядоўна праводзілі калектыўнасць у рабоце і накіравалі увагу на ўцягненне ў актывнае палітычнае жыццё усіх членаў партыі для выканання тых вялікіх адказных задач, якія перад намі стаяць.

Таварыш Сталін на Пленуме ЦК ВКП(б) гаварыў аб фактах бяздушна-бюракратычных адносін некаторых нашых партыйных кіруюнікоў да лёсу паасобных членаў партыі. Трэба сказаць, што бяздушна-бюракратычныя адносіны былі і ў нашай рабоце.

У перыяд праверкі і абмену партыйных дакументаў з КП(б)Б была выключана значная група людзей, як пасіўных. Дзе-ні-дзе сур'ёзна калектыўна выстаўлялі такія абвінавачванні, у якіх ён несумненна не быў віновен.

Калі-б нашы райкомы, гаркомы КП(б)Б, ды і ЦК КП(б)Б праявілі вялікую уважлівасць да гэтых людзей, да разбору іх спраў, —значная частка гэтых людзей не была-б выключана з партыі.

Трэба сказаць, што выпраўленне памылак, якія мы дапусцілі ў гэтых адносінах, у нас ідзе павольна. Па сугласці справы, нашы райкомы не прыступілі да выпраўлення гэтых памылак.

Такія адносіны да людзей, да членаў партыі нельга расцэнюваць проста як памылкі. Гаворка ідзе аб няправільным палітычным падыходзе, гаворка ідзе аб скажэнні ліні партыі. Трацкісты, дыверсанта, шплены свядомалі вадзілі ў заблуджэнне нашы кіруючыя партыйныя органы, каб адвесці агонь ад сапраўдных ворагаў і выключаць з партыі чэсных людзей.

Таму нам трэба і ў ЦК, і гаркомах, і райкомах сур'ёзна падыйсці, зварахацца да гэтага пытання і выправіць рад памылак, якія мы дапусцілі ў гэтым пытанні.

2. Узняць партыйна-палітычную работу

Вынікі справаздачна-выбарчых сходаў у КП(б)Б

Таварышы, да моманту выбараў парторганаў і да нашага XVI з'езда КП(б)Б налічвае ў сваіх радах 33.828 членаў і кандыдатаў партыі. Справаздачна-выбарчыя сходы парторганаў у партарганізацыях Беларусі праведзены на аснове рашэння Пленума ЦК ВКП(б) і ўказанняў таварыша Сталіна, прайшлі на высокім ідэйна-палітычным узроўні. Поўнае і няўхільнае выкананне рашэнняў Пленума ЦК

ВКП(б), строгає кіраўніцтва ўказаннямі ЦК ВКП(б) аб выбарах парт-
органу закрытым (тайным) галасаваннем забяспечыла небывалае
ста- разгортванне большэвіцкай крытыкі і самакрытыкі ў партарганіза-
Сга- цыях, забяспечыла выключна высокую актыўнасць усіх членаў і кан-
ЦК дыдатаў партыі ў час правадзімых справаздачна-выбарчых сходаў.

У 1.704 партарганізацыях з колькасцю 13.692 чал. прымалі ўдзел
пар- у выбарах 12.705 чал. або 92,8 проц. Узровень партыйна-палітычнай
два работы ў первічных партарганізацыях характарызуецца ацэнкамі,
ных дадзенымі камуністамі на справаздачна-выбарчых сходах. КП(б)Б
ЦК налічвае 2506 первічных партарганізацый. На справаздачна-выбар-
чых сходах у 1.291 первічных партарганізацыях, гэта значыць у па-
у у лове арганізацый, работа парткомаў і парторгаў прызнана незда-
рай- вальняючай. Калі ў сярэднім работа парторганаў прызнана незда-
ны ных вальняючай у 50 проц. первічных партарганізацыях, то ў паасобных
ных гарадах і раёнах гэты процант значна павышаецца.

Вось, напрыклад, ацэнка работы кіруючых партыйных органаў па
асооніх арганізацыях. У Віцебску ўсяго первічных партарганізацый
191, работа прызнана нездавальняючай у 188; у Гомелі первічных
партарганізацый 143, работа прызнана нездавальняючай у 109; у
Добрушы з 15 первічных партарганізацый работа нездавальняючай
прызнана ў 14; у Пешчаныцах з 19 работа прызнана нездавальняю-
чай у 17 і т. д.

Гэтыя лічбы паказваюць, па-першае, што, відаць, у гэтых арга-
нізацыях некалькі больш крытычна адносіліся да пытанняў работы
і ацэнкі работы партарганізацый, парткомаў. Аднак, яны паказваюць
і на тое, што работа первічных партарганізацый у гэтых арганіза-
цыях была на нізкім узроўні, і не толькі у гэтых арганізацыях, але
і ў гарадскіх і раённых.

Справаздачна-выбарчыя сходы і партыйныя канферэнцыі з'явіліся
наваротным пунктам у жыцці КП(б)Б. Разгорнутая на сходах больш-
шэвіцкая крытыка дапамагла нашым партарганізацыям ускрыць
буіненшыя прарывы ў пастаноўцы партыйна-масавы і палітычнай
работы. Партыйныя арганізацыі, узброеныя рашэннямі Пленума ЦК
ВКП(б), дакладам і заключным словам таварыша Сталіна, на сваіх
сходах ускрывалі нарочны стыль работы, выкрывалі ворагаў, якіх,
прытаішыся, прадаўжалі шкодзіць, прыкрываючыся партыйным
білетам.

Справаздачна-выбарчыя сходы з відавочнасцю паказалі, што
рад кіраўнікоў партарганізацый аказаліся няздольнымі стаць на
ачале палітычнага навароту ў жыцці краіны ў сувязі з прыняццем но-
вай Сталінскай Канстытуцыі. Яны працягвалі працаваць бюракра-
тычнымі метадамі, адарваліся ад партыйных мас. І не выпадкова
кандыдатуры гэтых кіраўнікоў у час выбараў у парторганы былі ад-
ведзены са спісу тайнага галасавання.

Разам з тым, трэба прызнаць, што вынікі справаздачна-выбарчых
партыйных сходаў, раённых партыйных сходаў і канферэнцый па-
казалі, што асноўны касцяк партыйных кадраў вытрымаў сур'ёзную
праверку. Перэважная большасць старых партыйных работнікаў на-
чава выбраны ў парторганы. Гэты факт сведчыць аб тым, што парт-
тыйны апарат карыстаецца давер'ем шырокіх партыйных мас.

Вось некаторыя лічбы, якія пацвярджаюць гэта. У 284 (з 456)
первічных партарганізацыях, дзе ёсць парткомы, выбраны сакратарамі

парткомаў таварышы, якія з'яўляліся сакратарамі да новых выбараў. З 2.033 парторгаў выбрана раней працаваўшых парторгамі 1321 чал.

Побач з гэтым трэба звярнуць асаблівую ўвагу на той факт, што ў працэсе выбараў вылучаны новыя, правераныя, вырасшыя за апошнія гады большэвіцкія кадры. Склад парткомаў пярвічных партарганізацый аднавіўся амаль на 50 проц. З 2.061 члена парткома, выбраных на справаздачна-выбарчых сходах, уваходзіла ў папярэдні склад парткомаў 1.034 чал. З 1.627 членаў парткомаў 386 чал. упершыню выбрана членамі парткомаў. Сярод сакратароў парткомаў упершыню выбрана сакратарамі 59 чал. Сярод парторгаў пярвічных партарганізацый упершыню выбрана 352 чал. Пры абнаўленні складу парторгаў—714 з колькасці 2.033 чал.

Гэтыя лічбы яшчэ раз сведчаць аб тым, што ў партарганізацыі выраслі новыя кадры, што партыя выхавала тысячы новых выдатных большэвікоў.

Склад членаў гаркомаў і райкомаў, па папярэдніх даных, рысуецца ў наступным выглядзе. Усяго выбрана членаў гаркомаў і райкомаў 1.442 чал. Уваходзіла ў ранейшы склад райкомаў і гаркомаў 668 чал.—46,3 проц. Не выбіраліся раней у камітэты 361 чал.—25 проц.

Выбрана жанчын у склад гаркомаў і райкомаў 90 чал., членаў комсамола—92 чал.

Беларусаў у складзе членаў гаркомаў і райкомаў 760 чал.—52,7 проц.

Склад членаў гаркомаў і райкомаў па соцыяльнаму становішчу: рабочых 760—52,7 проц., сялян 414—28,7 проц., служачых і іншых 268—18,5 проц.

Склад сакратароў парткомаў і парторгаў па соцыяльнаму становішчу: рабочых 1445—58 проц., сялян 679—27,3 проц., служачых і іншых 365—14,7 проц.

Склад членаў парткомаў па соцыяльнаму становішчу: усяго 2.061 чал., рабочых 1.379—66,9 проц., сялян 326—15,8 проц., служачых і інш. 356—17,3 проц.

Вынікі выбараў, аналіз складу новых партыйных органаў несумненна паказвае, што па нацыянальнаму складу, па соцыяльнаму становішчу і партыйнаму стажу мы маем здавальняючы склад нашых членаў парткомаў, сакратароў парткомаў, парторгаў, райкомаў і гаркомаў і кіруючых нашых партыйных органаў.

У склад нашых парторганаў улілася вялікая колькасць новых таварышоў. Гэта абавязвае нас, работнікаў райкомаў, гаркомаў, акругаў і ЦК КІ(б)С, арганізаваць работу па выхаванню гэтых кадраў і аказанню ім штодзённай практычнай дапамогі.

Трэба мець на ўвазе, таварышы, што без належнай дапамогі, без штодзённай увагі гэтым новым кадрам мы не зможам забяспечыць перабудову ўсёй партыйна-палітычнай работы ў духу тых патрабаванняў, якія нам прад'яўляе ЦК ВКП(б).

Мы яшчэ не зразумелі глыбіні ўсіх задач, звязаных з выхаваннем кадраў, звязаных з выкананнем указанняў таварыша Сталіна аб неабходнасці ўдумлівых, сур'ёзных адносін да кадраў, іх ідэянага выхавання, клопатаў аб росце іх палітычнага і культурнага ўзроўню. І вось гэта, таварышы, трэба сказаць, з'яўляецца рашаючай, асноўнай умовай у справе далейшага росту нашых кадраў, у справе далейшага павышэння іх палітычнага і культурнага ўзроўню.

Мы не навучыліся яшчэ практычна ажыццяўляць указанні таварыша Сталіна аб неабходнасці ўважлівых адносін да кадраў. Мы яшчэ не ўсвоілі таго, што самы добры работнік не справіцца з работай, калі своєчасова яму не дапаможам, не праінструктуем яго, своєчасова не паправім яго.

На справаздачна-выбарчых сходах і ў выступленнях камуністаў і ў прынятых рашэннях была высунута вялікая колькасць прапанов, забяспечваючых рашучае паляпшэнне арганізацыйна-партыйнай і палітычнай работы. Разам з тым, нашы партыйныя арганізацыі яшчэ не ўзяліся як след за абагуленне велізарнейшага вопыту і тых каштоўных прапанов, якія былі высунуты камуністамі на справаздачна-выбарчых сходах.

Трэба нам з самага пачатку паставіць на належную вышыню справаздачнасць партыйных органаў, адказнасць за выкананне гэтых рашэнняў. Гэта несумненна забяспечыць яшчэ большае павышэнне актыўнасці на партыйных сходах: актыўнасць кожнага камуніста значна павысіцца, калі ён будзе бачыць выкананне сваіх прапанов, унесеных ім на сходах.

Гаркомы і райкомы абавязаны так пабудаваць сістэму кіраўніцтва першачаснымі партыйнымі арганізацыямі, каб асноўны ўпор і асноўную ўвагу сканцэнтравалі на правярцы ажыццяўлення прынятых рашэнняў. Роля райкомаў і гаркомаў тут не павінна зводзіцца толькі да таго, каб правяраць: яны абавязаны сістэматычна аказваць канкрэтную дапамогу першачасным партыйным арганізацыям, інструктаваць іх, абагульняць вопыт работы, арганізоўваць абмен вопытам і павышаць на гэтым узровень партыйнай работы і шчыльнасць партыйнай арганізацыі.

Таварышы! Аддзельна ЦК КП(б)Б яшчэ не перабудоваў работу ў адпаведнасці з патрабаваннямі Пленума ЦК ВКП(б) і ўказаннямі таварыша Сталіна. Партыйна-палітычная работа большасць аддзелаў не займаецца, яны яшчэ працуюць па-старому, а некаторыя работнікі з аддзелаў усё яшчэ захапляюцца гаспадарчымі пытаннямі, замест таго каб пераклучыцца на пытанні партыйна-палітычнай работы.

Партыйнае кіраўніцтва комсамолам

Таварышы, на 1 студзеня 1937 года комсамол Беларусі налічвае 73.527 чал., з іх дзяўчат 22.731 або 30 проц. За 1936 год комсамольская арганізацыя вырасла на 24 тыс. членаў комсамола. Трэба падкрэсліць, што мы ў ЦК КП(б)Б, як і ЦК комсамола, мала займаліся пытаннямі росту комсамольскіх радоў. У выніку—мы маем незадавальняючы рост комсамола і слабы ахоп несаюзнай моладзі палітычным выхаваннем.

Няма патрэбы даказваць, што комсамольская арганізацыя Беларусі з'яўляецца актыўным памочнікам партыі. У радах комсамола выхаваліся сотні, тысячы выдатных стаханавцаў, паказваючых узоры сацыялістычных адносін да працы. Аб гэтым сведчыць хоць-бы той факт, што сярод моладзі мы маем 16 ордэнаносцаў, што комсамол падрыхтаваў толькі за 1936 год 341 пілота, 468 парашутыстаў; планерыстаў 1-й ступені 2.100, «варашылаўскіх стралкоў» 1-й ступені 21.317 чал. Аднак для нас зусім відавочна, што комсамольская арганізацыя Беларусі далёка яшчэ не спраўляецца з тымі задачамі, якія пастаўлены перад комсамолам нашым ЦК ВКП(б) і таварышом Сталіным.

Зусім слаба пастаўлена работа комсамольскіх арганізацый па выхаванню несаюзнай моладзі,—асабліва гэта адносіцца да выхавання несаюзнай моладзі, ў калгасах, вёсках. Такое становішча скарыстоўваюць ворагі народу: яны прабуюць пашырыць свой уплыў на моладзь. Усё гэта рэзультат таго, што з боку партыйных арганізацый, у першую чаргу з боку ЦК КП(б)Б, гаркомаў і райкомаў, кіраўніцтва комсамолам пастаўлена яшчэ слаба. Партыйныя арганізацыі не займаліся канкрэтна аперагатыўным кіраўніцтвам і дапамогаю комсамольскім арганізацыям, абмяжоўваючыся фармальным вылучэннем партпрымацаваных да комсамола, якія ў большасці сваёй ніякай дапамогі комсамолу не аказваюць. Нават тыя сакратары райкомаў і гаркомаў, якія з'яўляюцца членамі райкомаў комсамола, ніякай дапамогі комсамолу не аказваюць, з комсамольскім актывам не вядуць гутаркі і не бываюць на пасяджэннях райкомаў комсамола.

Буйныя недахопы ў рабоце партыйных арганізацый, адзначаныя ў рашэннях Пленума ЦК ВКП(б), маючыся ў рабоце КП(б)Б, маюць месца ў комсамоле. Гэта пацвярджаюць і рашэнні апошняга пленума ЦК комсамола. Задача партыйных арганізацый—рашуча палепшыць кіраўніцтва комсамолам. Неабходна ўзмацніць ахоп моладзі комсамолам. Лозунг, пастаўлены таварышом Сталіным, аб авалоданні большэвізмам абавязвае партыйныя арганізацыі рашуча палепшыць выхаваўчую, прапагандысцкую і палітычную работу ў комсамоле і сярод несаюзнай моладзі горада і вёскі.

Асабліва вялікае значэнне набывае работа сярод дзяцей, бо выхаванне ў камуністычным духу падрастаючага нашага пакалення з'яўляецца неадрыўнай задачай. Трэба сказаць, што комсамол асабліва на гэтым участку вядзе работу дрэнна. Партыйныя арганізацыі выхаванню дзяцей аддаюць зусім мала ўвагі. Гэта пацвярджае, хоць-бы тым, што ў нашых школах палітыка-выхаваўчая работа сярод дзяцей пастаўлена выключна дрэнна.

Комсамольскія арганізацыі прыступаюць да правядзення выбараў кіруючых комсамольскіх органаў на аснове закрытага (тайнага) галасавання. Партыйныя арганізацыі абавязаны забяспечыць, каб той багаты вопыт, які накоплен у партыйнай арганізацыі, поўнасцю перадаць комсамолу з тым, каб забяспечыць правядзенне справядліва-выбарчых сходаў на высокім ідэйным узроўні, забяспечыць разгортванне большэвіцкай крытыкі ў арганізацыях комсамола, выявіць новыя кадры комсамольскага актыва, вырашыць за апошнія гады ў комсамоле, асабліва з беларусаў.

Партыйнае кіраўніцтва профарганізацыямі

Таварышы, трэба сказаць, што нашы профсаюзы ў сваёй рабоце зараз перажываюць своеасаблівы крызіс, характэрнымі рысамі якога з'яўляюцца: адрыў кіраўніцтва ад мас, грубае парушэнне ўнутрысаюзнай дэмакратыі, камандванне, адміністраванне, назначэнства, бюракратычныя адносіны да патрэб працоўных. Гэтыя памылкі і недахопы ў рабоце профсаюзаў, ускрытыя на пленуме БЦСПС, цалкам і поўнасцю адносяцца і да работы профсаюзаў Беларусі. Бясклопатнасць, прытупленне пільнасці, меўшыя месца ў профсаюзах Беларусі, вядома сказаліся на нездавальняючым становішчы профсаюзаў. І гэта не выпадкова, таварышы, бо на чале профсаюзаў Беларусі на працягу

чатырох год знаходзіўся Кавальчук, які маскіраваўся, абманваў партыю, утойваючы сваю прыналежнасць да трацкізма.

Можна было-б прывесці цэлы рад фактаў засмечанасці профсаюзаў—саюза швейнікаў, зямельных органаў, саюза работнікаў вышэйшай школы і т. д.—ворагамі народу і двурушнікамі.

Мелі месца ў нашых профсаюзах і вялікія растраты сродкаў. Практыку кіраўніцтва профсаюзнай работай трэба ў корані змяніць.

Надыходзячыя выбары ў Саветы прад'являюць нашым профсаюзным органам павышаныя патрабаванні. Праграма іх работы дастаткова дакладна вызначана ў рашэннях апошняга пленума ВЦСНБ. Яны ў асноўным зводзяцца да наступнага. Аднавіць унутрысаюзную дэмакратыю, заняцца шчыльна пытаннімі бытавога абслугоўвання профсаюзных мас (дамы адпачынку, соцстрах, дзіцячыя яслі і інш.). Узначаліць справу культурна-асветнай работы сярод членаў профсаюзаў; арганізаваць кіраўніцтва стаханаўскім рухам.

Нашы партарганізацыі, якія ў значнай ступені адказваюць за гое становішча, якое мы маем у профсаюзах, павінны канкрэтна дапамагчы профсаюзам пераадаваць сваю работу, узначаліць і арганізаваць правядзенне выбараў профсаюзных органаў на высокім ідэйна-палітычным узроўні. Гэтая задача павінна быць найпершым абавязкам нашых партыйных арганізацый.

Шкодны, таварышы, і нчога агульнага з нашай лініяй не маюць факты пагардлівых адносінаў некаторых камуністаў і паасобных партарганізацый да профсаюзнай работы. Камуністы нашай партыйнай арганізацыі павінны і поўна адказваць за работу профсаюзаў. Мы нікому не дазволім адносіцца да гэтай важнейшай работы з пагардай, з недаацэнкай.

Партыйнае кіраўніцтва саветаў

Таварышы, прайшоў год з часу ўсенароднага абмеркавання праекта Сталінскай Канстытуцыі. Аднак работа саветаў за прайшоўшы час сведчыць аб тым, што мы яшчэ не здолелі пераадаваць работу ў духу патрабаванняў Сталінскай Канстытуцыі. Практыка кааптацыі ў саветы, як вы ўсе ведаеце, была вельмі папярэна. Яна ў нас не спыненая і пасля зацверджання Сталінскай Канстытуцыі. Так, у першым квартале 1937 года пасля надвычайнага з'езда Саветаў па 13 раёнах Беларусі кааптован 31 член пленума і 16 членаў прэзідыумаў райвыканкомаў.

Дэмакратызацыя выбарчай сістэмы патрабуе карэннай змены работы саветаў, яна патрабуе больш гласнасці ў рабоце савецкіх арганізацый. Адказнасць перад масамі павінна быць поўная. Іх дзеі павінны праходзіць на вачах мас.

Трэба найхутчэй з савецкіх арганізацый вытравіць бюракратызм, практыку кабінетнага вырашэння пытанняў. Трэба пакончыць з той практыкай, калі прэзідыум гомельскага горсавета з прынятых у 1936 годзе 1249 рашэнняў—больш паловы—729 прыняў апытаннем. Трэба пакончыць з антыпартыйнымі фанабэрычнымі адносінамі некаторых камуністаў да работы ў саветах, у секцыях. Зусім нецярпіма становіцца, што нават на пасяджэннях прэзідыумаў менскага і гомельскага саветаў, як правіла, прысутнічала менш паловы ўсіх членаў прэзідыума. Неабходна цяпер перад выбарамі разгарнуць масавую работу саветаў. Неабходна рашуча палепшыць абслугоўванне імі запрусаў працоўных.

Рашэнне ўрада аб аслабаненні сельсоветаў ад абавязкаў па вылічэнню і спагнанню грашовых падаткаў, страхавых плацяжоў і натурнаставак дае для гэтага ўсе магчымасці і па-новаму ставіць работу ў сельсоветах.

Наша партыйная арганізацыя павінна стаць на чале павароту палітычнага жыцця нашай рэспублікі, забяспечыць кіруючую ролю ў выбарах у вярхоўныя органы краіны і нашай рэспублікі і поўнае правядзенне ў жыццё новай выбарчай сістэмы.

Трэба памятаць, што ворагі захочуць скарыстаць выбарчую кампанію ў сваіх мэтах. Мы маем ужо зараз, у сувязі з надыходзячымі выбарамі, ажыўленне антысавецкіх элементаў і ў першую чаргу царкоўнікаў. Гэта абавязвае нас павысіць ролю, адказнасць камуністаў-дэпутатаў, каб іх дзейнасць была добра вядома ўсім выбаршчыкам. Партыйныя арганізацыі павінны цяпер забяспечыць шляхам свайго кіраўніцтва рашучую перабудову работы советаў.

Таварышы, нашы задачы ў галіне перабудовы партыйна-палітычнай работы дакладна, ясна вызначаны ў рашэннях Пленума ЦК ВКП(б), у дакладзе і заключным слове таварыша Сталіна.

Трэба сказаць, што пасля выбараў дзе-ні-дзе наступіла самасупакоенасць і дабрадушнасць. Трэба разбіць гэту самасупакоенасць і выканаць з усёй большэвіцкай напорыстасцю задачы, якія стаяць перад намі ў галіне перабудовы партыйна-палітычнай работы. Трэба да канца выкарчаваць усіх ворагаў.

Таварышы, мы за апошні час правялі значную работу і ў ЦК ВКП(б), і у партарганізацыі па выкрыццю гэтых ворагаў. Мы зараз маем такое становішча, калі дзякуючы партыйнай арганізацыі, дзякуючы безумоўна палепшонай рабоце органаў НКВД Беларусі мы ізалявалі вялікую колькасць гэтай сволачы. Усе гэтыя арыштаваныя, у тым ліку Бенек і Дзякаў, прызналіся ў тым, што яны з'яўляліся польскімі шпіёнамі і шкоднікамі.

Я павінен вам сказаць, таварышы, што, мяркуючы па усіх даных, якія мы маем у выніку прызнання і паказанняў гэтых шпіёнаў і шкоднікаў, справа ідзе некалькі глыбей і далей. У нас, у Беларусі, шпіёнская, шкодніцкая, дыверсійная работа ўзначальвалася некааторымі вельмі «ганаровымі» людзьмі.

III. СТАНОВІШЧА І ЗАДАЧЫ ў ГАЛІНЕ ПРАМЫСЛОВАСЦІ

Ліквідацыя вынікі шкодніцтва, пакончыць з дзяляцтвам

Пераходжу, таварышы, да пытанняў прамысловасці. Якія мы тут маем палітычныя прарывы і недахопы ў кіраўніцве прамысловасцю? Як я ўжо гаварыў, дасягненні ў нас вялікія і бясспрэчныя. Мы з'яўляемся рэспублікай, атрымаўшай высокую ўзнагароду— ордэн Леніна, кіраўнікі якой у свой час таксама атрымалі ўзнагароду. Але поспехі, як указваў таварыш Сталін, як і ўсё на свеце, маюць і свае ценявыя бакі. У людзей, малавельных у палітыцы, вялікія поспехі і вялікія дасягненні нярэдка параджаюць бясклопатнасць, дабрадушнасць, самаздаваленне, надзвычайную самаўпэўненасць, зазнаіства і бахвальства. Гэта, бясспрэчна, мела месца і ў нас, у Беларусі, у галіне гаспадаркі.

Тыя матэрыялы, якія мы маем па лініі прамысловасці, з усёй яснасцю сцвярджаюць гэта указанне таварыша Сталіна і для Беларусі.

Некаторыя гаспадарчыя кіраўнікі думалі, і, відавочна, частка з іх і зараз, быць можа, думаюць, што ўскрытае шкодніцтва трацкісцкіх правых агентаў фашызма адносіцца толькі да саюзных наркаматаў. Яны не разумеюць і не бачаць, што ў іх-жа пад носам шкодніцтва таксама ёсць, і ў досыць разгорнутым выглядзе. Я не буду зачытваць падрабязна паказанняў выкрытых ворагаў. Я толькі хачу спасылацца на паказанні некаторых людзей. Як я ўжо гаварыў, мы маем паказанні аб шкодніцтве з боку Бенека і ўсёй астатняй чорнай кампаніі з Наркамзема. Маюцца разгорнутыя паказанні Дзякава. Павінен сказаць, што многія з нас уяўлялі сабе Дзякава нейкім апосталам, ціхім і скромным чалавекам. Аднак гэты «ціхі апостал» і «скромны чалавек» аказаўся выключна пладавітым ворагам. Тое, што ён расказвае ў сваіх паказаннях адносна шкодніцтва на культурным участку—і не толькі на культурным, а і на іншых участках, і адносна сваіх сувязей з буйнымі шкоднікамі-дыверсантамі, стварае ясную карціну, якая паказвае, наколькі гэты вораг умела дзейнічаў адкрыта та і носам у нас. Або вось, напрыклад, паказанне Пятровіча, які працаваў доўгі час у Дзяржплэне і Соўнаркоме. Ён падрабязна расказвае аб сваёй шкодніцкай рабоце на лініі прамысловасці і на другіх участках. Я прывяду факты шкодніцтва па некаторых паасобных прадпрыемствах.

На бабруйскім заводзе № 4 ўскрыта шкодніцтва ў праектаванні і мантажы гэтага завода. Усё абсталяванне завода такім чынам скампанавана, што пры неабходнасці рамонт амаль немагчыма прыступіцца да аграгатаў. Тэхналагічны працэс спраектован з разлікам на тое, каб абавязкова мець месца няшчасныя выпадкі. Шкодніцтвам на гэтым заводзе, як гэта зараз устаноўлена, кіраваў дыверсант Сакольнікаў з Наркомлеса. У сістэме Наркомлеса выключана з партыі 14 дырэктараў і 16 намеснікаў дырэктараў леспрамгаса, як контррэвалюцыйныя трацкісцкія і чуждыя людзі. У апарце трэста Лесбел выключана 10 чал. Праведзеная праверка апарата трэста Лесбела і яго сістэмы на перыферыі выявіла, што контррэвалюцыянеры—трацкісцкія, дыверсанцкія элементы—на працягу паў года перакідваліся з аднаго леспрамгаса ў другі, але захоўваліся ў сістэме Лесбела. Вялікую ролю адыграў у гэтай справе дырэктар Лесбела Шапіра і ўпаўнаважаны Наркомлеса Розін.

Ворагамі партыі і народу аказаўся былы начальнік Беларускай чыгункі Вадзімірскі, які арганізаваў рад шкодніцкіх дыверсійных акцый: крушэнне воінскага састава на ст. Гомель, шкодніцтва на жлобінскім вузле і т. д. Дастаткова сказаць, што амаль на ўсіх службах чыгункі доўгі час сядзелі заклятыя ворагі народу трацкісты, а палітадзел чыгункі нават не паспрабаваў глыбока правесці прычыны такіх частых аварыяў і крушэнняў, якія мелі месца. Там Цыганкоў тут, відаць, будзе выступаць і больш падрабязна раскажа аб становішчы на Беларускай чыгунке.

Калі спецыяльная камісія ЦК КП(б)Б выязджала на месца для расследвання прычын крушэння воінскага поезда на ст. Гомель, то на дзяржа арганізавана свая работа, дапусціў самага Вадзімірскага, ворага народу і віноўнага ў гэтай справе, весці допыты. Вадзімірскі скарыстаў палітычную слепату выехаўшай камісіі і звёў усю гэту справу крушэння поезда да простых тэхнічных непаладак на дарозе, і камісія згадзілася з гэтым вывадам.

У 1936 г. ўскрыта контррэвалюцыйная шкодніцкая група на

торфзаводзе «Большевик» у Гомелі. У склад гэтай групы ўваходзілі людзі, звязаныя з замежнымі контрразведкамі. Група арудвала, асабліва у 1954 г., зусім беспікарана. Яна імкнулася выклікаць палітычнае незадавальненне сярод рабочых. У мэтах гэтага група пашкоднайску арганізавала электрагаспадарку на торфзаводзе, што выклікала рад аварыяў на машынах, прывёсшую да забойства рабочага-токара.

На заводах па пярвочнай апрацоўцы ільну таксама выяўлена шкодніцтва. Напрыклад, на 'круглянскім ільназаводзе ўсё абсталяванне змантыравана такім чынам, што работніцам і рабочым прыходзіцца працаваць не з правай рукі на левую, а наадварот, з левай рукі на правую. У апошні час выкрыта група дыверсантаў-шкоднікаў, якія займаліся надпалам ільназаводаў.

На магільскай шавковай фабрыцы загадчык вытворчасці Дуброўскі аказаўся фашыстам. Ён арганізаваў атручванне рабочых чарам. Аднак, калі стала вядома аб масавым атручванні рабочых фабрыкі, то ЦСПСБ і камісія ЦК КП(б)Б, якія выяжджалі, утледзелі ў гэтым шкодніцкім акце толькі надбывнасць, прывёсшую да няшчаснага выпадку.

Трэба вам сказаць, што і былы сакратар парткома, які пазней быў вылучаны другім сакратаром Гомельскага гаркома партыі (цяпер зняты з работы), тав. Драбінскі па сутнасці справы не толькі не выкрыў, а заахвочваў і некаторых з гэтых ворагаў абараняў.

Раскрыта таксама шкодніцтва і дыверсійна-шкодніцкая група на водным транспарце на чале з былым начальнікам, шкоднікам і алаванавым. Ён веў справу да таго, каб знішчыць водны транспарт у Беларусі, пашкоднайску рамантаваў судны, у выніку былі частыя аварыі, затапленне параходаў.

Я думаю, што нашы наркаматы і нашы наркомы, нашы дырэктары трэстаў і дырэктары прадпрыемстваў, усе мы павінны ўлічыць, што справа не толькі ва ўскрытым шкодніцтве у Саюзных наркаматах. Мы маем і ў сябе таксама, як вы бачыце, даволі вялікую колькасць фактаў гэтага шкодніцтва. І ўбавякваць сябе, супакойваць будзе злачынна.

Прышло з нашым тры месяцы пасля Лютаўскага Пленума ЦК ВКП(б). Аднак мы яшчэ не бачым сур'ёзнай перабудовы у нашых наркаматах, трэстах і прадпрыемствах. Матэрыялы праведзеных актываў па выніках Пленума ЦК ВКП(б) наркаматамі рэалізуюцца незадавальняюча. Нашы наркаматы яшчэ не зрабілі патрэбных вывадаў з усёй гэтай крытыкі, якая была разгорнута на сходах актываў. Мы павінны з усёй рашучасцю заявіць, што нашы гаспадарчыя кіраўнікі яшчэ не прыступілі, як належыць, да большэвіцкай рэалізацыі рашэнняў Лютаўскага Пленума ЦК ВКП(б). Нима яшчэ дастаткова разгорнутай работы па ліквідацыі вынікаў шкодніцтва і па далейшаму выкараненню ўсіх і ўсякіх шкоднікаў.

У выніку самацёку ў рабоце, дабрадушнасці і палітычнай бясклопатнасці раду нашых гаспадарчых кіраўнікоў мы зараз маем такую ганебную з'яву, як яўны правал плана прамысловасці першага паўгоддзя 1957 г. На працягу ўсіх год ёсць у нас вялікая колькасць прадпрыемстваў, якія сістэматычна не выконваюць план. У 1956 годзе толькі па аднаму Наркаммашпраму было 53 такія прадпрыемствы. Дрэнная справа абстаіць і з выкананнем плана па торфу.

З года у год гэтыя прадпрыемствы як з боку дырэктароў трэстаў, так і наркаматаў належнай увагі і дапамогі не мелі.

Аднак, не гледзячы на гэта, мы яшчэ не чулі дастаткова поўных і абгрунтаваных заяў з боку нашых наркаматаў, з боку нашых наркомаў, як т. Балціна, т. Геаргадзе, т. Крылова і т. Рыжыкава (які, праўда, нядаўна працуе ў Наркомтесе) аб тым, якія меры яны намерены і прымаюць у адносінах ліквідацыі выніку шкодніцтва.

У выніку такіх вялікіх панатычных прарываў у нашай рабоце ў прамысловасці, у выніку недастаткова глыбокага і ўсебаковага кіравання прамысловасцю з боку наркаматаў, наркомаў, дырэктароў трэстаў і прадпрыемстваў мы маем яшчэ цэлы рад буйнейшых недахопаў у рабоце ўсёх галін нашай прамысловасці, на якіх трэба таксама крыху спыніцца.

Якасныя паказальнікі работы прамысловасці

Возьмем у першую чаргу пытанні якісных паказальнікаў. Калі ў гэтым колькасных паказальнікаў прамысловасць за тры справаздачныя гады мае значныя поспехі, то ў гэтым якісных паказальнікаў у нас справа абстаць яўна дрэнна. Факт-жа, што з усёй выпрацаванай у 1935 годзе цэлы—першага гатунку аказалася ў нас толькі 68 проц., а ў 1936 годзе яшчэ менш—толькі 54 проц. Выпрацоўваемыя заводам ланцугоў Галля ланцуті не ўладаюць дастатковай моцнасцю; на менскай фабрыцы імя Кагановіча выпускаецца абутак выключна дрэннай якасці, не лепш і на віцебскай фабрыцы «Сцяг індустрыялізацыі». З якасцю прадукцыі на гэтых фабрыках было так дрэнна, што Камісія Совецкага Кантролю пры ЦІК Саюза настойліва ставіла пытанне аб аддачы пад суд дырэктароў фабрык Кліорына і Калабкова.

Такое-ж становішча і ў іншых галінах прамысловасці рэспублікі: шкляной, тарфяной і т. д.

Мы з год у год не выконваем запраектаванага па плане зніжэння сабекошту. Наркамхарчпром Беларусі у 1936 годзе замест зніжэння меў павышэнне сабекошту прадукцыі на 8,9 проц. Наркам-мясцпром у сувязі з тым, што зніжэння сабекошту не выканаў, мае перавыдатак супроць планавага сабекошту за 3 справаздачныя гады на 7.521 тыс. рублёў.

Прадукцыйнасць працы, тэхвучоба і выкананне норм,—таксама трэба сказаць з усёй рэзкасцю,—яўна недавальняючыя. Толькі па аднаму Наркаммясцпрому план прадукцыйнасці працы недавыканан у 1936 годзе на 3,5 проц. У выніку нізкай прадукцыйнасці працы і адбыўся значны разрыв паміж ростам зарплат і прадукцыйнасцю працы ў бок адставання прадукцыйнасці працы ад росту зарплат.

У выніку гэтага толькі па аднаму Наркаммясцпрому быў перавыдатак фонда зарплат у 1936 годзе ў колькасці 4.366 тыс. рублёў.

Па іншых наркаматах справа абстаць не лепш. Праведзены па лініі кіравання народна-гаспадарчага ўчоту ўчот становішча тэхнічнай вучобы паказвае, што на 584 улічаных прадпрыемствах з агульнай колькасцю рабочых у 127.788 чалавек ахоплена ўсімі відамі тэхнічнай вучобы на 1 кастрычніка 1936 года 35.540 чалавек або толькі 27,7 проц.

Дрэннае становішча тэхнічнай вучобы паслужыла адной з прычын недавальняючага выканання норм. Па даных гэтага-ж ўчоту новыя нормы ў жніўні 1936 г. выконвалі толькі 67 проц. рабочых.

Капітальнае будаўніцтва

У галіне капітальнага будаўніцтва ў нас таксама справа абстаіць яўна недавальняюча. Рашэнне ЦК ВКП(б) і СНК Саюза аб будаўніцтве мы выконваем з вялікімі перабоямі і недахопамі. Як пагражаючае з'явішча, трэба адзначыць той факт, што рад гаспадарчых арганізацый, наркаматаў, трэстаў і прадпрыемстваў не выкарыстоўваюць адпускаемых урадам сродкаў на капітальнае будаўніцтва. У прыватнасці, у 1936 г. засталася невыкарыстанымі 29 мільянаў рублёў. Асабліва дрэнна выкарыстоўваюцца сродкі, адпускаемыя на жыллёва-комунальнае будаўніцтва.

Наркамлегпром у 1936 годзе выкарыстаў толькі 67,6 проц. з гэтых сродкаў. У нас па сутнасці справы дзесяткі мільянаў рублёў замаржваюцца. Будаўніцтва пачынаецца, сродкі ў гэтыя аб'екты ўкладваюцца, але таму, што будоўля зацягваецца на некалькі год, звычайна ўсякіх урадавых тэрмінаў, то затрачаныя сродкі ляжаць мёртвым капіталам. Такое становішча мы маем са скінчэннем корпуса на швейнай фабрыцы «Кістрычнік» у Менску, на работах па рэканструкцыі фабрыкі імя Кагановіча і т. д.

Здавалася-б, што, пытанню жыллёвага будаўніцтва мы павінны былі аддаць максімум увагі, асабліва ўлічваючы жыллёвы крызіс у гарадах. А што мы маем у сапраўднасці? Выкананне плана жыллёвага будаўніцтва складае 80 проц. Толькі па лініі горсоветаў і выканкомаў недадана гарадам 22.000 квадратных метраў жыллёвай плошчы.

Такіх прыкладаў, якія сведчаць аб нашай недавальняючай рабоце, магчыма было-б прывесці некалькі дзесяткаў.

У чым справа? Чаму мы так ганебна адстаем у выкананні плана першага п'ягоддзя і выкананні якасных паказальнікаў прамысловасці? Чаму мы маем сістэматычна адстаючыя прадпрыемствы, і ў чым прычына дрэннай работы?

Прычыны, відавочна, крыюцца ў тым, што нашы гаспадарчыя кіраўнікі, ад наркомаў і да дырэктароў прадпрыемстваў ўключна, не бачылі, што крыецца за стопроцэнтным выкананнем плана. Яны думалі, што пры такім выкананні ўсё ніпачым. На справе за гэтымі процантамі за лік перавыконваючых план скрывалася невыкананне плана па астатніх прадпрыемствах, дрэнная якасць работы, перавыдаткаванне фонда зарплат і т. д.

Прыходзіцца, таварышы, здзіўляцца, з якім спакоем адносяцца да гэтай справы нашы наркаматы і Дзяржплан, які павінен быў рашуча змагацца за знішчэнне гэтых агідных фактаў. Аднак, па пытанню выканання якасных паказальнікаў мы не бачым рашучых мер ні ад т. Балціна, ні ад тт. Георгідзе, Крылова, Катаводава, Любовіча і раду іншых гаспадарчых работнікаў і кіраўнікоў.

Час пакончыць з такім становішчам, калі стаханаўскі рух пушчан на самацёк, калі наркаматы па сутнасці не займаюцца кіраўніцтвам стаханаўскім рухам, а дырэктары трэстаў і наркомы перадавяраюць гэту вялікую справу другародным людзям.

На прадпрыемствах Беларусі выраслі сотні выдатных людзей, рабочых ініцыятараў стаханаўскага руху, якія сталі вядомы сваімі рэкордамі па выкананню плана не толькі ў Беларусі, але і ў Савецкім Саюзе.

Даволі назваць такія імёны, як тт. Розенберг, Скабло на абутко-

вай фабрыцы (Менск), Рушко (лесапільны камбінат), Лучкоўскі, Харнас (завод імя Варашылава), Семіянідава (фабрыка «Сцяг індустрыялізацыі») і рад іншых вядомых людзей нашай рэспублікі.

Але мы не мелі права і не можам забываць указанне таварыша Сталіна аб тым, што «сам стаханаўскі рух мае патрэбу ў рэальнай дапамозе з нашага боку супроць усіх і ўсякіх махінапый школьнікаў, для таго, каб рушыць наперад справу і выканаць сваю вялікую місію».

У гэтых адносінах выключна цікавым з'яўляецца выступленне стаханаўца барысаўскага шклозавода Стэфановіча (беспартыйны) на нарадзе актыва ў Наркамлегпроме.

— У нас,—гаварыў т. Стэфановіч,—часта прэміравалі, і кіраўніцтва наша высока ўзяло галовы, пачало наладжваць выпіўкі, крычаць «ура». Прыязджаў начальнік кіраўніцтва Кандрашук, таксама крычаў «ура». А на заводзе аказалася многа ворагаў-трацкістаў, якія хацелі ўзарваць паравую гаспадарку. Гэта ў той час, калі на заводзе цілі і крычалі «ура». Вораг маскіруецца, імкнецца паказаць, што ён працуе добра і ў той-жа час шкодзіць нам.

Калі мы будзем працаваць так, як вучыць нас вялікі Сталін, мы будзем ведаць, ад чаго непаладкі і дзе наступае трацкісцкая гадзюка.

— Я звараचाю ўвагу,—гаворыць беспартыйны таварыш Стэфановіч,—што на прадпрыемствах бяруцца за што-небудзь, а пасля астываюць. Спачатку ўзяліся за стаханаўскі рух, пасля праз месяц пачалося ахаладжэнне. Віноўны ў гэтым не стаханаўцы, а тыя таварышы, якія не дапамагаюць, не кіруюць.

Хачу сказаць аб Геаргадзе і яго намесніку Рыбалтоўскім. Іх на заводзе не ведаюць. Нават начальніка кіраўніцтва Кандрашука дрэнна ведаюць. Вось факт: я ішоў з механікам, які 12 год працуе на заводзе, і сустраўся з Кандрашуком. Я прывітаўся, ён не адказаў. Механік мяне запытаў: «Хто гэта такі»? Я сказаў, што гэта начальнік нашага кіраўніцтва.

Чаму-б таварышу Кандрашуку не з'явіцца на завод і не пагаварыць з рабочымі? На жаль, гэтага няма.

Бачыце, якое высокасвядомае разуменне справы з боку Стэфановіча—беспартыйнага рабочага новабарысаўскага шклозавода.

Як нам ужо вядома, у нас яўна нядобра з капітальным жыллёва-коммунальным будаўніцтвам і энергетыкай. У чым справа, дзе прычыны дрэннай работы?

Я ўжо ўказваў, што мы недавальняюча выконваем рашэнне ЦК ВКП(б) і СНК Саюза аб патаненні будаўніцтва. Гэта пастанова абавязвала нас рашуча механізаваць будаўнічыя работы, стварыць пастаянныя кадры на будаўніцтве і патаніць будаўніцтва ў 1936 г. на 14,5 проц., шырока разгарнуўшы стаханаўскі рух на будоўлях.

Не арганізаваўшы як след большэвіцкае выкананне гэтай пастановы партыі і ўрада, мы аказаліся ў палоне старых метадаў работы на будаўніцтве з усімі выцякаючымі адсюль рэзультатамі.

Таварышы, мы маем яўную недаацэнку горада з боку раду таварышоў. Наватсё талого шкоднага фактара да та магім сё нека-торым кірзункам рэспубліканскіх арганізацый Дзяржплана, наркамата, распыляць сродкі, не канцэнтруючы іх на жыллёва-бытавым будаўніцтве горада. Мы мзем вялікі разрыў паміж адпускаемымі сродкамі на будаўнічыя аб'екты і плануемымі матэрыяламі.

Ёсць цэлы рад такіх выпадкаў, калі зацвярджаюцца аб'екты будаўніцтва, адпускаюцца сродкі, а матэрыялы «забываюць» вызначыць. Такія прыклады можна прывесці ў адносінах мазырскага ДЭС, 72-кватэрнага дома ў Менску. Дзіўнасці такога планавання невыпадковы. Практыка гэтай работы такая, што аб'екты будаўніцтва праглядаюцца і рэвізуюцца ў Дзяржплане адным сектарам, а фондавыя матэрыялы размяркоўваюцца другім сектарам без усякага ўзаемнага ўзгаднення. Такім чынам, планаванне будаўнічых аб'ектаў ідзе само па сабе, а размяркоўванне фондавых матэрыялаў само па сабе. Пара пакончыць з гэтай агіднасцю!

Аб прамысловых кадрах

Таварышы! У нас выраслі нядрэнныя большэвіцкія гаспадарчыя кадры: дырэктары, інжынеры, тэхнікі і т. д., але, мне думаецца, што ў гэтым пытанні неабходна ўсё-ж падкрэсліць асноўныя недахопы.

Як ужо было ўказана мной вышэй, падбор кадраў быў часта павярхоўны, палітычны. Далёка не заўсёды ўлічваліся, як указвае таварыш Сталін, і палітычны, і дзелавы бок назначаемага таварыша, у выніку гэтага, як вы ведаеце, у нас на радзе гаспадарчых участкаў амазваліся думкі ворага партыі і народу. Гэта першы буйнейшы палітычны недахоп.

Другі недахоп—гэта слабае, зусім недастатковае вылучэнне новых выраслых кадраў у прамысловасці, на вытворчасці за апошнія гады. Я павінен вам прэма сказаць, што нашы прамыслоўцы, нашы гаспадарчыя кіраўнікі вельмі нясмела падыходзяць да вылучэння гэтых новых кадраў, горш чым у іншых нашых арганізацыях.

Трэці недахоп заключаецца ў тым, што мы недастаткова рашуча вылучаем беларускія кадры у прамысловасці. Аб гэтым ярка гавораць наступныя лічбы: са 104 дырэктароў трэстаў і прадпрыемстваў па мясцовай прамысловасці беларусаў толькі 36; па Наркомтэсу з 79 чалавек—толькі 27 чалавек; па Наркамлегпрому са 119 чалавек—52 чалавекі; па Наркамхарчпрому са 101 чалавека—36 чалавек.

Як бачыце, лічбы самі за сябе гавораць, і гэтаму пытанню трэба будзе нашым гаспадарчым кіраўнікам надаць больш увагі.

І, нарэшце, чацвёртым недахопам трэба лічыць адсутнасць у нас якой-небудзь работы па падрыхтоўцы і перападрыхтоўцы прамысловых кадраў. Мне здаецца, што асабліва зараз, калі перад нашымі кадрамі пастаўлена вялікая палітычная задача—авалодаць большэвізмам, мы абавязаны ў гэтым напрамку правесці рад канкрэтных мерапрыемстваў, якія забяспечваюць сапраднае выкананне задачы па павышэнню палітычнага ўзроўню нашых гаспадарчых кадраў.

«Што патрабуецца ад нашых гаспадарчых кадраў?—гаварыў тав. Молатаў у сваім дакладзе на Пленуме ЦК ВКП(б).—Вяданне сваёй справы, здольнасць да самакрытыкі, чэснасць у адносінах да дзяржавы і асабліва пільнасць да ворага і авалоданне большэвізмам».

Неабходна рэгулярна, таварышы, склікаць гаспадарчыя актывы, палітычна выхоўваць на іх гаспадарчыя кадры. Трэба, каб на актывах ставіліся вострыя пытанні, каб якасць актываў вымяралася не колькасцю людзей, пасяджэнняў, не колькасцю прамой, а якасцю прапаноў і тым, як рэалізуюцца гэтыя прапановы, які эффект яны ўносяць у гаспадарку. Трэба дабіцца таго, каб кожны інжынер, кожны рабочы адчуваў свой палітычны рост на гэтых актывах. На

жаль, у нас актывы пакуль, асабліва на прадпрыемствах, не сталі яшчэ пастаянным сродкам выхавання нашых гаспадарчых кадраў.

У галіне чыгуначнага транспарту наша задача зводзіцца ў першую чаргу да таго, каб да канца ліквідаваць японска-германскіх фашысцкіх агентаў, трайкістаў, лавых, перасяў, шкоднікаў, якія нанеслі нашаму транспарту велізарную шкоду і якія дастаткова моцна папрацавалі і у нас на Беларусі і на Заходняй чыгунке. Тэрытарыяльныя партарганізацыі павінны дапамагчы чыгуначным партыйным арганізацыям у іх рабоце па ліквідацыі вынікаў шкодніцтва і ўзмацніць сваю увагу да ўсіх канкрэтных пытанняў, звязаных з паліпшэннем палітычнай работы на транспарце, з паліпшэннем усей работы транспарту.

Калі мы па-сур'ёзнаму возьмемся за палітычнае выхаванне нашых гаспадарчых кадраў, калі мы, таварышы, па-большэвіцку возьмемся за рэалізацыю ўсіх указанняў таварыша Сталіна і рашэнняў Лютаўскага Пленума ЦК ВКП(б), а гэта мы зробім, то няма сумнення, што надалей мы будзем быстра і выкрыўдзі і блізкасна біць ворага ў самым яго зародку, не даючы яму магчымасці брацінуць падлую фашысцкую руку да нашых сацыялістычных прадпрыемстваў, станкоў і аграгатаў.

А гэта зарука таго, што вялікія задачы, якія стаяць перад намі ў галіне прамысловасці, у трэцюю пяцігодку мы выканам з яшчэ большымі поспехамі, так, як гэта падобнае большэвікам, выхаваным вялікімі геніямі марксізма—Леніным і Сталіным.

IV. СТАКОВІШЧА І ЗАДАЧЫ Ў ГАЛІНЕ СЕЛЬСКОЙ ГАСПАДАРКІ

Таварышы! Я гаварыў аб нашых поспехах у сельскай гаспадарцы. Аднак, я павінен ускрыць памылкі ў кіраванні сельскай гаспадаркай, прарывы і недахопы на гэтым участку.

За 4 гады другой пяцігодкі ўся валавая прадукцыя сельскай гаспадаркі БССР (у нязменных цэнах 1926-27 гг.) вырасла менш чым на 20 проц. Планам другой пяцігодкі па Саюзе ССР і рашэннем XV з'езда КП(б)Б па Беларусі намячалася падваенне валавой прадукцыі сельскай гаспадаркі. Такім чынам, не глядзячы на высокія наказы і развіцця сельскай гаспадаркі рэспублікі, прадугледжаныя планам 1937 года, пяцігадовы план па валавой прадукцыі будзе далёка не выканан. Асабліва адстаючым участкам у выкананні плана ў нас аказалася паліводства і ў прыватнасці зернавыя культуры. Даныя у гэтай галіне паказваюць, што па зернавых культурах у другую пяцігодку валавая прадукцыя не толькі не вырасла, але на 7 проц. скарацілася, і толькі па плану 1937 г. намячаецца рост валавой прадукцыі зернавых на 49 проц. у адносінах да 1932 года.

Трэба адзначыць, што ў структуры валавой прадукцыі зернавых культур адбыліся несумненна вялікія змены у бок павелічэння больш чым у два разы прадукцыі такой высокакаштоўнай культуры, як пшаніца. Па прадукцыі льнавабакна мы за ўсе гэтыя чатыры гады другой пяцігодкі топчамся па сутнасці на месцы і толькі па валавой прадукцыі бульбы за гады другой пяцігодкі мы выраслі на 25 проц.

Гэтыя факты гавораць аб тым, што ў нас ёсць няўвага да зернавых культур і там-сям іх недазрэнка. Мы дрэнна рэалізуем указанне

таварыша Сталіна аб ператварэнні так званай спажываючай нячорназемнай паласы у расе, вытвараючы хлеб. Ясна, што асноўным і рашаючым пытаннем у справе павелічэння выпуску прадукцыі з'яўляецца пытанне павышэння ўраджайнасці ўсіх без выключэння сельскагаспадарчых культур. У выкананні гэтай задачы мы таксама маем неўцяшальныя вынікі.

Вось вам некаторыя даныя па гадах: у 1932 годзе мы атрымалі ўраджайнасць па зернавых—6,4 цэнтнера, у 1936 годзе—6,8 цэнтнера і намецілі па плану на 1937 год—11 цэнтнераў з гектара. Па ільну мы мелі ў 1932 годзе—2,1 цэнтнера, у 1936 годзе—2,6 цэнтнера і намецілі па плану на 1937 год—4 цэнтнеры. Па бульбе ў 1932 годзе мы мелі 81,6, у 1936 г.—95,8 і намецілі па плану на 1937 г.—145 цэнтнераў.

Чым вытлумачыць такое становішча, калі ўраджай у 1936 годзе па зернавых фактычна не перавышае ўраджайнасці 1932 года? Зразумела, 1936 год па ўраджайнасці нельга лічыць нармальным годам, бо ён у метэаралагічных адносінах быў самым цяжкім годам, якія толькі былі за апошняе пяцідзесяцігоддзе. І калі-б не было нашых соўгасаў, калгасаў, калі-б не было новай сацыялістычнай тэхнікі буйнай вытворчасці, калі-б не было тых людзей, якія стварылі сацыялістычны лад у вёсцы, калі-б не было стаханаўцаў, без сумнення мы-б не мелі і гэтага і ўраджайнасць была б сапраўды катастрофічнай.

Але апраўдваць нізкую ўраджайнасць 1936 года толькі спасыланнямі на дрэнныя метэаралагічныя ўмовы нельга, гэта будзе няправільна, бо вялікая доля віны падае на нас, на кіраўніцтва. Дастаткова ўказаць, што цэлы рад калгасаў і стаханаўцаў у 1936 годзе дабіліся высокай ўраджайнасці. Так, напрыклад, калгаснік Будак Кузьма з калгаса «Прамень», Слуцкага раёна, у 1936 годзе атрымаў 25 цэнтнераў аўса з гектара, калгаснік Стругач С. з калгаса «1-е Мая», Слуцкага раёна, і калгаснік Старавойтаў з калгаса «Чырвоны змагар», Даманавіцкага раёна дабіліся па 25 цэнтнераў ячменю і па 32 цэнтнеры пшаніцы з гектара. Калгасніца Мініна К. Ф. з калгаса «1-е Мая», Чачэрскага раёна, і калгасніца Рыбакова з калгаса імя Чарвякова, Мсціслаўскага раёна, дабіліся па 12—13 цэнтнераў ільनावалакна з гектара.

Мы маем усе магчымасці не толькі выканаць, але і перавыканаць пастаўленыя перад намі задачы ў рашэнні Соўнаркома Саюза і ЦК ВКП(б) ад 19 снежня 1935 года па пытанню «Аб арганізацыйна-гаспадарчым умацаванні калгасаў і ўздыме сельскай гаспадаркі ў абласцях, краях і рэспубліках нячорназемнай паласы», дзе гаворыцца:

«Абавязаць партыйныя і савецкія арганізацыі нячорназемнай паласы забяспечыць на працягу бліжэйшых 3—4 год павышэнне ўраджайнасці: па зернавых культурах—90—100 пудоў у сярэднім з гектара, па ільну—4—5 цэнтнераў ільनावалакна ў сярэднім з гектара і каноплях—5—6 цэнтнераў валакна з гектара, па бульбе—900—1 100 пуд. у сярэднім з гектара».

Што для гэтага патрабуецца ад нас?

Па-першае, увесці правільныя севазвароты. Якое становішча мы маем тут? Севазваротаў у калгасах і нават у соўгасах Беларусі фактычна няма. Па даных правядзення землеўпарадкавых работ на 1 студзеня 1937 года нарэзана севазваротаў у 1099 калгасах з агульнай плошчай 747,6 тыс гектараў. Адчак, нарэзаны севазвароты далёка яшчэ не значыць увесці гэтыя севазвароты. Увядзенне севазвароту

мае на мэце правільнае размяшчэнне дзяржаўных заданняў у поўнай адпаведнасці з усім комплексам агра-тэхнічнай вытворчасці кожнай паасобнай культуры, а гэтага-ж у нас у калгасах яшчэ няма. Значыць, севазвароты не адпавядаюць даводзімым планавым заданням, і ў радзе выпадкаў па гэтых севазваротах не распрацавана сістэма агра-тэхнікі. Зямельныя органы і Наркамзем, у першую чаргу, не кіруюць увядзеннем севазваротаў. Больш таго, яны нават не ведаюць сапраўднага становішча рэчаў у гэтай справе. Устаноўленыя схемы севазваротаў да гэтага часу не правяраны ў вытворчых умовах, няма ўвязкі вытворчых заданняў са спускаемымі схемамі севазвароту, а гэта ўжо гаворыць аб тым, як Наркамзем і зямельныя органы наогул укаранялі ў калгасы вытворчую сістэму агра-тэхнічных мерапрыемстваў.

Наркамзем гэту вялікую справу перадаўчы ў землеўпарадкаўшчам, а аграперсанал Наркамзема і раёнаў севазваротамі ў калгасах не займаецца. Ёсць у Наркамземе рэспубліканскі аграном-аграрый Беркоўскі, які, здавалася-б, павінен несці персанальную адказнасць за увядзенне севазваротаў. На справе-ж агра-тэхніцы другое. Тав. Беркоўскі займаецца чым толькі хочаце, але не увядзеннем севазваротаў.

Патрэбна раз назаўсёды пакончыць з такой агіднасцю, якую мы маем у справе увядзення севазваротаў, і паставіць сабе задачу пераглядзець існуючыя схемы севазваротаў, прывесці іх у поўную адпаведнасць з інтарэсамі развіцця народнай гаспадаркі рэспублікі. У бліжэйшыя 1—2 гады патрэбна даб'цца, каб не было ні аднаго калгаса без правільнага севазвароту.

Зараз пытанне увядзення правільных севазваротаў з'яўляецца цэнтральным пытаннем барацьбы за ўраджайнасць.

Наш Наркамзем распрацаваў новы праект севазвароту. Тут тав. Нізоўцаў будзе, ведаць, выступаць і скажа аб іх падрабязна. Я думаю, што нам трэба будзе гэта абмеркаваць дасканала з нізавымі работнікамі сельскай гаспадаркі, з партыйнымі і саветскімі работнікамі і канчаткова ў бліжэйшы час зацвердзіць з тым, каб забяспечыць правільнае чаргаванне культур, неабходную колькасць зямельных і чыстых папараў, каб разблытаць тую вакханалію, якую мы маем з пасеўнымі плошчамі.

Другое пытанне—насенаводства. У БССР насенаводствам пачалі займацца толькі з 1933 года. Але і за гэты перыяд часу можна было-б мець усе нашы пасевы зерных і іншых культур цэўнасцю гатунковымі. На справе-ж мы маем толькі каля 30 проц. гатунковых пасеваў зерных, 29 проц. бульбы і 22,5 проц. льну, гэта чым і чым гатунковых пасеваў з года у год не выконваюцца. Чаму стварылася такое становішча? Яно стварылася ў рэзультате таго, што насенаводства ў рэспубліцы даручана дзяржаўным, неправераным людзям, а ў радзе выпадкаў—ворагам народу. Наркамзем гэтай справай не займаўся, гэта было нявыпадна контррэвалюцыйнаму Бенелу і К'. Яны прынялі ўсе меры, каб сарваць увядзенне гатунковых пасеваў, парушыць усхожасць гатунковага насення шляхам змешвання з беспароднымі, шляхам зрыву выканання плана міжкалгаснага і другога абмену негатунковых на гатунковыя. Гэта прывяло к таму, што мы да гэтага часу фактычна не маем раснавання гатунковых пасеваў. Справа з выпрабаваннем, з апрабаваннем гатунковых пасеваў пастаўлена так, што мы да гэтага часу не маем ні аднаго гатунку, выведзенага ў Беларусі на аснове мясцовых гатункаў, якія несум-

ненна ёсць у нашых калгасах і саўгасах. Выпрабаванне гатункаў праходзіць ва умовах бескультурнасці і безгаспадарчасці, ва умовах адстадай аграгэхнікі. У рэзультат гэтага ўраджайнасць на выпрабаваных участках, асабліва саўгасаў Насентрэста, было значна ніжэй, чым у радзе нашых перадавых калгасаў і саўгасаў.

Ёсць у нас, у БССР, такая станцыя Зазер'е, якая фактычна працуе ўпустую і нічога да гэтага часу карыснага ў адносінах насенаводства нам не дала. Там працуе вялікая колькасць спецыялістаў, якія разумеюць справу і займаюцца ёю, аднак, пры існуючым становішчы з насенаводством, патрэбна праверыць іх, у чым тут справа, чаму не атрымліваецца патрэбных рэзультатаў.

Зараз дзяржава насенную справу па зярну ўзяла ў свае рукі. Безумоўна, гэта справа ў самы кароткі час будзе разбітана. Задача заключаецца ў тым, каб падабраць на насенаводчы ўчастак работы стойкіх, палітычна вытрыманых людзей. Патрэбна дапамагчы зямельным органам быстра перабудоваць гатунка-выпрабавальную справу і такім чынам арганізаваць насенаводства, каб у бліжэйшыя два гады не было ні аднаго гектара, засеянага негатунковым насеннем.

У справе павышэння ўраджайнасці, зразумела, усе разумеюць адно з цэнтральных месц павышэння заняцця ўзмацненне завозу і лепшае выкарыстанне мінеральных угнаенняў. Асаблівую ўвагу патрэбна звярнуць на поўнае выкарыстанне мясцовага ўгнаення (гною, попель, торфу, вапны і інш.), а таксама на пашырэнне пасеваў лубіну на ўгнаенне.

Патрэбна, неабходна асвоіць і ўвесці ў абарот новыя землі. У зямельным балансе Беларусі налічваецца да 230 тысяч гектараў хмызнякоў, 80 тысяч гектараў забалочаных зямель і 550 тысяч гектараў салот, якія можна і патрэбна ператварыць у культурныя, высокапрадукцыйныя землі.

Зразумела, падымаць цаліну зараз стала значна цяжэй, чым 2—3 гады таму назад. Зразумела, што мы паліны будзем дабіцца перад нашымі цэнтральнымі арганізацыямі ўзмацнення механізацыі гэтых работ. Але і пры той тэхніцы, якую мы маем, пры больш поўным і правільным яе выкарыстанні мы маглі-б больш зрабіць, чым да гэтага часу. З года ў год у нас зрываецца выкананне плана асаення і ўвядзення ў выкарыстанне новых зямель, пад пагрозай зрыва і план 1937 года.

Як відаць, нашы партыйныя, савецкія работнікі зямельнай сістэмы яшчэ недацэнюваюць найвялікшую гаспадарчую важнасць асваення новых зямель. Патрэбна, нарэшце, памятаць, што асваенне паліны азначае пашырэнне раллі, пашырэнне пасеваў, і гэта павялічыць харчовыя рэсурсы нашай краіны.

Чацвёртае пытанне ў галіне сельскай гаспадаркі — гэта поўнасцю і да канца выціснуць усё з той велізарнай тэхнікі, якая ёсць у нашых саўгасах і калгасах. Колькасць машын з кожным годам будзе ўзрастаць. Але выкарыстанне іх у нас пакуль выключна недавальняючае. Так, напрыклад, пры планавым заданні выпрацоўкі на адзін 15-сільны трактар 350 гектараў, у 1935 годзе выпрацавана толькі 246, а ў 1936 годзе — 365 гектараў.

Не лепш справа стаіць і з выкарыстаннем ільі перабілак і конна-малацілак. У гэтых адносінах работу нашых МТС патрэбна прызнаць яўна недавальняючай. У бліжэйшы час нам прыдзецца рас-

працаваць цэлы рад карэнных мер, звязаных з паляпшэннем работы МТС, звязаных з паляпшэннем работы і выкарыстаннем механізацыі ў сельскай гаспадарцы.

Таварышы, я ўжо прыводзіў некаторыя даныя аб стане жывёлагадоўлі ў нас адначасна рост жывёлагадоўлі на чэрвень 1936 года, але другая палова 1936 года нам прынесла некаторыя змены ў бок пагаршэння. Адбылося скарачэнне на 3,6 проц. коней, на 19,5 проц. свіней і ў значнай ступені больш павольным стаў рост па буйнай рагатай жывёле і авечках. Па першых прырост складае ўсяго 6,8 проц., па другіх—2,8 проц. Пры гэтым у нас ёсць такія раёны, як Мухаўскі, Дрысенскі, Расонскі, Меніслаўскі, Асіеўскі і некаторыя іншыя, якія у 1936 годзе далі скарачэнне пагалоўя жывёлы па ўсіх відах. Асабліва дрэнна з захаваннем пагалоўя свіней і авечак у саўгасах Наркомсаўгасаў. За 1936 год стада свіней у саўгасах Наркомсаўгасаў скарацілася на 29,5 проц., стада авечак—на 26 з лішнім процантаў.

У чым прычыны таго, што ў 1936 годзе мы маем больш павольны тэмп росту буйнай рагатай жывёлы і авечак, а па конях і свіннях нават скарачэнне пагалоўя? Гэта тлумачыцца перш за ўсё тым, што поспехі развіцця жывёлагадоўлі за 1935 год ўскружылі галовы некаторым нашым таварышам. У радзе партарганізацый самасупакоенасць і дабрадушнасць дайшлі да такіх размераў, што была зусім закінута барацьба за выкананне дзяржаўных планаў развіцця жывёлагадоўлі. Яны супакоіліся, прытупілі класавую пільнасць, заразіліся ідыецкай хваробай—бяскланатнасцю, а гэта выкарыстаў вораг, гэта выкарысталі контррэвалюцыянеры, шкоднікі, дыверсанты і шпіёны з Наркамзема і нанеслі велізарныя страты справе развіцця жывёлагадоўлі.

Як зараз устаноўлена следчымі органамі, контррэвалюцыянеры, шкоднікі, засеўшыя ў Наркамземе, праводзілі стаўку на знішчэнне пагалоўя жывёлы, на падрыў базы для яго аднаўлення. Асноўны удар контррэвалюцыянерь, шкоднікі ў сваёй дыверсійнай рабоце накіравалі на конегадоўлю, якая мае вялікае гаспадарчае значэнне, а таксама выключна важнае абароннае значэнне.

У рэзультате падрыўной дзейнасці ворагаў народу і дрэннага нашага краўніцтва жывёлагадоўлі, толькі за 1936 год адыход коней складае 87 тысяч галоў, або 12,5 проц., ад ўсяго пагалоўя. Гэта быў самы высокі адыход коней, які толькі мы маем з 1931 года. Контррэвалюцыйныя шкоднікі з Наркамзема распаўсюджвалі заразныя хваробы, не гаворачы аб тым, што яны наогул не вялі ніякай барацьбы з захворваннем жывёлы. Партыйныя і савецкія арганізацыі не здолелі па-большэўску ўзяць справу конегадоўлі ў свае рукі, не здолелі своєчасова раскрыць класавага ворага і у корані прасекчы яго шкодніцкую дзейнасць.

Патрэбна сказаць, што прадукцыйнасць нашай жывёлагадоўлі знаходзіцца таксама на выключна нізкім узроўні. Так, па даных выбарачнага аўдывання калгасных ферм Краўніцтвам Наргасучота, сярэдняя жывая вага буйнай рагатай жывёлы, здаемай дзяржаве на мяса, роўна 202 кіلوграмам, па свіннях—81 кілограму, па авечках—23 кілограмам. Сярэдні удой каровы на ферме роўны ўсяго толькі 896,6 літра.

У чым прычына такой нізкай прадукцыйнасці жывёлы? Яна ў першую чаргу заключаецца ў тым, што ў нас з кармавой базай з яе пашырэннем, з забеспячэннем жывёлы грубымі і сакавітымі

кармамі справа абстаіць яўна нездавальняюча. І гэта, па сутнасці справы, з'яўляецца зараз для нас цэнтральным пытаннем у сэнсе падняцця нашай жывелагадоўлі, побач, зразумела, з пытаннямі, звязанымі з павышэннем прадукцыйнасці нашай жывёлы, побач, зразумела, з пытаннямі паляпшэння догляду за жывёлай.

Зусім відавочна, што ў адносінах жывелагадоўлі мы дапусцілі рад памылак, звязаных асабліва з камплектаваннем ферм. І тут таксама шкоднікі нямала папрацавалі над тым, каб разлагаць нашы жывелагадоўчыя фермы. Я маю на ўвазе тое адміністрацыйнае насаджэнне зверху ўсіх відаў ферм у кожным калгасе. Зразумела, як быццам-бы не дрэнная справа мець рад ферм у кожным калгасе, але на практыцы атрымліваецца, што з прычыны гэтага рад нават магчымых нашых калгасаў аказаліся ў вельмі цяжкім становішчы. Фермы насаджаліся ў калгасах у адміністрацыйным парадку, зверху, ўказвалі калгасам, што патрэбна мець і конскую ферму, і ферму буйнай рагатай жывёлы, і свінаферму, і аўцаводчую ферму і т. д. Для таго, каб пракарміць усё гэта пагалоўе жывёлы, калгаснікі і калгасы павінны былі аддаваць ў фермы ўсе фуражныя фонды. Калгаснікі і калгасы павінны былі аддаваць на будаўніцтва ферм усю грашовую частку даходаў. На працадзень калгасніку па сутнасці справы нічога не аставалася, або аставалася вельмі невялікая доля. Гэту справу мы таксама павінны выправіць. Недахопы і прарывы, якія мы маем у галіне жывелагадоўлі, павінны быць ліквідаваны так, каб у нас пагалоўе расло не толькі колькасна, але каб адначасова павышалася яго прадукцыйнасць.

Так, таварышы, абстаіць справа з некаторымі карэннымі пытаннямі, звязанымі з павышэннем ураджэннасці і развіццём жывелагадоўлі. Адставанне сельскай гаспадаркі нашай рэспублікі атрымлівалася ў рэзультат таго, што партарганізацыя і ў першую чаргу ЦК КП(б)Б не забяспечылі сапраўднага большэвіцкага кіраўніцтва арганізацыйна-гаспадарчым умяшаваннем калгасаў і саўгасаў. ЦК КП(б)Б прахлопаў шкодніцкую работу Бенека і іншых у сельскай гаспадарцы, не забяспечыў неабходнай мабілізацыі мас калгаснікаў і рабочых саўгасаў, чэсных савецкіх спецыялістаў і гаспадарнікаў на барацьбу за выкананне ўказанняў таварыша Сталіна, за захаванне статута сельгасарцелі, за поўную рэалізацыю пастановаў ЦК ВКП(б) і Соўнаркома Саюза аб развіцці сельскай гаспадаркі нячорназемнай паласы. ЦК КП(б)Б, даручыўшы Наркамзему распрацаваць канкрэтныя меры прыемствы па ажыццяўленню пастановаў ЦК ВКП(б) і Соўнаркома СССР аб нячорназемнай паласе, больш гэтай справай амаль не займаўся. Наркамзем меры прыемствы быццам-бы распрацаваў, але потым славаў іх падаваць ад людзей, так яны да гэтага часу і не ўбачылі свету.

Усім вядома, якое выключна вялікае значэнне ў справе арганізацыйна-гаспадарчага ўмяшавання калгасаў, у справе барацьбы за большэвіцкія калгасы і зможнае жыццё калгаснікаў мае сталінскі статут сельгасарцелі. Статут у нас вельмі часта і бязбожна парушаецца. Вазьміце такі пункт статута сельгасарцелі, як пытанне аб учоце працадня, пытанне аб павышэнні каштоўнасці працадня, пытанне аб поўным захаванні працадня. Ён часта парушаўся ў радзе нашых раёнаў, прычым па ўсякаму поведзе і па ўсіх відах, якія не прадугледжваліся статутам і ішлі ў разрэз са статутам сельгасарцелі і рашэннямі агульнага сходу калгаснікаў. У рэзультат такога парушэння

статута сельгасарцелі і слабай барацьбы за ўраджайнасць, працадзень за апошнія гады не толькі не павышаўся, але аставаўся на адным ўзроўні, а ў 1936 годзе быў нават даволі значна зніжан.

Як бачыце, таварышы, мы маем выключна нізкі кошт працадня, і мы павінны паставіць сабе задачу ў барацьбе за ўраджай гэтага года, ажыццяўляючы усе нашы абавязацельствы перад дзяржавай, выконваючы статут сельскагаспадарчай арцелі,—ва што-б там ні стала дабіцца прыкладна 3—4 кілограмаў у натуральным выражэнні на працадзень калгасніка.

Вазьміце такі пункт статута сельскагаспадарчай арцелі, як тэрміны выбараў праўленняў і старшынь калгасаў. За 1936 год па розных прычынах знята да 1500 старшынь калгасаў. У паасобных калгасах, як «Авангард», Сяненскага раёна, за пяць гадоў змянілася 7 старшынь калгасаў; у калгасе «Прасветак», таго-ж раёна, змянілася тры старшыні. Парушэнне калгаснай дэмакратыі і статута сельскагаспадарчай арцелі ідуць таксама і па лініі выбарнасці і справяднасці старшынь праўленняў калгасаў і па лініі размераў прысядзібных участкаў калгаснікаў. Вазьміце такое становішча, калі ў Слуцкай акрузе мы маем 23 тысячы калгасных двароў, якія не атрымалі прысядзібных участкаў, што належаць ім згодна статута сельскагаспадарчай арцелі. Мы маем у практыцы калгасаў вельмі многа незаконных штрафаў, парушэнняў закона аб водпусках па цяжарнасці жанчынам і т. д.

З гэтымі парушэннямі статута сельскагаспадарчай арцелі трэба пакончыць раз і назаўсёды! Мы не маем права, з аднаго боку, на сходах калгаснікаў агітаваць і растлумачваць, што сталінскі статут сельскагаспадарчай арцелі павінен быць асноўным законам калгаснага жыцця, а, з другога боку, адначасова дапускаць такія грубейшыя парушэнні статута сельскагаспадарчай арцелі, якія мы мелі.

Таварышы, мы адначасова не можам скідваць з рахункаў тую колькасць аднаасобнікаў, якія ёсць у нашай рэспубліцы. Іх налічваецца 100 тыс. двароў. Мы абавязаны разгарнуць сярод іх вялікую масава-палітычную работу па ўцягненню ў калгасы. Ва ўсякім выпадку мы не павінны ў адносінах іх паступаць так, як паступаў былы старшыня Соўнаркома Галадзед, які на адным з калгасных сходаў у Старобінскім раёне, а таксама ў Чырвонаслабодскім раёне, заявіў: «Калі ты аднаасобнік, то ты вораг народу і з тагон трэба і паступаць як з ворагам». Відавочна такія паводзіны былога старшыні Соўнаркома Галадзед не ў малой ступені сказваліся на зусім недапушчальных, няправільных, палітычна шкодных адносінах, якія мелі месца ў радзе раёнаў рэспублікі да аднаасобніка, калі ў яго забіралі ўсё дачыста, аздаблялі супроць партыі і савецкай улады.

Каб скончыць гэты раздзел, я павінен некалькі слоў сказаць адносна нашых пагранічных раёнаў.

Як вы ведаеце, у мэтах умацавання палітычна-гаспадарчага кіраўніцтва раёнамі і наогул пагранічнай паласы, набліжэння кіраўніцтва да мас у нас у 1935 годзе былі створаны 4 акругі. Аднак, гэтыя новаствораныя акругі не сталі яшчэ сапраўднымі цэнтрамі палітычнага і гаспадарчага жыцця пагранічных раёнаў. Зачастую акруговыя арганізацыі ведаюць менш, чым ЦК КП(б)Б аб тым, што ў іх робіцца ў раёнах і да апошняга часу былі адарваны ад жыцця пагранічных

раёнаў. Аб гэтым сведчань ускрытыя ў сувязі з лепельскай справай факты па Тураўскаму, Лельчыцкаму, Слуцкаму і іншых раёнах.

І ЦК КП(б)Б не дапамог належным чынам акругкомам партыі і ўсім акруговым арганізацыям узняцца на узровень пастаўленых перад імі задач. У выніку гэтага мы маем у радзе пагранічных раёнаў такое становішча, калі ў культурных адносінах і па гаспадарчых справах пагранічныя раёны адстаюць ад некаторых тылавых раёнаў.

А нікому-ж не сакрэт, што партыя і ўрад накіроўваюць у пагранічныя раёны харчовую і ўсякую іншую ссуду ў вялікіх размерах, не гаворачы ўжо аб другой дапамозе пагранічным раёнам.

Над існуючым становішчам пагранічных раёнаў мы павінны моцна задумацца. Трэба праявіць большэвіцкую ўвагу і клопаты аб іх.

* * *

Справа арганізацыйна-гаспадарчага ўмацавання калгасаў, саўгасаў і ўсёй сельскай гаспадаркі павінна быць пастаўлена так, каб кожны саўгас, кожная МТС, калгас, кожная гаспадарка былі моцным, надзейным фарпостам абароны нашай вялікай радзімы на граніцы.

Нядаўна, у сувязі з паведамленнем, якое рабіў ЦК КП(б)Б у ЦК ВКП(б) аб становішчы з сельскай гаспадаркай у Беларусі, мы атрымалі ад ЦК ВКП(б) і Саюзнага ўрада велізарную дапамогу, льготы сельскай гаспадарцы, льготы калгасам, калгаснікам, аднаасобнікам.

Гэтыя льготы былі ўжо апублікаваны, а частка, якая датычыць фінансавых спраў, будзе апублікавана ў бліжэйшыя дні.

Гэтыя рашэнні і дапамога ЦК ВКП(б) і Саюзнага ўрада паказваюць, якія выключныя клопаты праяўляе ЦК ВКП(б) і Саюзны ўрад і асабіста таварыш Сталін аб нашай рэспубліцы.

Мы павінны выкарыстаць гэту дапамогу і льготы для таго, каб мабілізаваць калгасы, калгаснікаў на вырашэнне чарговых сельска-гаспадарчых задач. Мы павінны ў гэтым годзе хутка правесці сельскагаспадарчы год, і ў першую чаргу зараз праполку і ўборку нашых збожжавых культур, забяспечыць поўнае і своєчасовае выкананне абавязацельстваў перад дзяржавай, рашуча ўзняць аплату працы калгасніка.

Мы маем усе сродкі і неабходныя сілы для таго, каб тыя буйныя памылкі і прарывы, якія ёсць у сельскай гаспадарцы, быстра ліквідаваць.

Асноўнымі задачамі тут павінны быць: узняцце ўраджайнасці зернавых, трыву і бульбы, увядзенне правільных севазвотаў, ўсямернае паляпшэнне справы з насеннем зернавых, трыву і бульбы, правільнае і найбольш поўнае выкарыстанне тэхнікі, данай нам дзяржавай для сельскай гаспадаркі, барацьбы за далейшае павелічэнне палатова жытвення, асабліва яе прадукцыінасці. барацьба за ўмацаванне жыллагадоўчых саўгасаў і ферм, стварэнне моцнай кормовай базы для нашай жыллагадоўлі, няўхільнае правядзенне статута сельскагаспадарчай арцелі, быстрая ліквідацыя вынікаў шкодніцтва па лініі сельскай гаспадаркі, ачышчэнне зямельных органаў ад варожых элементаў, ўмацаванне зямельных органаў лепшымі большэвіцкімі кадрамі.

V. СТАНОВІШЧА І ЗАДАЧЫ Ё ГАЛІНЕ НАЦЫЯНАЛЬНА-КУЛЬТУРНАГА БУДАЎНІЦТВА

У галіне нацыянальна-культурнага будаўніцтва мы, камуністы Беларусі, працуючы над правядзеннем ленинска-сталінскай нацыянальнай палітыкі, ганарымся тым, што іменна таварышу Сталіну належыць ідэя арганізацыі у 1919 г. камуністычнай партыі Беларусі і стварэння Беларускай Савецкай Соцыялістычнай Рэспублікі.

Ажыццяўленне ленинска-сталінскай нацыянальнай палітыкі неразрывна звязана з лютай барацьбой нашай партыі супроць вялікадзяржаўнага шавінізма і мясцовых нацыяналістаў усіх масцей.

Мяняючы тактыку, шырока скарыстоўваючы двуручніцтва, як асноўны метад барацьбы, старанна маскіруючыся, працягчы на пазасобныя ўчасткі будаўніцтва і нават у партыю, нацыяналісты. бундаўцы, эсэры у саюзе з трацкістамі і правымі шкодзілі і шкодзяць справе партыі, справе рабочага класа. Яны займаюцца шпіянажам, шкодніцтвам, тэрорам. І цяжка назваць такую пакасць, на якую яны не былі-б здольны, якую яны не прыстасоўвалі-б у сваёй барацьбе супроць нас.

КП(б)Б, ведучы барацьбу супроць усіх гэтых злейшых ворагаў працоўнага народу, за сады была верна справе большэвізма, няўхільна адстоівала і адстаяла перамогу ленинска-сталінскай нацыянальнай палітыкі ва ўмовах БССР.

КП(б)Б не толькі дапамог разграміла нацыяналістычны ўхыл, контррэвалюцыйныя нацыяналістычныя партыі і арганізацыі, але і згуртавала працоўныя масы Беларусі, працоўны народ вакол генеральнай лініі партыі, вакол правядыра народу таварыша Сталіна.

Канчатковая і беспаваротная перамога сацыялізма ў нашай краіне выбіла глебу з-пад ног нацыяналістаў. Аднак гэта не дае нам права на супакой, бо рэшткі разгромленай нацыяналістычнай контррэвалюцыі і да сённяшняга дня прабуюць усякімі шляхамі змагацца супроць савецкай улады і справы сацыялізма, супроць ленинска-сталінскай нацыянальнай палітыкі, стараючыся ў гэтай барацьбе цалкам скарыстаць усякія перажыткі капіталізма ў свядомасці людзей у галіне нацыянальнага пытання.

Распазнаваць ворага тым больш замаскаванага ў нацыянальны касцюм, — адна з важнейшых задач большэвікоў Беларусі. Мы павінны ўлічыць, што ў нас, у Беларусі, рад нацыяналістычных тэорый застаўся нявыкрытым да канца, і ў радзе месц нацыяналісты за іх чапляюцца, стараючыся іх нават адрадіць.

Так, не ўскрыта да канца тэорыя аб тым, што Беларускае дзяржаўнасць быццам пачала стварацца ў XIII і XIV стагоддзях у форме літоўска-беларускай дзяржавы.

Не выкрыта тэорыя аб тым, што росквіт Беларускае дзяржаўнасці і росквіт Беларусі быццам адносяцца да таго перыяда, калі Беларусь і Літва былі звязаны з Польшчай так званай Люблінскай уніяй.

Між тым, XIII і XIV стагоддзі былі перыядам, калі беларускае сялянства тамілася пад гнётам літоўскіх і беларускіх феодалаў, вяло барацьбу з імі, а за так званай уніяй хаваўся прыгнёт Беларусі Польшчай, хаваўся бязлітасная эксплуатацыя беларусаў польскаю шляхтай.

Зусім відавочна, што такія фальсіфікацыя гісторыі мела на мэце

адчужэнне беларускага народу ад рускага. Беларускія нацыяналісты паставілі сваёй мэтай даказаць, што быццам у мінулым беларускі народ, блакіруючыся з Літвой і Польшчай, жыў лепш, дабіўся свайго росквіту.

Не меншае значэнне мае так званая тэорыя двухкарэннасці ў стварэнні КП(б)Б.

Вораг, стараючыся пранікнуць у партыю, ствараў наскрозь шкодную канцэпцыю двухкарэннасці, якая прама разлічана на пранікненне ў рады партыі людзей з нацыяналістычным контррэвалюцыйным багажом, ворагаў пролетарскай рэвалюцыі, ворагаў справы камунізма, шпіёнаў, дыверсантаў-тэрарыстаў.

У гэтых адносінах мы правялі вялікую выкрываўчую работу. Мы зараз ведаем, напрыклад, аб тым, што так званая беларуская камуністычная арганізацыя, якая ўзначальвалася Ігнатоўскім і ўмалася ў 1920 годзе ў КП(б)Б, была створана па заданню другога аддзела польскага генеральнага штаба і ўлілася ў КП(б)Б па заданню палякаў для правядзення падрыўной контррэвалюцыйнай работы.

Вось што гаворыць у сваіх паказаннях арыштэваны вораг Чарот аб так званай беларускай камуністычнай арганізацыі:

«У часе белапольскай акупацыі польскае ваеннае камандванне выходзіла з таго, што польскім акупацыйным войскам прыдзецца пакінуць беларускую тэрыторыю, і таму праз начальніка 2-га аддзялення польскага генеральнага штаба Баявіцкага прапанавалі загадаць стварэнне беларускай камуністычнай арганізацыі, якая пасля адступлення палякаў павінна ўліцца ў рады РКП і паступова захапіць у свае рукі кіраўніцтва беларускай камуністычнай арганізацыі».

Беларуская камуністычная арганізацыя Ігнатоўскім была створана. Я асабіста ўвайшоў у беларускую арганізацыю Педгагічнага інстытута, якую ўзначальваў рэктар інстытута Ігнатоўскі. Такім чынам, паўтараю, што беларуская камуністычная арганізацыя была створана па прамому даручэнню польскага ўрада і дзейнічала па заданню апошняга.

Многія ўдзельнікі арганізацыі па ўказанню свайго цэнтра знаходзіліся ў РКП, з цвёрдым намерам прадаўжаць сваю работу ўнутры партыі.

Пачаткам такога арганізаванага ўваходжання ў КП(б)Б была пачынальная заява групы камуністаў, у 1920 годзе, аб арганізацыі беларускай секцыі пры Цэнтральным бюро КП(б)Б. Зрабілі мы гэта па ўказанню польскага генеральнага штаба.

Арганізацыя беларускай секцыі мы спадзяваліся ўнесці раскол у рады КП(б)Б, захапіць партыйнае кіраўніцтва і праводзіць сваю лінію».

Таварышы, не менш сур'ёзнай і неадкладнай з'яўляецца задача выкрыцця гэрых бунда, якая ў нас слабаата выкрываецца. Трэба выкрыць гэтую бунда, якую яны выстаўляюць як быццам маючую рэвалюцыйнае мінулае, тэорыю, якая давала ім магчымасць прыкрываць сваю падрыўную работу.

Нацыяналісты ўсіх масцей у сваёй падрыўной рабоце блакіруюцца з шавіністычнымі элементамі. Гэта выяўляецца часта ў нежаданні некаторых людзей вывучаць беларускую мову, развіваць беларускую творчасць ва ўсёй яе рознастайнасці (літаратура, мастацтва, кіно), а таксама часта ў некаторым пагарджэнні гэтымі пытаннямі, у недауліку асаблівасцей быту і т. д. Сюды-ж адносяцца

недостатковая увага да ўжо вылучаных работнікаў, у першую чаргу да беларусаў.

КП(б)Б у свой час разграміла ўсе гэтыя тэорыі, даказала масам негрунтоўнасць і контррэвалюцыйнасць. Аднак у апошнія часы КП(б)Б, захапіўшыся гаспадарчымі пытаннямі, закінула далейшую барацьбу з нацыяналістычнымі контррэвалюцыйнымі тэорыямі. Скарыстаўшы гэта, вораг змог нанесці сур'ёзную шкоду нашаму сацыялістычнаму будаўніцтву.

Вось чаму нам трэба да канца выкрыць нацыяналістычных контррэвалюцыйнераў і іх тэорыі, усямерна ўмацаваць пролетарскі інтэрнацыяналізм, арганізаваць паказ герояў беларускага народу, арганізаваць паказ іх барацьбы з акупантамі, арганізаваць паказ герояў грамадзянскай вайны, паказ герояў сацыялістычных палёў, герояў сацыялістычнай прамысловасці, ўсямерна ўмацоўваючы дружбу паміж народам Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік, паміж народам Украіны і народам Сталіна аб тым, што «дружба паміж народамі ССРС—вялікае і сур'ёзнае заваяванне. Бо пакуль гэта дружба існуе, народы нашай краіны будуць свабодны і непераследны, ніхто не страшны нам, ні ўнутраныя, ні знешнія ворагі, пакуль гэта дружба жыве і здаравствуе».

XVII з'езд ВКП(б), а роўна і наступныя ўказанні таварыша Сталіна ясна вызначаюць палітыку КП(б)Б у галіне нацыянальнай палітыкі.

У рашэннях XV з'езда КП(б)Б і ў наступных рашэннях пленуму ЦК КП(б)Б зусім правільна вызначаецца палітыка КП(б)Б у галіне барацьбы з контррэвалюцыйнага будаўніцтва і разгрому нацыяналістаў усіх масцей і адценняў.

Аднак, у нашай рабоце мы ўсё-ж дапусцілі рад палітычных прарываў.

Так, напрыклад, у сваім рашэнні ад 24 ліпеня 1936 г. ЦК ВКП(б) прама указваў на факт недаацэнкі палітычнай работы ў Беларусі.

У гэтым жа рашэнні занесана: «... у асаблівасці ЦК ВКП(б) адзначае няправільную палітыку і практыку насамрэч у раёнах і вёсках з сільнасцю беларускага насельніцтва польскіх школ і прымусовага абучэння беларускіх дзяцей на польскай мове».

Яна, што, дапусціўшы і КП(б)Б падобную практыку, мы забылі ўказанне таварыша Сталіна аб тым, што вораг у сваёй барацьбе супраць нас прыкрываецца нацыянальным кашчэем, што наша партарганізацыя абавязана перш за ўсё быць па крыніцах адыходу ад пролетарскага інтэрнацыяналізма.

Нашы памылкі ў гэтай галіне заключаюцца яшчэ і ў тым, што пасабныя партарганізацыі і іх кіраўнікі не зразумелі таго ўказання таварыша Сталіна, што з ростам нашых поспехаў, з нашым прасоўваннем наперад класавая барацьба на пасабных участках будзе абвастрацца і што формы супраціўлення класавога ворага будуць, натуральна, змяняцца. Неразумна было-б цяпер шуканьне нацдэмаў, бундаўцаў, эсэраў, меншавікоў, а роўна трацкістаў, прыхільных рэстаўратараў, прама і адкрыта выступаючых супраць сацыялізма са сваімі тэорыямі, «тэорыйкамі», даўно разбітымі і адкінутымі працоўнымі. І вораг сёння не гаворыць аб немагчымасці перамогі сацыялізма, бо сацыялізм—гэта наша рэальнасць. Ён не гаворыць аб калгасах, як аб нежыццёвым эксперыменце, бо калгасы вырастаюць і ўмацаваліся і вывелі сялянства ў светлае, заможнае жыццё. Цяпер ім значна цяжэй

прыкрывацца і фальшыза-нацыянальным сцягам, бо кожнаму вядома, што ворагі беларускага народу—нацыяналісты—ніколі не былі носьбітамі нацыянальна-вызваленчых ідэй, а заўсёды з'яўляліся агентураю польскага і нямецкага фінансыма і злышымі ворагамі беларускай дзяржавы. Страціўшы ўсюкую глеб, страціўшы сацыяльна-гаспадарчую аснове беларускага кудства ў турні з ліквідацыяй яго на аснове калектывізацыі, беларускія нацыяналісты перайшлі цяпер на шлях гэрору, шпіянажу, шкодніцтва, дыверсіі, служачы фашысцкім сілам любой капіталістычнай краіны, рыхтуючы крывавую расправу з беларускім народам.

Вось што гаворыць аб гэтым факце Чарот. На пытанне, заданае яму пры следстве, ён гаворыць наступнае:

«Перш чым адказаць на ваша пытанне па сутнасці, я хацеў-бы ўнесці яснасць у гэту назву нашай арганізацыі. Мы называліся нацыянал-дэмакратамі. Гэта назва не адпавядае ўжо даўно як нашай праграме, якую я выклаў у сваёй заяве, так і метадам барацьбы з ВКП(б) і савецкім урадам за ажыццэўленне гэтай праграмы. Каб было больш дакладна, трэба гаварыць не аб нацыянал-дэмакратызме, а трэба гаварыць аб самым горшым відзе фашызма, горшым таму, што калі польскія і нямецкія фашысты змагаюцца за захоп Беларусі, Украіны, гэта значыць змагаюцца за захаванне сваёй дзяржавы, захоп чужых зямель шляхам ваеннага нападу,—то мы былі фашысцкімі правакатарамі, бо імкнуліся свой народ і сваю дзяржаву аддаць пад уладу польскіх і нямецкіх фашыстаў, шляхам страшэннай здрады і здрадніцтва».

Тыя факты і матэрыялы, якія мы маем, з усею яснасцю пацвярджаюць гэтае паказанне, асабліва ў сувязі з арыштам такіх заядлых ворагаў, якія замаскаваліся ў нашых радах, як Дзякоў, Пітровіч, Бенек, Чарот, Жылуновіч, Арабей і інш. Гэтыя ворагі беларускага народу, блакіруючыся з трацкістамі і правымі, сталі агентамі япон-германа-польскага фашызма.

Неабходна з'ездзіць ведзець аб здрадніцкай іх рабоце, аб формах і метадах сувязі з правымі, з трацкіска-зіноўеўскім цэнтрам, з ксяндзамі і ўсякім іншым зброем, які зараз у нас скрываецца.

Памылкі нашых партарганізацый заключаюцца ў тым, што мы не зразумелі да канца таго факта, што ўся гэта зброя стала ні чым іншым як бандай забойцаў, шпіонаў, дыверсантаў, наймітаў разведчых польскіх органаў і іншых капіталістычных дзяржаў, прагнучых вайны з СССР і БССР; не зразумелі да канца, будучы захопленымі велізарным ростам сацыялістычнай эканомікі і культурнага будаўніцтва.

Мы дапусцілі рад сур'ёзнейшых памылак у галіне нацыянальна-культурнага будаўніцтва. Памылкі гэтыя ідуць галоўным чынам па лініі забыцця нашых задач па кіраўніцтву гэтым участкам. Вораг захопіў рад участкаў ідэалагічнага фронту і тварыў свае падрыўныя справы. Гэта мела месца ў Белдзяржвыдавецтве, у літаратуры, у Наркомаце асветы, у Белдзяржуніверсітэце, у друку і т. д. Ён праводзіў там адкрыта сваю падрыўную работу супроць нас. Той факт, што на працягу значнага перыяда часу гэтыя арганізацыі ўзначалі нацыяналісты—ворагі народу, сведчыць аб тым, што ЦК КП(б)Б і Союзарком неадэкватна ўсёго значэння ідэалагічнага ўчастка работы, праяўлялі палітычную слепату і дапусцілі рад буінейшых палітычных прарываў у гэтай справе.

Таварышы, у святле ўскрытых фактаў контррэвалюцыйнай, здрадніцкай ролі БКА, нацдэмаў, прыхаваных, якую яны адыгрывалі на ўсім працягу часу ў нас, у Беларусі, у святле апошніх іх спраў нядрэнна будзе, калі тав. Чарвякоў, які з усімі імі ў свой час салідарызаваўся і падтрымліваў (хоць ён ужо і крытыкаваў сябе за гэтыя свае памылкі), раскажа нам на XVI з'ездзе, як ён глядзіць на ўсё гэта зараз. Я думаю, што гэта будзе карысна і для нашай партарганізацыі і для тав. Чарвякова.

Таварышы, прайдзем да некаторых недахопаў на паасобных участках нацыянальна-культурнага ідэалагічнага фронту. За апошнія гады ЦК ВКП(б) і СНК Саюза, а ў адпаведнасці з гэтым ЦК КП(б)Б і СНК Беларусі, прынялі цэлы рад рашэнняў і мер у адносінах палепшэння работы школ і становішча настаўніцтва. Аднак мы павінны сказаць, што гэтыя рашэнні ў нас, у Беларусі, рэалізуюцца нездавальняюча, у выніку чаго пастаноўка і якасць вучобы ў вялікай колькасці школ усё яшчэ застаецца нізкай.

Вось некаторыя прыклады. У 1934—35 навучальным годзе па школах Беларусі было пакінута на другі год 66.000 вучняў. У 1935—36 г. колькасць дзяцей, якіх школах узраста на 110.000. Апрача таго, 88.000 вучням былі даны паўторныя іспыты на восень, з якіх значная частка іспытаў не вытрымала і пакінута на другі год. Вялікая колькасць дзяцей адсейваецца са школ, не даходзячы да 7-га, а часам і да 6-га класа. У 1935—36 г. адсеў са школ складаў 33.000 дзяцей.

Да гэтага часу няма поўнага ўчоту дзяцей, належачых ахопу ўсеагульным абучэннем. У нас у 1936—37 г. не хапае яшчэ 1.500 настаўнікаў, паліўным чынам па мовах і літаратуры. Яўна нездавальняюча пастаўлена справа па падрыхтоўцы педагагічных кадраў. 62 проц. настаўнікаў 1—4 класаў не маюць сярэдняй асветы, а з 10.000 настаўнікаў 5—10 класаў толькі 25 проц. настаўнікаў маюць вышэйшую асвету.

Нарэшце, грубейшай палітычнай памылкай (а зараз гэта мала кваліфікацыя памылкай, а—шкодніцтвам, робатай ворага) у рабоце Наркомасветы з'яўляюцца недацэнка выкладання рускай мовы ў школах, якая ідзе на становішчы замежнай мовы. На «замежную» рускую мову па вучэбнаму плану адпущана аднолькавая з замежнымі мовамі колькасць гадзін.

Палітыка-выхаваўчая работа сярод настаўнікаў запушчана ў радзе нашых арганізацый і знаходзіцца на нізкім узроўні.

Партыйныя арганізацыі аддаюць вельмі малую ўвагу рабоце з настаўнікамі. А гэта часта прыводзіць да засмечанасці настаўніцтва класава-варожымі элементамі, да прытуплення пільнасці, бытавога разлажэння.

Таварышы, мы надаем сур'ёзную ўвагу,—і неабходна, каб нашы партыйныя арганізацыі на месцах надаць таксама сур'ёзнае значэнне,—будучаму восенню з'езду настаўнікаў. Гэты з'езд павінен будзе адыграць вялікую ролю як у павароце ўвагі да настаўніцкіх кадраў, так і ў справе ўзняцця ролі, аўтарытэту і палітычнага выхавання настаўнікаў.

Такое становішча ў школе тлумачыцца ў першую чаргу, вядома, адсутнасцю належнай увагі і кіравання школамі з боку партыйных і савецкіх арганізацый. Вядома, гэтым тлумачыцца і тое, што ЦК праглядаў школьную работу у Наркомасветы Дзякава і некаторых іншых. Я думаю, што нам вельмі многа прыдзецца, судзячы па ўсіх

фактах, якія расказвае Дзякаў адносна свайго шкодніцтва ў Наркомасветы, напрацаваць над ліквідацыяй вынікаў гэтага шкодніцтва не толькі ў самым Наркомасветы, але і ва ўсёй сістэме народнай асветы ў школах. Бо Дзякаў у вялікай колькасці школ праз сваю агентуру шкодзіў у справе народнай асветы.

Зараз па лініі ЦК КП(б)Б мы прынялі рад мер да ўмацавання кадраў Наркомасветы і палепшэння яго работы. Трэба, каб на месцах нашы партыйныя арганізацыі прарабілі такую-ж работу.

Сур'ёзны недахоп маюць і нашы вышэйшыя навучальныя і навуковыя ўстановы. На гэтым участку нямала таксама аказалася ворагаў, тут таксама не было неабходнай большэвіцкай пільнасці.

Адначасова мы павінны адзначыць, што прафесарска-выкладчыцкі склад у нашых вышэйшых навучальных установах слаба працуе над павышэннем сваёй кваліфікацыі. Сярод прафесараў і дацэнтаў вельмі нізкі яшчэ процант абараніўшых дысертацыі на навуковую ступень; шырока практыкуецца сумяшчэнне працы, з-за чаго прафесары і дацэнты не паспяваюць рыхтавацца да лекцыяў. Узровень лекцыяў таму не заўсёды высокі.

Трэба, каб наркаматы асветы, земляробства, аховы здар'я і іншыя ведамствы як належыць заняліся пытаннямі ідэйна-палітычнага ўзроўню прафесарска-лектарскага і педагогічнага персанала як сярод рэдніх, так і вышэйшых навучальных устаноў. Кожны-ж настаўнік, кожны наш навуковы работнік зараз павінен быць не толькі добрым выхавальнікам, навучаючым моладзь, але і добрым агітатарам, прапагандыстам, здольным растлумачваць працоўным палітыку нашай партыі і ўрада.

Трэба, каб нашы партыйныя арганізацыі больш сур'ёзную ўвагу звярнулі на палепшэнне масава-палітычнай работы сярод студэнцтва, а таксама якасці вучобы.

Наша Акадэмія навук, якая мае несумненна поспехі, працуе ўсе яшчэ незадавальняюча, адстае ад растурых культурных запросаў народных мас Беларусі.

Трэба, каб яна сваю работу значна палепшыла, каб кіраўнік, Акадэміі навук і ўсе чэсныя работнікі гэтай установы не тапталіся на месцы, а перабудавалі сваю работу.

Выключнае значэнне ў культурным абслугоўванні мас, у задавальненні іх запросаў, у палепшэнні нашай работы па ліквідацыі непісьменнасці маюць хаты-чытальні і бібліятэкі. Арганізацыя і палепшэнне іх работы — важнейшая задача ўсіх партыйных арганізацый. Перамога сацыялізма ў нашай краіне стварыла ўсе неабходныя прадпосылкі для буйнага росту і росквіту савецкай літаратуры і мастацтва. Велізарная работа праведзена нашай партыяй па асваенню багацейшай спадчыны нашых класікаў літаратуры. Усе культурныя каштоўнасці мінулага, якія раней трымаліся пад спудам, цяпер пастаўлены на службу працоўным Краіны Саветаў.

Я раней адзначаў рад поспехаў, якія ёсць у нас, у Беларусі, па ліній літаратуры. Намаганні нашы на гэтым участку былі накіраваны на ажыццяўленне рашэння ЦК ВКП(б) аб перабудове літаратурна-мастацкіх арганізацый, на згуртаванне вакол партыі асноўных кадраў беларускіх пісьменнікаў і стварэнне ўмоў для іх росту і творчай актыўнасці, на рашучае ачышчэнне пісьменніцкага асяроддзя ад нацыяналістычных і іншых контррэвалюцыйных элементаў.

Неабходна адзначыць, што ў літаратурных арганізацыях Беларусі

У мінулым панавала групаўшчына, якая разлагала пісьменніцкія кадры і тармазіла развіццё беларускай літаратуры. Асаблівую ролю адыгрывала ў гэтым так званая Беларуская асацыяцыя пролетарскіх пісьменнікаў (БелАПП), уяўляюшая сабою філіял РАПП. сярод якой аказаўся зраз рад выкрытых ворагаў. Кіравніцтва БелАПП распальвала ў пісьменніцкім асяроддзі групаўную варожасць, адкадаючы усіх непакорлівых і інакшмыслячых.

Пасля рашэння ЦК ВКП(б) аб перабудове літаратурна-мастацкіх арганізацый гэтаму был пакладзены канец, хадзя адрыжка гэтаму групаўшчыны яшчэ і зараз мае месца ў нашых пісьменніцкіх арганізацыях.

Апрача таго ў рабоце Саюза савецкіх пісьменнікаў Беларусі ёсць рад буйных недахопаў, якія дзяржа яшчэ кіруе творчым працём пісьменнікаў, нездавальняюча разгорнута самакрытыка і творчая работа сярод пісьменнікаў. Тут мы за апошні час выкрылі такіх ворагаў, як Чарот, Зарэцкі, Жылуновіч, Сташэўскі і рад іншых.

Таварышы, адзначаючы заслугі ў галіне развіцця беларускай літаратуры, трэба сказаць, што наша гераічная рэчывасць пакуль яшчэ не знайшла ў сабе на таго поўнаценнага адлюстравання. Буйнейшым праблем у рабоце Саюза савецкіх пісьменнікаў з'яўляецца і гэты факт, што да гэтага часу мы не маем ні адной беларускай оперы, ні адной сур'ёзнай драматычнай п'есы, ні адной сур'ёзнай кінжаміны, адностроўшымі герояў сацыялістычнага будучыцтва Беларусі.

Наша літаратура павінна быць народнай, выражаючай перадавыя ідэалы і ідэі партыі Леніна—Сталіна. Трэба арганізавань барацьбу за павышэнне ідэяна-палітычнага узроўню нашых пісьменнікаў, барацьбу за авалоданне імі большэвізмам.

Некаторыя беларускія пісьменнікі, паэты, якія ў мінулым былі настроены антысавецкі, групавалі вакол сябе незадаволеных, зараз зктымна працуюць над савецкай тэматыкай, даюць добрыя творы, частка якіх перакладзена на мовы народаў Савецкага Саюза. Але ёсць сярод беларускіх пісьменнікаў, работнікаў мастацтва пасобныя людзі, якім трэба сур'ёзна падумаць і зрабіць усе неабходныя вывады са сваіх паводзін. Бо мы нікому не дазволім дурнішнічаць, абманваць беларускі народ і, прыкрываючыся высокім званнем савецкага пісьменніка ці мастака, рабіць сваю чорную шкодную справу супроць нашага Савецкага Саюза.

Савецкі пісьменнік павінен быць чалавекам, перш за ўсё, адданым савецкай уладзе, сацыялістычнай радзіме, партыі Леніна—Сталіна. Ён павінен любіць савецкі народ, сваю савецкую радзіму, глыбока верыць у яе сілы і магутнасць. Гэтага мы павінны патрабаваць ад усіх нашых беларускіх пісьменнікаў. Наш пісьменнік павінен быць шчырым і правдзвым у сваіх творах; ён павінен умацоўваць, расшыраць сваю сувязь з шырокімі масамі працоўных. Некаторыя з нашых пісьменнікаў павінны ведаць, што ад іх далейшых паводзін, ад таго, як яны будуць перабудоўвацца і асудзяць свае ранейшыя справы і сувязі, залежаць адносіны да іх нашай партыі і савецкай улады.

У рабоце тэатраў і нашага мастацтва ёсць таксама буйныя праблемы, як і ў літаратурных арганізацыях. Не глядзячы на велізарныя запысы з боку працоўных да нашага мастацтва, яно адстае яшчэ ад растучых культурных патрэб насельніцтва. На сцэне тэатра, у оперы да гэтага часу яшчэ дзяржа аднострэвана жыццё, роля беларускага рабочага, селяніна ў барацьбе за сваё вызваленне, за сацыялісты-

нае будаўніцтва. Мы з'яўляемся сведкамі таго, як адна за адной саюзныя рэспублікі паказваюць у нашай пролетарскай сталіцы—у Маскве—сваю растучую народную творчасць і атрымліваюць высокую ацэнку з боку нашай партыі і ўрада. Мы павінны, на-жаль, сказаць на нашым з'ездзе, што, не гледзячы на ўсе магчымасці для таго, каб разгарнуць нашае беларускае мастацтва, з прычыны нашай недастатковай увагі, яно ўсё яшчэ застаецца ў незадавальняючым становішчы, і мы не падрыхтаваны да таго, каб зараз выступіць і паказаць яго ў нашай пролетарскай сталіцы—Маскве. Справа гонару ўсіх нас, у першую чаргу работнікаў мастацтваў, у бліжэйшы час, па крайняй меры, не пазней будучага года, падрыхтаваць рад опер на мясцовай тэматыцы, падрыхтаваць народную творчасць так, каб з поспехам паказаць яе ў нашай пролетарскай сталіцы—Маскве.

Трэба рашуча пакончыць з недаацэнкаю ідэалагічнага фронту. Трэба паставіць на чале гэтага участку правяральных, адданных спраў партыі большэвікоў. Трэба ва што-б там ні стала ў корані спыніць такую-б там ні было магчымасць пранікнення сюды ворагаў партыі, трэба прыць нашым партыйным арганізацыям і кіраўнікам туст да гэтай работы.

КП(б)Б за гэтыя гады сацыялістычнага будаўніцтва вырасла і выхавала сотні і тысячы выдажных, стойкіх большэвікоў беларусаў, яўрэяў, латышаў. Гэтыя таварышы выраслі і загартаваліся ў барацьбе з нацыяналістычнай і іншай контррэвалюцыяй. Яны выхаваліся ў барацьбе за большэвіцкае правядзенне ленинска-сталінскай нацыянальнай палітыкі нашай партыі. Трэба ўзяць пад асаблівую кантроль і непасрэднае кіраванне ЦК КП(б)Б, гаркомаў, акругкомаў, райкомаў справу выдзялення падрыхтоўкі і выхавання на рабоце новых беларускіх кадраў, асабліва партыйных работнікаў і кадраў для тэарэтычнага і культурнага фронту. Трэба ўзмацніць таксама вылучэнне беларускіх кадраў на савецкую, гаспадарчую, профсаюзную і комсамольскую работу.

КП(б)Б мае ўсе неабходнае для канчатковага разгрому контррэвалюцыі, для поўнай ліквідацыі якой-бы ні было магчымасці шкоднай работы ворагаў на участку ідэалагічнага фронту, каб забяспечыць далейшы росквіт нацыянальнай па форме і сацыялістычнай па змесце беларускай культуры.

VI. ВЫШЭЙ РЭВОЛЮЦЫЙНУЮ ПІЛЬНАСЦЬ

Таварышы, абслугоўванне матэрыяльна-бытавых патрэб працоўных заўсёды стаяла ў цэнтры ўвагі нашай партыі. Я ўжо прыводзіў даныя нашых поспехаў у гэтай галіне. Нашай рашаючай задачай і надалей павінны быць клопаты аб палепшэнні матэрыяльна-бытавога становішча насельніцтва нашай рэспублікі.

Не гледзячы на велізарныя рэсурсы і магчымасці, якія мы маем, і з прычыны незадавальняючых, часта бюракратычнай, работы нашых апаратаў і ўстаноў, звязаных з абслугоўваннем бытавых патрэб працоўных, усе гэтыя магчымасці і рэсурсы скарыстоўваюцца часта кепска і нерацыянальна. Задача наша тут заключаецца ў тым, каб расшырыць колькасць і палепшыць якасць тавараў шырокага спажывання. І мы павінны патрабаваць ад нашых наркаматаў, якія вырабляюць тавары шырокага спажывання,—ад НКХарчпрома, НКЛегпрома, НКМясцпрома, промкааперацыі,—павялічваючы тавараабарот,

вытворчасць тавараў і прадметаў шырокага спажывання, павышаць якасць і павышаць культуру абслугоўвання працоўных мас. У гэтых галінах работа нашых наркаматаў і ўстаноў, у першую чаргу такіх, як Народны камісарыят аховы здароўя, Наркомасветы, Наркомунутгандль, кааперацыя і т. д. яна незадавальняюча. Мы павінны патрабаваць і забяспечыць карэнную перабудову, паляпшэнне работы гэтых наркаматаў і ўстаноў, рашуча знішчаючы бюракратызм, нячыстыя дэлегалітэты да абслугоўвання патрэб і запытаў працоўных.

Таварышы, які вы ведаеце, Галадзед вызвалены ад паста старшыні Соўнаркома Беларусі. Некаторыя таварышы думаюць, што гэты адбыўся прасця і рэстаўцыя. Не у гэтым сэнсе, таварышы! Галадзед вельмі дрэнна працаваў, ён не хацеў перабудаваць работу Соўнаркома і даў патрабаванняў партыі і новай Сталінскай Канстытуцыі. Галадзед па ўсіх сваіх дзеяннях, па ўсёй сваёй палітыцы адлюстроўвае лінію правых. Ён з'яўляецца правым. Ён двурэшчыца перад партыяй і да апошняга часу двурэшчыцае. Ён быў у цеснай сувязі са злейшымі ворагамі партыі і народу, — з гэтым-жа агідным здраднікам, шпіёнам Убарэвічам і з радамі іншых асоб. Ён быў цесна звязан і абараняў Пятровіча і рад іншых ворагаў. Ён быў цесна звязан з Дзякавым, мы гэта зараз ведаем, хоць ён прадстаўляў сабе быццам ён быў у нядобрых адносінах з Дзякавым, а па сутнасці справы, змыкаўся з ім ва ўсёй яго рабоце.

У гэтым святле, зразумела, чаму Галадзеда вызвалілі ад паста старшыні Соўнаркома.

Я не буду прыводзіць тут факты і прыклады мінулага Галадзеда, які, пачынаючы з 1922 года, у радзе сваіх выступленняў выступаў з правымі тэорыямі. Магчыма, таварышы, якія будуць выступаць, прывядуць канкрэтны матэрыял па гэтаму поведзе. Можна было б прывесці рад яго выступленняў, якія адносяцца да 1922, 1927 і 1929 гадоў. Яны праліваюць святло на «дзеянасць» Галадзеда. Апрача таго, зараз высвятляецца, што Галадзед, аказваюцца, быў у мінулым эсэрам; ён гэта ўтойвае. Ён выключаўся ў свой час з партыі, і гэта таксама ўтойваў. Ва ўсякім выпадку, мы маем справу з чалавекам, да якога мы павінны добра прыгледзецца. Гэты чалавек мае смеласць, пасля рэзкай і зусім недастатковай яшчэ крытыкі яго дэлегатамі менскай гарадской партыйнай канферэнцыі, заяўляць аб тым, што ён, бачыце, ні ў чым не вінават, што яго дарэмна ганьбілі ў КП(б)Б, і ён скардзіцца на тых таварышоў і, як відаць, на менскую гарадскую партканферэнцыю, што яна ў адносінах яго моцна запісала.

Таварышы, перабудова ўсёй работы, узмацненне апэратыўнасці Соўнаркома Беларусі для нас зараз мае вялікае значэнне. Вырашэнне ўсіх тых гаспадарчых пытанняў, якія я тут закранаў, у вялікай меры залежыць ад добрай работы нашага Соўнаркома, нашых наркаматаў і нашых савецкага і гаспадарчага апаратаў. Мы павінны будзем вытрасці ў рабоце нашага Соўнаркома ўсё тое апаратуністычнае, антыпартыйнае, што на працягу многіх год насаджалася Галадзедам. Гэта — абавязак усіх нас. Трэба пакончыць з той антыпартыйнай з'явай, калі Галадзед не толькі кумпываваў, але актыўна процістаіў савецкаму апарату партыйнаму. Трэба пакончыць з тым становішчам, калі ў Соўнаркоме часта знаходзілі сабе прытулак такія людзі, якія выганяліся з іншых апаратаў, як не вартыя давер'я.

Мы зараз вылучылі на пост старшыні Соўнаркома тав. Валковіча, якога вы ведаеце. Працуючы другім сакратаром ЦК КП(б)Б, ён не дрэнна паказаў сябе на партыйнай рабоце ў Беларусі. Бясспрэчна, што пры дапамозе ЦК КП(б)Б, пры дапамозе ўсёй партыйнай арганізацыі, ён карэнным чынам перабудуе і палепшыць работу Соўнаркома, умацуе дысцыпліну, умацуе апэратыўнасць у рабоце савецкага апарата і выганіць усё тое нягоднае, што мела месца ў рабоце Соўнаркома.

Зараз мы прыступілі да складання трэцяй пяцігодкі і ўжо наміраюцца першую канву. Мы павінны прыцягнуць шырокія масы працоўных і наш актыў да абмеркавання праблем трэцяй пяцігодкі; мы павінны мабілізаваць масы на ажыццяўленне адказных задач трэцяй пяцігодкі.

Савецкая Беларусь знаходзіцца на стыку з капіталістычным светам. Яна займае адно з першых месцаў у зважальных планах і падкопах імперыялістаў. Заядлыя ворагі беларускага народу, германскія і польскія фашысты, пры дапамозе сваёй трацкісцкай, правай і беларускай нацыяналістычнай агентуры, адкрыта рыхтуюць новы ўзброены напад на СССР і БССР. Небяспека ваеннага нападу фашысцкіх дзяржаў на СССР і БССР ставіць перад усімі партыйнымі арганізацыямі Беларусі задачу ўзмацніць клопаты і ўвагу нашай Чырвонай арміі, ўзмацніць партыйна-палітычную работу ў Чырвонай арміі і ўмацаваць абаронную работу ў масах працоўных.

Мы павінны на нашым з'ездзе зрабіць усе неабходныя палітычныя і практычныя вывады з тых фактаў, якія адбыліся за апошні час у Чырвонай арміі і ў нашай Беларускай ваеннай акрузе. Мы павінны на нашым з'ездзе заявіць ваенным таварышам, што мы ўсё зробім для таго, каб дапамагчы нашым ваенным таварышам выправіць тыя буйныя памылкі і прарывы, якія выявіліся. Мы павінны заявіць на нашым з'ездзе ўсім нашым ваенным таварышам, што мы надалей акружым іх яшчэ большымі клопатамі ў іх вялікай адказнай рабоце па ўмацаванні абароназдольнасці нашай краіны.

Таварышы, вы ўжо чыталі з сённяшняга паведамлення Пракуратуры аб тым, што НКВД ўскрыта банда шпіёнаў і шкоднікаў, здраднікаў нашай радзімы, звязаных сабе гняздо ў Чырвонай арміі. Да іх адносіцца былы намеснік народнага камісара абароны Гамарнік, здраднік і прадажнік, які ў свой час быў сакратаром ЦК КП(б)Б; да іх адносіцца Тухачэўскі, былы камандуючыя ваеннымі акругамі Якір, Убарэвіч, былы начальнік Акадэміі імя Фрунзе Корк і рад іншых мярзотнікаў і бандытаў. Як вы бачыце, ворагі, трацкіска-правыя, японска-нямецка-польскія фашысты не пакінулі ў спакоі і гэты наш важнейшы ўчастак, звязаны з ахвай нашай радзімы, звязаны з ахвай заваяванняў нашай пролетарскай рэвалюцыі. Мы з'яўляемся сведкамі таго, што Убарэвіч, які доўгі час камандаваў Беларускай ваеннай акругай, аказаўся таксама агентам фашызма, змоўшчыкам супроць нашай радзімы. Гэты вораг доўга маскаваўся і не быў выяўлены, і за гэта нясем адказнасць мы, КП(б)Б, і ў першую чаргу — ЦК КП(б)Б, членам якога ён быў аж да арышту. Зараз для нас ясна, што гэты агідны вырадак нямаў нашкодзіў у часцах Беларускай ваеннай акругі. Трэба дапамагчы нашым ваенным таварышам, БВА зжыць памылкі і недахопы, дапушчаныя імі ў рабоце. Трэба ліквідаваць вынікі ўсёй той шкоднай работы, якую праводзіў Убарэвіч.

Мы зусім правільна паставілі пытанне аб недапушчальным разрыве ў рабоце грамадзянскіх партыйных арганізацый і ваенных у Беларусі. Зараз гэтыя факты перад намі ў зусім іншым святле. Цяпер зусім ясна, што бандыт Убарэвіч рабіў усё для таго, каб пасварыць ваенныя партыйныя арганізацыі з грамадзянскімі, каб адарваць ваенную арганізацыю ад грамадзянскай, адысці ад кантролю, каб палегчыць сабе падлую контррэвалюцыйную работу. Мы зусім правільна паставілі пытанне адносна антыпартыйных сувязей Галадзёда з Убарэвічам. Цяпер для нас ясна, што гэтыя сувязі мелі пэўную мэту,—весці падрыўную работу супроць нас.

Таму, таварышы, нашым партыйным работнікам грамадзянскіх і ваенных арганізацый, якія не зрабілі яшчэ неабходных вывадаў у адносінах узмацнення гэтай сувязі, трэба хутчэй перабудавацца, бо толькі разам, толькі сумеснай работай мы зможам выправіць і ліквідаваць тыя недахопы, якія мы маем.

Мы прадпрынялі ўжо зараз рад мер для таго, каб ліквідаваць існаваўшы разрыв паміж ваеннымі і грамадзянскімі арганізацыямі. Нам трэба будзе яшчэ папрацаваць над гэтым практычна для таго, каб у нас устанавілася цяснейшая сувязь і ўзаемная дапамога ў рабоце, бо інтарэсы нашы як грамадзянскай арганізацыі, так і інтарэсы ваеннай партыйнай арганізацыі—адны і тыя-ж. Яны заключаюцца ў тым, каб беззавесна і адданна працаваць над умацаваннем абароназдольнасці нашай краіны, над узмацненнем магутнасці нашай Чырвонай арміі, над умацаваннем абароназдольнасці нашай пагранічнай рэспублікі.

Мы павінны умацаваць работу такіх абаронных арганізацый, як Асоавіяхім, «Чырвоны крыж», проціпаветраная абарона і т. д.

Трэба адзначыць выключную недавальняючасць работы нашага Асоавіяхіма і няздольнасць таго складу людзей, якія ўзначальваюць яго, перабудаваць работу ў духу прад'яўленых да гэтай установы патрабаванняў.

Для нас ясны факт адносна цеснай сувязі Мілонава, старшыні ЦС Асоавіяхіма, са здраднікам, ворагам народу Эдэманам, былым старшынею ЦС Асоавіяхіма. Трэба, каб на месцах па лані асоавіяхімаўскіх арганізацый бліжэй і дакладней прагледзелі ўсю работу Асоавіяхіма.

Таварышы, у Беларусі за апошні час ускрыт рад буйных контррэвалюцыйных арганізацый трацкістаў, правых, нацыяналістаў, польская ваенная арганізацыя і т. д. Усе яны працавалі па заданнях трацкіска-зіноўеўскага цэнтра і правых, па заданнях польскіх фашыстаў. Гэтыя ворагі выкрыты і раздушаны нашымі органамі пралетарскай дыктатуры. Усе гэта паказвае не слабасць нашу, а рост наш, уздым, умацаванне ВКП(б), Савецкага Саюза, у тым ліку КП(б) Савецкай Беларусі.

Няма ніякага сумнення, што мы ўсю гэту сволач, гэтых шалёных сабак выкраснем і сятром у парашок, як-бы яны ні маскаваліся, у якую наву яны ні хаваліся-б.

Мы павінны яшчэ раз на нашым з'ездзе заявіць, што ўсім гэтым ворагам, здраднікам, мёрзлым чыноўнікам не павінна быць, як смерць і знішчэнне. (Гучныя працяжныя апладысменты).

Таварышы, грамадзянскія выбары і партыйныя канферэнцыі паказваюць, што КП(б)Б згуртаваная і магутная, як ніколі, і аддана ЦК ВКП(б) і вялікаму Сталіну. Мы ўпэўнены, што і наш XVI зезд па-

кака сваю маналітнасць і адданасць ЦК ВКП(б) і таварышу Сталіну. **(Гучныя, доўга не змаўкаючыя апладысменты).**

Таварышы, па ініцыятыве таварыша Сталіна створана БССР. Таварыш Сталін вывештаваў КП(б)Б у магутную сілу. Няма той галіны ў жыцці Беларуса, у жыцці КП(б)Б, у нашай рабоце, у якой таварыш Сталін не праявіў-бы выключную любоў і клопаты.

Беларусь згуртавана і бязмежна аддана нашай партыі, нашаму ЦК ВКП(б), нашаму таварышу Сталіну. **(Гучныя працяжныя апладысменты).** Савецкая Беларусь апраўдае тую вялікую ацэнку правадара і настаўніка таварыша Сталіна, якую ён даў беларускаму народу.

Таварышы, ЦК КП(б)Б зрабіў немалую работу. Але, як бачыце, ёсць многа памылак і недахопаў. Нам трэба на нашым з'ездзе па-большэвіцку разгарнуць крытыку і самакрытыку. Большэвікі, выхаваныя партыяй Леніна—Сталіна, ніколі не баяліся ўскрываць недахопы, ніколі не баяліся крытыкі.

Крытыка і самакрытыка вялікая сіла. Яны дапамагаюць выпраўленню памылак і недахопаў, яны дапамагаюць расці нашым кадрам, яны дапамагаюць узнімаць боездольнасць нашых кадраў, яны дапамагаюць яшчэ больш умацоўваць работу нашых партыйных арганізацый, яны павышаюць аўтарытэт і ўплыў у масах.

Я заклікаю вас на XVI партыйным з'ездзе смела і рашуча ўскрываць усе нашы недахопы і памылкі ва ўсіх галінах сацыялістычнага будаўніцтва і ў асабліваці ў пастаноўцы партыйна-палітычнай работы. Ускрыць канкрэтных носбітаў гэтых недахопаў і памылак, узняць партыйна-палітычную работу, нястомна павышаць большэвіцкую пільнасць, якая вучыць кожнага камуніста ўмець распазнаваць ворага, выхоўваць у кожным партыйным і непартыйным большэвіку любоў да нашай партыі, да нашай радзімы і нянавісць да нашых ворагаў, трацкістаў, правых, нацыяналістаў, двурушнікаў, выхоўваць нянавісць да злейшага ворага прагрэса чалавецтва—да фашызма.

Няхай ведаюць нашы ворагі, што рабочы клас, калгаснае сялянства нашай краіны, вучныя і служачыя—усе бязмежна адданы нашай партыі, нашаму ЦК, нашаму правадару таварышу Сталіну. **(Гучныя працяжныя апладысменты).**

Мы, большэвікі Беларусі і ўвесь беларускі народ, яшчэ з большай любоўю акружым наш ленінска-сталінскі ЦК па-ты, яшчэ з большай любоўю акружым правадара партыі і аддадзім усе сілы, а калі патрэбна будзе—і жыццё, на тое, каб вучэнне Маркса—Энгельса—Леніна—Сталіна, якое перамагло на адной шостай частцы зямнага шара, перамагло ва ўсім свеце. **(Доўгія апладысменты).**

Няхай жыве вялікая магутная ВКП(б)!

Няхай жыве Цэнтральны Камітэт партыі!

Няхай жыве наш правадар і настаўнік таварыш Сталін!

(Гучныя, доўга незмаўкаючыя апладысменты, пераходзячыя ў авацыю. Усе устаюць. Воклічы: «Няхай жыве таварыш Сталін! Ура!» Усе пляюць «Інтэрнацыянал». Воклічы: «Няхай жыве таварыш Сталін! Ура!» Доўга незмаўкаючыя апладысменты).

Заклучнае слова сакратара ЦК КП(б)Б
тав. В. Ф. Шаранговіча па справах задачы
Цэнтральнага Камітэта на XVI з'ездзе КП(б)Б

Таварышы, наш з'езд і спрэчкі на нашым з'ездзе яшчэ раз пра-
дэманстравалі і пацвердзілі выключную правільнасць даклада і за-
ключнага слова таварыша Сталіна, які ўскрыў у нашай рабоце і ва-
ўсеі настанова партыіна-палітычнай работы буйнейшыя памылкі і
недахопы. Спрэчкі на нашым з'ездзе праходзілі безумовна на высокім
палітычным узроўні. Гэта паказвае, што большэвіцкая пільнасць у
нашай партыінай арганізацыі павышаецца, і асабліва наглядна гэта
дэманструе велізарнае згуртаванне КП(б)Б вакол ЦК ВКП(б), вакол
таварыша Сталіна.

Спрэчкі на нашым з'ездзе паказваюць, што большэвікі Беларусі
разумеюць складанасць і адказнасць задач, якія стаяць перад намі і
гатовы ва ўсё з'браенні выканаць гэтыя задачы і гэтым самым апраўдаць
тую адказнасць і давер, які ўскладаюцца на нас з боку ЦК ВКП(б),
з боку таварыша Сталіна.

Недахопам нашых спрэчак з'яўляецца тое, што таварышы мала
гаварылі на канкрэтных пытаннях перабудовы партыйнай работы і
асабліва на канкрэтных пытаннях работы і задач, звязаных з гаспа-
даркам, з культурай. Зразумела, тое завастрэнне большэвіцкай піль-
насці, якое выявілася на з'ездзе, з'яўляецца несумнінна г. чым піль-
сам. Аднак, мы ніяк не можам упусціць пытанні, звязаных з кан-
крэтнай перабудовай нашай работы, звязаных з гаспадарчым і куль-
турным будаўніцтвам. Вядома, таварышы, што тыя вялікія за-
дачы, якія перад намі стаяць і ў галіне прамысловасці, і ў галіне
сельскай гаспадаркі, і ў галіне культуры, і ў першую чаргу ў галіне
перабудовы партыінай палітычнай работы — не могуць быць выкананы
самацёкам. Мы за іх павінны змагацца і мабілізаваць усю нашу пар-
тыйную арганізацыю, усіх членаў партыі, усіх непартыйных большэ-
вікоў на выкананне гэтых задач.

Зразумела, таварышы, выкананне гэтых задач, якія стаяць перад
намі, яшчэ ускладняецца тым, што мы, як беларусы, раскрываем у Бе-
ларусі і раскрылі вялікую шкодніцкую работу, якую праводзілі ворагі
партыі, ворагі савецкай улады. і само сабой зразумела, што ліквіда-
цыя вынікаў шкодніцтва і ў галіне гаспадарчым, і ў галіне культуры
есць вялікая, адказная справа. Было-б неадарэчым, каб таварышы,
недадаючы гэтыя вынікі шкодніцтва. Было-б вельмі неясным
перапачаць значэнне гэтай вялікай шкодніцкай работы, якую тут
праводзілі ворагі, засеўшыя на адказных участках нашай савецкай і
гаспадарчай работы. Калі мы хочам крыху недадаць гэтыя вынікі і

не прымем меры да ліквідацыі шкодніцтва, мы, зразумела, не зможам выканаць усіх задач, якія стаяць перад намі, мы акажамся простымі балбатунамі, а не большэвікамі, якія павінны рабіць з усіх тых падзей, якія ў нас адбываліся і адбываюцца, неабходныя і агульнаналітычныя і канкрэтныя практычныя вывады для сваёй работы.

Мы павінны папярэдзіць усіх нашых камуністаў, кіруючыя нашы партыйныя органы і ўсю партыйную арганізацыю ад такога настрою, які сям-там можа праяўляцца, што мы, моў, пасамакрытыкаваліся, на з'ездзе крытыку разгарнулі, а зараз можам быць ужо спакойны. Па гэтых настройх і па такіх адносінах да справы мы павінны самым рашучым чынам біць і выкрываць канкрэтных носьбітаў гэтых настройў.

Я думаю, што мы ўсе павінны зразумець, наколькі складаны і адказны задачы, якія перад намі стаяць, аб якіх ўсе таварышы гаварылі і якія мы, зыходзячы з рашэнняў Пленума ЦК ВКП(б), даклада і заключнага слова таварыша Сталіна, запішам у сваю рэзалюцыю. Якую будзем прымаць па справах Цэнтральнага Камітэта партыі. Нам паграбна зараз мабілізавацца і вельмі многа, добрасумленна, з усёй большэвіцкай гарачынёй, не шкодзячы сябе і часу, працаваць для таго, каб у самы наікарацейшы тэрмін гэтыя вынікі ў нас, у рэспубліцы, ліквідаваць і даказаць ЦК нашай партыі, таварышу Сталіну, што мы, большэвікі Беларусі, не толькі ўмеем выкрываць ворагаў, але ўмеем быстра выпраўляць свае памылкі і недахопы, даказаць, што мы гэтыя памылкі і недахопы на справе выпраўляем.

Мы таксама, таварышы, не можам шарахацца і ў другі бок, як гэта могуць рабіць некаторыя людзі ў нашых радах. Мы павінны ад гэтага вельмі строга перасцерагчы. Можна стварыцца уражанне, асабліва ў людзей малаўстойлівых, якія не разбіраюцца яшчэ да канца ва ўсёй гэтай абстаноўцы і ўсіх падзеях, якія адбываюцца ў сувязі з выкрыццём агентаў японска-германскага фашызму, трацкістаў, правых, нацыянал-фашыстаў, шпенаў, дыверсантаў, — у паасобных нашых камуністаў і асабліва ў паасобных беспартыйных рабочых, калгаснікаў і наогул працоўных, што ў нас наогул усе дрэнна, што ў нас усюды сядзяць ворагі і т. д.

Не так абстаіць справа. Мы маем велізарныя поспехі, мы маем вялікія перамогі, і тое, што мы зараз выкрываем усю гэту сволач, паказвае не слабасць нашу, а нашу сілу, пакідае нашу згуртаванасць, наш рост, паказвае, што наша партыйная арганізацыя, павышаючы большэвіцкую пільнасць, разгортваючы самакрытыку ў партыйнай арганізацыі на аснове рашэнняў Пленума ЦК ВКП(б), прымяняючы акцаны таварыша Сталіна, змагла і зможа выкрыць да канца ворагаў, якія праводзілі сваю падрыўную работу, засеўшы на адказных пастах у нашай рэспубліцы. Іменна так трэба разумець і расцэнюваць усе падзеі — як нашу сілу, а не як нашу слабасць. Чым хутчэй і мацней мы ачысцімся, чым хутчэй выкроем ворагаў, якія зацясаліся на той ці іншай пост, у тую ці іншую ўстанову, якія, маскуючыся, цішком праводзяць падрыўную работу супроць нас, — тым быстравей мы заб'ём новы ўздых мас на выкананне тых задач, якія перад намі стаяць.

Няправільным будзе настрой, які можа зыходзіць ад маластойлівых людзей, гэта настрой недавер'я да кадраў. Гэты настрой можа браць пад сумненне. Гэта было-б проста злачынствам, калі б мы зараз, у сувязі з тым, што раскрываецца рад ворагаў, засеўшых на адказных участках, пачалі распаўсюджваць і натуралі-б гэтым настройам,

якія могуць зыходзіць ад паасобных людзей. Вы павінны ўлічыць, таварышы, што вораг працуе і вядзе барацьбу з намі рознымі спосабамі і што вораг можа сеяць і ўсякія правакацыі, у тым ліку і сярод нас, правакацыі, якія заключаюцца і ў тым, каб стварыць недавер'е да кадраў і ў тым ліку да кіруючых кадраў.

Таварышы, наша партыя, наш рабочы клас на ўсім сваім шляху ва умовах савецкай рэчаіснасці прайшлі праз вельмі цяжкія этапы. У нас быў перыяд грамадзянскай вайны, у нас быў і перыяд вельмі цяжкі ў сацыялістычным будаўніцтве. На ўсім гэтым шляху мы беззаветна, у тым ліку КП(б)Б, былі адданы нашай партыі, нашаму Цэнтральнаму Камітэту, нашаму таварышу Сталіну. На гэтым-жа шляху мы выкрылі нямала ворагаў, здраднікаў, прадажнікаў, шпіенаў, дыверсантаў супроць нашай радзімы.

Зразумела, таварышы, на такім вострым этапе, які мы перажываем зараз, асабліва ў сувязі з міжнароднай абстаноўкай, было-б дзіўна, як гэта вучыць нас таварыш Сталін, каб ворагі нас пакінулі ў спакоі. І мы на прыкладзе ў сябе, тут у Беларусі, у КП(б)Б бачым, што не сумніва, ворагі нас не пакідаюць у спакоі, што яны засылаюць сваіх агентаў для таго, каб пакасацца, шкодзіць, лішчыць, анікваць, маскавацца, усякімі спосабамі весці падрыўную работу супроць нас.

Але, таварышы, няма такой сілы, дзяля-б магла нахістаць нашу мітухнасць, нашу згуртаванасць, нашу маналітнасць, якая магла-б у якой-небудзь меры прыпыніць пасляховай ход нашай сацыялістычнага будаўніцтва. Усе гэтыя мязотнікі, гады, зразумела, будуць выкрыты да канца.

Мы, зразумела, павінны правяраць нашых людзей, на яком-бы пасу яны ні стаялі, кантраляваць іх работу, правяраць з удзелам шырокага актыва, шырокіх партыйных і беспартыйных мас.

У гэтым сіла ўсёй нашай работы, у гэтым сутнасць зараз у адносінах правяркі кадраў, правяркі людзей, у гэтым сутнасць арганізацыі нашай работы. Калі мы заапечым добра нашу работу, каб усе дзеянні нашых партыйных органаў і кіруючых партыйных работнікаў знаходзіліся пад штодзённым кантролем партыйных і беспартыйных мас, а мы гэта павінны зрабіць, тады, зразумела, і справы і вышэйшая пільнасці і справа выкрыцця ворагаў, якія, магчыма, яшчэ ў тым ці іншым месцы схаваліся, зацясаліся ў нашых радах, стараюцца маскавацца для таго, каб пачакаць і ў патрэбны момант нам шкодзіць—будзе паставлена лепш, і мы гэтых ворагаў быстрай будзем выкрываць.

Мы не можам стварыць такога становішча, каб кожнага работніка, які ў тым ці іншым месцы працуе з выкрытым ворагам, і такі адна браць пад падазрэнне. Мы павінны правяраць старання ўсе гэта.

Я лічу, таварышы, што на нашым з'ездзе былі паасобныя выступленні таварышоў, якія крышачку, злётку, не зусім абгрунтавалі часамі проста таварышам: я бяру таго або іншага чалавека пад сумненне, пад падазрэнне. Зразумела, справа кожнага члена партыі, бо ў ад сумненне і пад падазрэнне любіць таварыш, але гэта ўсё-та не ад партыі, гэта вышэйшы орган нашай КП(б)Б. Для таго, каб не заць аб тым, што той або іншы таварыш бярэцца пад сумненне або пад падазрэнне, трэба прынесці факты, даныя, абгрунтаваць усё канкрэтна, сказаць, што вось тое і тое ён зрабіў. Не ў тым заключаецца пільнасць, што я выйду і скажу, што я бяру такога вось чалавека пад падазрэнне. Пільнасць заключаецца ў канкрэтным абвінавачванні, у

канкрэтных фактах, у прад'яўленні канкрэтных абгрунтаваных матэрыялаў.

На нашым з'ездзе былі паасобныя выступленні, у якіх прыводзіліся факты аб радзе таварышоў. Зразумела, новы Цэнтральны Камітэт нашай партыі, які вы выбераце, павінен будзе праверыць гэтыя факты, узважыць іх, як належыць, таму, што мы не можам ні аднаго факта пакінуць без разгляду. Магчыма, што ў таварыша былі паасобныя памылкі, якія дапусціў, а можа быць, былі сур'ёзныя рэчы, па якіх, магчыма, патрэбна рабіць сур'ёзныя палітычныя вывады.

Таварышы, я хачу некалькі слоў сказаць аб нацыянальна-культурным фронце. Аб нашых задачах на гэтым участку я гаварыў у сваім дакладзе, дадаць тут не маю чаго, асабліва таму, што, мне здаецца, таварышы, якія выступалі, практычна ў сваіх прапановах дапоўнілі некаторыя моманты, з якімі я, несумненна, згодзен. Але я хацеў-бы адзін бок гэтага пытання закрануць. Іэта аб кадрах, якія працуюць у нас на нацыянальна-культурным фронце.

Таварышы, значэнне гэтага ўчастка работы для нас, для КП(б)Б, для ўсяго нашага соцыялістычнага будаўніцтва велізарнае. Яшчэ больш узрасла значэнне ідэалагічнага фронту для нас пасля рашэння Пленума ЦК ВКП(б) і ўказанняў таварыша Сталіна.

Усе вы ведаеце, аб гэтым гаварылася на з'ездзе, што ў нас на гэтым участку не ўсё добра. Тут ЦК КП(б)Б дапусціў вялікую колькасць памылак. Засмечанасць тут была вялікая ворагамі.

Але я думаю, таварышы, што мы ўсе павінны згадзіцца з той акалічнасцю, што асабліва на гэтым участку,—гэта цалкам вынікае з інтарэсаў партыі, правядзення ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі, правільнага правядзення ўказанняў і рашэнняў ЦК ВКП(б) у адносінах культурных кадраў, я ўжо не гавару аб нашых кадрах, нашых пролетарскіх, блізкіх да нас кадрах, але і да тых, якія маюць хоць-бы малейшую здольнасць і жадаюць да нас наблізіцца ў сваёй рабоце, для таго, каб прыносіць якую-небудзь карысць, мы да гэтых кадраў павінны падыходзіць вельмі асцярожна, дапамагаць ім, выходзіць іх з найвялікшымі клопатамі, таму што недахват кадраў тут вялікі і кожнаму чалавеку, паказваючаму, паутараю, хоць некаторыя адзнакі, што ён стараецца перабудоўвацца, прысці да нас бліжэй, наблізіцца, мы павінны аказаць дапамогу і ўвагу.

Мы павінны добра паглядзець і праверыць, што робіцца сярод пісьменнікаў. І зусім правы выступаўшы тут таварышы, калі гаварылі наконт таго, каб умацаваць гэты ўчастак; дапамагчы патрэбна ім, прычым не толькі рашэннямі, а, ведаеце, наблізіць іх цесней нашай,—гэта-ж у нашых руках, на нашым абавязку ляжыць; нашым партыйным уплывам, нашым партыйным блізкім бацькоўскім падыходам да іх—да таварышоў, якія стараюцца чэсна працаваць, інакш мы створым нядобры настрой, і людзі, якія не з'яўляюцца ворагамі, магчыма, якія хістаюцца,—гэтым людзям мы створым абстаноўку, што яны пойдучь да ворагаў.

Так, таварышы, і на іншых участках культурнага фронту.

Мы тут да кадраў ідэалагічнага фронту павінны вельмі і вельмі сур'ёзна і ўважліва падыходзіць, адносіцца з усёй сур'ёзнасцю, не кідаць людзей, калі няма дастатковых падстаў, асабліва хістаючыхся, у лапы ворага.

Вось, таварышы, заўвагі адносна нашага культурнага ўчастка.

Я гаварыў і ў дакладзе, што мы маем і на культурным фронце ўзросшыя большэвіцкія кадры, добрыя кадры і многа гэтых кадраў.

Мы павінны ў ЦК, у гаркомах нашых, райкомах, акругкомах узяць пад асобы нагляд кадры, працуючыя на ідэалагічным фронце, на культурным фронце, у тым сэнсе, каб іх сістэматычна правяраць, дапамагаць ім выпраўляць іх памылкі, недахопы, забяспечыць гэтым кадрам магчымасць развівацца і расці.

Далей, таварышы, я лічу, што тав. Конікаў зрабіў тут не зусім правільны вывад адносна таго, што трэба ліквідаваць водападзел паміж партыйнай і савецкай работай. Таварышы, аб яким водападзеле ідзе гутарка? Я думаю, што трэба нямнога паправіць тав. Конікава і сказаць, што ніякага ў нас водападзелу няма; у нас ёсць практычныя недахопы, якія мы павінны знішчыць, узмацніць кіраўніцтва з боку ЦК, з боку гаркомаў, райкомаў, акругкомаў савецкім апаратам. Гэтага патрабуюць ад нас Пленум ЦК ВКП(б) і таварыш Сталін. І мы гэту пастанову безумоўна павінны выканаць. Партыя кіравала, кіруе і будзе кіраваць работай савецкага, гаспадарчага і ўсякага іншага апарата.

Калі гэтыя недахопы мы мелі і маем яшчэ сям-там зараз, то іх трэба знішчыць, выправіць.

Некалькі слоў аб Чырвонай Арміі. Тут выступала многа ваенных таварышоў. Яны гаварылі ў сваіх выступленнях многа і поўна і правільна адносна задач, якія выцякаюць для камуністаў Чырвонай Арміі ў сувязі з усімі падзеямі, якія адбыліся за апошні час.

Таму я тут распаўсюджвацца не збіраюся. Мы павінны памятаць адно, таварышы,—усе камуністы, што мы заўсёды павінны быць гатовы да вайны. І таму як можна хутчэй трэба ліквідаваць усе тыя вынікі, якія нанесены выкрытымі ворагамі народу Чырвонай Арміі, і ў тым ліку і ў нашай БВА з боку выкрытага ворага народу Убарэвіча і некаторых іншых. І я думаю, таварышы, што наш Цэнтральны Камітэт, разам з ваеннай акругай, ваенным саветам БВА, і ўся наша партыйная арганізацыя, грамадзянская і ваенная, прымуць усе меры да таго, каб гэтыя вынікі былі хутчэй ліквідаваны, каб наша БВА была сапраўды перадавой, баявой акругай, гатовай ва ўсякі час даць адпор ворагу.

Я ўжо гаварыў у сваім дакладзе і запэўніваў нашых ваенных таварышоў у тым, што мы, грамадзянскія работнікі, прымем усе меры, каб акружыць нашых кіруючых работнікаў Чырвонай Арміі і чырвонаарменцаў яшчэ большымі клопатамі, любою, увагаю і з боку партыйных арганізацый і з боку насельніцтва нашай Савецкай Беларусі.

Я думаю, што мы павінны ўсё зрабіць і для таго, каб грамадзянская партыйная арганізацыя ў гэтай дапамозе нашым ваенным таварышам усе зрабіла для падняцця яшчэ большага аугарытэту нашых камандзіраў, паліработнікаў у часцах Чырвонай Арміі. І, таварышы, несумненна, мы павінны ўсё зрабіць для таго, каб значэнне, вага, аугарытэт кіраўніцтва нашай Чырвонай Арміі і кіраўніка Чырвонай Арміі тав. Варашылава, як палкаводца, быў на недасяжнай вышыні (Апладысменты).

Таварышы, пры ўсёй маёй лашане да КПК і да тав. Шусціна, я павінен на яго выступленні крыху спыніцца, таму што гутарка ідзе аб некаторай, я лічу прынцыповай, папраўцы, за якую, мне здаецца, не можа пакрыўдзіцца і тав. Шусцін. Я думаю, што ён не зусім правільна выступіў на з'ездзе, і вось чаму: на фоне ўсіх тых падзей, якія мы ўскрываем зараз у КП(б)Б і ў тым ліку і ў кіраўніцтве, мы, таварышы, павінны сказаць усё, што мы прахлопалі, што ў нас тут піль-

насці неабходнай не было, што мы вінаваты, і няма ў нас і не можа быць герояў у тым сэнсе слова, што вось я—герой, я добра выкрываў ворагаў. Не, вінаваты мы ўсе, і гэта трэба прамі і адкрыта сказаць, і гэта адпавядае сапраўднасці, і гэтага патрабуе, тав. Шусцін, справа разгортвання большэвіцкай самакрытыкі.

Шусцін.—Правільна.

І калі гэта правільна, тав. Шусцін, то як-жа можа быць тут КПК абыйдзена, упаўнаважаны КПК.

Шусцін.—Я і на пленуме гаварыў.

Тав. Шусцін, роля ўпаўнаважанага КПК вельмі вялікая, правы і абавязкі вельмі вялікія. Зразумела, адказнасць у першую чаргу ляжыць на ЦК КП(б)Б, на кіраўніках яго, але, зразумела, і ўпаўнаважаны КПК адказвае па сутнасці за работу.

Шусцін.—Я не знімаю адказнасці з сябе.

Не ў гэтым справа, але раз ускрываюцца такія рэчы і факты, то к чаму гэтыя размовы, што вы недзе пісалі? Я вам скажу—глупства. Гэта пісаніна ў параўнанні з тым, што мы зараз ускрываем у партыйнай арганізацыі.

Галасы.—Правільна, правільна.

Зразумела, вы пісалі, тав. Шусцін; нельга сказаць, што вы нічога не пісалі, не сігналавалі, але не так і не ў такой плоскасці, як гэта зараз ускрываецца. Вы-ж не сігналатары радавья...

Голас.—Рабкоры.

Не рэдавья члены партыі, якія сігналізуюць, а вы, па сутнасці, ад іх кіраўнікоў, і раз мы прахлопалі такія рэчы, то вінаваты ўсе мы, у тым ліку і вы.

Галасы.—Правільна.

І тут, па-мойму, нам няма чаго ў кусты хавацца ад адказнасці. Я хачу зрабіць гэту заўвагу, тым больш, я лічу, што гэта зноў-такі звязана з разгортваннем большэвіцкай самакрытыкі. Выступленне тав. Шусціна было не зусім самакрытычным.

Таварышы, пытанне аб выкрытых ворагах народу—Бенеку, Дзякаве, Убарэвічу і інш., зразумела, для нас, для партыйнай арганізацыі з'яўляецца сур'ёзным пытаннем, таму што гэтыя людзі былі на кіруючым рабочым і ўваходзілі ў склад ЦК. Я ўжо гаварыў, што раз гэтыя асобы толькі зараз ускрываюцца, то мы вінаваты. Я не згодзен з усталяваннем некаторых выступаўных таварышоў, што хтосьці камусьці перашкаджаў. Зараз гаварыць, што хтосьці камусьці «перашкаджаў»—няправільна будзе. Зразумела, труднасці і затрудненні ў выкрыцці гэтых ворагаў былі. Але чаму няправільна, таварышы, зараз так ставіць пытанне? Таму, што, я лічу, таварышы, такая пастаўка пытання змазвае пытанне павышэння большэвіцкай пільнасці і разгортвання большэвіцкай крытыкі і самакрытыкі. Хіба можна зараз наездзе гаварыць перашкаджалі, хтосьці камусьці перашкаджаў? Мы так гаварыць не можам, бо гэтыя асобы аказаліся ворагамі, зараз выкрываюць як ворагаў. Мы не змаглі іх своєчасова ўскрыць як ворагаў, і так мы павінны сказаць: не змаглі іх ўскрыць і ў ЦК, з прычыны тых недахопаў, памылак, якія мелі месца ў КП(б)Б і ўскрыты ў дадзеным заключным слове таварыша Сталіна на Пленуме ЦК ВКП(б) і за гэтых недахопаў і памылак мы не змаглі своєчасова іх ўскрыць.

І та не значыць, таварышы, абсалютна, што наогул нічога не рабілася. ЦК КП(б)Б рабіў вельмі многа для таго, каб выкрыць ворагаў і ў ходзе правяркі і абмену партыйных дакументаў выкрылі многіх

ворагаў. Але гэта зусім не знімае віны з ЦК КП(б)Б, асабліва ў святле таго, што ўскрыта зараз. Размовы аб тым, што перашкаджалі і т. д. проста не к месцу. Мы павінны зноў-такі, паўтараю, сказаць, што не змаглі своєчасова выкрыць гэтых ворагаў і паставіць аб іх пытанне. Гэта будзе адпавядаць поўнаасцю сапраўднасці; тым больш, што аб такіх людзях, аб якіх гаварыў тав. Пасэ,—аб Бенеку, Дзякаве—быў цэлы рад матэрыялаў у ЦК, я аб гэтым гаварыў у сваім дакладзе. Але яны не былі пастаўлены як належаць, не быў пастаўлен адкрыта разгляд гэтых матэрыялаў.

Але, таварышы, я лічу, што мы не можам ўсе ў адну кучу валіць. Мы павінны ўсе-ж ўлічваць і глядзець; уся КП(б)Б ведае нашы кадры, і кіруючыя, і ведае, хто і як змагаўся супроць гэтых ворагаў—супроць трацкістаў, правых, нацыяналістаў і супроць усякай сволачы. Гэта для ўсёй КП(б)Б вядома. І многа такіх кадраў ёсць у КП(б)Б, асабліва большасць, якія актыўна змагаліся супроць усяго гэтага сволачы. Так што зараз усе валіць у адну кучу было-б няправільна, і мы не можам скінуць з рахунку ўсяго гэтага актыва, які актыўна біўся супроць гэтых ворагаў.

Тут, таварышы, закранаўся персанальна рад людзей. У выступленні тав. Чундзерава гаварылася аб тав. Картукове. Вачыце, таварышы зразумела, тав. Картукоў «па вушы» вінават за ўсе справы, якія зараз ўскрыты ў Наркамземе. Ён штампаваў усе прапановы Бенека, ён бескантрольна праводзіў усе, што Бенек яму падсочваў. Але я не з'яўдзіўся з тав. Чундзеравым, калі ён так падыходзіць да справы: Картукоў, моу, меншавік. Перш за ўсё, Картукоў член партыі, камуніст. Калі вы хацелі сказаць, што ён быў меншавіком—гэта іншая справа, але калі вы гаворыце, што ён меншавік зараз,—гэта няправільна.

Чундзераў.—Практыка работы яго меншавіцкая.

Гэта—іншая справа. Але вы-ж не гаварылі аб практыцы работы, вы гаворыце, што ён меншавік.

Далей, адносна тав. Кудзелькі. Я не чуў выступлення Кудзелькі. Зразумела, тав. Кудзелька на рабоце ў Наркамфіне дапусціў вялікую колькасць палітычных памылак. Гэта ўскрыта і на лепельскіх прыкладах, і на цэлым радзе другіх спраў. Тав. Кудзелька павінен быў тут сказаць аб сваіх памылках і як ён глядзіць на гэтыя рэчы. Гэтыя факты адносна тав. Кудзелькі трэба праверыць, гэта правільная настаноўка з боку тав. Чундзерава.

А, зразумела, у сваім заключным слове наменціў цэлы раздзел адносна выступлення Чарвякова на гэтым з'ездзе, але ў сувязі з тым, што Чарвякоў, як нам зараз ужо вядома, пакончыў самагубствам на асабістай глебе, мне думаецца, ніякай патрэбы многа гаварыць аб гэтым двурэшніку, які маскаваўся вельмі доўга ў КП(б)Б, які сваімі актам самагубства, хоць і на асабістай глебе, зрабіў яўна варожы ўчынак. Ён нібы не вытрымаў тоі крытыкі, якая разгарнулася на нашым партыйным з'ездзе з боку членаў партыі, крытыкі вострай і зусім правільнай.

Мы ўсе ведаем, як Чарвякоў на ўсім працягу барацьбы КП(б)Б супроць яго памылак ніколі не быў шчырым у сваіх тлумачэннях перад партыяй. Ён заўсёды двурэшнічаў. Ён заўсёды манеўраваў з адвакацкімі ўлоўкамі і выверткамі. Мне і многім з нас даволі часта прыходзілася крытыкаваць Чарвякова, і ніколі мы не сустракалі з яго боку шчырасці ў адказах на гэту крытыку. У нас ніколі сумненняў не было, што кожны раз, калі Чарвякоў павінен быў трымаць адказ перад партыяй, ён заўсёды выступаў як адвакат, чыноўнік, які

навучыўся вельмі лоўка, па-адвакацку загладжваць. абыходзіць, дыпламатычна павярнуць і прыкінуцца нявіннёным, прыбядніцца. Ён так зрабіў і тут, на нашым з'ездзе—прыбядніўся, і вось—яму цяжка і т. д. і т. д.

Хто не ведаў Чарвякова, які яшчэ ў былыя часы на з'ездах партыі ўмеў гаварыць і ўмеў граміць тых людзей, якія выступалі супроць яго і выкрывалі яго памылкі. Ён не выступаў тады такім беднёным, прыбядніўшыся, як тут выступаў ён людзей, якія мала-мальскі выступалі супроць яго, зашыбаў і вышыбаў умомант. Не такі Чарвякоў быў беднёны.

Таварышы, вазьміце тое, што ён тут гаварыў аб Галадзедзе. Мне проста здзівіла. Чалавек ён палітычна граматы. Чалавек бачыць, што Галадзеда на з'ездзе выкрываюць як правага па канкрэтных матэрыялах; Чарвякоў-жа ўхітрыўся, гаворачы аб Галадзедзе, пабудаваць сваю прамову так, каб самому вылезці на паверхню, пабудаваць сваю прамову на асабістых адносінах з Галадзедам, не крытыкаваў яго палітычна, не выкрываў правыя справы Галадзеда.

Каму не вядома, што Чарвякоў з Галадзедам разам насаджалі прышчэпаўшчыну; каму не вядома, што яны ўсе дакументы апрабівалі. Будучы ля ўлады, багатварылі Прышчэпава. А хіба ўсе правыя справы Галадзеда Чарвякову не вядомы лепш, чым каму? Яму вядомы лепш ён ўхітрыўся на з'ездзе, гаворачы аб Галадзедзе, прадставіць сябе такім чынам: які я быў пакрыуджаны Галадзедам, Галадзед мне жыць не даваў. Усе гаварылі, а Чарвякоў Галадзеда не выкрываў. Так-жа. Ці не выходзіць тут па прыказцы: рыбак рыбака бачыць здаляка. Асабіста царапаліся, а работу савецкага апарата, работу, якую яны ўзначальвалі, разам правалілі.

Таварышы, ва ўсякім выпадку я абсалютна ўпэўнен, што і наш з'езд, і ўся наша КП(б)Б, і ўвесь народ Беларусі сустрэнуць, ацэняць паведамленне аб самагубстве Чарвякова як яго варожы акт, акт супроць партыі, супроць савецкай улады, супроць народу, супроць усіх нас.

Галасы.—Правільна.

Таварышы, я думаю, што мне няма патрэбы тут спыняцца адносна Галадзеда, таму што аб ім дастаткова і правільна гаварылі, і да таго, што я гаварыў у сваім дакладзе, і да таго, што тут гаварылі, няма патрэбнасці рабіць дапаўненне.

XVI з'езд КП(б)Б увойдзе ў гісторыю КП(б)Б безумоўна як гістарычны з'езд. Ён увойдзе ў гісторыю КП(б)Б як з'езд згуртавання нашых радоў, як з'езд павышэння большэвіцкай мабілізаванасці і пільнасці, як з'езд, які бязлітасна, востра ставіў ва ўпор пытанне ўсім тым, хто тармазіў наша соцыялістычнае будаўніцтва, як з'езд ачысткі КП(б)Б ад ворагаў, як з'езд ачысткі КП(б)Б ад усяго нягоднага, што перашкаджае паспяховаму ходу нашага соцыялістычнага будаўніцтва.

Няма сумнення, таварышы, што работа і рашэнні XVI з'езда КП(б)Б дапамогуць нам і ўсёй КП(б)Б, усім працоўным Беларусі яшчэ больш рашуча ачысціць свае рады ад усіх ворагаў, дыверсантаў, шпіёнаў, агентаў японска-германскага, польскага фашызма, якія засеілі ў тых ці іншых месцах нашых апаратаў, якія шкодзяць нам.

Няма ніякага сумнення ў тым, што наш з'езд, наша КП(б)Б прымуць усе меры да таго, каб рашэнні Лютаўскага Пленума ЦК ВКП(б), указанні таварыша Сталіна ў яго дакладзе і заключным слове беззаветна, самааддана, з усёй энергіяй і сілай, якая ў нас ёсць, праводзіць у жыццё.

Таварышы, я думаю, што XVI з'езд КП(б)Б з'яўляецца з'ездам
яшчэ большага згуртавання радоў КП(б)Б вакол Цэнтральнага Камі-
тэта Ёсесаюзнай камуністычнай партыі, вакол любімага, дарагога на-
шага правадыра таварыша Сталіна. (Бурныя, доўга незмаўкаючыя
апладысменты. Усе ўстаюць. Воклічы: «Ура», «Няхай жыве таварыш
Сталін», «Ура таварышу Сталіну». Бурная, доўга незмаўкаючая ава-
цыя. «Няхай жыве ЦК ВКП(б), таварыш Сталін», «ура». Бурныя
апладысменты. Усе пяюць «Інтэрнацыянал». Воклічы: «Таварышу
Сталіну—ура». «Няхай жыве таварыш Сталін!» «Ура». Бурная авацыя.
«Няхай жыве камунізм», «ура». Бурныя апладысменты. «Ура»—
слаўным чэкістам». Бурныя апладысменты).

Прамова тав. Шаранговіча

на заключным пасяджэнні XVI з'езда КП(б)Б

Таварышы, наш з'езд КП(б)Б вычарпаў павестку дня, намечаную для абмеркавання.

XVI з'езд КП(б)Б увойдзе ў гісторыю КП(б)Б як з'езд небывалага згуртавання КП(б)Б вакол ЦК ВКП(б), вакол таварыша Сталіна.

XVI з'езд КП(б)Б увойдзе ў гісторыю КП(б)Б як з'езд умацавання, мабілізаваўнасці і далейшай большэвізацыі нашых радоў, як з'езд ачысткі радоў КП(б)Б ад двурэшнікаў, трацкістаў, прыхвальных, нацыяналістаў і усякіх іншых агентаў германскага, японскага і польскага фашызма.

XVI з'езд КП(б)Б праводзіў сваю работу так, як гэтага патрабавала ад нас лютаўскі Пленум ЦК ВКП(б) і таварыш Сталін у сваім дакладзе і заключным слове на гэтым пленуме. Мы, таварышы, можам без усякага самахвальства сказаць, што наш з'езд прайшоў на высокім ідэйна-палітычным узроўні, на высокім узроўні большэвіцкай пільнасці і самакрытыкі. Для ўсіх нас XVI з'езд КП(б)Б з'явіўся велізарнай школай партыйнай загартаванасці і вучобы. Я думаю, што ён з'явіцца і для ўсёй КП(б)Б такой школай. Можна прама сказаць, што такога з'езда ў гісторыі КП(б)Б не было. Гэта пацвярджае яшчэ раз, наколькі своечасова і правільна таварыш Сталін ускрыў усе нашы памылкі і недахопы ў пастаноўцы партыйнай-палітычнай работы. Гэта адначасова пацвярджае і рост і ўмацаванне радоў КП(б)Б і іх актыва.

Таварышы, я думаю, што выкажу думку ўсяго з'езда і ўсёй КП(б)Б, калі скажу, што ўся КП(б)Б не толькі гатова, але і прымае усе меры да таго, каб разграміць да канца ворагаў. (Бурныя апладысменты).

Выцягнуць іх з усіх нор, дзе-б яны ні хаваліся, і раздавіць іх, як шалёных сабак.

Ні самагубствы, ні змяінае шыпенне ўсёй фашысцкай сволачы з-за вугла не могуць пахіснуць нашых радоў. Усіх гэтых гадаў мы знішчым. Няхай нашы ворагі пішуць пра нас што хочуць, паклёпнічаюць і робяць правакацыі. Мы ведаем толькі адно: што, ачышчаючы свае рады ад усёй гэтай гнілі і падалі, мы ўмацоўваем нашы большэвіцкія рады. Выкрыццё ворагаў гаворыць аб нашай сіле, а не аб нашай слабасці.

Мы павінны даць клятву нашаму ЦК ВКП(б), нашаму таварышу Сталіну, што большэвікі Беларусі, працуючы на граніцы з капіталістычным Захадам, памятаючы ўказанні таварыша Сталіна аб капіталістычным акружэнні, аддадуць усе свае сілы, усю сваю энергію, а калі патрэбна будзе, — і жыццё за справу нашай любімай

радзімы. (Бурныя апладысменты). Няхай уздрыгаюцца і трапечуць ворагі перад нашай сілай, згуртаванасцю і адданасцю радзіме, нашай партыі і правадыру таварышу Сталіну. (Доўгія апладысменты).

На нашым з'ездзе прыняты рашэнні, якія выцякаюць з настановаў лютаўскага Пленума ЦК ВКП(б) і указанняў таварыша Сталіна. Нам прадстаць вялікая работа, трудная і адказная. Мы гэтага не павінны і не маем права перамянішаць.

Нам прадстаць вялікая работа па ліквідацыі вынікаў шкодніцтва трацкістаў, бухарынцаў, нацыянал-фашыстаў гэтых агентаў японска-германскага і польскага фашызма. Я заклікаю ўсіх дэлегатаў з'езда, усю КП(б)Б і ўвесь беларускі народ энергічна ўзяцца за правядзенне гэтых рашэнняў у жыццё.

Я ўпэўнен, што мы яшчэ больш згуртуемся вакол нашай партыі, правядзем у жыццё усе рашэнні і тым самым пакажам нашай партыі, таварышу Сталіну, што мы варгія сыны нашай радзімы здольны змагацца за выкананне прынятых рашэнняў, за перамогу коммунізма.

Няхай жыве КП(б)Б!

Няхай жыве беларускі народ!

Няхай жыве наша магутная, згуртаваная, маналітная ВКП(б)!

Няхай жыве ЦК ВКП(б)!

Няхай жыве наш любімы, дарагі правадыр таварыш Сталін! (У гонар таварыша Сталіна раздаюцца бурныя апладысменты, якія пераходзяць у авацыю. Усе ўстаюць. Дэлегаты пяюць «Інтернацыянал». Воклічы. «Няхай жыве таварыш Сталін!» «Ура!» «Ура таварышу Сталіну!» Доўга незмаўкаючыя апладысменты).

Дазвольце XVI зезд Комуністычнай Партыі большэвікоў Беларусі лічыць закрытым.

Рэзалюцыя XVI з'езда КП(б)Б па справаздачы ЦК КП(б)Б

Заслухаўшы і абмеркаваўшы справаздачны даклад тав. Шаранговіча аб рабоце ЦК КП(б)Б, XVI зезд КП(б) Беларусі прызнае палітычную лінію ЦК КП(б)Б правільнай і работу здавальняючай.

Адначасова зезд адзначае, што ў рабоце ЦК КП(б) Беларусі меў месца рад палітычных памылак і недахопаў, асабліва ў пастаноўцы партыйна-палітычнай работы.

XVI зезд КП(б)Б адзначае, што за справаздачны перыяд, пад кіраўніцтвам ЦК ВКП(б), у цеснай дружбе і пры дапамозе народаў СССР, беларускі народ дабіўся буйных поспехаў у справе сацыялістычнага будаўніцтва, у далейшым развіцці прамысловасці, сельскай гаспадаркі, у разгортванні стаханаўскага руху і павышэнні матэрыяльна-культурнага ўзроўню жыцця працоўных.

На гэтай аснове вырасла палітычная актыўнасць працоўных БССР. Вырасла нацыянальная па форме, сацыялістычная па зместу культура, мастацтва і літаратура народаў БССР.

Дасягнутыя поспехі з'яўляюцца рэзультатам няўхільнага ажыццяўлення генеральнай лініі партыі, ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі і знайшлі сваё яркае выражэнне ў новай Канстытуцыі БССР.

З'езд, аднак, лічыць, што дасягненні ва ўсіх галінах сацыялістычнага будаўніцтва Беларусі былі-б значна большымі, калі-б кіруючыя партыйныя органы і ў першую чаргу ЦК КП(б)Б не дапусцілі буйнейшых прарываў і памылак, ліквідацыя якіх з'яўляецца першачарговай і неадкладнай задачай усёй КП(б)Б.

XVI зезд КП(б)Б адзначае, што недахопы ў партыйна-палітычнай рабоце, ускрытыя таварышом Сталіным на Лютаўскім Пленуме ЦК ВКП(б), цалкам і поўнасьцю адносяцца да КП(б)Б.

У партыйных арганізацыях КП(б)Б і ў ЦК КП(б)Б мелі месца палітычная слепата і ідыёцкая хвароба—бясклопатнасць. У КП(б)Б яшчэ не зроблены ўсе вывады, выцякаючыя з неаднаразовых указанняў ЦК ВКП(б) і таварыша Сталіна аб няўхільным павышэнні рэволюцыйнай пільнасці. Аб гэтым сведчыць той факт, што ўжо пасля праверкі і абмену партыйных дакументаў у партыйных арганізацыях Беларусі ўскрыта многа ворагаў, якія шкодзілі на радзе важнейшых участкаў сацыялістычнага будаўніцтва і нават праніклі ў ЦК КП(б)Б.

З'езд падкрэслвае, што несвоечасоваму выкрыццю фашысцкіх шпіёнаў і шкоднікаў, займаўшых нават кіруючыя пасты, спрыяла адсутнасць да апошняга часу разгорнутай большэвіцкай крытыкі і самакрытыкі ў КП(б)Б і ў ЦК КП(б)Б, а таксама наяўнасць элементаў сямейства насці і групаўшчыны ў кіраўніцтве КП(б)Б.

Прынцып дэмакратычнага цэнтралізма і статут партыі ў КП(б)Б

грубейшым чынам парушаліся. Самасупакоенасць, забыццё факта капіталістычнага акружэння і пагранічнасці БССР, самавыхваленне і падхалімства, перагварэнне пленумаў мясцовых партыйных камітэтаў, пленумаў ЦК КП(б)Б і пасяджэнняў актываў у арэну пустых парадаў, выхвальных маніфестацый аб поспехах—засмечвала галовы, усыпляла людзей, замазвала недахопы ў рабоце і забівала ўсякае пачуццё пільнасці.

Усё гэта з'явілася галоўнай прычынай той палітычнай слепаты, якая была праяўлена ЦК КП(б)Б і партыйнымі камітэтамі на месцах. ЦК КП(б)Б да апошняга часу яшчэ не перабудоваў сваёй практычнай работы ў адпаведнасці з рашэннямі Лютаўскага Пленума ЦК ВКП(б) і ўказаннямі таварыша Сталіна.

У КП(б)Б зусім недастаткова пастаўлена палітычная і дзелавая падрыхтоўка партыйных кадраў, падбор і выхаванне якіх яшчэ не сталі асноўнай работай партыйных кіраўнікоў і партыйных арганізацый.

XVI з'езд лічыць пастаўку партыйнай прапаганды і палітычнай агітацыі ў КП(б)Б і кіраўніцтва гэтай важнейшай справай з боку ЦК КП(б)Б вельмі недавальняючым. Справа марксісцка-ленінскай прапаганды перадаваўся другарадным, а ў радзе выпадкаў сумнігальным у партыйных адносінах людзям, што, у прыватнасці, пацвярджаецца выкрыццём значнай колькасці ворлгаў сярод прапагандыстаў. У рабоце партыйных школ і гурткоў яшчэ далёка не зжыт адрыв прапаганды ад злобадзенных пытанняў міжнароднай і ўнутранай палітыкі. Гісторыя большэвіцкай партыі ў КП(б)Б выкладаецца і вывучаецца схаластычна, без сувязі з гісторыяй усёй краіны.

Да гэтага часу зусім недавальняюча пастаўлена вывучэнне гісторыі КП(б)Б і рэвалюцыйнага руху, ў Беларусі.

Палітычная агітацыя ў масах па свайму зместу і ахопу далёка не адпавядае патрабаванням сённяшняга дня і не адказвае задачам, якія выцякаюць з палітычнага павароту ў жыцці краіны, у сувязі з прыняццём новай Сталінскай Канстытуцыі. Агітацыя носіць павярхоўны характар, адарвана ад злобадзенных пытанняў міжнароднага і ўнутранага становішча краіны. Зусім недавальняюча пастаўлена антырэлігійная прапаганда.

XVI з'езд КП(б)Б адзначае, што апарат Соўнаркома і ЦВК быў засмечан чуждымі, варожымі і неправеранымі людзьмі. У рабоце Соўнаркома і ЦВК мелі месца буйнейшыя прарывы і палітычныя скажэнні палітыкі партыі. СНК і ЦВК БССР тармазілі перабудову работы савецкага апарата і правільнае вырашэнне пытанняў гаспадарчага і савецкага будаўніцтва.

Перагібы ў адносінах да калгаснікаў і аднаасобнікаў, ўскрытыя ў Лепельскім раёне і ў радзе іншых раёнаў і акруг Беларусі, паказваюць, што кіраўніцтва КП(б)Б праявіла палітычную слепату ў адносінах кіруемых ім органаў і недаацэньвала задачу умацавання пагранічнай паласы.

У сельскай гаспадарцы, і асабліва ў жывёлагадоўлі, а таксама ў прамысловасці, на транспарце і ў галіне народнай асветы было шырока разгорнута шкодніцтва.

ЦК КП(б)Б і партарганізацыі не здолелі своєчасова раскрыць і папярэдзіць шкодніцкую дзейнасць у Наркамземе, Наркомасветы і ў радзе іншых галін гаспадаркі і культуры Беларусі.

З'езд КП(б)Б адзначае, што ў рабоце савецкіх, гаспадарчых орга-

наў і наркаматаў маюць месца зусім недапушчальная маруднасць і дабрадушнасць у справе ліквідацыі вынікаў шкодніцтва.

Не гледзячы на поспехі, дасягнутыя ў галіне нацыянальна-культурнага будаўніцтва за справахдачны перыяд, з'езд адзначае меую месца недаацэнку з боку ЦК КП(б)Б велізарнага значэння нацыянальна-культурнага будаўніцтва ў Беларусі, у выніку чаго на гэтым участку ёсць сурэзныя прарывы. Трацкісцкія, нацыянал-фашысцкія і бухарынскія агенты фашызма, прабраўшыся ў кіруючыя апараты культурнага фронту, свядома праводзілі лінію на зрыў і затрымку развіцця нацыянальнай па форме і сацыялістычнай па зместу культуры (Наркомзсветы, Белдзяржвыдавецтва, Саюз пісьменнікаў, Акадэмія навук, педагагічны інстытут, універсітэт, тэатр і т. д.).

XVI з'езд КП(б)Б запэўнівае ЦК ВКП(б) і правадыра партыі таварыша Сталіна, што большэвікі Беларусі бязлітасна разіромяць трацкісцкіх, зіноўеўскіх, бухарынскіх, нацыянал-фашысцкіх шпіёнаў, шкоднікаў, тэрарыстаў—агентаў германа-японскага і польскага фашызма.

Злейшых ворагаў народу, прадаўшых радзіму, агентаў замежных разведак мы будзем знішчаць як шаленых сабак. Уся КП(б)Б акажа ў гэтай справе штодзённую дапамогу органам НКВД на чале з іх баявым кіраўніком тав. Ежовым.

XVI з'езд КП(б)Б абавязвае ЦК КП(б)Б і ўсе партыйныя арганізацыі ў сувязі далейшай рабоце няўхільна ажыццяўляць рашэнні Лютаўскага Пленума ЦК ВКП(б) і ўказанні таварыша Сталіна, які дадзены ў яго дакладзе і заключным слове на Пленуме, змагаючыся з усякай самасупакоенасцю і бясконатнасцю ў рабоце. Партыйныя арганізацыі павінны карэнным чынам палепшыць пастаўку прапаганды марксізма-ленінізма і палітычнай агітацыі, выхоўваць партыйных і непартыйных большэвікоў у духу пролетарскага інтэрнацыяналізма, беззаветнай адданасці справе Леніна—Сталіна, у духу ўсямернага ўзмацнення большэвіцкай пільнасці і непрымымасці да ворагаў народу.

Пільнасць павінна заключацца перш за ўсё ў ідэйным узбраенні куністаў, у авалоданні вучэннем Маркса—Энгельса—Леніна—Сталіна, у разгортванні крытыкі і самакрытыкі, ва ўменні выкрываць і знішчаць трацкісцкіх, бухарынскіх, германа-японскіх, польскіх і нацыянал-фашысцкіх шпіёнаў, дыверсантаў і тэрарыстаў.

З'езд прапануе ЦК КП(б)Б наладзіць сістэматычную работу па азнаямленню партыйных і непартыйных большэвікоў з мэтамі, метадамі і практыкай шкодніцкай і дыверсійнай работы замежных разведчых органаў і іх трацкісцка-бухарынскай і нацыянал-фашысцкай аагентуры.

З'езд КП(б)Б абавязвае ЦК КП(б)Б перабудоваць сваю работу такім чынам, каб галоўным у рабоце ЦК КП(б)Б была данамога акругама, гаркомам і райкомам у выкананні рашэнняў Лютаўскага Пленума ЦК ВКП(б) і ўказанняў таварыша Сталіна і у падрыхтоўцы да выбараў у вярхоўныя органы краіны.

Справа падбору і выхавання работнікаў павінна быць асноўнай работай партыйных кіраўнікоў. У падборы работнікаў неабходна няўхільна кіравацца рашэннем Пленума ЦК ВКП(б), які абавязвае «партыйныя арганізацыі аднавіць большэвіцкую практыку палітычнага і дзелавога падыходу да пытанняў размеркавання партыйных сіл, вы

ключающую всякую семейственность и арцельность, з тым каб работнікі правяралися сістэматычна па рэзультатах іх работы»

ЦК КП(б)У павінен узмацніць сувязь з партыйнымі арганізацыямі, у тым ліку з пярвочнымі партарганізацыямі, забяспечыць рэгулярныя скліканні актывав, уцягненне ў работу членаў пленумаў гаркомаў, райкомаў, членаў парткомаў.

З'езд даручае ЦК КП(б)У прыняць меры да своєчасовага выканання усімі партарганізацыямі КП(б)У пастановы Пленума ЦК ВКП(б) аб падборы намеснікаў сакратароў акругкомаў, гаркомаў, райкомаў і парткомаў.

Усе партыйныя арганізацыі павінны выканаць на справе ўказанне таварыша Сталіна аб чужых адносінах да членаў партыі, пераадаваўшы рашэнні аб няправільна выключаных з партыі за паслушны і скончыць разгляд апеляцый. Строга прытрымліваюцца пастановы ЦК ВКП(б) аб прыёме ў партыю, падыходзячы індывідуальна да кожнага прымаемага ў члены і кандыдаты партыі і у спачувальчыя.

З'езд даручае партыйным арганізацыям у бліжэйшы час знішчыць маючыяся ў КП(б)У сурэзныя недахопы ў рабоце з кандыдатамі і спачувальчымі.

ЦК КП(б)У павінен сур'ёзна паставіць справу партыйнай прапаганды, падбраць на гэты ўчастак у бліжэйшы час лепшыя партыйныя сілы. Сакратары гаркомаў, райкомаў і парткомаў павінны самі змагацца з вытанымі пастаноўкі партыйнай прапаганды і агітацыі, сістэматычна інструктаваць прапагандыстаў і агітатараў па пытаннях палітыкі партыі, арганізавань для партыйнага актыва кансультацыі і даклады на асноўных пытаннях міжнароднага і ўнутранага становішча краіны.

У дадзеным разгортванні партыйнай прапаганды неабходна зыходзіць з таго, каб, у адпаведнасці з указаннямі таварыша Сталіна ў яго пісьме ўкладчыкам падручніка па гісторыі ВКП(б), раіўша палепшыць вывучэнне камуністамі гісторыі і палітыкі партыі, яе барацьбы супроць небольшэвіцкіх плыней і груповак.

Неабходна карэнным чынам палепшыць палітычную агітацыю з тым, каб яна забяспечвала своєчасовае даявідзе і мерапрыемстваў партыі і ўрада да свядомасці кожнага працоўнага.

У агітацыйнай рабоце неабходна шырока практыкаваць правядзенне палітзас у горадзе, на прадпрыемствах і ў канцэлах з ахотам аднаасобніцтва. Не павінна быць ні аднаго прадпрыемства ўстаноў, калгаса, населенага пункта, навучальнай установы, арцель, куды-б рэгулярна не прыязджалі партыйныя агітатары для растлумачэння міжнароднага і ўнутранага становішча СССР і чарговых задатч партыі і савецкай улады.

З'езд падкрэслівае велізарнае значэнне антырэлігійнай прапаганды ў сучасны момант і лічыць найпершым абавязкам кожнай партыйнай арганізацыі—наладжанне шырокай сістэматычнай і сур'ёзнай прапаганды ў масах, выкрываючы сутнасць контррэвалюцыйнай шпіёнскай работы царкоўнікаў і сектанцкіх груп.

XVI з'езд КП(б)У даручае ЦК КП(б)У у самы кароткі тэрмін распрацаваць і ажыццявіць суму мерапрыемстваў у галіне палітычнай падрыхтоўкі і перападрыхтоўкі партыйных кадраў, актыва іспрадарчых і савецкіх работнікаў, кіруючыся рашэннямі Пленума ЦК ВКП(б) і ўказаннямі таварыша Сталіна.

ЦК КП(б)У, гаркомы і райкомы на месцах павінны раіць амацаць кіраўніцтва друкам, узмацніць газеты і выдавецтвы кваліфіка-

ванымі праверанымі людзьмі, вышэй узняць ідэйна-палітычны ўзровень газет, забяспечыць шырокае разгортванне на іх старонках большэвіцкай крытыкі і самакрытыкі, узмацніць сувязь газет з масамі.

З'езд абавязвае партыйныя арганізацыі Беларусі, наркаматы, трэсты і дырэктароў прадпрыемстваў прыняць усе меры да поўнай ліквідацыі вынікаў трацкіска-бухарынскага і нацыяналі-фашысцкага шкодніцтва ў прамысловасці, у сельскай гаспадарцы, у галіне будаўніцтва, чыгуначнага, воднага, шасейнага транспарту і гандлю Беларусі.

Партыйныя арганізацыі павінны забяспечыць безумоўнае выкананне ўсіх заданняў партыі і ўрада па выпуску прадукцыі прамысловасці, у асаблівасці якасных паказальнікаў, узмацніць кіраўніцтва стаханаўскім рухам, шырока разгарнуць яго, узмацніць працоўную дысцыпліну на прадпрыемствах, смялей вылучаць маладых, адданных партыі рабочых-стаханаўцаў, інжынерна-тэхнічных работнікаў на камандныя пасады ў прамысловасці і на транспарце.

З'езд даручае партыйным арганізацыям забяспечыць узмацненне партыйнага кіраўніцтва гаспадарчымі арганізацыямі ў прамысловасці, на транспарце, у сельскай гаспадарцы, не дапускаючы падмены гаспадарнікаў, шырока разгортваючы і падтрымліваючы іх ініцыятыву.

Забяспечыць безумоўнае выкананне рашэнняў ЦК ВКП(б) аб рэгулярным скліканні актываў наркаматаў, трэстаў, прадпрыемстваў, дарог і т. д., аднавіць і арганізаваць работу вытворчых нарад на ўсіх прадпрыемствах, разгортваючы большэвіцкую крытыку і самакрытыку ўсіх недахопаў у рабоце гаспадарнікаў, дапамагаючы ім у авалоданні большэвізмам.

З'езд лічыць цэнтральнай задачай ўсіх партыйных, гаспадарчых, савецкіх і прафесіянальных арганізацый Беларусі штодзённыя клопаты аб даўнейшым палепшанні матэрыяльна-бытавога абслугоўвання шырокіх працоўных мас БССР. Важнейшай задачай партыйных арганізацый Беларусі з'яўляецца рашучае палепшанне работы легкай, харчовай і мясцовай прамысловасці, значнае павелічэнне выпуску тавараў шырокага спажывання, у асаблівасці з мясцовай сыравіны.

З'езд даручае ЦК КП(б)Б і СНК Беларусі прыняць неадкладныя меры да ліквідацыі адставання энергетычнай гаспадаркі ад патрэб народнай гаспадаркі ў электраэнергіі, прыняўшы меры да палепшання работы БелДРЭС'а і іншых электрычных станцый рэспублікі.

З'езд абавязвае ЦК КП(б)Б і СНК БССР аддаць выключна сур'ёзную ўвагу складанню плана 3-й пяцігодкі і шырока прыцягнуць да яго распрацоўкі і абмеркавання партыйныя актыўныя, стаханаўцаў прадпрыемстваў і сельскай гаспадаркі, бачных спецыялістаў, ІТР і інш.

ЦК КП(б)Б павінен рашуча зжыць існаваўшую практыку прызначэння партыйна-палітычнай работы ў гарадах і ролі горада ў сацыялістычным будаўніцтве рэспублікі, забяспечыць ва ўсёй сваёй рабоце вядучую ролю гарадоў у партыйна-палітычнай і гаспадарчай рабоце рэспублікі і вырошчванні партыйных кадраў.

Ліквідацыя вынікаў шкодніцтва ў галіне сельскай гаспадаркі з'яўляецца адной з асноўных задач КП(б)Б на прадстаячы перыяд.

З'езд даручае ЦК КП(б)Б і СНК БССР прыняць усе меры да поўнай ліквідацыі вынікаў шкодніцтва ў галіне жывелагадоўлі, у пры-ватнасці, арганізаваць рашучую барацьбу за спыненне эпідэмічных захворванняў.

З'езд асабліва падкрэслівае задачу ўздому, вырошчвання і заха-

вання конскага пагалоўя Беларусі і папярэджае ўсе партыйныя арганізацыі, што яны павінны адносіцца да гэтай справы, як да важнейшай дзяржаўнай, гаспадарчай, палітычнай і абароннай задачы.

Партыйныя арганізацыі КП(б)Б павінны весці рашучую барацьбу з усякімі парушэннямі Статута сельскагаспадарчай арцелі, забяспечыць сапраўдны пастаянны кантроль агульных сходаў калгаснікаў за работай праўленняў калгасаў.

З'езд выгае прынятыя па ініцыятыве таварыша Сталіна рашэнні ЦК ВКП(б) і СНК Саюза ССР аб буйных ільготах і дапамозе калгасам і аднаасобнікам БССР і звярчае ўвагу ўсіх партыйных, савецкіх і гаспадарчых арганізацый на тое, што аказаная калгаснікам і аднаасобнікам велізарная матэрыяльная дапамога павінна з'явіцца магутным рычагом арганізацыйна-гаспадарчага ўмацавання калгасаў і ўздыму жыццёвага ўзроўню працоўных мас калгаснікаў і аднаасобнікаў Беларусі.

Партарганізацыі КП(б)Б абавязаны забяспечыць, на аснове практычнага правядзення гэтых важнейшых рашэнняў партыі і ўрада ў жыццё, яшчэ большы ўздым творчага энтузіязма калгаснікаў і аднаасобнікаў Беларусі на выкананне чарговых гаспадарчых задач (сеназборка, уборка ўраджаю, выкананне дзяржаўных абавязацельстваў і т. д.).

Важнейшай палітычнай і гаспадарчай задачай усёй КП(б)Б з'яўляецца барацьба за ўсямернае павышэнне кошту працядня ў кожным калгасе Беларусі.

ЦК КП(б)Б, акругкомы і райкомы абавязаны забяспечыць, рашучае палепшанне гаспадарчай і партыйна-палітычнай работы ў МТС і саўгасах.

ЦК КП(б)Б і ўсе партыйныя арганізацыі Беларусі, у мэтах ліквідацыі адставання раду галін сельскай гаспадаркі Беларусі і поўнай ліквідацыі вынікаў шкодніцтва, павінны неадкладна прыняць меры да ўмацавання зямельных органаў у цэнтры і на месцах моцнымі, правэранымі палітычна і прыгоднымі па дзелавой кваліфікацыі работнікамі, звярнуўшы ўвагу на вылучэнне растурых работнікаў і асабліва жанчын (старшыні-калгасаў, брыгадзіры, трактарысты і т. д.).

XVI з'езд КП(б)Б даручае ЦК КП(б)Б і Соўнаркому БССР у далейшай сваёй рабоце забяспечыць правільнае ўвядзенне севазвароту, карэннае палепшанне справы насеннаводства, жывелагадоўлі, агра-тэхнікі, асваенне новых зямель (мелярацыя, раскарчозка і т. д.) з тым, каб па-большэвіцку выканаць ўказанні таварыша Сталіна аб вытворчасці 7—8 мільярдаў пудоў хлеба.

З'езд даручае партыйным арганізацыям КП(б)Б прыняць сур'ёзныя меры да палепшання партыйна-палітычнай работы сярод н. ст. аўніцтва, да поўнай ліквідацыі ўсіх вынікаў шкодніцтва ў органах Наркомасветы, у школе і на іншых участках нацыянальна-культурнага будаўніцтва.

Неабходна навесці большэвіцкі парадак у выдавецкіх арганізацыях і Саюзе пісьменнікаў.

ЦК КП(б)Б павінен у бліжэйшы час умацаваць органы народнай асветы і іншыя ўчасткі нацыянальна-культурнага будаўніцтва (літаратура, мастацтва, навуковыя і вышэйшыя навучальныя установы і т. д.) правэранымі большэвіцкімі кадрамі, смела вылучаючы растурых маладых работнікаў, у асаблівасці з беларусаў.

ЦК, гаркомы, акругкомы і райкомы павінны ўзяць пад свой асобны

кантроль справу дапамогі і выхавання работнікаў ідэалагічнага фронту, у асаблівасці новавылучаных маладых кадраў.

З'езд асабліва падкрэслівае, што сувязь партыйных арганізацый КП(б)Б з часцямі Чырвонай Арміі ў сучасны момант як ніколі павінна быць самай цеснай. З'езд абавязвае ўсе партыйныя арганізацыі аказваць ўсямерную дапамогу партыйным арганізацыям Чырвонай Арміі і пагранічнай аховы ў справе выканання ўскладзеных на іх задач па выхаванню чырвонаармейцаў і камандна-палітычнага састава арміі ў духу савецкага патрыятызма, непрымырасці да ўсіх ворагаў народа, ўмацавання боездольнасці Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі і беззаветнай адданасці камуністычнай партыі і таварышу Сталіну.

Адзначаючы дрэнную работу масавых грамадскіх абаронных арганізацый (Асаавіяж, «Чырвоны крыж» і т. д.), з'езд даручае ЦК КП(б)Б і ўсім партыйным арганізацыям прыняць меры да ажыўлення і палепшання работы гэтых важнейшых абаронных арганізацый, рашуча ачышчаючы кіраўніцтва іх ад чуждых і варожых элементаў.

З'езд абавязвае ЦК КП(б)Б у сваёй штодзённай рабоце аказваць максімальную дапамогу ў наладжанні партыйна-палітычнай работы на граніцы і хутчэйшай ліквідацыі вынікаў шкідніцтва, ўмацаванні боездольнасці чыгуначнага, воднага і шасейнага транспарту рэспублікі, маючага вялікае абароннае значэнне.

Патрыхтоўка да выбараў у саветы на аснове Сталінскай Канстытуцыі, задача ўзначальваць палітычны наварот у жыцці краіны патрабуе ад усіх партыйных арганізацый КП(б)Б выключнай увагі і клопатаў аб палепшанні работы ўсіх органаў савецкай улады ў Беларусі.

Важнейшае палітычнае рашэнне ЦК ВКП(б) і СНК Саюза ССР аб вызваленні сельскіх саветаў ад збору паставак, налагавых функцый, стварае поўную магчымасць для сур'езнага уздыму і палепшання работы сельсаветаў. З'езд абавязвае партыйныя арганізацыі забяспечыць перабудову работы сельскіх саветаў у духу патрабаванняў Сталінскай Канстытуцыі.

З'езд прапануе ЦК КП(б)Б, акругакам, гаркамам і райкамам партыі смялен вылучаць на кіруючую савецкую работу у раснах і гарадах маладых, вырашлых, якія карыстаюцца аўтарытэтам, дзелавых і палітычна правяраных работнікаў з старшын сельсаветаў, профсаюзнай актыва, з лепшых стаханаўцаў прамысловасці і сельскай гаспадаркі.

З'езд адзначае выключную запущанасць профсаюзнай работы на прадпрыемствах у гарадах і раёнах Беларусі і прапануе ЦК КП(б)Б і ўсім партыйным арганізацыям Беларусі забяспечыць штодзённае і канкрэтнае кіраўніцтва і дапамогу профсаюзным арганізацыям у іх перабудове на аснове рашэнняў VI пленума ВЦСПС.

Адзначаючы буйнейшыя недахопы ў рабоце ЛКСМБ, з'езд даручае ЦК КП(б)Б і партарганізацыям забяспечыць штодзённае кіраўніцтва і канкрэтную дапамогу комсамольскім арганізацыям Беларусі ў перабудове іх работы на аснове рашэнняў III пленума ЦК ВЛКСМ.

XVI з'езд КП(б)Б прапануе ЦК КП(б)Б прыняць неадкладныя меры да рашучага палепшання работы акруговых арганізацый і абавязвае ЦК КП(б)Б, Соўпэрко, ЦВК БССР прыняць усе захады да ўзмацнення гаспадарчай і палітычнай работы ў акругах і пагранічных раёнах.

З'езд падкрэслівае вялікае значэнне ўсямернага ўмацавання дружбы народаў Савецкага Саюза і інтэрнацыянальнага выхавання

працоўных мас для далейшых поспехаў у барацьбе за пабудову камунізма.

Партыйныя арганізацыі КП(б)Б і ў далейшым павінны рашуча змагацца з усімі скажэннямі ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі.

XVI з'езд КП(б)Б запэўнівае ЦК ВКП(б) і таварыша Сталіна, што камуністычная партыя большэвікоў Беларусі, бязлітасна выкрываючы і знішчаючы ворагаў народу, будзе і ў далейшым надзейнай апорай Цэнтральнага Камітэта ВКП(б).

Большэвікі Беларусі, цесна згуртаваныя вакол ЦК ВКП(б) і вялікага правадыра партыі і працоўных таварыша Сталіна, узброеныя рашэннямі Лютаўскага Пленума ЦК ВКП(б), ліквідуюць недахопы ў сваёй рабоце, выкарчуюць і знішчаць да канца трацкісцкіх, бухарынскіх, нацыянал-фашысцкіх бандытаў, германа-японскіх і польскіх шпіёнаў і дыверсантаў і забяспечаць ператварэнне ордэнаў Беларусі ў непрыступную крэпасць абароны нашага вялікага Савецкага Саюза.

Новы склад Пленума ЦК КП(б)Б, абраны на XVI з'ездзе КП(б)Б

Члены ЦК КП(б)Б, абраныя на XVI з'ездзе КП(б)Б

1. АЎГУСТАЙЦІС А. В.	33. ЛІХАЧОЎ І. М.
2. АНАНЬЕЎ А. А.	34. ЛЯХАЎ П. Д.
3. БАЛЦІН А. Я.	35. МАЙСЕЕЎ Л. А.
4. БАЛЫЧЭНКА Р. Л.	36. МАР'ЯНАЎ Б. Л.
5. БЕЛОЎ І. П.	37. МЕЗІС А. І.
6. БЕРМАН Б. Д.	38. НІЗАЎЦОЎ Н. Ф.
7. БУРАЧЭЎСКІ П. П.	39. НОВІКАЎ М. М.
8. ВАЙНОВІЧ Ф. М.	40. ПАГОДЗІН Д. Д.
9. ВАЛКОВІЧ Д. І.	41. ПАТАПЕЙКА В. Д.
10. ВАРОНЧАНКА А. І.	42. ПЕТРОЎСКІ Л. Г.
11. ГАРАЧОЎ Е. І.	43. ПОДЛАС К. П.
12. ГЛІКСОН О. М.	44. РАМАНЕНКА С. М.
13. ГОТФРЫД Л. А.	45. РУБІНШТЭЙН Г. М.
14. ГУРЭВІЧ Н. Г.	46. РЫЖЫКАЎ І. І.
15. ДЗЕНІСКЕВІЧ Н. М.	47. РЫКАЎ М. А.
16. ЕМЕЛЬЯНАЎ А. А.	48. СМІРНОЎ Г. І.
17. ЖАБРЭЎ І. А.	49. СМІРНОЎ І. В.
18. ЖЭЛУДОЎ К. М.	50. СТАКУН М. О.
19. ЖУКОВІЧ Е. Ф.	51. СУРТА І. З.
20. ЖУРАЎЛЁЎ І. Г.	52. СУХАНАВА О. Ф.
21. ЖЫТКОЎ І. К.	53. СУХАРУЧКІН І. А.
22. КАЗЮК Н. В.	54. СЫЧОЎ І. І.
23. КАВАЛЁЎ Г. Б.	55. ТУРЛАЙ А. А.
24. КАВАЛЁЎ З. Т.	56. ХАЙЛОЎ М. Ф.
25. КАЛЬЦОЎ В. Г.	57. ХАРХОРЫН Г. С.
26. КАМЕНШТЭЙН С. Д.	58. ХІЖЫНКОЎ П. А.
27. КРАПАЧОЎ А. М.	59. ЦВЕТКОЎ А. Ф.
28. КУДЗЕЛЬСКІ Р. С.	60. ЧЭРНЫШОЎ В. Я.
29. ЛЕВІН Е. Я.	61. ЧЭЧЫН А. П.
30. ЛЕХЕРЗАК Ю. М.	62. ШАРАНГОВІЧ В. Ф.
31. ЛІСКОВІЧ М. І.	63. ЮНГ Н. А.
32. ЛІТВІН Н. І.	64. ЮРКОЎ Д. В.

Кандыдаты ў члены ЦК КП(б)Б, абраныя на XVI з'ездзе КП(б)Б

1. ХАСКІН С. Б.	4. КАЗАЧОНАК Г. С.
2. ЧУНДЗЕРАЎ П. С.	5. РАЗГОНАЎ В. Ф.
3. ПРУСАКОВА Е. К.	6. БОРТНІКАЎ М. М.

7. ЕРЭНБУРГ М. І.	15. КОНІКАЎ І. М.
8. ЮМАНАЎ Ф. С.	16. ЛЫНЬКОЎ М. Т.
9. МАРХЕЛЬ Н. Ф.	17. БАРАНЧЫК І. В.
10. ЦІШКЕВІЧ В. В.	18. АНІСАЎ М. В.
11. НІКІЦІН П. Н.	19. ЛАБАДАЕЎ М. Г.
12. ТКАЧЭВІЧ І. М.	20. КАЦ М. І.
13. ПІМЕНАЎ В. П.	21. ПЕТРУХІН М. Ф.
14. АШАК І. Ю.	

Члены рэвізійнай камісіі,

абраныя на XVI з'ездзе КП(б)Б

1. БЫСТРОЎ Н. М.	5. КАГАНОЎСКІ О. Л.
2. КАЧЭЛІН М. М.	6. РАЗАНАВА А. І.
3. МІНЧОНАК А. Г.	7. МЕЛІХАЎ Д. Е.
4. МАЛІНІН Н. І.	

Пленум ЦК КП(б)Б

20 чэрвеня адбыўся Пленум ЦК КП(б)Б, выбранага XVI з'ездам.

Пленум закрытым (тайным) галасаваннем аднагалосна выбраў першым сакратаром ЦК КП(б)Б тав. ШАРАНГОВІЧА В. Ф.; другім сакратаром ЦК КП(б)Б тав. ДЗЕНІСКЕВІЧА Н. М.; трэцім сакратаром ЦК КП(б)Б—тав. ПАТАПЕЙКА В. Д.

Пленум закрытым (тайным) галасаваннем выбраў бюро ЦК у складзе 11 членаў і 7 кандыдатаў.

Члены бюро ЦК КП(б)Б

1. ШАРАНГОВІЧ В. Ф.	7. ЖУРАЎЛЕЎ І. Г.
2. ВАЛКОВІЧ Д. І.	8. СТАКУН М. О.
3. ДЗЕНІСКЕВІЧ Н. М.	9. БЕРМАН Б. Д.
4. ПАТАПЕЙКА В. Д.	10. НІЗАЎЦОЎ Н. Ф.
5. БЕЛОЎ І. П.	11. ВАРОНЧАНКА А. А.
6. МЕЗІС А. І.	

Кандыдаты ў члены бюро ЦК КП(б)Б

1. АЎГУСТАЙЦІС А. В.	5. СУРТА І. З.
2. РУБІНШТЭЙН Г. М.	6. ГОТФРЫД Л. А.
3. ВАЙНОВІЧ Ф. М.	7. ЮРКОЎ Д. В.
4. ЛІТВІН Н. І.	

Пленум зацвердзіў загадчыкамі аддзелаў ЦК КП(б)Б —т. Рубінштэйна Г. М. загадчыкам Аддзелаў кіруючых парторганаў, Готфрыда Л. А. Аддзелаў прапаганды і агітацыі, Вайновіча Ф. М.—Сельскагаспадарчым аддзелам, Лехерзака Ю. М.—Прамысловатранспартным аддзелам, Аддзелаў друку і выдавецтваў—т. Казюка Н. В., Культурна-асветным аддзелам—т. Башмачнікава. Аддзелаў навукі і школ—т. Петрова В. Рэдактарам «Звязды» зацверджан т. Юркоў Д. В.

У ДА ПАМОГУ ПРАПАГАНДЫСТУ

К ВЫВУЧЭННЮ ГІСТОРЫІ ВКП(б)

Адзел партыйнай прапа-
ганды і агітацыі ЦК ВКП(б)

Праграма па гісторыі ВКП(б) для партыйных гурткоў

(ПРАКТ)

Тэма I

Бараньба за стварэнне марксісцкай, соцыял-дэмакратычнай партыі ў
Расіі (ад стварэння плеханаўскай «Групы вызвалення працы»—1883 г.
да з'яўлення першых нумароў «Искры»—1900—1901 гг.)

РАБОЧЫ РУХ У РАСІІ Ў 80—90-х ГАДАХ.

ПАЧАТАК МАРКСІЗМА Ў РАСІІ

Эканамічны лад дэрэволюцыйнай Расіі. Адсталасць капіталістыч-
нага развіцця Расіі ў параўнанні з перадавымі капіталістычнымі краі-
намі Еўропы і Амерыкі. Паяўнасць у дэрэволюцыйнай Расіі як новых,
сучасных з пункту погляду капіталізма, класаў, так і старых, дакапі-
талістычных класаў. Дробнабуржуазны характар краіны, перавага ў
вёсцы дробнай сялянскай гаспадаркі. Памешчыцкае землеўладанне і
рэшткі прыгонніцтва ў вёсцы.

Развіццё ў 80—90 гг. капіталізма ў Расіі. Рост рабочага класа, роз-
народнасць складу рабочага класа. Распаўсюджанне сялянства, выдзяленне
беднаты і кулацтва ў вёсцы.

Палітычны лад царскай Расіі. Царскае самадзяржаўе—дыктатура
прыгоннікаў-памешчыкаў—злейшы вораг народу. Дзяржаўны апарат
самадзяржаўя: чыноўніцтва, паліцыя, суд, духавенства і т. д. зброя
паўвладання рабочых і сялян. Палітычнае бюспраўе, варварская эксплуата-
цыя рабочых і сялян у царскай Расіі. Нацыянальны гнет: царская
Расія—турма народаў.

*) Публікуючы даны праект праграмы для партыйных гурткоў па гісторыі ВКП(б),
Адзел партыйнай прапаганды і агітацыі ЦК ВКП(б) звяртаецца з просьбай да чыта-
чоў «В помощь партийной учебе» прыслаць свае заўвагі.

Дробнабуржуазная інтэлігенцыя, распаўсюджванне ў яе асяродкі народніцкіх тэорыі. Адлюстраванне ў народніцтве стыхійнага сялянскага прагэсту супроць памешчыцкага гнету. Рэакцыянасць народніцкіх тэорыі і народніцкай тактыкі індывідуальнага тэрору.

Палітычная рэакцыя ў Расіі ў 80-я гг. Рабочы рух. Стачкі рабочых і характар гэтых стачак. Стачка 1885 г. у Орэхава-Зуева і яе значэнне.

Утварэнне плеханаўскай «Групы вызвалення працы» (Жэнева, 1883 г.). Прапаганда «Групай вызвалення працы» ідэй марксізма ў Расіі. Барацьба «Групы вызвалення працы» супроць народніцтва.

Праграмы «Групы вызвалення працы» (1884 і 1887 гг.). Перажыткі народніцтва і зародкі апартунізма ў праграмах «Групы вызвалення працы» і ў работах яе кіраўнікоў (Плеханаў, Аксельрод і інш.). «Група «Вызваленне працы» толькі тэарэтычна асновала соцыял-дэмакратыю і зрабіла першы крок насустрач рабочаму руху» (Ленін).

Марксісцкія гурткі 80-х гадоў (Благоева, Бруснева, Федасеева і інш.). Пачатак рэвалюцыйнай дзейнасці Леніна (1887—1893 гг.—Казань, Самара).

БАРАЦЬБА ЛЕНІНА ЗА РЭВОЛЮЦЫЙНЫ МАРКСІЗМ І ЗА СТВАРЭННЕ МАРКСІСЦКАЙ ПРОЛЕТАРСКАЙ ПАРТЫІ Ў РАСІІ ў 90-я гг.

Уступленне сусветнага капіталізма ў імперыялістычную стадыю. Прыток у Расію замежнага капітала, будаўніцтва буйнейшых капіталістычных прадпрыемстваў. Канцэнтрацыя рабочага класа. Расія—вузлавая пункт супярэчнасцей імперыялізма. Перамяшчэнне цэнтра сусветнага рэвалюцыйнага руху ў Расію.

Прамысловы ўздым у другой палове 90-х гг. Эканамічныя стачкі рабочых.

Прыезд Леніна ў 1893 г. у Пецярбург і яго барацьба за рэвалюцыйны марксізм, за гегемонію пролетарыята, за стварэнне марксісцкай партыі рабочага класа ў Расіі.

Ліберальнае народніцтва 90-х гадоў (Міхайлоўскі і інш.) і яго паход супроць марксізма. Народніцтва—злейшы вораг марксізма, перашкода к развіццю масавай рэвалюцыйнай барацьбы з царызмам і стварэнню масавай рэвалюцыйнай партыі пролетарыята.

Барацьба Леніна супроць народніцтва. Выкрыццё Леніным рэакцыянасці народніцкай тэорыі, сродкаў і метадаў палітычнай барацьбы народнікаў. Значэнне работы Леніна. «Што такое «прыяцелі народа» і як яны ваююць супроць соцыял-дэмакратаў?» (1894 г.). Ідэйны разгром народніцтва, перамога марксізма.

З'яўленне ў Расіі «легальнага марксізма» (Струве, Туган-Барановскі і інш.). «Легальны марксізм»—спроба ліберальнай буржуазіі падпарадкаваць рабочы рух інтарэсам буржуазіі. Барацьба Леніна супроць «легальнага марксізма».

Ідэйны разгром народніцтва і «легальнага марксізма», як неабходная умова для перамогі рэвалюцыйнага марксізма і стварэння рэвалюцыйнай пролетарскай партыі новага тыпу.

Барацьба Леніна за пераход ад вузкай гурткавай прапаганды да масавай агітацыі сярод рабочых. Пецярбургскі «Саюз барацьбы за вызваленне рабочага класа», створаны Леніным (1895 г.)—зачатак рэ-

волюцыйнай партыі рабочага класа. Рознагалосці з Мартавым, пачатак эканамізма.

Дзейнасць «Саюза барацьбы» сярод рабочых Пенсбургі. Стачачны рух пад кіраўніцтвам «Саюза барацьбы» (1895—1897 гг.). Мясцовыя «Саюзы барацьбы» (Кіеў, Екацерынаслаў і т. д.) і іх работа.

Арышт і ссылка Леніна (1897 г.). Кіраўніцтва Леніна рабочым рухам у час турэмнага зняволення і ссылак.

Пачатак рэволюцыйнай дзейнасці Сталіна. Барацьба Сталіна ў 90-х гг. у Закаўказзі з «летальнымі марксістамі» і нацыяналістамі за рэволюцыйны марксізм. Арганізацыйная і прапагандысцкая работа Сталіна у рабочых гуртках. Стварэнне Сталіным, Цулуکیدзе, Кецховелі першых рэволюцыйных соцыял-дэмакратычных груп у Закаўказзі.

Узнікненне нацыянальных соцыял-дэмакратычных арганізацый (Польскай, Латышкай, Бунда).

Распаўсюджванне эканамізма. Яго сутнасць: адмаўленне палітычнай барацьбы рабочага класа, пропаведзь саматужніцтва ў арганізацыйных пытаннях, барацьба супроць стварэння масавай рэволюцыйнай пролетарскай партыі. Прычыны з'яўлення эканамізма: уплыў міжнароднага апартунізма (бериштэйнства), уплыў дробнабуржуазных элементаў, пранікшых у рабочы рух (інтэлігенцыя), наяўнасць дробнабуржуазных элементаў у самым рабочым класе (адсталыя слаі рабочага класа, рабочая арыстакратыя). Ленін ініцыятар барацьбы з эканамізмам. «Крэдо» эканамістаў і ленінскі «Прагэст рускіх соцыял-дэмакратаў» (1897 г.).

І з'езд РСДРП (Менск, 1898 г.). Маніфест І з'езда. Значэнне І з'езда, як этапу к стварэнню партыі.

Зварот Леніна зсылкі і ад'езд яго за мяжу (1900 г.) для кіраўніцтва справай арганізацыі партыі рабочага класа.

Тэма II

Утварэнне Расійскай соцыял-дэмакратычнай рабочай партыі і з'яўленне ўнутры партыі фракцый большэвікоў і меншэвікоў (1901—1904 гг.).

ЛЕНІНСКАЯ „ИСКРА“ У БАРАЦЬБЕ ЗА РЭВОЛЮЦЫЙНУЮ ПРОЛЕТАРСКУЮ ПАРТЫЮ

Прамысловы крызіс у пачатку 900-х гадоў. Уздым стихійнага рабочага руху. Пераход рабочага руху ад эканамічных стачак да палітычнай барацьбы з самадзяржаўем. Харкаўская маська 1900 г. Абухоўская абарона (май 1901 г.). Стачкі у Тыфлісе (Тбілісі). Палітычная дэманстрацыя батумскіх рабочых, кіруемая Сталіным (сакавік 1902 г.). Раскоўская стачка (лістапад 1902 г.). Усеагульная стачка на поўдні Расіі. Уплыў пролетарскай барацьбы на ўздым дэмакратычнага руху ў іншых слаях насельніцтва. Студэнцкія хваляванні. Рост сялянскага руху. Сялянскія хваляванні на Украіне (1902 г.). Рост нацыянальнага руху ў Закаўказзі, у Польшчы, на Украіне.

Барацьба царызма з рэволюцыйным рухам. «Наліцэйскі соцыялізм» (зубатаўшчына).

Становішча соцыял-дэмакратычных арганізацый у Расіі: адсутнасць адзінага цэнтра і адзінай лініі, праграмы і статута партыі. Гурткоўшчына, разброд, хістанні.

Газета «Искра» (Старая «Искра»—1900—1903 гг.). Гісторыя яе ўзнікнення. Роля Леніна ў стварэнні агульнарускай палітычнай газеты «Искры».

Барацьба «Искры» за стварэнне рэвалюцыйнай партыі рабочага класа новага тыпу у Расіі. Арганізацыйны план «Искры». Значэнне кнігі Леніна «Што рабіць?» (1902 г.) у барацьбе за стварэнне ў Расіі рэвалюцыйнай пролетарскай партыі новага тыпу.

Барацьба Леніна і «Искры» супроць эканамізма. Выкрыццё Леніным эканамізма, як буржуазнай агентуры ў рабочым руху, як рускай рознавіднасці міжнароднага апартунізма (берніштэйніянства). Барацьба Леніна і «Искры» супроць хвасцісцкай тактыкі эканамістаў і іх саматужніцтва ў арганізацыйных пытаннях. Ленін аб значэнні палітычнай барацьбы рабочага класа, аб неабходнасці звяржэння самадзяржаўя і заваёвы палітычных свабод, як бліжэйшай задачы рабочага класа. Міжнароднае значэнне барацьбы Леніна супроць эканамізма—рускай рознавіднасці берніштэйніянства.

Узнікненне партыі соц'ялістаў-рэвалюцыянераў (1902 г.). Барацьба Леніна і «Искры» супроць эсэраўска-народніцкага тэрарызма ў гэты перыяд. Узнікненне палітычнай арганізацыі ліберальнай буржуазіі—групы «Вызваленне» (1902 г.) і выкрыццё «Искрой» яе антырэвалюцыйнай сутнасці.

Стварэнне іскраўскіх арганізацый у Расіі і за мяжой. Агенты «Искры»—прафесіянальныя рэвалюцыянеры: Бабушкін, Бауман, Лігвінаў і інш.

Сталін—праваднік і абаронца лініі ленінскай «Искры» ў Закаўказзі. Барацьба Сталіна у Закаўказзі за ленінскі план арганізацыі партыі. Сталін—асновапаложнік першых соц'ял-дэмакратычных арганізацый ленінска-іскраўскага кірунку ў Закаўказзі.

Разгром «Искрой» эканамізма і заваёва мясцовых партыйных арганізацый.

Падрыхтоўка «Искрой» II з'езда партыі. Рознагалосі ўнутры рэдакцыі «Искры» па праграмных і тактычных пытаннях.

II З'ЕЗД РСДРП. З'ЯУЛЕННЕ ЎНУТРЫ ПАРТЫІ ФРАКЦЫЙ БОЛЬШЭВІКОЎ І МЕНШАВІКОЎ

II з'езд РСДРП (Брусель—Лондан, 1903 г.). Склад з'езда. Групоўка на з'ездзе. Задачи з'езда.

Барацьба Леніна за праграму партыі супроць эканамістаў (Акімаў, Мартынаў), супроць Троцкага і інш. Выступленне на з'ездзе Троцкага супроць дыктатуры пролетарыята. Барацьба Леніна за рэзервы пролетарыята (пытанні нацыянальны і сялянскі). Пытанні тактыкі (аб адносінах да ліберальнай буржуазіі, эсэраў і інш.).

Барацьба Леніна супроць Мартава і Троцкага па пытанню аб фармулёўцы § 1-га статута партыі. Гістарычнае значэнне барацьбы Леніна за § 1-ы статута. Пазіцыя Плеханава на з'ездзе.

Выбары цэнтральных органаў партыі і раскол на II з'ездзе. З'яўленне ўнутры партыі фракцый большэвікоў і меншавікоў.

Барацьба большэвікоў з меншавікамі і прымірэнцамі за рашэнні II з'езда РСДРП у 1903—1904 гг. Падтрымка большасцю мясцовых партыйных арганізацый рашэнняў II з'езда і пазіцыі большэвікоў. Выступленне меншавікоў супроць цэнтральных устаноў партыі і рашэнняў II з'езда. Пераход Плеханава на бок меншавікоў і пераход Леніна з рэдакцыі «Искры» і пераход «Искры» у рукі меншавікоў.

Прымірэнства часткі членаў ЦК большэвікоў (Красін, Глебаў-Наскоў і інш.). Захват прымірэнцамі Цэнтральнага Камітэта. Утварэнне бюро камітэтаў большасці.

Значэнне II з'езда ва утварэнні РСДРП. Сусветнае значэнне расколу партыі на II з'ездзе і з'яўленне ўнутры партыі фракцый большэвікоў і меншэвікоў.

Тэма III

Меншавікі і большэвікі ў перыяд руска-японскай вайны і першай рускай рэвалюцыі (1904—1907 гг.)

РЭВОЛЮЦЫЙНЫ РУХ І РАССТАНОўКА КЛАСАВЫХ СІЛ У РАСІІ НАПЯРЭДАДНІ 1905 ГОДА

Становішча рабочых і сялян у Расіі напярэдадні рэвалюцыі 1905 года. Нарастанне рабочага руху. Большэвікі на чале рабочага руху. Забастоўка ў Баку ў 1904 г., кіруемая Сталіным, і яе ўплыў на развіццё стачачнага руху ў краіне. Выступленне сялян супроць памешчыкаў. Нацыянальна-вызваленчы рух на акраінах.

Барацьба імперыялістычных дзяржаў за панаванне на Ціхім акіяне, за раздзел Кітая. Захватніцкая палітыка рускага царызма і сутычка царызма з японскім імперыялізмам на Далёкім Усходзе.

Руска-японская вайна (1904—1905 гг.). Адносіны большэвікоў і меншэвікоў да вайны. Паражэнне царызма ў вайне. Уплыў руска-японскай вайны на абвастрэнне класавых супярэчнасцей у Расіі. Рост рэвалюцыйнага і апазіцыйнага руху ў краіне. «Земская кампанія». Адносіны да яе большэвікоў і меншэвікоў.

9 студзеня 1905 г.—пачатак рэвалюцыі ў Расіі. Становішча ў краіне пасля 9 студзеня: вясеннія стачкі, першамаіскія дэманштрацыі, сялянскія хваляванні ў вёсцы.

Амстэрдамскі кангрэс II Інтэрнацыянала (1904 г.). Адносіны II Інтэрнацыянала да расколу ў РСДРП. Самастойная дэлегацыя большэвікоў на VI кангрэсе II Інтэрнацыянала.

БОЛЬШЭВІЦКАЯ І МЕНШЭВІЦКАЯ ЛІНІІ ў РЭВОЛЮЦЫІ 1905—1907 гг.

Расстаноўка класавых сіл у рэвалюцыі 1905 г. Звяржэнне самадзяржаўя і ліквідацыя рэштак прыгонніцтва—бліжэйшая задача рэвалюцыі. Клас памешчыкаў—апора самадзяржаўна-памешчыцкага ладу.

Хістанні ліберальнай буржуазіі ў пачатку рэвалюцыі. Барацьба большэвікоў за ізаляцыю ліберальнай буржуазіі. Своеасаблівасць рускай рэвалюцыі—першая рэвалюцыя ва ўмовах імперыялізма. Пролетарыят—галоўная рухавічая сіла рэвалюцыі, яе кіраўнік. Сялянства—саюзнік рабочага класа ў барацьбе супроць самадзяржаўя.

Барацьба Леніна і Сталіна за скліканне III з'езда партыі. Барацьба Сталіна за ленінскую, большэвіцкую лінію ў партыйных арганізацыях. Закаўказзкая супроць меншэвікоў і прымірэнцаў Ролія Бюро Камітэтаў большасці ў падрыхтоўцы III з'езда.

III з'езд партыі (Лондан, красавік—май 1905 г.). Большэвіцкі склад з'езда. Рашэнні III з'езда: аб узброеным паўстанні, аб часовым рэво-

люцыйным ўрадзе, аб адносінах да сялянскага руху, аб адносінах да іншых партыі і т. д. Арганізацыйныя пытанні на ІІІ з'ездзе. Прыняцце ленінскай фармуліроўкі § 1-га статута.

Дзве тактыкі ў рэвалюцыі: тактыка большэвікоў і тактыка меншэвікоў.

Ленінскі план перарастання буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыі ў сацыялістычную. Мозунг большэвікоў «Рэвалюцыяна-дэмакратычная дыктатура пролетарыята і сялянства» ў святле ленінскага плана перарастання буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыі ў сацыялістычную.

Барацьба большэвікоў супроць меншэвіцкай лініі ў рэвалюцыі. Жэнеўская канферэнцыя меншэвікоў. Меншэвіцкая тактыка ў рэвалюцыі: пагадненне з ліберальнай буржуазіяй, падпарадкаванне пролетарыята палітычнаму кіраўніцтву буржуазіі, адмаўленне рэвалюцыйнай ролі сялянства. Тэорыя «перманентнай рэвалюцыі» Троцкага—рознавіднасць меншэвізма.

Барацьба большэвікоў супроць астатніх дробнабуржуазных партый у рэвалюцыі 1905—1907 гг. Эсэры—за пагадненне з буржуазіяй і падпарадкаванне рэвалюцыі яе кіраўніцтву. І з'езд эсэраў (1906 г.) і адкол ад эсэраў поўкадэцкай партыі «народных сацыялістаў». Дробнабуржуазная партыя «Працоўная група» і яе хістанні паміж сацыял-дэмакратамі і кадэтамі.

Значэнне работы Леніна «Дзве тактыкі сацыял-дэмакратыі ў дэмакратычнай рэвалюцыі» (1905 г.).

Фактычна самастойнае існаванне большэвіцкай партыі ў 1905 г.

РАЗГОРТВАННЕ РЭВОЛЮЦЫІ

Развіццё стачачнага руху і сялянскіх хваляванняў летам і восенню 1905 г. Пранікненне рэвалюцыйнага руху ў армію. Паўстанне на броненосцы «Пацёмкін» (чэрвень 1905 г.). Утварэнне канстытуцыйна-манархічнай партыі «Канстытуцыйных дэмакратаў» (кадэты) — партыі ліберальнай буржуазіі. Булыгінская дума і яе байкот большэвікамі.

Узнікненне баявых дружын. Узнікненне першых саветаў рабочых дэпутатаў у Пецярбургу і Маскве і адносіны да іх большэвікоў і меншэвікоў.

Усеагульная кастрычніцкая палітычная стачка (кастрычнік 1905 г.).

Маніфест 17 кастрычніка 1905 г. Ліберальная буржуазія за здзелку з царызмам.

Прыезд Леніна ў Расію з-за мяжы (лістапад 1905 г.).

Барацьба рабочых і сялян Закаўказзя пад кіраўніцтвам Сталіна супроць самадзяржаўя.

Большэвікі—арганізатары ўзброенага паўстання. Снежаньскае ўзброенае паўстанне ў Маскве. Паўстанне ў правінцы (Растоў на-Дон, Новарасіск, Урал, Сібір, Кавказ і т. д.). Большэвіцкая і меншэвіцкая ацэнка урокаў узброенага паўстання.

ПАРТЫЯ БОЛЬШЭВІКОЎ ПАСЛЯ СНЕЖАНЬСКАГА ПАЎСТАННЯ 1905 г.

Рэвалюцыйная абстаноўка ў 1906 г. Працяг рэвалюцыйнай барацьбы рабочых і разгортванне сялянскага руху.

Арганізацыйнае будаўніцтва і баявая работа большэвікоў. Тамерфорская канферэнцыя ў снежні 1905 г.

Рашэнне канферэнцыі аб фармальным аб'яднанні з меншавікамі.

Выбары ў I Думу (сакавік 1906 г.). Тактыка большэвікоў (блэкот) і меншавікоў (удзел у выбарах) у адносінах да I Дзяржаўнай думы

IV (Аб'яднаўчы) з'езд партыі (Сякгольм, красавік — май 1906 г.) і яго асноўныя рашэнні. Барацьба Леніна і Сталіна на з'ездзе за большэвіцкую лінію ў рэвалюцыі супроць меншавікоў.

Сялянскія паўстанні супроць памешчыкаў, летам 1906 г. Паўстанні мараккоў у Свеабаргу і Кранігтаце (ліпень 1906 г.). Разгон I Думы (ліпень 1906 г.) і выбары ў II Думу (люты 1907 г.). Раскол у пецярбургскай арганізацыі па пытанню аб выбарчай тактыцы пры выбарах у II Думу (студзень 1907 г.). Удзел большэвікоў у выбарах у II Думу. Тактыка «левага блока» большэвікоў супроць меншавіцкай тактыкі пагаднення з кадэтамі.

Уступленне меншавікоў у адкрыты блок з кадэтамі і барацьба большэвікоў за скліканне V з'езда партыі. V з'езд партыі (Лондан, май 1907 г.). Асноўныя рашэнні з'езда і яго значэнне. Сталін аб лонданскім з'ездзе РСДРП «Заметкі дэлегата». Перамога большэвікоў на з'ездзе — прыняцце большэвіцкіх прапановаў.

Разгон II Думы і ўрадавы пераварот 3 чэрвеня 1907 г.

Паражэнне рэвалюцыі. Часовая перамога самадзяржаўя. Наступленне паласы чорнай рэакцыі. Другая эміграцыя Леніна.

Прычыны паражэння рэвалюцыі 1905—1907 гг. Міжнароднае значэнне рэвалюцыі 1905—1907 гг. Рэвалюцыя 1905—1907 гг. — генеральная рэзетыцыя Вялікай пролетарскай рэвалюцыі 1917 г.

Тэма IV

Меншавікі і большэвікі ў перыяд сталыпінскай рэакцыі і афармленне большэвікоў у самастойную соцыял-дэмакратычную рабочую партыю (1908—1912 гг.).

СТАЛЫПІНСКАЯ РЭАКЦЫЯ. ТАКТЫКА БОЛЬШЭВІКОЎ У ПЕРЫЯД СТАЛЫПІНШЧЫНЫ

Сталыпіншчына — палітыка блока царызма з буржуазіяй. Сталыпінская аграрная рэформа — спроба самадзяржаўя абанерсіся ў веслы на кулацтва. Тэрор царскага ўрада супроць рабочых і сялян. Адход ад рэвалюцыі няўстойлівых дробнабуржуазных элементаў. Росквіт у дробнабуржуазна-інтэлігенцкіх колах упадніцкіх і містычных настрояў і вучэнняў. Развал і разброд у дробнабуржуазных партыях меншавікоў, эсэраў і інш.

Тэрор царскага ўрада супроць партыі большэвікоў. Партыя большэвікоў у падполлі.

Барацьба Леніна і Сталіна за захаванне і умацаванне нелегальных партыйных арганізацый большэвікоў у Расіі. Большэвіцкая тактыка ў перыяд рэканструкцыі — нелегальная работа і выкарыстанне легальных магчымасцей пад кіраванствам нелегальнай партыі. Работа большэвікоў у профсаюзах, бальнічных класах, кааперацыйных і іншых легальных і палегалічных рабочых арганізацыях. Выбары ў III Думу

(кастрычнік 1907 г.) Выкрыцце большэвікамі антыпартыйнай пазіцыі байкоту Дзяржаўнай думы (Каменеў і Багданаў).

Снежаньская агульнаруская канфэрэнцыя большэвікоў (1908 г.).

Ацэнка большэвікамі бягучага моманту і перспектыв рэволюцыі. Пастыдоўнае правядзеньне большэвікамі курса на буржуазна-дэмакратычную рэволюцыю і перарастанне яе ў рэволюцыю сацыялістычную. Барацьба большэвікоў за няўрэзаньні лозунгі: дэмакратычная рэспубліка, васьмігадзінны рабочы дзень, канфіскацыя памешчыцкай зямлі («тры кіты»).

Барацьба большэвікоў супроць ліквідатарства і ліквідатарскіх спроб знішчыць нелегальную партыю, прыставацца да самадзяржаўя, стварыць «сталінскую рабочую партыю». Ліквідатарства—далейшы этап развіцця меншавізма.

Барацьба Леніна і Сталіна супроць трацкізма, як рознавіднасьці пэнтрызма на ліквідатарскай аснове.

Барацьба супроць адзавістаў «ліквідатараў павыварат» (Груна Багданава, Алексінскага, Луначарскага, Пакроўскага і інш.). Раньняе пашыранай рэдакцыі «Пролетарія» (1909 г.) аб выключэньні адзавістаў з партыі.

Барацьба супроць прымірэнства Зіноўева, Каменева, Рыкава і Томскага да ліквідатарства і трацкізма. Студзеньскі пленум ЦК 1910 г.

Блок большэвікоў з меншавікамі партыйцамі (Муханаў) супроць ліквідатарства і пэнтрызма. Ленін і Сталін аб прынцыповым аснове гэтага блока.

Барацьба Сталіна за захаваньне і ўмацаваньне нелегальнай большэвіцкай партыі ў Закаўказзі, супроць ліквідатараў і адзавістаў.

Бакінская арганізацыя большэвікоў на чале са Сталіным—аплот Закаўказскіх арганізацыяў, несакрышчальная крэпасць ленинскай партыі. Ссылка Сталіна і яго пабег зсылкі для удзелу ў партыйнай рабоце.

ПРАЖСКАЯ КАНФЕРЭНЦЫЯ 1912 г. І АФАРМЛЕННЕ БОЛЬШЭВІКОЎ У САМАСТОЙНУЮ СОЦЫЯЛ-ДЭМАКРАТЫЧНУЮ РАБОЧУЮ ПАРТЫЮ

Пабег Сталіна ў Пецярбург зсылкі кіраўніцтва Сталіным партыйнай работай у Расіі.

Падрыхтоўка большэвікамі склікання усерасійскай партыйнай канфэрэнцыі. Утварэньне Расійскай арганізацыйнай камісіі на чале з таў Орджанікідзе. Пошук Сталіна ў Баку і Тыфліс для падрыхтоўкі склікання Пражскай канфэрэнцыі большэвікоў.

Пражская канфэрэнцыя (студзень 1912 г.) і яе значэньне. Выключэньне з партыі ўсіх апартуністычных груп і фракцый. Афармленне большэвікоў у асобную самастойную сацыял-дэмакратычную рабочую партыю (большэвікоў). Абранне ЦК на чале з Леніным. Завочнае абранне Сталіна ў склад ЦК партыі. Утварэньне бюро ЦК на чале са Сталіным для кіраўніцтва партыйнай работай у Расіі.

Лінія большэвікоў на раскол, разрыв з апартунізмам і пэнтрызмам у II Інтэрнацыянале. Падрыхтоўка большэвікамі левых (Р. Люксембург і інш.) пры адначасовай крытыцы іх памылак.

Тэма V

Партыя большэвікоў у гады ўздыму рабочага руху перад першай імперыялістычнай вайной (1912—1914 гг.)

Пачатак прамысловага ўздыму. Рост рабочых стачак і ажыўленне рабочага руху. Уздым рэвалюцыйнага руху сярод сялянства. Ленскія падзеі (красавік 1912 г.). Першамайская забастоўка 1912 г. Палітычны характар стачачнага руху.

Тактыка большэвіцкай партыі ў гады ўздыму. Асноўныя лозунгі большэвікоў у барацьбе за новую рэвалюцыю. Большэвіцкія «няурэзаныя лозунгі» («тры кіты») і барацьба за частковыя патрабаванні.

Кіраўніцтва большэвікоў стачачнай барацьбой. Страхавая кампанія. Барацьба за прафесіянальныя арганізацыі. Барацьба з ліквідатарамі за кіраўніцтва рабочым класам. Супрацоўніцтва ліквідатараў і трацкістаў супроць большэвіцкай партыі. Барацьба большэвікоў супроць трацкісцка-ліквідатарскага «жнівеньскага блока», «блока буржуазнай інтэлігенцыі супроць рабочых» (Ленін).

Узнікненне газеты «Правда» (красавік 1912 г.). Роля Леніна і Сталіна ў стварэнні газеты «Правда». Работа тав. Молатава ў «Правде». Роля «Правды» ў барацьбе за згуртаванне мас вакол большэвіцкай партыі.

Выбарчая кампанія ў IV Дзяржаўную думу (верасень—кастрычнік 1912 г.). Сталінскі «Наказ Пецярбургскіх рабочых свайму рабочаму дэпутату». Перамога большэвікоў на выбарах рабочых дэпутатаў у IV Думу. Партыі і групы ў IV Думе. Большэвіцкая фракцыя Дзяржаўнай думы. Кіраўніцтва Леніным і Сталіным работай фракцыі IV Думы.

Базельскі кангрэс II Інтэрнацыянала (1912 г.) і яго рашэнні аб вайне.

Барацьба Леніна і Сталіна за большэвіцкую праграму ў нацыянальным пытанні. Работа Сталіна «Марксізм і нацыянальнае пытанне».

Работа бюро ЦК у Расіі (Сталін, Спандар'ян, Орджанікідзе, Свердлов). Лютаўская нарада ЦК з партработнікамі (Кракаў, 1913 г.). Удзел Сталіна ў нарадзе. Арышт і ссылка Сталіна.

Рэвалюцыйны ўздым у Расіі і палітычны крызіс у Еўропе напярэдадні сусветнай вайны. Забастоўкі, дэманстрацыі у Пецярбургу, Баку і іншых прамысловых цэнтрах Расіі летам 1914 г. Барыкадная барацьба у Пецярбургу (ліпень 1914 г.). Большэвікі на чале рэвалюцыйнага ўздыму мас.

Тэма VI

Партыя большэвікоў у перыяд імперыялістычнай вайны і другой рускай лютаўскай рэвалюцыі (1914—сакавік 1917 гг.)

ПАРТЫЯ БОЛЬШЭВІКОЎ У ПЕРЫЯД ІМПЕРЫЯЛІСТЫЧНАЙ ВАЙНЫ

Пачатак вайны (жнівень 1914 г.). Прычыны ўзнікнення вайны 1914 г., яе імперыялістычны характар. Залежнасць рускага царызма і рускага капіталізма ад капітала заходне-еўрапейскага. Імперыялістычныя інтарэсы рускага царызма і рускіх капіталістаў у вайне. Узмацненне тэрору самадзяржаўя супроць рабочага руху.

Адносіны розных класаў да вайны. Ператварэнне кадэтаў у партыю імперыялістычнай буржуазіі, адкрыта падтрымліваючую драпежную кую знешнюю палітыку самадзяржаўя.

Крах II Інтэрнацыянала. Пераход большасці партый II Інтэрнацыянала на пазіцыі абароны імперыялістычнай бацькаўшчыны (соцыял-шавінізм). Абарончая пазіцыя расійскіх меншавікоў (Ілеханав і інш.). Цэнтрызм Каўцкага. Трацкізм—руская рознавіднасць цэнтрызма. Абарончая пазіцыя эсэраўскіх групавак (Керанскі, Чэрноў і інш.).

Маніфест ЦК партыі большэвікоў (лістапад 1914 г.). Тактыка большэвікоў у гады імперыялістычнай вайны. Лозунг ператварэння імперыялістычнай вайны ў вайну грамадзянскую, лозунг паражэння «свайго» ўрада у імперыялістычнай вайне, разрыв з соцыял-шавіністамі і цэнтрыстамі. Работа Леніна «Імперыялізм, як вышэйшая стадыя капіталізма». Ленінская тэорыя магчымасці перамогі соцыялізма ў адной, асобна ўзятай краіне (1915 г.).

Работа большэвікоў у гады вайны ў Расіі. Арышт большэвіцкай фракцыі Дзяржаўнай думы (лістапад 1914 г.). Суд над ёй. Здрадніцкая роля Каменева на судзе (люты 1915 г.).

Абстаноўка ў краіне ў 1915—1916 гг. Паражэнне царскіх армій на фронтах. Расстаноўка сіл у лагеры пануючых класаў (рэакцыянеры, «прагрэсiўны блок» і інш.). Стварэнне розных буржуазных арганізацый для дапамогі ўраду ў вядзенні вайны (Усерасійскі саюз зямстваў, Усерасійскі саюз гарадоў, ваенна-прамысловыя камітэты). Падтрымка ўсіх гэтых буржуазных арганізацый меншавікамі.

Далейшая барацьба большэвікоў за рэвалюцыю ў Расіі. Аднаўленне і ўмацаванне партыйных арганізацый большэвікоў. Стварэнне рускага бюро ЦК (1915 г.). Барацьба Сталіна за ленінскую лінію ў вядзенні аб імперыялістычнай вайне. Пісьмы Сталіна з Туркханскай ссылкі.

Большэвіцкая арганізацыя ў арміі і ва флоте і іх прапагандысцкая і агітацыйная работа. Работа сярод ваеннапалонных. Выкарыстанне большэвікамі легальных магчымасцей (профсаюзы, страхавы рух, кааперацыя і т. д.).

Рост стачачнага руху. Нарастанне рэвалюцыйных настрояў сярод сялян. Рэвалюцыйнае бражэнне і выступленне супроць царызма прыгнечаных нацыянальнасцей на экраінах. Паўстанні ў Сярэдняй Азіі (1916 г.). Большэвікі на чале мас у барацьбе супроць царызма. Роля бюро ЦК большэвікоў на чале з тав. Молатавым.

Барацьба большэвікоў за стварэнне III Інтэрнацыянала. Міжнародная Цымервальдская (1915 г.) і Кінтальская (1916 г.) канферэнцыі. Барацьба большэвікоў за правядзенне свайой лініі на міжнародных канферэнцыях. Арганізацыя Цымервальдскай левай. Барацьба большэвікоў супроць памылак левых (Р. Люксембург, Радэка і інш.) у II Інтэрнацыянале. Большэвізм—адзіная ідэйная база Комуністычнага Інтэрнацыянала.

Барацьба Леніна супроць антыбольшэвіцкіх выступленняў Бухарына, Пятакова, Радэка і прымірэнства да апартунізма Каменева і Біноўева ў перыяд імперыялістычнай вайны.

ЛЮТАЎСКАЯ БУРЖУАЗНА-ДЭМАКРАТЫЧНАЯ РЭВОЛЮЦЫЯ

Міжнародная і ўнутраная абстаноўка напярэдадні лютаўскай рэвалюцыі. Паражэнне царызма ў вайне. Развал прамысловасці і транспарту. Заняпад сельскай гаспадаркі. Затрудненні са снабджэннем. На-растанне незадаволенасці мас. Дэве змовы супроць рэвалюцыі.

Падрыхтоўка ўзброенага паўстання супроць царызма. Барацьба супроць спроб меншавікоў і эсэраў увесці рэвалюцыйны рух у рамкі легальнасці (хаждзінне к Дзяржаўнай думе і інш.). Работа Петраградскага камітэта большэвікоў сярод рабочых і салдат.

Арганізацыя большэвікамі дэманстрацыі ў дзень работніц 23 лютага (8 сакавіка). Стачка 25 лютага (10 сакавіка). Выпуск большэвіцкага маніфеста 26 лютага (11 сакавіка) з заклікам да ўзброенага звяржэння самадзяржаўя. Перарастанне стачкі ў паўстанне.

Перамога рэвалюцыі. Пераход войск на бок паўстаўшага пролетарыята. Звяржэнне самадзяржаўя рабочымі і апранутымі ў салдацкія шынелі сялянамі (27 лютага).

Стварэнне Савета рабочых і салдацкіх дэпутатаў у Петраградзе (27 лютага) і Саветаў у правінцыі. Саветы—органы рэвалюцыйна-дэмакратычнай дыктатуры рабочых і сялян. Утварэнне Часовага ўрада—органа дыктатуры імперыялістычнай буржуазіі (2 сакавіка).

Двоеўладства, як самая характэрная асаблівасць лютаўскай рэвалюцыі. Прычыны двоеўладства.

Партыя большэвікоў у першыя дні другой рускай лютаўскай рэвалюцыі.

Прыезд Сталіна зсылкі ў Петраград (12 III). Выхад партыі большэвікоў з падполля і ўмацаванне мясцовых большэвіцкіх арганізацый. Барацьба большэвікоў за далейшае развіццё рэвалюцыі, за паўсямесную арганізацыю Саветаў і масавых пролетарскіх арганізацый (фаб-заўкомы, профсаюзы і інш.). Барацьба партыі за ўзброенне пролетарыята і стварэнне рабочай міліцыі. Барацьба большэвікоў пад кіраванствам Сталіна супроць здрадніцкай палітыкі меншавікоў і эсэраў. Барацьба супроць імперыялістычнай вайны. Барацьба супроць апартунізма Каменева.

Лютаўская рэвалюцыя—пачатак ператварэння імперыялістычнай вайны ў грамадзянскую.

Тэма VII

Партыя большэвікоў у перыяд падрыхтоўкі і правядзення Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі (красавік 1917—1918 гг.

КРАСАВІЦКАЯ КАНФЕРЭНЦЫЯ РСДРП (БОЛЬШЭВІКОЎ).
БАРАЦЬБА БОЛЬШЭВІКОЎ ЗА МАСЫ. ЛІПЕНЬСКІЯ ДНІ

Працяг Часовым урадам імперыялістычнай палітыкі царызма. Працяг імперыялістычнай вайны і далейшая разруха народнай гаспадаркі. Разгортванне нацыянальнага руху (Украіна, Закаўказзе і т. д.). Выступленні сялян супроць памешчыкаў і барацьба Часовага ўрада супроць сялянскага руху.

Расстаноўка класавых сіл пасля перамогі другой рускай лютаўскай

рэвалюцыі. Буржуазныя партыі. Кадэты—партыя імперыялістычнай буржуазіі. Падтрымка меншавікамі і эсэрамі Часовага ўрада. Меншавікі і эсэры — левая фракцыя імперыялістычнай буржуазіі, левае дробнабуржуазнае крыло буржуазнай дэмакратыі, якое стаіць за захаванне і «палепшанне» капіталізма. Прычыны ўплыву эсэраў і меншавікоў у масах у пачатку рэвалюцыі.

Прыезд Леніна 3-га мая. Красавіцкія тэзісы Леніна, іх сутнасць і сусветна-гістарычнае значэнне. Курс партыі большэвікоў на перарастанне буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыі ў сацыялістычную. Лозунгі большэвіцкай партыі: «Уся ўлада саветам», Ніякай падтрымкі Часоваму ўраду», «рабочы кантроль над вытворчасцю», «Зямля сялянам». Лінія большэвікоў у пытанні аб вайне пасля перамогі буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыі ў Расіі. Барацьба большэвікоў за спыненне імперыялістычнай вайны. Палітыка партыі ў адносінах да розных слаёў сялянства ў перыяд падрыхтоўкі і правядзення Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі.

Дэманстрацыя 20-21 красавіка 1917 г. пад кіраўніцтвам большэвікоў і першы крызіс улады Часовага ўрада. Выкрыццё «лева»-апартуністычнай авантурысцкай лініі Багдацьева. Стварэнне кааліцыйнага ўрада—адкрыты саюз меншавікоў і эсэраў з буржуазіяй.

VII (красавіцкая) канферэнцыя большэвікоў (Петраград, 24-29 красавіка 1917 г.) і яе гістарычнае значэнне. Доклад Леніна аб бягучым моманце. Прыняцце канферэнцыяй ленінскага плана перарастання буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыі ў сацыялістычную.

Барацьба Леніна і Сталіна на канферэнцыі з выступіўшымі супроць сацыялістычнай рэвалюцыі правымі (Каменеў, Рыкаў і інш.). Доклад Сталіна па нацыянальнаму пытанню (выкрыццё назішчы Пятакова і інш.).

Барацьба большэвікоў за безраздзельны ўплыў у масавых арганізацыях і партыйнай рабоце ў іх. Галоўная задача дня—пазбавіць эгоістычныя партыі (меншавікоў і эсэраў) усякага ўплыву на масы. Роля большэвіцкіх газет («Правда», «Солдатская Правда», «Окопная правда» і інш.). Бурны рост партыі і вырошчванне новых партыйных кадраў.

I Усерасійскі з'езд Саветаў. Дэманстрацыя 18 чэрвеня 1917 г. Чэрвеньскае наступленне на фронце і яго паражэнне. Дэманстрацыя 3-5 ліпеня і яе расстрэл Часовым урадам пры прамым удзеле меншавікоў і эсэраў. Адкрыты пераход меншавікоў і эсэраў на бок контррэвалюцыі. Тэрор супроць большэвікоў. Ленін у падполлі.

Канец двоеўладства. Змена тактыкі партыі. Часовае зняцце лозунга «Уся ўлада саветам».

КУРС ПАРТЫІ БОЛЬШЭВІКОЎ НА НЕПАСРЭДНУЮ ПАДРЫХТОЎКУ ЎЗБРОЕНАГА ПАЎСТАННЯ

VI з'езд партыі большэвікоў (Петраград, 26 ліпеня-3 жніўня 1917 г.) і курс на непасрэдную падрыхтоўку ўзброенага паўстання. Ленінскія дырэктывы з'езду. Сталін—непасрэдны кіраўнік з'езда. Доклады Сталіна на з'ездзе. Выступленне Сталіна на з'ездзе ў абарону ленінскай тэорыі аб магчымасці пабудовы сацыялізма ў нашай, асобна ўзятай краіне. Барацьба Сталіна на з'ездзе супроць апартуністаў (Ногін, Прэображэнскі, Бухарын і інш.). Арганізацыйныя пытанні на з'ездзе. Прыняцце ў партыю міжраёнцаў (Троцкі і інш.).

Мабілізацыя сіл рэвалюцыі і контррэвалюцыі. Дзяржаўная нарада ў Маскве. Усеагульная забастоўка маскоўскіх рабочых. Карнілаўшчына і разгром яе. Кіруючая роля большэвікоў у барацьбе з карнілаўшчынай. Выкрыццё большэвікамі контррэвалюцыйнай ролі кераншчыны.

Узбраенне рабочых, умацаванне Чырвонай Гвардыі. Пераход рабочых мас на бок большэвікоў. Заваёва большэвікамі большасці ў саветах і іншых масавых арганізацыях. Аднаўленне лозунга «Уся ўлада саветам» і яго значэнне ў гэты перыяд.

Дэмакратычная нарада (12 верасня 1917 г.) і «Прадпарламент» — ачагі контррэвалюцыі. Байкот большэвікамі «Прадпарламента». Меншавіцкая пазіцыя Каменева, Рыкава і інш. у адносінах да Дэмакратычнай нарады і «Прадпарламенту».

Рост стачачнага руху. Разгортванне сялянскага руху супроць памешчыкаў і вясковай буржуазіі. Ізаяцыя меншавікоў і эсэраў ад мас, развал дробнабуржуазных партыі. Міжнародная абстаноўка перад Кастрычнікам.

Пісьмы Леніна аб падрыхтоўцы ўзброенага паўстання. Рашэнні ЦК партыі аб узброеным паўстанні (10/23 і 16/29 кастрычніка 1917 г.). Стварэнне практычнага цэнтра па кіраванні паўстаннем («пятерка» на чале са Сталіным). Здрада Зіноўева і Каменева, выступленне іх супроць сацыялістычнай рэвалюцыі, здрадніцкае выступленне ў буржуазным друку супроць рашэнняў партыі аб паўстанні. Барацьба Леніна і Сталіна супроць штрэйкбрэхераў. Каменева і Зіноўева і супроць Троцкага напярэдадні паўстання. Мабілізацыя Часовым урадам контррэвалюцыйных сіл для разгрому рэвалюцыі.

ПЕРАМОГА ВЯЛІКАЙ КАСТРЫЧНІЦКАЙ СОЦЫЯЛІ- СТЫЧНАЙ РЭВОЛЮЦЫІ І ЯЕ МІЖНАРОДНАЕ ЗНАЧЭННЕ

Кастрычніцкае ўзброенае паўстанне 7 лістапада (25 кастрычніка) 1917 г. у Петраградзе. Перамога Вялікай пролетарскай сацыялістычнай рэвалюцыі. Звяржэнне Часовага ўрада і пераход усёй улады ў рукі Саветаў. Падтрымка пролетарскай рэвалюцыі працоўным сялянствам.

Ленін і Сталін — непасрэдныя кіраўнікі паўстання.

II Усерасійскі з'езд саветаў (7-8 лістапада 1917 г.). Пастанова з'езда аб пераходзе усёй улады саветам. Дэкрэты аб міры і зямлі. Утварэнне Савета народных камісараў на чале з Леніным. Узброенае паўстанне ў Маскве і іншых гарадах.

Барацьба з сабатажам контррэвалюцыйных элементаў. Меншавікі і эсэры — арганізатары сабатажу. Разгром першых атачэнняў контррэвалюцыі (Духонін, Красноў, Каледзін і інш.). Арганізацыя ВЧК на чале з Дзержынскім.

Барацьба партыі большэвікоў з правымі здраднікамі і штрэйкбрэхерамі (Зіноўев, Каменев, Рыкаў і інш.). Перагаворы правых з меншавікамі і эсэрамі аб звароце да ладу буржуазнай дэмакратыі.

Дэзертырства правых з адказных пастоў. Выкрыццё правых і зняццё іх з пастоў.

Трыумфальнае шэсце савецкай улады. Разрушэнне буржуазна-памешчыцкага дзяржаўнага апарата і арганізацыя савецкай улады на месцах.

Барацьба большэвікоў за захаванне і ўмацаванне пролетарскай дыктатуры ў першы перыяд яе існавання. Нацыяналізацыя банкаў, чыгунак, увядзенне манополіі знешняга гандлю. Увядзенне рабочага кантролю над вытворчасцю і размеркаваннем і пачатак нацыяналізацыі прамысловасці. Ліквідацыя нацыянальнага прызначэння. Пачатак стварэння Чырвонай Арміі.

Разгон Устаноўчага сходу. III з'езд советаў (студзень 1918 г.). «Дэкларацыя праў працоўнага і эксплуатаемага народу».

Характар і рухаючыя сілы Вялікай пролетарскай соцыялістычнай рэвалюцыі. Пачатак пераходнага перыяду між капіталізмам і соцыялізмам у СССР. Кастрычніцкая рэвалюцыя, як пачатак і прадпасылка сусветнай пролетарскай рэвалюцыі.

БАРАЦЬБА БОЛЬШЭВІЦКАЙ ПАРТЫІ ЗА СПЫНЕННЕ ІМПЕРЫЯЛІСТЫЧНАЙ ВАЙНЫ

Абстаноўка ў краіне. Брэсцкія мірныя перагаворы. Барацьба Леніна і Сталіна супроць дробнабуржуазных груп «левых» комуністаў (Бухарын, Пятакоў і інш.). «Левы» комунізм, як адлюстраванне дробнабуржуазнай стыхіі. Ленін аб Бухарыне і «левых» капітулянтах, як аб ашалелых дробных буржуа. Здрадніцкая роля Троцкага ў час брэсцкіх мірных перагавораў: парушэнне Троцкім указанняў Леніна і Сталіна аб заключэнні міру і наступленне германскіх імперыялістаў.

Перамога ленінскай лініі ў пытанні аб міры. Заключэнне Брэсцкага міру і пачатак перадышкі. VII зезд партыі і пацвярджэнне ім ленінскай лініі па пытанню аб міры (Петраград, сакавік 1918 г.). Перайменаванне РСДРП(б) у РКП(б).

Ленінскі план соцыялістычнага будаўніцтва (вясна 1918 г.). Барацьба за улік і кантроль, за падняцце дысцыпліны, за падняцце прадукцыйнасці працы. Дробнабуржуазная платформа «левых» комуністаў у пытанні аб соцыялістычным будаўніцтве і барацьба Леніна і Сталіна супроць яе. Ленінская работа «Аб «левым» дзяцінстве і аб дробнабуржуазнасці». Ленін аб грамадска-эканамічных укладах у эканоміцы краіны і аб перавазе дробнатаварнага ўкладу, аб дробнабуржуазнай стыхіі ў краіне.

Стварэнне комбедаў, барацьба з кулацтвам і разгортванне соцыялістычнай рэвалюцыі ў вёсцы.

V Усерасійскі з'езд советаў (ліпень 1918 г.). Прыняцце Канстытуцыі РСФСР.

Тэма VIII

Партыя большэвікоў у перыяд грамадзянскай вайны
(1918—1920 г.г.)

ЗРЫЎ ПЕРАДЫШКІ, ПАЧАТАК ЗАМЕЖНАЙ ІНТЭРВЕНЦЫІ І РАЗГОРТВАННЕ ГРАМАДЗЯНСКАЙ ВАЙНЫ

Роля міжнароднага імперыялізма ў арганізацыі контррэвалюцыйнай вайны і інтэрвенцыі.

Паўстанне чэхаславакаў, высадка англійскага дэсанта ў Мурманск, японскага ў Владзівастоку. Заняцце немцамі Украіны. Эсэры і мен-

шавікі на службе ў інтэрвентаў. Кулацка-эсэраўскія контррэвалюцыйныя паўстанні летам 1918 г. Зрыў перадышкі. Пачатак грамадзянскай вайны.

Мяцеж левых эсэраў у Маскве. Белагвардзейска-эсэраўскі тэрор супроць большэвікоў. Замах эсэраў на Леніна.

Барацьба рабочых і сялян супроць рускай і міжнароднай белагвардзейшчыны. Партыя большэвікоў на чале абароны пролетарскай дзяржавы. Арганізацыя рэгулярнай Чырвонай Арміі. Увядзенне інстытута ваенных камісараў. Барацьба за хлеб—барацьба за сацыялізм. Сталін на чале харчовай справы на поўдні Расіі. Абарона Царыцына і роля ў ёй Сталіна і Варашылава. Стварэнне Савета абароны на чале з Леніным для кіраўніцтва ўсёй работай па арганізацыі абароны на фронце і ў тылу. Барацьба з контррэвалюцыяй у тылу. Масавы чырвоны тэрор.

Рэвалюцыя ў Германіі і Аўстра-Венгрыі. Разрыў Брэсцкага мірэта лагавора. Вызваленне Украіны і Беларусі. Англіійская інтэрвенцыя ў Сярэдняй Азіі і Закаўказзі. Расстрэл англійскімі інтэрвентамі 26 бакінскіх камісараў.

Пачатак калчакоўшчыны—восень 1918 г.

I кангрэс Комінтэрна (сакавік 1919 г.).

ПАРТЫЯ БОЛЬШЭВІКОЎ У БАРАЦЬБЕ З КАЛЧАКОЎ-ШЧЫНАЙ І ДЗЕНІКІНШЧЫНАЙ

VIII з'езд партыі (Масква 18—23 сакавіка 1919 г.). Прыняцце новай праграмы і барацьба Леніна супроць Бухарына і Пятакова па пытанню аб праграме партыі. Ваенна-палітычны саюз рабочых і сялян у грамадзянскай вайне. Рашэнне VIII з'езда аб пераходзе ад палітыкі нейтралізацыі сярэдняка да моцнага саюза з ім. Ваеннае пытанне на VIII з'ездзе.

Першы паход Антанты на Савецкую Расію (вясna 1919 г.)

Арганізацыя партыяй большэвікоў перамалі над Калчаком. Разгром калчакоўшчыны (лета 1919 г.). Роля Сталіна ў разгроме калчакоўшчыны.

Другі паход Антанты (восень 1919 г.). Захоп палякамі Беларусі. Наступленне Дзенікіна і Юдзеніча. Захват Дзенікіным Харкава і Кіева. Барацьба супроць Дзенікіншчыны. Адхіленне плана Троцкага, адстаўленне Леніным Троцкага ад кіраўніцтва аперацыямі Чырвонай Арміі. Даручэнне кіраўніцтва аперацыямі супроць Дзенікіна таварышу Сталіну. Сталінскі план разгрому Дзенікіна і яго ажыццяўленне Чырвонай Арміяй. Разгром Дзенікіна. Барацьба за Петраград і роля Сталіна ў разгроме Юдзеніча.

Харчовы крызіс у краіне. Выданне дэкрэта аб увядзенні харчовай гільверсткі (продразвёрстка). Нацыяналізацыя прамысловасці і мабілізацыя яе на патрэбы вайны.

Ваенны камунізм—эканамічная палітыка партыі ў гады грамадзянскай вайны.

Партыйная работа ў гады грамадзянскай вайны. «Партыйны тыдзень». Работа большэвікоў у калчакоўскім і дзенікінскім падполлі. Арганізацыя партызанскага руху ў тылу ў белых.

БАРАЦЬБА З БЕЛАПАЛЯКАМІ І ВРАНГЕЛЕМ. ПЕРАМОЖНАЕ СКАНЧЭННЕ ГРАМАДЗЯНСКАЙ ВАЙНЫ

Часовая перадышка пасля разгрому дзенікіншчыны (пачатак 1920 г.). Барацьба з гаспадарчай разрухай.

IX з'езд партыі (29 сакавіка—5 красавіка 1920 г.). Рашэнне X зезда па гаспадарчых пытаннях і аб задачах партбудаўніцтва. Барацьба партыі з антыпартыйнай групай «дэмакратычнага цэнтралізма».

Рост міжнароднага рабочага і рэвалюцыйнага руху ў гэты перыяд. Расслаенне ў радах II Інтэрнацыянала і цяга соцыял-дэмакратычных рабочых у Комінтэрн. II кангрэс Комінтэрна (ліпень 1920 г.). Работа Леніна «Дзіцячая хвароба «левізны» ў кунізме».

Грэд паход Антанты супроць пролетарскай дзяржавы: белапаліякі і Врангель (1920 г.). Наступленне палякаў і захват імі часткі Украіны. Конгрнаступленне Чырвонай Арміі, разгром польскіх армій. Заключэнне міру з Польшчай. Разгром Врангеля. Пераможнае сканчэнне грамадзянскай вайны.

VIII з'езд саветаў (снежань 1920 г.) і прыняцце ленінскага плана электрыфікацыі краіны.

Партыя большэвікоў — правадыр і арганізатар перамогі пролетарскай дыктатуры ў грамадзянскай вайне. Роля Леніна і Сталіна ў кіраўніцтве Чырвонай Арміяй і ў арганізацыі перамогі савецкай улады ў грамадзянскай вайне.

Варашылаў, Фрунзе, Кіраў, Куйбышэў, Орджанікідзе, Кагановіч на фронтах грамадзянскай вайны. Героі грамадзянскай вайны. Будзёны і яго Конная армія, Чапаеў, Шчорс і др.

Міжнародная салідарнасць і дапамога пролетарыяў усяго свету Савецкай рэспубліцы ў яе барацьбе супроць міжнароднай і рускай контррэвалюцыі.

Тэма IX

Партыя большэвікоў у перыяд пераходу на мірную работу па аднаўленню народнай гаспадаркі (1921—1925 гг.)

СТАНОВІШЧА Ў КРАЇНЕ ПА СКАНЧЭННІ ГРАМАДЗЯН- СКАЙ ВАЙНЫ. ДЫСКУСІЯ АБ ПРОФСАЮЗАХ. ПЕРАХОД ДА НОВАЙ ЭКАНАМІЧНАЙ ПАЛІТЫКІ

Эканамічнае і палітычнае становішча Савецкай рэспублікі пасля сканчэння грамадзянскай вайны. Заняпад прамысловасці і сельскай гаспадаркі. Нездаволенасць сялянства сістэмай продразверсткі. Узмацненне дробнабуржуазнай стыхіі. Ажыўленне эсэраўска-меншавіцкай контррэвалюцыйнай дзейнасці. Антонаўшчына і махноўшчына. Кранштацкі мяцеж.

Цяжкасці пераходу да мірнага гаспадарчага будаўніцтва. Ленін і Сталін аб новых задачах партыі, аб новых метадах кіраўніцтва масамі ў новай абстаноўцы.

Дыскусія аб профсаюзах і крызіс у партыі. Ленін і Сталін аб профсаюзах, як апоры дыктатуры пролетарыята і школе кунізма. Барацьба Леніна і Сталіна супроць трацкіскай платформы па профсаюзнаму пытанню («гогосударствление профсоюзов»), «Рабочая апазіцыя» (Шляпнікаў, Калантай і інш.)—выражэнне анарха-сіндыкалісцкага

ўхільу. Блок Бухарына з Троцкім супроць ленинскай лініі. Пазіцыя Троцкага і Бухарына—выражэнне іх нявер'я ў перамогу сацыялізма Меншавіцка-эсэраўская платформа групы «дэмакратычнага цэнтралізма» (сапропаўшчына). Пазіцыя антыленинскіх групавак у профсаюзнай дыскусіі, як адлюстраванне даўлення дробнабуржуазнай стыліі.

X з'езд партыі большэвікоў (8—16 сакавіка 1921 г.).

Замена прадразверсткі прадналагам. Пераход да новай эканамічнай палітыкі. Ленін і Сталін аб новай эканамічнай палітыцы, як адзінай правільнай палітыцы пролетарыята ў пераходны перыяд ад капіталізма да сацыялізму. Барацьба Леніна і Сталіна супроць скажэння прыроды нэпа трацкістамі і Бухарыным.

Рашэнне X з'езда аб адзінстве партыі і забароне фракцый і групавак. Рашэнне з'езда аб анарха-сіндыкалісцкім ўхіле і несумяшчальнасці поглядаў «рабочай апазіцыі» з прыналежнасцю да партыі. Прыняцце ленинска-сталінскай лініі ў пытанні аб профсаюзах.

Даклад Сталіна па нацыянальнаму пытанню. X з'езд партыі ў барацьбе з вялікадзяржаўным шавінізмам, як галоўнай небяспекай мясцовым нацыяналізмам.

Мабілізацыя дэлегатаў X з'езда для падаўлення кранштамаў мяцежу.

Міжнародная абстаноўка ў 1921 г. III кангрэс Комінтэрна (чэрвень—ліпень 1921 г.).

ПАРТЫЯ БОЛЬШЭВІКОЎ У ПЕРШЫЯ ГАДЫ НЭП

Умацаванне ўнутранага і міжнароднага становішча Савецкай рэспублікі. Уздым сельскай гаспадаркі. Аднаўленне прамысловасці. Класавая барацьба ў краіне і спроба ажыццлення контррэвалюцыйнага дзейнасці меншавікоў і эсэраў. Працэс эсэраў. Лквідацыя контррэвалюцыйных асколкаў «рабочай апазіцыі», «рабочай групы» і «рабочай праўды».

XI з'езд партыі (27 сакавіка—2 красавіка 1922 г.). Даклад Леніна Канец адступлення. Лозунг «Вучыцеся гандляваць». Ленинская пастаўка пытання «хто каго». Ленін аб падборы людзей, правяршы выканання. Роля профсаюзаў пры новай эканамічнай палітыцы.

Партыйнае будаўніцтва пасля пераходу да нэпу. Чыстка партыі і рэгуляванне складу партыі.

Абранне Сталіна генеральным сакратаром ЦК партыі (1922 г.).

I Усесаюзны з'езд саветаў СССР (снежань 1922 г.). Даклад Сталіна аб стварэнні брацкага саюза сацыялістычных рэспублік на пачатках добраахвотнасці і поўнага роўнапраўя ўсіх народаў краіны Саветаў. Утварэнне СССР. Значэнне ўтварэння СССР для гаспадарчага і культурнага росту пасобных нацыянальных рэспублік. Роля Сталіна ў стварэнні Саюза савецкіх сацыялістычных рэспублік.

Апошнія артыкулы Леніна («Аб кааперацыі», «Старонкі з дзённіка» і інш.).

XII з'езд партыі (7—25 красавіка 1923 г.). Рашэнне з'езда аб шляхах аднаўлення прамысловасці. Барацьба партыі са спробамі аслабіці ролю партыі ў кіраўніцтве дзяржаўным і гаспадарчым апаратам (Троцкі і інш.).

Даклад Сталіна па нацыянальнаму пытанню на з'ездзе XII з'езд аб барацьбе на два фронты і галоўнай небяспецы ў нацыянальным пытанні.

ГАСПАДАРЧЫЯ ЦЯЖКАСЦІ АДНАЎЛЕНЧАГА ПЕРЫЯДУ І БАРАЦЬБА ПАРТЫІ СУПРОЦЬ ТРАЦКІСТАЎ І ЗІНОЎЕЎ- ЦАЎ У ПЕРЫЯД 1923—1925 гг.

Гаспадарчыя цяжкасці аднаўленчага перыяду. Разыходжанне цэн на прадукты сельскай гаспадаркі і прамысловасці (ножніцы). Мерапрыемствы партыі па ўмацаванню змычкі горада і вёскі. Палітыка зніжэння цэн. Грашовая рэформа. Барацьба за палепшанне работы дзяржаўнага апарата.

Абвастранне класавай барацьбы ў краіне. Спроба заходніх імперыялістаў арганізаваць вайну супроць Савецкай рэспублікі. Ультыматум Керзона (май 1923 г.). Забойства Вароўскага ў Лазанне (май 1923 г.).

Трацкісцкая атака на лінію большэвіцкай партыі. Курс трацкісцкага на згортванне цяжкай індустрыі пад прадлогам яе нявыгаднасці, лінія на разрыў саюза з сярэдняком па пытанню аб цэнах на прамтавары і па іншых пытаннях, барацьба за свабоду фракцый, супроць адзінства партыі.

Дыскусія 1923 г. Рашэнне ЦК партыі аб унутрыпартыйнай дэмакратыі 6 снежня 1923 г. Пераможная барацьба партыі большэвікоў пад к раўніцтвам Сталіна супроць трацкізма, за ленінскую лінію, за адзінства партыі.

XIII партыйная канферэнцыя. Доклад Сталіна на XIII партканферэнцыі (16—18 студзеня 1924 г.). XIII партканферэнцыя аб трацкізме, як дробнабуржуазным ухіле.

Смерць Леніна (21 студзеня 1924 г.). Ленінскі заклік у партыю. Прэсяга таварыша Сталіна над гробам Леніна. II з'езд Саветаў СССР. Зацверджанне Канстытуцыі СССР.

XIII з'езд партыі (23—31 мая 1924 г.) аб арганізацыйнай рабоце партыі ў новых умовах. Асуджэнне трацкізма XIII з'ездам партыі і V кангрэс Комінтэрна (чэрвень 1924 г.).

Барацьба партыі большэвікоў супроць трацкісцкай спробы скажэння гісторыі большэвізма і падмены ленінізма трацкізмам («Урокі Кастрычніка» Троцкага). Ідэйны разгром трацкізма. Значэнне работы Сталіна «Аб асновах ленінізма» (1924 г.).

Міжнароднае становішча Савецкага Саюза на зыходзе аднаўленчага перыяду (1924—1925 гг.). прызнанне СССР замежнымі дзяржавамі Англіяй, Італіяй, Аўстрыяй, Грэцыяй, Швецыяй, Даніяй, Венгрыяй, Японіяй. Развіццё гандлёвых адносін з краінамі Захада. Удзел СССР ў работах камісіі па раззбраенню.

Становішча прамысловасці і сельскай гаспадаркі ў СССР на зыходзе аднаўленчага перыяду. XIV партканферэнцыя (27—29 красавіка 1925 г.). Доклад Дзяржынскага аб металапрамысловасці. Партканферэнцыя аб шляхах далейшага развіцця прамысловасці, ўмацавання змычкі работніцкай і сялян і ўздыму сельскай гаспадаркі.

XIV партыйная канферэнцыя аб магчымасці пабудовы сацыялізма ў адной краіне. Развіццё Сталіным ленінскага вучэння аб магчымасці перамогі сацыялізма ў адной краіне.

Частковая адносная стабілізацыя ў капіталістычных краінах. Абвастранне сунярэчнасцей паміж СССР і капіталістычным светам. Абвастранне класавай барацьбы ў краіне. Гаспадарчыя затрудненні восенню 1925 г. Стварэнне Зіноўевым і Камсэвым антыленінскай «ленінградскай апазіцыі» («новай апазіцыі») на платформе рэстаўратарскай

«гэорыі» трацкізма аб немагчымасці перамогі соцыялізма ў нашай краіне. Барацьба Зіноўева і Каменева супроць партыі большэвікоў і ленінскага ЦК партыі напярэдадні XIV з'езда.

XIV з'езд партыі (18—31 снежня 1925 г.)—з'езд індустрыялізацыі. Сталін аб соцыялістычнай індустрыялізацыі краіны як адзіна правільнай і генеральнай лініі партыі ў барацьбе за пабудову соцыялізма. Цяжкая прамысловасць—аснова соцыялістычнай індустрыялізацыі. Задача ператварэння СССР з краіны аграрнай у краіну індустрыяльную. Развіццё знешняга гандлю і барацьба за эканамічную незалежнасць СССР. Палітыка моцнага саюза з сярэдняком.

Выкрыццё Сталіным меншавіцка-трацкісцкай сутнасці «новай апазіцыі». Выкрыццё рэстаўратарскай платформы Сакольнікава. Паражэнне зіноўеўскай апазіцыі на XIV з'ездзе партыі.

XIV з'езд партыі аб барацьбе на два фронты супроць ворагаў большэвіцкай партыі. Выкрыццё бухарынскага лозунга «ўзбагачаецца». Галоўны ўдар—супроць трацкістаў-зіноўеўцаў. Перайменаванне РКП(б) у ВКП(б).

Роля Крава, кіраўніка ленінградскіх большэвікоў, у барацьбе супроць трацкісцка-зіноўеўскай апазіцыі.

Тэма X

Партыя большэвікоў у барацьбе за соцыялістычную індустрыялізацыю краіны (1926—1929 гг.)

ПЕРАХОД ПАРТЫІ К АЖЫЦЦЯЎЛЕННЮ ЛЕНІНСКАЙ ПАЛІТЫКІ ІНДУСТРЫЯЛІЗАЦЫІ КРАІНЫ І БАРАЦЬБА З ТРАЦКІСЦКА-ЗІНОЎЕЎСКІМ БЛОКАМ

Цяжкасці соцыялістычнага будаўніцтва ва ўмовах адсталай дробна-сялянскай краіны. Капіталістычнае акружэнне і барацьба імперыялістаў супроць будаўніцтва соцыялізма ў СССР. Частковая стабілізацыя капіталізма ў краінах капітала і поспехі соцыялістычнага будаўніцтва ў СССР, абвастрэнне супярэчнасцей паміж капіталістычнымі краінамі і СССР. Узмацненне пагрозы вайны супроць Савецкага Саюза. Спробы міжнароднага імперыялізма справакаваць вайну супроць СССР. Антысавецкая кампанія англійскіх «цвёрдалобых». Напад на савецкае консульства ў Пекіне. Налёт англійскай паліцыі на гандлёвае прадстаўніцтва і Аркос. Лквідацыя гандлёвага пагаднення і разрыв дыпламатычных адносін Англіі з СССР. Забойства савецкага поўпрада ў Польшчы—Воікава. Падрыўная работа (збойствы, узрывы, падпалы) спецыяльна прысланых дыверсантаў і шпіёнаў унутры Савецкага Саюза.

Барацьба СССР за мир і раззбраенне. Прапанова савецкага ўрада прыступіць безадкладна да поўнага ўсеагульнага раззбраення.

Паспяховае вырашэнне праблемы соцыялістычнага назаплення для капітальнага будаўніцтва. Барацьба партыі за правільнае выкарыстанне назаплення, за рэжым эканоміі. Рост капітальных укладанняў у прамысловасць. Паскарэнне тэмпаў развіцця вытворчасці сродкаў вытворчасці ў мэтах паскарэння развіцця гаспадаркі ў цэлым. Пачатак будаўніцтва гігантаў буйнай прамысловасці (Днепрабуд, Турксіб, Сталінградскі трактарны і інш.).

Далейшы рост сельскай гаспадаркі. Умацаванне кааперацыі, як

асноўнай формы сувязі паміж прамысловасцю і сялянскай гаспадаркай. Узмацненне мер абмежавання і выцяснення кулацтва. Налагавая палітыка. Зніжэнне цэн. Мерапрыемствы партыі і урада па ажыўленню работы саветаў. Перавыбары саветаў. Барацьба партыі за захаванне і ўмацаванне саюза рабочых і сялян.

Утварэнне трацкіска-зіноўеўскага блока на платформе трацкізма. Уступленне трацкістаў і зіноўеўцаў на шлях стварэння падпольнай антысавецкай партыі. Беспрынцыпная дэмагогія і двурэшніцтва — метады барацьбы трацкіска-зіноўеўскага блока супроць партыі.

XV партканфэрэнцыя (26 кастрычніка 3 лістапада 1926 г.) і VII пленум ВККІ (снежань 1926 г.) аб трацкіска-зіноўеўскім блоку, як сацыял-дэмакратычным ухіле ў партыі.

Пераход трацкіска-зіноўеўскай апазіцыі да адкрытай барацьбы супроць рэжыму пролетарскай дыктатуры. Выключэнне Троцкага і Зіноўева з партыі (лістападаўскі пленум ЦК і ЦКК 1927 г.).

XV з'езд (2—19 снежня 1927 г.) — з'езд калектывізацыі. Доклад Сталіна.

Сталін аб задачах партыі ў вёсцы ў справе стварэння аб'яднаных буйных гаспадарак на аснове грамадскай калектыўнай апрацоўкі зямлі і машынізацыі земляробства. Палітыка рашучага выцяснення капіталістычных элементаў. Дырэктывы з'езда па складанню пяцігадовага плана.

XV з'езд партыі аб несумяшчальнасці прыналежнасці да трацкіскай апазіцыі з прабываннем у партыі. Выключэнне XV з'ездам членаў трацкіска-зіноўеўскай апазіцыі з партыі. Трацкізм — перадавы атрад контррэвалюцыйнай буржуазіі.

СОЦЫЯЛІСТЫЧНАЯ ІНДУСТРЫЯЛІЗАЦЫЯ І БАРАЦЬБА З ПРАВЫМ УХІЛАМ

Рост буйнай соцыялістычнай прамысловасці. Адставанне развіцця сельскай гаспадаркі ад развіцця прамысловасці. Зернавая праблема. Зверская барацьба кулацтва супроць калгаснага будаўніцтва ў вёсцы, спробы зрыву хлебнарыхтовак. Партыя на хлебным фронце. Значэнне зернавай праблемы і прычыны нарыхтоўчых затrudненняў. Арганізацыя хлебнарыхтовак і націск на кулацка-заможныя элементы. Надзвычайныя меры (1928 г.). Дырэктывы ЦК (красавіцкі і чэрвеньскі пленумы 1928 г.) аб узмацненні калгаснага руху і саўгаснага будаўніцтва. Абвастрэнне класавай барацьбы. Шкодніцтва з боку старых буржуазных спецыялістаў, адкрыта палітычна варажых савецкай уладзе (шахцінская справа).

Лінія партыі на сістэматычнае зніжэнне сабекошту, умацаванне працоўнай дысцыпліны і разгортванне соцыялістычнага спаборніцтва. Лозунг аб аўладанні тэхнікай. Рашэнне ЦК аб падрыхтоўцы кадраў спецыялістаў. Мабілізацыя мас на выкананне гаспадарчага плана 1928—1929 г. — першага года першай пяцігодкі.

Сталін — арганізатар большэвіцкага наступлення. Барацьба за большэвіцкае перамаганне цяжкасцей. Зварот ЦК партыі аб самакрытыцы (чэрвень 1928 г.).

Выступленне правых супроць генеральнай лініі большэвіцкай партыі па пытаннях індустрыялізацыі краіны і калектывізацыі сельскай гаспадаркі. Апаргуністычная «тэорыя» Бухарына аб затуханні класавай барацьбы і ўрастанні капіталізма (кулак, канцэсійныя прадпры-

емствы і т. д.) у сацыялізм. Барацьба праваапартуністычных кіраўнікоў Маскоўскай арганізацыі і профсаюзаў супроць партыі і яе ЦК. Фактычная абарона правымі рэстаўратарскай трацкісцкай «тэорыі» аб немагчымасці пабудовы сацыялізма ў адной краіне. Спробы згавару правых апартуністаў з трацкістамі (перагаворы Бухарына з Каменевым).

Выкрыццё апартуністаў, як кулацкай агентуры ў радах партыі. Лістападаўскі пленум ЦК (1928 г.) аб барацьбе на два фронты: супроць правых і «левых» апартуністаў і супроць прымірэнства. Лістападаўскі пленум ЦК аб правай небяспецы, як галоўнай.

VI кангрэс Комінтэрна (ліпень 1928 г.). Прыняцце праграмы Комінтэрна на VI кангрэсе Комуністычнага Інтэрнацыянала.

XVI партканферэнцыя (красавік 1929 г.) аб першым пяцігадовым плане народнай гаспадаркі. Мабілізацыя ўсіх сіл рабочага класа і працоўнага сялянства на ажыццяўленне задач першага пяцігодкі. Разніцце сацыялістычнага спаборніцтва. Роля сацыялістычнага спаборніцтва на буйнейшых будаўніцтвах гігантаў першага пяцігодкі (Кузнецк, Магнітабуд, Днепрабуд, Сталінградскі трактарны завод і т. д.). Мерапрыемствы партыі па барацьбе з бюракратызмам і перабудове работы масавых арганізацый. Чыстка партыі (1929 г.).

Высылка Троцкага за мяжу за контррэвалюцыйную дзейнасць (1929 г.). Перагварэнне трацкізма ў беспрынцыпную безыдэйную банду заклятых ворагаў рабочага класа, дзеючых па найму разведвальных органаў замежных дзяржаў. Пастанова X пленума ВККІ (ліпень 1929 г.) аб вывадзе Бухарына са складу ВККІ. Лістападаўскі пленум ЦК 1929 г. Выключэнне Бухарына са складу Палітбюро ЦК ВКП(б). Папярэджанне Рыкаву і Томскаму. Рашэнне пленума аб несямяшчальнасці прапаганды поглядаў правага апартунізма з прабываннем ў партыі. Працяг двурушніцкай барацьбы правых апартуністаў супроць партыі.

Новая спроба з боку імперыялістаў арганізаваць антысавецкі блок і інтэрвенцыю. Правакацыя кітайскіх мілітарыстаў на Далекім Усходзе (1929 г.). Перамога Асобай Далёкаўсходняй Чырвонай Арміі.

Барацьба за выкананне пяцігадовага плана. Выкананне і перавыкананне плана першага года пяцігодкі. Рашаючыя поспехі 1928—1929 гг. на ўсіх фронтах сацыялістычнага будаўніцтва СССР. Развіццё сацыялістычнага спаборніцтва і ўдарніцтва. Уздым у рабочым класе. Паварот асноўных мас сялянства ад старога, капіталістычнага шляху развіцця на шлях сацыялізма. Масавы рост калгаснага руху: «У калгасы пашоў сёрадняк» (Сталін). 1929 год—год вялікага пералому.

Тэма XI

Партыя большэвікоў у барацьбе за калектывізацыю сельскай гаспадаркі (1930—1934 гг.)

БАРАЦЬБА БОЛЬШЭВІКОЎ ЗА РАЗГОРТВАННЕ СОЦЫЯЛІСТЫЧНАГА НАСТУПЛЕННЯ

Сусветны эканамічны крызіс і абвастрэнне супярэчнасцей у краінах капіталізма. Спробы згавару капіталістаў супроць СССР. Узмацненне небяспекі ваеннага нападу на Савецкі Саюз.

Згуртоўванне партыі беднаты і арганізацыя яе разам з сёрадня-

ком для барацьбы супроць кулацтва. Растлумачэнне працоўнаму сялянству выгад калгаснага жыцця. Аказанне ўрадам дапамогі калгасам крэдытамі і машынамі. Пачатак арганізацыі машына-трактарных станцый (МТС).

Магутны рост калгаснага руху. Лозунг суцэльнай калектывізацыі. Пераход ад палітыкі абмежавання і выцяснення капіталістычных элементаў вескі да палітыкі ліквідацыі кулацтва як класа на аснове суцэльнай калектывізацыі.

Рашэнне ЦК ВКП(б) ад 5 студзеня 1930 г. аб тэмпах калектывізацыі.

Барацьба партыі з правым апартунізмам і з лявацкімі перагібамі калгасным будаўніцтве. Значэнне артыкулаў Сталіна «Галавакружэнне ад поспехаў» і «Адказ таварышам калгаснікам» (1930 г.) Разгром апартуністаў і перамога лініі партыі ў калгасным будаўніцтве.

Поспехі ў прамысловасці і ў сельскай гаспадаркі к XVI з'езду партыі.

XVI з'езд партыі (26 чэрвеня—13 ліпеня 1930 г.)—з'езд разгорнутага соцыялістычнага наступлення па ўсяму фронту. Даклад Сталіна на з'ездзе. Уступленне СССР у перыяд соцыялізма. «Лёс сельскай гаспадаркі і яго асноўных праблем будучы ад гэтага часу вызначаць не індывідуальныя сялянскія гаспадаркі, а калгасы і саўгасы» (Сталін). Калгаснае сялянства—сапраўдная і моцная апора савецкай улады ў весцы. Барацьба за ажыццяўленне пяцігодкі ў чатыры гады. Рашэнне з'езда аб несумяшчальнасці поглядаў правага ўхіду з прыналежнасцю да ВКП(б). XVI з'езд аб барацьбе на два фронты і аб правай небяспецы, як галоўнай.

Раскрыццё і ліквідацыя контррэвалюцыйных арганізацый, звязаных з імперыялістычнымі дзяржавамі («промпартыя», Саюзнае бюро меншавікоў, кулацкая партыя Кандрацьева—Чаянава). Выкрыццё дворушніцкага права-лявацкага блока Сырцова—Ламінадзе.

Пераход трацкіска-зіноўеўскіх і права-рэстаўратарскіх бандытаў да падпольнай тэрарыстычнай, шкодніцка-шпёнскай дзейнасці супроць партыі і савецкай дзяржавы.

Прамова Сталіна «Аб задачах гаспадарнікаў» (люты 1931 г.). Лозунг «Аўладаць тэхнікай». Сталін аб новай абстаноўцы і новых задачах соцыялістычнага будаўніцтва (чэрвень 1931 г.). Шэсць умоў таварыша Сталіна.

Поспехі калектывізацыі і барацьба партыі за ўмацаванне калгаснага будаўніцтва. Ачышчэнне калгасаў ад пралезшых у іх кулакоў. Умацаванне працоўнай дысцыпліны. Барацьба з ворагамі і раскравальнікамі грамадскай уласнасці ў калгасах. Работа партыі па выхаванню большэвіцкіх кадраў у калгасах.

XVII партканферэнцыя (30 студзеня—4 лютага 1932 г.) аб задачах чацвертага, завяршаючага года пяцігодкі. XVII партканферэнцыя аб асноўных устаноўках другой пяцігодкі. Барацьба за ўмацаванне соцыялістычнай уласнасці.

Падпольная контррэвалюцыйная барацьба правых і трацкістаў супроць партыі. Раскрыццё контррэвалюцыйных груп Руціна, Эйсманта і інш.

ПЕРАМОГА ПЕРШАЙ ПЯЦІГОДКІ. ПАЧАТАК ДРУГОЙ ПЯЦІГОДКІ

Выкананне першай пяцігодкі ў чатыры гады. Студзеньскі пленум ЦК і ЦКК (1933 г.). Даклад таварыша Сталіна аб выніках першай пяцігодкі. Канчатковае рашэнне пытання «хто каго» ў карысць соцыялізма ў горадзе і вёсцы. Пабудова буйнейшых гігантаў прамысловасці ў краіне. Стварэнне цэлага раду новых галін прамысловасці (чорная металургія, вярштатабудуўніцтва, трактарная, аўтамабільная, авіяцыйная і інш.). Умацаванне эканамічнай незалежнасці СССР. Пospехі соцыялістычнага будаўніцтва і умацаванне абароназдольнасці СССР. Роля соцыялістычнай індустрыі ў справе стварэння тэхнічнай базы для соцыялістычнай перапрацоўкі ўсёй народнай гаспадаркі. Стварэнне магутнага сельскагаспадарчага машынабудуўніцтва. Машынізацыя сельскай гаспадаркі (трактар, камбайны і інш.). Забеспячэнне большэвіцкай партыі вырашэння складанейшай задачы соцыялістычнай рэвалюцыі—пераводу сельскай гаспадаркі на шлях соцыялізма. Перагварэнне СССР у краіну самага буйнага ў свеце соцыялістычнага земляробства. Міжнароднае значэнне перамогі першай пяцігодкі.

Студзеньскі пленум ЦК і ЦКК (1933 г.) аб задачах партыі ў першым годзе другой пяцігодкі. Сталін аб неабходнасці дапоўніць нафас будаўніцтва нафасам асваення. Сталін аб тэмах развіцця прамысловасці ў другой пяцігодцы.

Пospехі будаўніцтва соцыялізма ў СССР, абвастрэнне класавай барацьбы з боку рэштак капіталістычных класаў унутры краіны. Прыход да ўлады фашызма ў Германіі. Арганізацыя падвольных грацкіх і зноўвускіх контррэвалюцыйных тэрарыстычных, шпёнскіх, шкодніцкіх цэнтраў, дзеючых па заданню фашысцкіх разведак.

Разгортванне соцыялістычнага наступлення і абвастрэнне супраціўлення класавага ворага. Кулацкі сабатаж у вёсцы.

Сталін аб недахопах работы вясковых партарганізацый і вясковых камуністаў. Стварэнне палітгаддзелаў у сельскай гаспадарцы. Першы з'езд калгаснікаў-ударнікаў (люты 1933 г.). Сталінскі лозунг—«Зрабіць калгасы большэвіцкімі і ўсіх калгаснікаў заможнымі». Разгром кулацкага сабатажу, карэнны пералом у рабоце калгасаў. Разгром контррэвалюцыйных нацыяналістычных групавак на Украіне, у Беларусі і т. д. Барацьба за ўмацаванне радыё большэвіцкай партыі. Чыстка партыі (1933—1934 гг.).

XVII з'езд партыі большэвікоў—з'езд пераможцаў (26 студзеня—10 лютага 1934 г. Пospехі соцыялістычнага будаўніцтва к XVII з'езду. Даклад Сталіна на XVII з'ездзе—большэвіцкая праграма работы партыі ў другой пяцігодцы. Доклады тт. Молатава і Куйбышава аб другой пяцігодцы. XVII зезд аб асноўнай гаспадарчай і палітычнай задачы другой пяцігодкі.

Арганізацыйнае пытанне на XVII з'ездзе партыі. Даклад тав. Кагановіча. XVII зезд аб неабходнасці «падняць арганізацыйнае кіравніцтва да ўзроўню палітычнага кіравніцтва». Стварэнне Камісіі партыйнага кантроля і Камісіі савецкага кантроля. Новы статут партыі. Сталін аб галоўнай небяспецы ў галіне агульнай палітыкі і ў нацыянальным пытанні.

Магутны разварот соцыялістычнай прамысловасці. Барацьба партыі за палепшэнне работы транспарту. Разгортванне савецкага гандлю. Разгортванне руху ўдарнікаў і выдатнікаў у прамысловасці і ў

сельскай гаспадарцы. Палепшанне матэрыяльнага становішча працоўных.

Лістападаўскі пленум ЦК 1934 г. Адмена картачнай сістэмы снабжэння. Рашэнне аб пераўтварэнні палітддзелаў МТС у звычайныя парторганы.

Зладзейскае забойства фашысцкай трацкіска-зіноўеўскай бандай кіраўніка ленинградскіх рабочых сакратара ЦК ВКП(б) С. М. Кірава.

Барацьба партыі за прывядзенне ў парадак партыйнай гаспадаркі. Праверка партыйных дакументаў і выгнанне з партыі двурушнікаў, трацкістаў і прысасаўшыхся к партыі жулікаў—скрытых ворагаў партыі. Барацьба партыі за павышэнне большэвіцкай пільнасці на ўсіх участках соцыялістычнага будаўніцтва.

Згуртаванне працоўных мас вакол большэвіцкай партыі і правдыра народаў Савецкага Саюза і працоўных ўсяго свету—таварыша Сталіна.

Тэма XII

Партыя большэвікоў у барацьбе за завяршэнне будаўніцтва соцыялістычнага грамадства і правядзенне новай Канстытуцыі (1935—1937 г.г.)

БАРАЦЬБА ПАРТЫІ ЗА ЗАВЯРШЭННЕ БУДАЎНІЦТВА СОЦЫЯЛІСТЫЧНАГА ГРАМАДСТВА

Магутны ўздым прамысловасці. Ліквідацыя адставання транспарту. Роля тав. Кагановіча ў барацьбе за ўздым транспарту. Барацьба партыі за рэнтабельнасць цяжкай індустрыі. Умацаванне абароназдальнасці Савецкага Саюза, умацаванне магутнасці Чырвонай Арміі. Рост рабочага класа. Рост матэрыяльнага добрабыту працоўных. Барацьба партыі за большэвіцкія калгасы і за заможнае жыццё калгаснікаў. II Усесаюзны з'езд калгаснікаў-ударнікаў (люты 1935 г.). Прыняцце Сталінскага статута калгаснага жыцця.

Пастанова пленума ЦК ВКП(б) (люты 1935 г.) аб унясенні ад імя ЦК ВКП(б) на II Усесаюзны з'езд Совецкай прапарановы аб змяненні Канстытуцыі СССР. Утварэнне Канстытуцыйнай камісіі на чале з таварышом Сталіным.

Сталінскі лозунг «Кадры вырашаюць усё» (май 1935 г.). Сталін аб ўзмацненні ўвагі да чалавека—працоўнага грамадзяніна краіны Савецкай. «З усіх каштоўных капіталаў, якія ёсць у свеце, самым каштоўным і самым рашаючым капіталам з'яўляюцца людзі, кадры» (Сталін).

VII кангрэс Комінтэрна (жнівень 1935 г.) аб канчатковай і беспаваротнай перамозе соцыялізму ў СССР. Барацьба большэвіцкай партыі за рэалізацыю ўказанняў Сталіна аб кадрах і аўладанні тэхнікай. Уздым творчай ініцыятывы мас. Стаханаўскі рух—новы, вышэйшы этап соцыялістычнага снаборніцтва і барацьбы за высокую прадукцыюнасць працы. I Усесаюзная нарада, рабочых і работніц-стаханаўцаў (лістапад 1935 г.). Лозунг Сталіна аб ўздыме культурна-тэхнічнага ўзроўню рабочага класа да ўзроўню работнікаў інжынерна-тэхнічнай працы.

Снежаньскі пленум ЦК ВКП(б) 1935 г. Рашэнне пленума па пытаннях стаханаўскага руху. Перамога соцыялізму ў нацыянальных рэспубліках. Развіццё нацыянальнай па форме і соцыялістычнай па

зместу культуры ў нацыянальных рэспубліках. Паспяховае выкананне другой пяцігодкі. Датэрміновае выкананне другога пяцігадовага плана прамысловасці і чыгуначнага транспарту. Поўная перамога калгаснага ладу.

Нарада камбайнераў і камбайнерак, трактарыстаў, ударнікаў і ударніц бурачных палёў, работнікаў жывёлагадоўлі, ударнікаў і перадавых людзей нацыянальных рэспублік, савецкіх жанчын—довад перамогі соцьялізма ў СССР, згуртавання шырокіх мас працоўных вакол партыі большэвікоў і вялікага правадыра народаў СССР і працоўных ўсяго свету—таварыша Сталіна.

ПРЫНЯЦЦЕ СТАЛІНСКАЙ КАНСТЫТУЦЫІ. БАРАЦЬБА ПАРТЫІ ЗА ПРАВЯДЗЕННЕ НОВАЙ СОЦЫЯЛІСТЫЧНАЙ КАНСТЫТУЦЫІ

Апублікаванне і ўсенароднае абмеркаванне праекта Сталінскай Канстытуцыі соцьялістычнай дзяржавы рабочых і сялян (чэрвень 1936 г.).

Выкрыццё банды трацкістаў—германа-японскіх шпіёнаў, дыверсантаў, шкоднікаў, тэрарыстаў (суд над Каменевым, Зіноўевым і інш. у жніўні 1936 года; суд над удзельнікамі антысавецкага трацкісцкага цэнтру—Пятаковым і інш.—у студзені 1937 г.). Выкрыццё правых контррэвалюцыйнераў. Выключэнне з партыі Бухаріна і Рыкава (люты 1937 г.).

Даленняя барацьба большэвіцкай партыі за ўмцаванне сваіх раёў, за павышэнне большэвіцкай шчынасці, за падмацаванне і знішчэнне ўсіх ворагаў соцьялізма.

Пастанова ЦК ВКП(б) ад 29 верасня 1936 г. аб аднаўленні прыёму новых членаў у ВКП(б).

Надзвычайны VIII з'езд Советаў СССР (лістапад—снежань 1936 г.). Доклад Сталіна аб праекце новай Канстытуцыі. «Наша савецкая грамадства дабілася таго, што яно ўжо ажыццявіла ў асноўным соцьялізм, стварыла соцьялістычны лад, г. зн. ажыццявіла тое, што у марксістаў называецца інакш першай або ніжэйшай фазай камунізма» (Сталін). Сталін аб канцы нэпа. Зацверджанне соцьялістычнай уласнасці ў яе двух формах: дзяржаўнай (ўсенародны набытак) і кааператыўна-калгаснай у якасці непасрэднай асновы савецкага ладу. Знішчэнне эксплуатацыйных класаў і класавай эксплуатацыі. Росквіт у Савецкім Саюзе самага поўнага і самага паслядоўнага ў свеце соцьялістычнага савецкага дэмакратызма. Умацаванне і расшырэнне базы дыктатуры рабочага класа СССР. Аднагалоснае зацверджанне і прыняццё Надзвычайным VIII зездам Советаў СССР Сталінскай Канстытуцыі соцьялістычнай дзяржавы рабочых і сялян.

Пленум ЦК ВКП(б) (люты 1937 г.). Доклад таварыша Сталіна на Пленуме ЦК ВКП(б) «Аб недахопах партыйнай работы і мерах ліквідацыі трацкісцкіх і іншых двурушнікаў». Сталін аб значэнні абстаўкі канталістычнага акружэння для СССР. Патрабаванні да партызанства, благадушша, «ідэяцкай хваробы» бяспечнасці і палітычнай блізарукасці, якая з'яўляецца прычынай недахопаў нашай дзяржавы і партыйнай работы. Сталін аб задачах партыі на сучасным этапе.

Даклад тав. Жданава: «Падрыхтоўка партыйных арганізацый да выбараў у Вярхоўны Совет СССР па новай выбарчай сістэме і адпаведная перабудова партыйна-палітычнай работы». Разгортванне ўнутрыпартыйнай дэмакратыі і большэвіцкай самакрытыкі. Увядзенне закрытых (тайных) выбараў партыйных органаў. Разгортванне барацьбы за палітычнае выхаванне партыйных кадраў. Лозунг Сталіна аб аўладанні большэвізмам.

Сусветна-гістарычнае значэнне вялікіх перамог партыі большэвікоў, партыі Леніна—Сталіна.

ПРЫКЛАДНЫ ВУЧЭБНЫ ПЛАН ДЛЯ ГУРТКА ПА ГІСТОРЫІ ВКП(б)

№№ п/п	Назва перыядаў	Колькасць заняткаў на кожную тэму
I	Барацьба за стварэнне марксісцкай, сацыял-дэмакратычнай партыі ў Расіі (ад утварэння Плеханаўскай „Групы вызвалення працы“—1883 г. да з’яўлення першых нумароў „Искры“—1900—1901 гг.)	2
II	Утварэнне Расійскай Сацыял-Дэмакратычнай Рабочай Партыі і з’яўленне ўнутры партыі фракцый большэвікоў і меншэвікоў (1901—1904 гг.)	2
III	Меншэвікі і большэвікі ў перыяд руска-японскай вайны і першай рускай рэвалюцыі (1901—1907 гг.)	4
IV	Меншэвікі і большэвікі ў перыяд Сталыпінскай рэакцыі і афармленне большэвікоў у самастойную Сацыял-Дэмакратычную Рабочую Партыю (1908—1912 гг.)	2
V	Партыя большэвікоў у гады ўздыму рабочага руху пера-першай імперыялістычнай вайной (1912—1914 гг.)	1
VI	Партыя большэвікоў у перыяд імперыялістычнай вайны і другой рускай лютаўскай рэвалюцыі (1914—сакавік 1917 гг.)	2
VII	Партыя большэвікоў у перыяд падрыктоўкі і правядзення Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі (красавік 1917 -1918 гг.)	4
VIII	Партыя большэвікоў у перыяд грамадзянскай вайны (1918—1920 гг.)	3
IX	Партыя большэвікоў у перыяд пераходу на мірную работу па аднаўленню народнай гаспадаркі (1921—1925 гг.)	5
X	Партыя большэвікоў у барацьбе за сацыялістычную індустрыялізацыю краіны (1926—1929 гг.)	3
XI	Партыя большэвікоў у барацьбе за калектывізацыю сельскай гаспадаркі (1930—1934 гг.)	3
XII	Партыя большэвікоў у барацьбе за завяршэнне будавання сацыялістычнага грамадства і правядзенне новай Канстытуцыі (1935—1937 гг.)	4
Разам		35

У ДАПАМОГУ ПАРТОРГУ І САКРАТАРУ ПАРТКОМА

Інструкцыя аб членскіх узносах членаў і кандыдатаў партыі

(Зацверджана ЦК ВКП(б) 29 красавіка 1937 г.)

І. Аб размерах членскіх узносаў

1. У адпаведнасці з параграфам 62-м статута партыі штомесячныя членскія ўзносы для членаў партыі і кандыдатаў устанаўліваюцца ў наступным размеры:

Атрымліваючыя зарплату					
	да 100	р. плацяць	—	р.	20 к.
ад 101 р.	" 150	"	"	—	60 "
" 151	" 200	"	"	1	— "
" 201	" 250	"	"	1	50 "
" 251	" 300	"	"	2	— "
звыш 300	" 500	"	"	2 ½	} зароботку
" 500		"	"	3 ½	

2. Пры прыёме членскіх узносаў павінна ўлічвацца як асноўная зарплата камуніста, так і ўвесь яго дадатковы заробтак (праца па сумяшчэнню, звыштэрміновая праца, літаратурны ганарар, лекцыйная, педагагічная і т. п. праца, надбаўкі да зарплат за выслугу год, надбаўка да зарплат камуністаў, якія працуюць у аддаленых мясцовасцях Саюза).

Да зароботку членаў і кандыдатаў партыі не павінны прылічвацца атрымліваемыя камуністамі ўзнагароды, адначасовыя прэміі, дапамогі і выйгрышы па аблігацыях дзяржаўных пазык.

Ніякія другія адлічэнні ў партыйную касу з заробаткаў членаў і кандыдатаў партыі, акрамя ўстаноўленых гэтай інструкцыяй членскіх узносаў, не павінны вытварацца.

3. Камуністы-навуковыя работнікі, пісьменнікі, архітэктары, вынаходцы і работнікі мастацтва (мастакі, скульптары, артысты, кіноработнікі) уплачваюць членскія ўзносы ў агульным парадку, г. зн. у адпаведнасці з пунктамі 1-м і 2-м гэтай інструкцыі.

Камуністы-калгаснікі, якія атрымліваюць аплату за выпрацоўваемыя працадні грашмі і натурай, уплачваюць штомесячна членскія ўзносы ў размеры 50 кап.

Камуністы-калгаснікі, якія атрымліваюць, акрамя аплаты за пра-

цадні, заработную плату (старшыні калгасаў, бухгалтары-рахункаводы, аграномы, зоатэхнікі, трактарысты, камбайнеры, занятыя адыходным промыслам і інш.), дадаткова да 50 кап. уплачваюць членскія ўзносы з грашовай зарплаты ў адпаведнасці з пунктам 1-м і 2-м гэтай інструкцыі.

Комуністы—калгаснікі, члены прамарцелей, якія атрымліваюць, акрамя аплаты за працадні, грашовую аплату за выпрацоўваемую і здаваемую прадукцыю, дадаткова да 50 кап. уплачваюць членскія ўзносы з разліку сярэдняга штомесячнага заработку, у адпаведнасці з пунктам 1-м і 2-м гэтай інструкцыі.

Комуністы—члены саматужна-прамысловых арцелей, якія атрымліваюць зарплату толькі грашмі, а не натурай, уносяць членскія ўзносы па фактычнаму заработку ў агульным парадку, г. зн. у адпаведнасці з пунктам 1-м і 2-м гэтай інструкцыі.

Чырвонаармейцы штомесячныя членскія ўзносы плацяць ў размер 10 капеек і малодшыя камандзіры срочнай службы ў размер 20 кап.

Навучаючыся, пенсіянеры, часова непрацаздольныя, якія атрымліваюць дапамогі па соцстраху або кааперацыйнаму страхаванню, плацяць членскія ўзносы на агульных падставах у залежнасці ад размер 1-аў атрымліваемай стыпендыі, пенсіі, дапамогі і іншых пабочных заработкаў (гл. пункт 1-ы гэтай інструкцыі).

Хатнія гаспадыні штомесячныя членскія ўзносы плацяць у размер 20 кап.

4. Уступныя ўзносы, у адпаведнасці з § 63 статута партыі, узімаюцца пры ўступленні ў кандыдаты партыі ў размер 2 проц. атрымліваемай заработнай платы.

Калгаснікі, якія не атрымліваюць ніякай зарплаты, акрамя аплаты за выпрацаваныя працадні, уступаючы кандыдатамі ў члены ВКП(б), уплачваюць уступныя ўзносы ў размер 1 рубля.

Чырвонаармейцы і малодшыя камандзіры срочнай службы, уступаючы кандыдатамі ў члены ВКП(б), уплачваюць уступныя ўзносы ў размер 50 кап.

Хатнія гаспадыні, уступаючы кандыдатамі ў члены ВКП(б), уплачваюць уступныя ўзносы ў размер 50 кап.

Уступныя ўзносы прымаюць асабіста сакратар райкома, гаркома ВКП(б) або начальнік палітаддзела, які выдае прынятаму ў партыю партыйныя дакументы.

II. Аб парадку прыёму членскіх узносаў

5. Кожны член і кандыдат партыі асабіста ўносіць членскія ўзносы ў партыйны камітэт або парторгу пярвочнай партарганізацыі (кандыдацкай групы, партыйна-комсамольскай групы), на ўчоце ў каторай ён састаіць, і прыём узносаў вытвараецца асабіста сакратаром парткома (парторгам).

Члены і кандыдаты партыі, выбыўшыя часова з партарганізацыі на кароткатэрміновыя курсы, у службовую камандзіроўку і т. п., уплачваюць членскія ўзносы ў той пярвочнай партарганізацыі, дзе яны састаяць на часовым ўчоце.

Сакратары парткомаў і парторгі не маюць права прымаць членскія ўзносы ад новапрыбыўшых у арганізацыю комуністаў да прыняцця іх на сталы або часовы ўчот у райкоме ВКП(б).

У буйных первічных партарганізацыях з колькасцю камуністаў звыш 100 чалавек прыём членскіх узносаў можа быць дазволена партарганам цэхавых, участковых, факультэцкіх і т. п. партыйных арганізацый, у кожным паасобным выпадку асобай пастановай райкома, гаркома партыі.

Камуністы-адзіночкі ўплачваюць членскія ўзносы непасрэдна ў раённы, гарадскі камітэт партыі. Прыём узносаў у гэтых выпадках вытвараецца работнікамі райкома, гаркома партыі як па месцу работы камуніста, так і ў райкоме, гаркоме партыі.

6. Сакратар парткома (цэхпарткома), парторі первічнай партарганізацыі (кандыдацкай групы, партыйна-комсамольскай групы) пры прыёме членскіх узносаў абавязан у партбілеце або кандыдацкай картачцы членаў і кандыдатаў партыі ставіць штамп аб уплаце членскіх узносаў, свой подпіс і запісаць атрыманыя з кожнага члена і кандыдата ВКП(б) членскія ўзносы ў ведамасць уплаты членскіх узносаў (форма № 1).

Форма штампа для адзнакі аб уплаце членскіх узносаў устанаўляецца райкомам, гаркомам партыі, і штамп гэты павінен мець нумар первічнай партарганізацыі, прысвоены ей адпаведна з інструкцыяй аб уліку членаў і кандыдатаў партыі.

7. У ведамасць уплаты членскіх узносаў перад пачаткам справаздачнага месяца заносзяцца (па алфавіту) усе члены і кандыдаты партыі, якія састаяць на ўчосце данай партарганізацыі, з указаннем апошняга месяца, за які былі ўплачаны членскія ўзносы кожным камуністам. Наступныя графы запоўняюцца пры прыёме членскіх узносаў.

У адносінах членаў і кандыдатаў партыі, якія чаму-небудзь не ўплацілі ўзносаў у справаздачным месяцы, робіцца сакратаром парткома (партарганам) адпаведная адзнака з указаннем, за якія месяцы (акрамя справаздачнага) і ў якой суме асталася запазычанасць.

ІІІ. Хаванне, здача і справаздачнасць за членскія ўзносы

8. Сакратары партыйных камітэтаў (цэхпарткомаў), парторгі первічных партарганізацый (кандыдацкіх і партыйна-комсамольскіх груп) паступіўшыя членскія ўзносы павінны поўнасцю здаваць не радзей аднаго разу ў дэкаду, разам з заявай (форма № 2), у бліжэйшае аддзяленне ашчадкасы або пералічэнні ў дзяржбанк на бягучы рахунак абкома, крайкома, ЦК нацкомпартыі.

Сакратары парткомаў і парторгі сельскіх первічных партарганізацый (кандыдацкіх груп) здаюць сабраныя членскія ўзносы адзін раз у месяц у бліжэйшае аддзяленне ашчадкасы.

Ведамасць уплаты членскіх узносаў і дакументы аб узносе грошай у ашчадкасу застаюцца і захоўваюцца ў парткоме первічнай партарганізацыі або ў райкоме партыі.

Ведамасці аб уплаце членскіх узносаў цэхпарторгі абавязаны здаваць сакратару парткома не пазней 5-га чысла наступнага месяца разам з дакументамі аб здачы сабраных грошай у ашчадкасы.

У канцы кожнага справаздачнага месяца сакратары парткомаў, парторгі первічных партарганізацый складаюць зводную справаздачу (форма № 3) аб паступленні членскіх узносаў за мінулы справа-

здачны месяц і прадстаўляюць яго у райком, гарком партыі не пазней 10-га чысла наступнага за справаздачным месяца.

Увага: а) У раёнах крайняй поўначы і іншых раёнах, дзе з прычыны дрэннай сувязі цяжка выконваць патрабаванне, паданае ў § 8, парадак і тэрмыны здачы сабраных членскіх узнёсаў у першых партарганізацыях вызначаюцца абкомамі, крайкамамі, ЦК нацкомпартыі. б) Парторгі цэхавых, факультэцкіх, участковых і т. п. партарганізацый сабраныя членскія ўзнёсы не радзей аднаго разу ў дэкаду здаюць сакратару парткома або па рашэнню партыйнага камітэта непасрэдна ў ашчадкас.

9. Райкомы, гаркомы партыі на падставе штомесячных справаздач першых партарганізацый аб паступленні членскіх узнёсаў складаюць зводную справаздачу аб паступленні членскіх узнёсаў за мінулы месяц па раённай, гарадской партарганізацыі ў цэлым (форма № 3) і прадстаўляюць яго ў абком, краіком, ЦК нацкомпартыі не пазней 15-га чысла наступнага за справаздачным месяца. Пры гэтым, акрамя звестак атрыманых ад першых партарганізацый, указваецца сума членскіх узнёсаў, якая паступіла па бягучы рахунак у раённае, гарадское аддзяленне Дзяржбанка ад ашчадных кас.

У райкомах, гаркомах партыі па кожную першачасную партарганізацыю паасобку вядуцца картачкі ўліку ўплаты членскіх узнёсаў (форма № 4), якія рэгулярна, па сканчэнні кожнага месяца, запаўняюцца на падставе справаздач першых партарганізацый аб паступленні членскіх узнёсаў.

IV. Кіраўніцтва справай прыёму членскіх узнёсаў

10. Абкомы, крайкомы і ЦК нацкомпартыі на падставе атрымліваемых справаздач райкомаў і гаркомаў партыі вядуць у сябе ўлік паступлення членскіх партузнёсаў (форма № 4) па кожнай раённай, гарадской партарганізацыі паасобку, звязваюць справаздачы райкомаў, гаркомаў з сумамі членскіх узнёсаў, паступілых па бягучы рахунак партыйнага бюджэта, складаюць зводную справаздачу па ўсёй абласной, краёвай партарганізацыі і не пазней 20-га чысла наступнага за справаздачным месяца прадстаўляюць яго ў ЦК ВКП(б).

Абкомы, крайкомы, ЦК нацкомпартыі абавязаны заслухоўваць справаздачы паасобных райкомаў, гаркомаў партыі аб іх рабоце па кіраўніцтву справай прыёму членскіх узнёсаў і не радзей аднаго разу ў поўгоддзе разглядаць справаздачу заг. фінгасектарам аб становішчы збору членскіх узнёсаў па абласці, краю, рэспубліцы.

11. Райкомы, гаркомы партыі абавязаны сачыць за своєчасовай уплатай членскіх узнёсаў камуністамі, своєчасовай здачай першачаснымі партарганізацыямі сабраных сум партузнёсаў у ашчадкас і аказваць дапамогу першачасным партарганізацыям у правільнай арганізацыі справы прыёму членскіх узнёсаў.

Вынікі паступлення членскіх узнёсаў не радзей аднаго разу ў тры месяцы павінны разглядацца і зацвярджацца ў першых партарганізацыях партыйнымі камітэтамі, партарганізацыях (кандыдацкіх групах), дзе няма парткомаў,—на агульных партыйных сходах, а ў раённых гарадскіх партарганізацыях—райкамамі, гаркамамі партыі.

12. Рэвізійныя камісіі раённыя, гарадскія, абласныя, краявыя і нацкомпартыі абавязаны не радзей аднаго разу ў квартал правяраць

правільнасць узымання членскіх узносаў з членаў і кандыдатаў партыі, своєчаснасць пералічэнняў у партыйную касу сабраных членскіх узносаў і правільнасць прадстаўлення справаздачнасці аб паступленні членскіх узносаў.

Акты рэвізійных камісій абавязкова павінны абмяркоўвацца райкомамі, гаркамамі, абкамамі, крайкамамі і ЦК нацкомпартай і пасля іх абмеркавання разам з рашэннем адпаведнага камітэта ВКП(б) павінны пасылацца ў вышэйстаячы партыйны камітэт.

Акты рэвізійных камісій абласных, краевых і рэспубліканскіх партарганізацый павінны прадстаўляцца ў Цэнтральную Рэвізійную Камісію.

Форма № 1.

ВЕДАМАСЦЬ

уплаты членскіх уносаў, паступіўшых у

месяцы 193 г.

ад членау і кандидатау парты па..... (назва арганізацыі)

№ па парадку	ПРОЗВІШЧА І ІНІЦЫАЛЫ	№ № партда- кументау	За якія месяцы уносы	За якія месяцы платцаў уносы	Агульнае зарабо- так за месяц	Сума ўносу	Запавядаць на членскіх уносах на агульня дзень справядлівага месяца		Распіска на ўплату членскіх уносаў, або аднака аб ква- робе, камандзіроў- цы, выбіцці з парт- арганізацыі і т. п.
							За якія месяцы	Сума Руб. к.	
1	Іваноў І. І.	0000000	Чэрвень	Ліпень	345—	6.90	—	—	Асабісты подпіс
2	Петроў П. П.	0000000	Май	Чэрвень	700—	21.00	—	—	Асабісты подпіс
				Ліпень	760—	22.80	—	—	
3	Сідараў С. С.	0000000	Май	Чэрвень	250—	2.—	Ліпень	2	Асабісты подпіс
4	Цімафееў П. І.	0000000	Чэрвень	—	—	—	Ліпень	5	Укамандзіроўцы
5	Філіпаў А. Б.	0000000	Чэрвень	—	—	—	—	—	Знят з учоту
	Разам...	—	—	—	2055	52.70	—	7	

Сакратар парткома
або парторг

(подпіс)

Форма № 2.

ЗАЯВА

У ашчадкасу №..... (назва рэёна, горада)

ад сакратара (парторга)..... (назва партарганізацыі)

(прозвішча, імя і па бацьку)

Прашу прыняць для пералічэння ў Дзяржбанк на асобы бягучы
разунак.....

(назва ЦК нацкомпарты, крайкома, абкома)

членскія ўносы, сабраныя ў..... м-цы 193... г. у суме.....

руб. кап.

(пропісам)

мес. 193... г.

(подпіс)

АДЗНАКА АШЧАДКАСЫ

Прынята ашчадкасай №..... сума..... руб. кап.

(пропісам)

Кантралёр
Касір

(подпіс)

(подпіс)

Штамп ашчадкасы.

Увага. Даная заява з адзнакай ашчадкасы ў атрыманні грошай прыкладваецца
да ведамасці форма № 1 за адпаведны месяц.

Форма № 3.

ЗВОДНАЯ СПРАВАЗДАЧА

аб паступіўшых членскіх узносах у м-цы 193 г.
паобласці, краю, рэспубліцы

(назва партаргана злуча)

1. Састаяла ў арганізацыі членаў і кандыдатаў к пачатку справаздачнага месяца
2. Колькасць членаў і кандыдатаў, заплаціўшых узносы ў справаздачным месяцы
3. Агульная сума паступіўшых членскіх узносаў
4. Здана ў ашчадкавы
5. Сума ўзносаў, паступіўшых на бягучы рахунак у Дзяржбанк
6. Састаіць у арганізацыі членаў і кандыдатаў к канцу справаздачнага месяца
7. З іх не ўплацілі членскіх узносаў:
 - а) за 1 месяц
 - б) за 2 месяцы
 - в) за 3 месяцы і больш
8. Сума запазычанасці членскіх узносаў

М. П.

Сакратар

(подпіс)

Увага. Зводная справаздача прадстаўляецца:

1. Парткомамі першых партарганізацый у райком, гарком к 10 чыслу наступнага за справаздачным месяца.
2. Райкомамі, гаркомамі ў акружкомы, абкомы, крайкомы і ЦК нацкомпартий к 15 чыслу наступнага за справаздачным месяца.
3. Абкомамі, крайкомамі і ЦК нацкомпартий у ВКП(б) к 20 чыслу наступнага за справаздачным месяца.

Форма № 1

КАРТАЧКА ўЧОТУ ўПЛАТЫ ЧЛЕНСКІХ УЗНОСАЎ

пана 193 г.
(назва партарганізацыі)

МЕСЯЦЫ	ДЛЯ ПРАДСТАВЛЕННЯ							ДЛЯ ПРАДСТАВЛЕННЯ			ПРАДСТАВЛЕНА
	НА СІЛІ							У ЧЛЕНСКИХ			
	1	2	3	4	5	6	7	за 1	за 2	за 3	
	Дата прадстаўлення на сілі	Састаяла ў арганізацыі членаў і кандыдатаў к пачатку месяца	Колькасць членаў і кандыдатаў, заплаціўшых узносы	Агульная сума паступіўшых членскіх узносаў	Здана ў ашчадкавы	Сума ўзносаў, паступіўшых на бягучы рахунак у Дзяржбанк	Састаіць у арганізацыі членаў і кандыдатаў к канцу месяца	месяц	месяцы	месяцы	Продажная сума
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Студзень.											
Люты . . .											
Сакавік . . .											
Красавік. . .											
Май											
Чэрвень. . .											
Ліпень. . . .											
Жнівень. . .											
Верасень. . .											
Кастрычнік											
Лістапад. . .											
Снежань .											
Разам. . .											

Увага. Учетныя картачкі выдаюцца:

- 1) у парткомах на кожную пазначаную арганізацыю і зводная па партком.
- 2) у райкомах, гаркомах на кожную першачасную партарганізацыю і зводная па раёну;
- 3) у акружкомат, абкомах, крайкомах і ЦК нацкомпартий на кожны гарком, райком і зводная па акружнай, абласной, краёвай партарганізацыі.

У Цэнтральным Камітэце ВКП(б)

Аб наборы слухачоў у Вышэйшую школу прапагандыстаў імя Я. М. Свердлова пры ЦК ВКП(б)

Цэнтральны Камітэт ВКП(б) прыняў рашэнне аб новым наборы слухачоў у Вышэйшую школу прапагандыстаў імя Я. М. Свердлова пры ЦК ВКП(б), вызначыўшы кантынгент прыёму слухачоў на 1937/38 г. у 300 чалавек.

ЦК ВКП(б) прапанаваў сакратарам абкомаў, крайкомаў і ЦК нацкомпартий выдзеліць кандыдатаў у Вышэйшую школу прапагандыстаў імя Я. М. Свердлова пры ЦК ВКП(б) з ліку лепшых прапагандыстаў, загадчыкаў культпропамі райкомаў і гаркомаў, інструктароў абкомаў, крайкомаў і ЦК нацкомпартий, сакратароў буйных парткомаў і парткабінетаў, з тым, каб да 1 чэрвеня 1937 г. прадставіць кандыдатаў у Аддзел партыйнай прапаганды і агітацыі ЦК ВКП(б).

Паступаючыя ў Вышэйшую школу прапагандыстаў імя Я. М. Свердлова пры ЦК ВКП(б) павінны быць не старэй 32 год, мець агульнаадукацыйную падрыхтоўку ў аб'ёме няпоўнай сярэдняй школы і агульнатэарэтычную ў аб'ёме ўстаноўленага спісу літаратуры. Партыйны стаж для паступаючых у Вышэйшую школу прапагандыстаў устаноўлен сямігадовы; пры наяўнасці не менш 3-х год актыўнай (кіруючай) комсамольскай работы, патрабаванні партстажу могуць быць зніжаны на адзін год.

Канчатковы адбор кандыдатаў для паступлення ў Вышэйшую школу прапагандыстаў імя Я. М. Свердлова пры ЦК ВКП(б), унасімых на зацверджанне ЦК ВКП(б), даручан Аддзелу партыйнай прапаганды і агітацыі ЦК ВКП(б).

Таварышы, дапушчаныя к прыёму ў школу, атрымліваюць дадатковы месячны водпуск з захаваннем па месцу работы зарплаты, якая ім належыць.

Слухачы Вышэйшай школы прапагандыстаў імя Я. М. Свердлова пры ЦК ВКП(б) забяспечваюцца інтэрнатам і стыпендыяй у размеры 550 руб. Сем'і слухачоў інтэрнатам не забяспечваюцца.

Заняткі ў Вышэйшай школе прапагандыстаў імя Я. М. Свердлова пры ЦК ВКП(б) пачынаюцца 1 верасня 1937 года.

ЦК ВКП(б) даручыў ЦК ВЛКСМ безадкладна прыступіць да новага набору слухачоў на комсамольскае аддзяленне Вышэйшай школы прапагандыстаў імя Я. М. Свердлова пры ЦК ВКП(б). Кантынгент прыёму на комсамольскае аддзяленне ўстаноўлен у 200 чалавек. Тэрмін навучання на комсамольскім аддзяленні ўстаноўлен у 15 месяцаў.

Умовы прыёму на комсамольскае аддзяленне захаваны ранейшыя: на комсамольскае аддзяленне прымаюцца члены і кандыдаты ВКП(б) з вопытам прапагандысцкай і кіруючай работы не менш 2-х год, маючыя агульную асвету ў аб'ёме сярэдняй школы і палітычную падрыхтоўку ў аб'ёме соўпартшколы або вячэрняга комвуза. Узрост прымаемых на комсамольскае аддзяленне не павінен перавышаць 30 год. У матэрыяльна-бытавых адносінах слухачы комсамольскага аддзялення прыраўноўваюцца да слухачоў Вышэйшай школы прапагандыстаў імя Я. М. Свердлова пры ЦК ВКП(б).

Ад рэдакцыі. Працяг артыкула А. Зюзькова „Беларускія нацдэмы—ворагі народу“, змешчанага ў № 5 журнала „Большэвік Беларусі“ за 1937 год, будзе надрукован у № 7 журнала.

Папраўка.

У змешчаным у № 3 журнала „Большэвік Беларусі“ за 1937 год артыкуле А. Зюзькова трэба чытаць:

На стар. 80, другі радок чацвертага абзаца знізу: „...у ліпені 1919 года...“

На стар. 84, першы радок трэцяга абзаца зверху: „Там. Орджанікідзе быў прызначан членам Рэўваенсавета XIV арміі“.

Галоўлітбел 2524.

Тыраж 6.250 экз.

404.800 друк. зн. (7 1/2 арк.)

Здана ў набор 13/VI 37 г.

Падпісана да друку 4/VII-37 г.

Рэдкалегія

{ Г. Рубінштэйн (адк. рэдактар)
Л. Готфрыд
Н. Казюк

Друкарня імя Сталіна, Зак. № 915.

шня:
КП(б)
ма-
пад-
пры-
год.
дзя-
нды.

нац-
иэвік

ыкуле

у пры-

гэр)

8000000 1988886

У В А Г А!

Рэдакцыя журнала „Большэвік Беларусі“ даводзіць да ведама ўсіх падпісчыкаў, што на падставе пастановы Бюро ЦК КП(б)Б журнал „Большэвік Беларусі“ з палітыка-эканамічнага штомесячніка рэарганізаван у журна-
нал партыйнага будаўніцтва. Акрамя агульнага аддзела, у якім асвятляюцца пытанні арганізацыйна-партыйнага будаўніцтва, партыйнай прапаганды, палітагітацыі і пытанні большэвіцкага друку,—у журнале, пачынаючы з № 3, уведзены аддзелы: „У дапамогу прапагандысту“, „У дапамогу парторгу і сакратару парткома“, „Жыццё мясцовых партарганізацый“ і „У Цэнтральным Камітэце КП(б)Б“.

У аддзелах журнала „Большэвік Беларусі“: „У дапамогу прапагандысту“, „У дапамогу парторгу і сакратару парткома“ сістэматычна будуць давацца кансультацыі па пытаннях партыйнай прапаганды, палітагітацыі і арганізацыйна-партыйнага будаўніцтва, а ў астатніх двух аддзелах будзе асвятляцца жыццё мясцовых партарганізацый і паведамленні аб важнейшых рашэннях ЦК КП(б)Б па пытаннях партыйнага будаўніцтва і ўнутрыпартыйнага жыцця.

Назва журнала застаецца ранейшай—
„Большэвік Беларусі“

УМОВЫ ПАДПІСКІ РАНЕЙШЫЯ

На 1 мес.	—	40 кап.
„ 3 „	— 1 р.	20 „
„ 6 „	— 2 „	40 „
„ 9 „	— 3 „	60 „

ПАДПІСКА ПРЫМАВЦА:

штомесячна ўсімі райбюро „Саюздруку“, упаўнаважанымі па друку на прадпрыемствах, усяды на пошце і пісьманосцамі.